

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ
«МОВА І ПРАВО»**

06 листопада 2019 року

Дніпро
2019

УДК 81:34

Мова і право. Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. 06 листопада 2019 року, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ / За заг. ред. А.В. Колесник, А.З. Подворчан. – Дніпро: ДДУВС, 2019. – 193 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару, в якому взяв участь професорсько-викладацький склад мовних кафедр закладів вищої освіти м. Дніпро, інших міст України. Тематика тез охоплює актуальні проблеми юридичної термінології, юридичної лінгвістики та психолінгвістики в Україні та світі, мовні процеси в суспільстві, питання медіаосвіта та медіавпливи на аудиторію, професійної спрямованості іноземної мови, вивчення мов у контексті міжкультурної комунікації, правові аспекти в культурологічному вимірі (література, мистецтво, журналістика).

Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару можуть бути використані викладачами для підготовки до занять із української та іноземної мов, а також для розроблення підручників та посібників, які б передбачали достатню мовну підготовку старшокласників, здобувачів вищої освіти, слухачів магістратури та ад'юнктури.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 2 від 24.10.2019 р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

д-р філол. наук, проф. <i>А. М. Поповський</i>	професор кафедри українознавства та іноземних мов
канд. філол. наук, <i>А. В. Колесник</i>	завідувач кафедри українознавства та іноземних мов
канд. пед. наук, доц. <i>Н. О. Побережна</i>	доцент кафедри українознавства та іноземних мов
<i>О. М. Клименова</i>	доцент кафедри українознавства та іноземних мов
<i>Т. В. Пакулова</i>	старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов
<i>А. З. Подворчан</i>	старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів

© Автори, 2019

ЗМІСТ

Бабенко В. А. Термінологічні аспекти поняття торговельна марка в національному та міжнародному законодавстві.....	6
Бишук Г. В. «Діалог культур»: обмін культурними цінностями vs «занурення» у чужу культуру.....	9
Болкарьова О. В. Взаємодія мови і суспільства через політичну метафору.....	11
Бондаренко В. А. Комунікативний розвиток як важливий елемент становлення особистості здобувачів вищої освіти	13
Гоголіна Ю. О. Особливості мовної політики в КНР.....	16
Давидова Н. В. Самостійна та індивідуальна робота як важливий засіб оптимізації навчального процесу	19
Декусар Г. Г. Проблема запозичення іноземних слів у нормативно-правовій лексиці	20
Євсєєва Г. П. Мовна освіта іноземців в Україні: нормативно-правове обґрунтування.....	23
Жиленко І. Р. «Українська справа» у творах Остапа Грицяя	26
Клименова О. М. Role of mass media in the social life: the 4-th branch of state power in society.....	29
Ковалевська О. В. Іншомовні запозичення у юридичній термінології англійської мови.....	31
Колесник А. В. Українська література як підґрунтя патріотичного виховання на заняттях з «Української мови (за професійним спрямуванням)»	33
Костенко О. Г. Теоретичні аспекти дослідження медіа- та інформаційної грамотності в Україні та світі	36
Левін О. Л. Мова та інші чинники розвитку християнської сакральної культури Київської Русі.....	38
Логінова Г. М. Психологічний вимір культури правничого діалогу	41
Миронова Т. Ю. Teaching pronunciation to esp speakers: is there a problem or there is none?.....	42
Мірошніченко Л. В. Концептуальні заходи удосконалення вивчення української мови на державному рівні.....	44
Нагорна Ю. А., Пакулова Т. В. Communicative skills as an essential component of police officers language training.....	47
Олійник О. С. Contemporary evolution and special features in business correspondence.....	49
Охріменко Т. В. Вплив фактору фальсифікації на формування номінативного поля слов'янської грошової культури	51
Павлова А. К. Екзистенційна модель лідера у журналістському тексті.....	56
Палій В. М. Соціально-побутові козацькі пісні Верхньодніпровщини: сучасний стан традиції.....	58
Побережна Н. О. Творчо-пошуковий аспект предметної підготовки майбутніх правознавців	62
Подворчан А. З. Особистісно орієнтований підхід у викладанні дисципліни «Українська мова професійного спрямування» у вищій школі	65

Поповський А. М. Українські прізвища з компонентом ЛИХ-.....	69
Репп А. Л. Фразеологічні одиниці в англійських юридичних текстах та особливості їх інтерпретації українською мовою.....	71
Рощина Ю. М. Основні складники реалізації державної мовної політики в Україні.....	72
Сердюк О. В. Моделювання асоціативного поля концепту КІШКА.....	75
Серебрянська І. М. Сучасні мовні тенденції в галузі освіти.....	79
Стрюк Є. В. Професійна спрямованість навчання здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей іноземної мови.....	83
Суїма І. П. Semantic classification of evasive sentences.....	85
Тимофіїва К. М. Робота з автентичними аудіо матеріалами як засіб навчання іноземних мов студентів юридичних спеціальностей.....	90
Царьова І. В. Функціонування юридичного слова в текстах кримінального кодексу України.....	94
Шубенок Т. І. Щодо ефективності розвитку ключових компетенцій у процесі навчання.....	97
Шум О. В. Виїзне заняття як ефективний спосіб вивчення іноземної мови..	99
Южека Р. С. Щодо білінгвізму в Україні на сучасному етапі розвитку.....	102

УКРАЇНСЬКА НАУКА ОЧИМА СТУДЕНТІВ

Авраменко І. В. Features of teaching English for specific purposes.....	104
Антіпов А. Д. Особливості сучасної юридичної термінології.....	106
Безуглий Я. С. Мова в діяльності юриста.....	108
Біденчук Т. М. Іноземна мова в контексті комунікації.....	109
Блохіна О. О. Investigation of communication skills using effective strategies	111
Бондар Я. А. The role of foreign language in the intercultural communication context.....	114
Буряк А. С. Мова як основний засіб комунікації.....	116
Голобородько В. В. Особливості понять «інформування» та «пропаганда» у медіа світі.....	118
Дегтяр В. А. Стан реалізації модернізації системи іншомовного навчання в Україні.....	121
Дишкант О. Р. Сучасний стан мовної державної політики.....	124
Дума А. А. Формування української наукової термінології.....	127
Єфімова А. О. The mass media place in a single iformation environment and its legal regulation in Ukraine.....	128
Зелік М. О. Комунікація працівників Національної поліції.....	130
Іваниш В. В. Media influence on the modern individual.....	133
Карпенко В. О. Мовні процеси в суспільстві.....	136
Кіріллова А. О. Гендерні аспекти мовної комунікації сучасного європейського простору.....	138
Ковальчук О. І. Вплив сучасних комп'ютерних технологій на дітей.....	142
Круподеря М. В. Increasing the confidence of population division to the regional officer.....	144

Кузнецов В. І. Когнітивно-комунікативна модель мовної компетентності курсантів та студентів вищих навчальних закладів	146
Кутаєв В. Е. A crime is no time to stop for translation: the necessity of English for police officers in Ukraine	149
Лактіонова В. В. Професійна спрямованість іноземної мови.....	150
Левенок Ю. В. Взаємозв'язки мови та права.....	151
Мельник Ю. С. Особливості англійської мови для юристів	153
Настич Т. М. Значення мови у духовному розвитку особистості	155
Никитенко Д. С. Проблематика юридичних термінів в Британії та США..	156
Ніколаєва В. Ю. Престиж української мови: тренд чи вимога часу.....	158
Овсянік А. В., Сароян Р. М. Психолінгвістичний аналіз в контексті когнітивного дискурсу.....	161
Пархоменко А. О. Інноваційні освітні методи як різновид медіавпливу на аудиторію у викладанні англійської мови	163
Плескачова В. С. Вплив медіаосвіти на формування особистості в умовах інформаційного суспільства.....	166
Рец В. В. Communication lawyer	168
Рижко Ю. В. Розвиток юридичної лінгвістики в Україні.....	170
Сафонова К. Д. Films and tv-shows as ways of education.....	172
Селезень А. К. Роль іноземних мов у міжнародному контексті для школярів та студентів	176
Соловей І. Ю. Learning English as the national strategy of success	178
Тупотіна Д. А. Тероризм як жорсткий психолінгвістичний вплив на суспільство. Співвідношення понять «екстремізм» і «тероризм»	179
Тущенко А. Д. Мова як чинник формування і розвитку духовності.....	181
Чечель А. О. Комунікативна роль мови в діяльності юриста	183
Яцюк О. О. Медіаграмотність як одна з інновацій української освіти	185
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	188

Бабенко В. А.

кандидат історичних наук, доцент
*Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури*

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ ТОРГОВЕЛЬНА МАРКА В НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Торговельні марки, система їх захисту мають важливе стратегічне значення для кожної країни, створюючи передумови для успішного розвитку держав, розширення міжнародних торгівельно-економічних відносин, використання інтелектуального потенціалу в інноваційному процесі.

Дослідження понятійного апарату об'єктів права інтелектуальної власності, таких як торговельна марка, має велике значення щодо доведення цього права до рівня міжнародних стандартів. Поняття торговельної марки у національному та міжнародному законодавстві до сьогодні відрізняються візуально, семантично та фонетично, тому законодавство в Україні потребує змін. Цей аспект права ІВ в тій чи іншій мірі розглядається дослідниками інтелектуальної власності. Деякі автори, вивчаючи історію торговельних марок, звертають увагу на формування цього поняття у різних країнах світу [2; 3; 13]. Наявна значна кількість досліджень, присвячених захисту прав на торговельні марки, але проблема узгодження термінологічних аспектів залишається актуальною [6; 7]. Правильне бачення поняття торговельна марка, її схожості та відмінності з поняттями торгова марка, торговий знак, бренд, як ніколи на часі, бо відкриє нові шляхи їх використання у новітній глобальній економіці, підвищить їхню стратегічну роль для бізнесу та міжнародної торгівлі.

Свою сучасну функцію товарні знаки отримали у ХІХ ст., коли розпочалося їх широке практичне використання, що знайшло відображення у Паризькій конвенції про охорону промислової власності 1883 року. В оригінальному тексті цієї Конвенції використовувався термін «фабрична марка». Конвенція передбачала правове регулювання товарних знаків та знаків обслуговування. Саме у ХІХ ст. почали вживати і термін «торговельні марки» (або торгові марки, товарні знаки, знаки для товарів і послуг). У цей період в європейських країнах, товарні знаки стали виконувати нинішню роль у поширенні товарів, доведенні до покупця, у розвитку торгівлі. У 30-40-х роках ХХ століття у розвинених країнах було в основному завершено розвиток законодавства про торговельні марки та прийнято нові закони про торговельні марки: у Німеччині - 1936 р., у Британії – 1938 р., у США – 1946 р. [5, с.21].

Сьогодні, коли товарні знаки виступають індикаторами якості, незалежно від джерела їхнього походження, все ще немає єдиного уніфікованого терміну, що використовується для ідентифікації товарів та послуг. У законодавстві багатьох країн світу а також у науковій літературі для визначення дефініції, якою позначають товари та послуги, застосовується

терміни: «торговельна марка», «торгова марка», «виробнича марка», «торговельний знак», «фабричний знак», «знак обслуговування», «знак для товарів і послуг», «бренд» тощо. Зокрема, у законодавстві Німеччини, Італії, Угорщини використовується термін «знаки»; Польщі, Китаї – «товарні знаки»; США, Бельгії – «торговельні знаки». Французьке законодавство розрізняє поняття «товарний знак», що ідентифікує продукцію з огляду на її виробника, і «торговельна марка», що ідентифікує комерсантів. Зазвичай торговельні марки застосовуються щодо всієї продукції, яка реалізується комерсантами, і наносяться поряд із товарними знаками [9, с.308]. Деякий період у світовій практиці відбувалось використання двох понять: «товарний знак» та «знак обслуговування». Їх розмежування відбувалось за призначенням: товарні знаки вирізняли товари, а знаки обслуговування – послуги [8, с.407]. Паризька конвенція про охорону промислової власності 1883 р. (у редакції від 14 липня 1967 р. і з поправками, внесеними 2 жовтня 1979 р.) серед об'єктів промислової власності виокремлює виробничі або торговельні марки і знаки обслуговування.

Торговельна марка сьогодні – це необхідний та важливий елемент товарообміну, правовий інструмент, який певним способом регулює товарообіг. При цьому деякі автори використовують термін «торговельна марка», інші – «товарна», інші просто «марка» [1; 4]. Товарний знак (trade mark) визначається як зареєстрована і юридично захищена марка або її частина. Але існують і інші визначення. Зокрема, «Великий тлумачний словник української мови» подає такі: *«товарний знак – позначення, здатне відповідно відрізнити товари і послуги одних юридичних або фізичних осіб від однорідних товарів і послуг інших юридичних чи фізичних осіб»*. *«Торгова марка – за законодавством багатьох країн – ім'я, термін, знак, символ, рисунок або їх поєднання, призначені для ідентифікації товарів або послуг одного продавця чи групи продавців і диференціації їх від товарів та послуг конкурентів. Бренд – розрекламована торгова марка певного товару»* [12]. У сучасній перекладній літературі з маркетингу терміни trade mark і бренд трактуються по-різному. Найчастіше бренд визначається як торговельна марка, під якою розуміють ім'я, знак або символ, щоб відрізнити товари або послуги, вироблені одною фірмою, від аналогічних товарів інших фірм. Відомо також, що бренд походить від латинського brand – клеймо, тавро, або від скандинавського brandr – випалювати (випалене тавро). Багато хто плутає бренд і торгову марку. Тим часом різниця в тому, що торговою маркою володіють майже усі компанії, брендом одиниці. Тобто, бренд, це торгова марка зі стійким іміджем. Тобто, якщо поняття «торговельна марка» або «торгова марка» та «товарний знак» ще мають синонімічну схожість за своєю основною функцією, то поняття «бренд» вже має більш широкі, іміджеві функції.

Згідно «Тимчасового положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій» від 18.09.1992. №479/92 в Україні використовувався термін «товарний знак і знак обслуговування». У перші роки незалежності, на етапі формування

законодавства України у сфері інтелектуальної власності, ці два об'єкти права – товарний знак і знак обслуговування було об'єднано і передбачено правову охорону вже для знака для товарів і послуг. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» використовує поняття «знак для товарів і послуг» у розумінні «позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб» [10]. Але розробники нового ЦК України замінили це поняття на поняття «торговельна марка», пояснюючи це виключно тим, що такий термін набув поширення серед підприємців – виробників товарів, і що послуга – це також товар, який можна купувати та продавати.

Сучасні дослідники даної проблеми відмічають, що при застосуванні поняття «торговельна марка» у національному законодавстві, зокрема у ЦК України до цього часу залишається термінологічна невизначеність. Зокрема, в главі 44 ЦК застосовано поняття «торговельна марка», але у ст. 420 ЦК України поняття «знак для товарів і послуг». Така невизначеність зберігається і в інших законодавчих актах. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» використовує «торговельні марки (знаки для товарів і послуг)» (абз. 5 ч. 1 ст. 155 ГК). Міжнародні договори, зокрема Паризька конвенція про охорону промислової власності також використовує терміни: «товарний знак» (п. 1 ст. 6), «знак обслуговування» (ст. 6 sexies), «знак» (п. 2 ст. 6). Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності послуговується поняттям «зареєстрований товарний знак» (п. 1 ст. 16) [9, с.307].

Згідно з нормами Цивільного Кодексу України (ст. 492) «торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами. Такими позначеннями можуть бути слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів [11,СТ.1]. Отже, торговельні марки – це зареєстровані в установленому порядку позначення, за якими товари й послуги одних осіб відрізняються від однорідних товарів і послуг інших.

Таким чином, серед розмаїття термінів, що індивідуалізують товари, в національному законодавстві переважає поняття «торговельна марка» узагальнюючим визначенням якої, ґрунтуючись на порівняльному аналізі різних визначень і характеристик, що застосовуються в нормативних актах та сучасній літературі є: позначення, яке представляє собою поєднання букв та слів, зображувальні елементи, тривимірні об'єкти та інші позначення або їх комбінації, що дозволяє відрізнити товари та послуги одних суб'єктів від однорідних товарів та послуг інших суб'єктів та надає правоволодільцю права інтелектуальної власності на цей об'єкт.

Література

1. Амблер Т. Практический маркетинг. – СПб.: Питер, 1999.– 299 с.

2. Андрощук Г. Найпотужніші бренди світу: стан і тенденції // Інтелектуальна власність.– 2008.– № 12.– С.19-31
3. Бабенко В. А. Торговельна марка: еволюція, історія, сучасність / Бабенко В. А. // Історія торгівлі, податків та мита: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2014. – №1(9). – 110 с. – С. 91-97.
4. Батра Р., Майерс Дж., Аакер Д. Рекламний менеджмент. – М., СПб, К.: Вільямс, 1999.– 784 с.
5. Доріс Лонг. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Доріс Лонг, Патриція Рей, Жаров В.О та ін. / практичний посібник. – К.: «К.І.С.», 2007. – 448 с.
6. Мироненко Н. Захист прав на торговельні марки: українська практика та європейський досвід // Право України.– 2011.–№3.– С.30-39.
7. Право інтелектуальної власності: підруч. для студ. ВНЗ / За ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького.–К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002.– 670с.
8. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К., Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
9. Право інтелектуальної власності Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За аг. Ред.. М. В. Паладія, Н. М. Мироненко, В. О. Жарова. – К., Парламентське вид-во, 2006. – 432 с.
10. «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» Закон України від 15 грудня 1993 р. (зі змінами) // Режим доступу: rada.zakon.gov.ua.
11. Цивільний кодекс України: текст відповідає офіц. Станом на 1 квітня 2012 р // Режим доступу: rada.zakon.gov.ua
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
13. Тараненко С. Історичні періоди розвитку поняття торговельна марка // Режим доступу: www.intellect21.cdu.edu.ua/?p=495

Бишук Г. В.

кандидат філологічних наук,
*Київський національний
лінгвістичний університет*

**«ДІАЛОГ КУЛЬТУР»:
ОБМІН КУЛЬТУРНИМИ ЦІННОСТЯМИ VS «ЗАНУРЕННЯ»
У ЧУЖУ КУЛЬТУРУ**

Останніми роками методистами-практиками активно обговорюється проблема діалогу культур або міжкультурної комунікації як провідної та основної методологічної концепції. У сучасному підході до навчання

іноземної мови під «діалогом культур» мається на увазі різновид міжкультурної взаємодії, вплив сучасних культур одна на одну. Більшість дослідників пояснюють цей феномен як процес, під час якого проявляється, закріплюється (руйнується, зникає) взаєморозуміння. «Діалог культур» – це завжди діалог різних культур, взаємодія двох індивідуальностей, двох ситуативних позицій, двох менталітетів, під час якого долається замкнутість та однобічність концепцій культур.

Незважаючи на єдність у теоретичному розумінні «діалогу культур» і необхідність його присутності у навчанні іноземної мови, у практичному плані це поняття трактується по-різному, отже, і реалізується на практичних заняттях з іноземної мови по-різному.

«Діалог культур» найчастіше всього зводиться до опанування учнями лінгвокраїнознавчими та країнознавчими знаннями. Прихильники такого трактування «діалогу культур» вважають, що одного уміння правильно говорити і писати на іноземній мові очевидно недостатньо, тому соціокультурна направленість, що сприяє зануренню учнів у «діалог культур», є одним із важливих пріоритетів сучасного навчання. Ця соціокультурна направленість спрямована на отримання знань про особливості культури країни, мова якої вивчається – всебічної інформації про різні сторони дійсності: школа, дозвілля, мистецтво, робота, побут, література, телебачення, захоплення, наука, культура та інш. Багато практиків при цьому не виключають можливостей навчання елементам мови невербального спілкування – міміці, жестам, позі, інтонації, проте, на жаль, такий підхід не дозволяє розглядати мову як частину культури, в такому розумінні «діалог культур» зводиться до формули «навчання мови = мова (навчання лексики, граматики, фонетики) + культура».

На відміну від лінгвокраїнознавчого розуміння «діалогу культур» ряд теоретиків і практиків навчання іноземної мови, не виключаючи присутності лінгвокраїнознавчої та країнознавчої компетентності, розглядають «діалог культур» як «діалог» обміну інформацією про культуру країни, мова якої вивчається, та особливостей прояву культури як сукупності матеріальних і духовних цінностей своєї нації, що відбувається між носіями іншомовної культури і тими, хто вивчає цю культуру і мову. Ті, хто дотримується цієї точки зору, вважають, що отримання учнями знань про культуру країни, мова якої вивчається, без надання на іноземній мові інформації про культурні реалії рідної країни знецінює поняття «діалогу культур», робить його однобоким, таким, що не має зворотнього зв'язку та позбавлений двовекторної напруженості. Отже, за такої однобічності не вирішуються основні завдання уроку іноземної мови: не розвиваються патріотичні якості особистості учнів, почуття гордості за свою країну; урок позбавлений пізнавальної мети. Міжкультурна комунікація як форма спілкування представників різноманітних мов і культур, на думку прихильників такого підходу до «діалогу культур», реалізується з найбільшою ефективністю в тому випадку, коли в процесі підготовки до заняття значне місце відводиться рідній національній культурі. Домінування в процесі навчання іноземної

мови лише елементів іншомовної культури може мати негативні наслідки для тих, хто вивчає іноземну мову – вони можуть стати нецікавими співрозмовниками для потенційних закордонних партнерів по спілкуванню.

Найбільш оптимальною, на нашу думку, концепція іншомовної освіти у світлі діалогу культур розроблена російським методистом Є. І. Пассовим. Досить широко відома його формула: культура через мову і мова через культуру. Розробляючи свою методику іншомовної освіти, вчений повністю відкидає поняття діалогу культур як «ти мені – про свою культуру, а я тобі – про свою». Він уважає, що мета навчання іноземної мови повинна бути націлена не лише на те, щоб навчити розуміти один одного на вербальному рівні (значення слів, фраз, мовленнєвих функцій), але й розуміти те, що за цим стоїть, яке значення це має в контексті міжкультурного спілкування, в контексті діалогу культур. За такого підходу чужа культура в очах іншої культури розкриває себе більш повно і глибше, одне значення розкриває свою глибину, коли зустрічається та взаємодіє з іншим, чужим значенням: між ними починається умовний діалог, який долає замкнутість і однобічність цих значень, цих культур. За таких обставин діалогічної зустрічі двох культур вони не зливаються і не змішуються, кожна із них зберігає свою єдність та відкриту цілісність, ці культури взаємно збагачуються. Саме в такому діалозі культур формуються уміння в пізнанні власної культури, бачення своєї культури крізь призму іншої, утворення певної дистанції між власною культурою і чужою.

Болкарьова О. В.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ВЗАЄМОДІЯ МОВИ І СУСПІЛЬСТВА ЧЕРЕЗ ПОЛІТИЧНУ МЕТАФОРУ

На сьогоднішній день проблема взаємодії мови і суспільства досить добре висвітлена як у зарубіжному, так і у вітчизняному мовознавстві, але деякі аспекти вивчення метафоричності в англomовному та україномовному політичному дискурсі вимагають додаткових спеціальних досліджень. Зокрема, сам феномен політичного дискурсу та, зокрема, політична метафорика як інструмент впливу на реципієнтів.

Метафора активно використовується при побудові картини світу у політичній сфері, причому використовується настільки ефективно, що її присутність, яка стала невід'ємною частиною політичного дискурсу, дозволяє впливати як на свідомість, так і на несвідомі компоненти психіки людини. А. М. Баранов дає таке визначення основної мети політичної метафори: «політична метафора є мовний вплив з метою формування у реципієнта (найчастіше – у суспільства) або позитивної, або

негативної думки про ту чи іншу політичну одиницю (політику, партію, програму, заход)» [1].

Метафора має здатність впливати на процес прийняття рішень. А.М. Баранов й Е. Г. Казакевич указують на властивість метафор – підказувати та наближати до певного рішення та поведінки [1, с. 31].

Найбільш дієвим засобом експресії, чи переконання, у політичному тексті є метафора. На думку О. В. Дітріх, реципієнт не аналізує метафору, отже, це дозволяє впливати не на свідомість, а на несвідомі компоненти його психіки [4]. Л. І. Шадаєва стверджує: включаючись в систему образів, які використовуються для пропаганди певних ідей, метафора починає функціонувати на рівні конструювання символічного простору соціуму, стає матеріалом формування колективних уявлень та ідеологічних доктрин [3, с.145].

Специфіка політичної метафори полягає в тому, що завдяки своїй образності вона виконує прагматичну інтерактивну функцію згладжування найбільш небезпечних політичних висловлювань, що зачіпають суперечливі політичні проблеми, мінімізуючи відповідальність промовця за можливу буквальну інтерпретацію його слів адресатом. Оскільки метафора в політичному дискурсі завжди апелює до фонду загальних знань, вона тим самим створює в партнерів по комунікації спільну платформу, спираючись на яку адресант може успішніше вносити у свідомість адресата незагальноприйняті думки [2]. Вдалі метафори викликають емоції та надовго залишаються в пам'яті людей.

Нові політичні умови призвели до зміни методів комунікативного впливу, в якій політика – це завжди боротьба за владу, і у ній переможцем зазвичай є той, хто краще володіє комунікативною зброєю, хто здатний створити у свідомості адресата необхідну маніпулятору картину світу.

Значне місце у політичній лінгвістиці цього періоду займає французька школа аналізу дискурсу (Ж. Дюбуа, М. Пеше, М. Фуко та ін.).

У цей період поширилися дослідження політичної лексики, теорії і практики політичної аргументації, політичної комунікації в історичній перспективі, політичних метафор та символів. Увагу вчених привертало питання функціонування політичної мови у ситуаціях передвиборної боротьби, парламентських та президентських дебатів, у партійному дискурсі тощо. У процесі дослідження дискурсивної значущості тих чи інших висловлювань, текстів чи корпусів текстів урахувалося все більше чинників та відшліфовувався науковий апарат політичної лінгвістики.

Таким чином, найважливішим постулатом сучасної політичної лінгвістики виступає дискурсивний підхід до вивчення політичних текстів. Це означає, що кожний конкретний текст розглядається у контексті політичної ситуації, у котрій він створений. У його співвідношенні з іншими текстами, з урахуванням цільових установок, політичних поглядів і особистісних якостей автора, специфіки сприйняття цього тексту різними людьми.

Концептуальна метафора є невід'ємним елементом політичного

дискурсу. Вона робить мову більш експресивною та виразною. Аналіз фактичного матеріалу показує, що словосполучення з метафоричним значенням постійно використовуються у статтях на політичну тематику. Більш того, у термінотворенні метафора зберігає одну зі своїх основних властивостей – принцип мовної економії, винятково важливий у публіцистичному стилі. В Україні сьогодні також помітно зростає інтерес до вивчення політичної комунікації, частіше з'являються лінгвополітологічні дослідження, у яких активно аналізуються зміни мови, пов'язані з бурхливими політичними подіями у суспільстві. Це набуває значення із загостренням в країні політичної боротьби, у якій використовуються різні засоби, стратегії, тактики і прийоми комунікативного впливу на свідомість та поведінку громадян. Інтерес до політичної комунікації спрямовується передусім когнітивно-дискурсивних, комунікативних та лінгвокультурологічних комунікативних аспектів.

Література

1. Баранов А. Н. Политическая аргументация и ценностные структуры общественного сознания / А. Н. Баранов // Язык и социальное познание. – М., 1990, – С. 25–32.

2. Самарина И. В. Прагматический аспект функционирования политической метафоры в политическом дискурсе / И. В. Самарина // Личность, речь и юридическая практика: сборник научных трудов. – Вып. 14. – Ростов-на-Дону : ДЮИ, 2011. – С. 257–264.

3. Шадаева Л. И. Когнитивные и дискурсивные особенности метафоры в аргументативе современного английского языка (на материале текстов речей А. Линкольна): дис. ... канд. фил. наук : 10.02.04 / Шадаева Лада Иннокентьевна. – Иркутск, 2004. – 162 с., с.145

4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/POLITICS/derzhava_20_chi_derzhavagov.html

Бондаренко В. А.

кандидат юридичних наук,

Львівський державний

університет внутрішніх

справ

КОМУНІКАТИВНИЙ РОЗВИТОК ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комунікативний розвиток особистості як складний багатоплановий процес соціально зумовлених змін упродовж дорослішання людини тісно взаємопов'язаний зі становленням всіх його психічних процесів, функцій і видів діяльності, насамперед мислення, мовлення, мовленнєво-мисленнєвої діяльності. Водночас цей процес дуже специфічний, що безпосередньо

пов'язано з тими ключовими процесами в формуванні мовленнєво-мисленнєвої та комунікативної діяльності суб'єкта, які і визначають його характер і темпи зміни. Провідним серед цих процесів є поступова зміна від однієї вікової групи до іншої, вміння ставити і вирішувати в процесі спілкування з людьми різні комунікативні мовні завдання.

У становленні цього процесу акумулюються всі особливості формування особистості загалом та комунікативної діяльності зокрема, про що свідчать дані проведених досліджень науковців щодо особливостей комунікативного розвитку здобувачів вищої освіти і культури спілкування та психологічної підготовленості викладачів вищої школи (С. Максименко, О. Туринська, О. Сидоренко, В. Куніцина, Н. Ключева, Л. Петровська). Психологічна природа комунікативного завдання як функціональної одиниці спілкування визначається набором її структурних і змістовних особливостей, найважливішою серед яких є рівень її комунікативності. Класифікація комунікативних завдань за критерієм рівня комунікативної спрямованості дає змогу вибудувати ієрархію комунікативних завдань: «опис – пояснення – доказ – переконання», яка відображає не тільки ланцюжок, який все більше ускладнюється в структурному і змістовному плані, а й певну тенденцію зміни в комунікативному розвитку суб'єкта на різних етапах його навчання у закладах вищої освіти.

Вартий уваги той факт, що така послідовність комунікативних мовних завдань співвідноситься з періодизацією психічного розвитку людини, теоретичне обґрунтування якої розроблено Л. Виготським і його послідовниками. Так, наприклад, завдання, які за своєю психологічною природою належать до групи «опису», найбільш релевантні психологічним особливостям студентів першого курсу, що, однак, не означає, що ці студенти здатні вирішувати тільки ці завдання. Арсенал їх мовної поведінки в процесі спілкування досить багатий, тому рішення комунікативних завдань здійснюється здобувачами такими способами і засобами, які релевантні рівню їх комунікативного розвитку на даному етапі навчання у вищій школі.

Іншими словами, якщо «психічним новоутворенням» (термін Л. Виготського) комунікативного розвитку першокурсника є досягнення оптимального способу вирішення комунікативного завдання «опису», то вирішення складніших завдань можна розглядати як основний «резерв» (термін В. Давидова, Д. Ельконіна) комунікативного формування студентів цього рівня. Звідси і виникає доцільність постановки питання про релевантність психологічних особливостей віку суб'єкта до психологічної природи розв'язуваних ним у процесі спілкування комунікативних завдань. Відомо, що психологічні особливості школярів молодшого, середнього та старшого віку, а також студентів, тобто усіх тих вікових груп, які тою чи іншою мірою залучені до активної навчальної діяльності, всебічно вивчені і давно описані у вітчизняній і зарубіжній літературі. Безперечний інтерес викликає психологічна природа комунікативних завдань як самостійного предмета теоретичного і експериментального дослідження, а саме: співвідношення онтогенетичного плану, або плану психічного дорослішання

людини, з одного боку, і плану засвоєння нею наявних у мові та мовленні засобів і способів впливу на партнера спілкування, з іншого.

Проведені дослідження підтверджують, що психологічний зміст комунікативних завдань, за допомогою яких реалізується спілкування, визначається низкою структурних і змістовних характеристик. До структурних характеристик належить склад логічної структури думки при їх вирішенні. До змістовних характеристик належить ціла низка параметрів: форма і характер відображення дійсності, характер розкритих зв'язків, задіяні форми розумової діяльності, наявність або відсутність посилання на наочність, ступінь впливу на партнера спілкування, ступінь обов'язковості його фізичної присутності в комунікативному акті, характер його відповідної реакції, тобто склад комунікативного завдання слухача. Так, наприклад, «опис» об'єднує в одну групу подібні за своїми психологічними властивостями завдання, що відрізняються найменшим ступенем комунікативності. Всі вони, як і «опис», характеризуються односкладною структурою думки, переважанням емпіричних форм відображення дійсності і використанням експліцитних, переважно темпоральних, зв'язків. Вони породжуються насамперед конкретно-образними формами мислення, припускають обов'язкове посилання на наочність, мінімальний вплив на партнера спілкування і необов'язкову його участь в комунікативному акті і, що найбільш істотно, в мінімальному ступені провокують його реакцію, в ролі якої може виступити просте уявлення описаної мовцем ситуації «переконання», яке займає полярне положення щодо «опису», а також подібні до них завдання характеризуються трьохскладеністю думки під час їх вирішення, переважанням теоретичних форм відображення дійсності, теоретичної та логічної форм думки. Вони передають найбільшу кількість імпліцитних зв'язків переважно каузального плану, відрізняються максимальним ступенем впливу на партнера спілкування і його обов'язковою присутністю, максимальною активністю реципієнта, а саме: його повним розумінням почутого, згодою або незгодою з висловленою мовцем точкою зору і, навіть більше, емоційним ставленням до отриманої інформації. Всі названі вище психологічні властивості «переконання» зумовлюють його релевантність особливостям студентів четвертого - п'ятого курсу, хоча навіть ці студенти не завжди в змозі досягти оптимального способу «переконання».

Однак це ні в якому разі не означає, що завдання цього типу можуть вирішуватися тільки студентами четвертого - п'ятого курсів. Переконувати можуть і першокурсники, але своїми, властивими їх особистісним потенційним можливостям, способами і засобами. Виявлені таким чином закономірності розвитку комунікативної діяльності студентів свідчать про різну сензитивність етапів комунікативного розвитку особистості здобувача до вирішення тієї чи іншої групи комунікативних завдань. Іншими словами, виникає питання про наявність «комунікативного рівня» суб'єкта спілкування як стадії його розвитку, що характеризується певними новоутвореннями в номенклатурі комунікативних мовних завдань і в способі їх вирішення.

Таким чином, аналіз теоретичної літератури з проблеми комунікативного розвитку особистості здобувача вищої освіти дає змогу виявити таке: комунікативний розвиток особистості здобувача вищої освіти розуміється нами в широкому соціальному сенсі як процес соціально зумовлених змін під час дорослішання людини, тісно взаємопов'язаний з розвитком усіх його психічних процесів, функцій, видів діяльності, насамперед мислення, мовлення, пам'яті, комунікативної діяльності, що визначають характер і темпи його зміни. У широкому психолого-педагогічному контексті комунікативний розвиток – тривалий, розтягнутий у часі процес онтогенетичного становлення комунікативної діяльності особистості, який закладається і починає своє формування ще в дитинстві і триває протягом усього життя індивіда. Це складний багатоплановий процес становлення всіх розумових і мовних функцій, за допомогою яких реалізується комунікація, а також розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності, які по-різному проявляють себе на різних етапах особистісного розвитку. У вузькому педагогічному сенсі мається на увазі процес формування вміння ставити і вирішувати різні за характером і природою комунікативні завдання в процесі спілкування. Комунікативний розвиток логічно розглядати і як послідовну зміну стадій у становленні індивіда, спрямовану на формування суб'єкта діяльності, здатного до самоактуалізації, самопроекування, рефлексії, самоаналізу своєї діяльності, міжособистісної взаємодії, сприйняття і комунікації; і як складний поступальний рух, під час якого особистість піднімається на такий рівень сформованості міжособистісного досвіду, який потрібно індивіду, щоб у межах своїх комунікативних здібностей і соціального статусу встановлювати міжособистісні контакти і успішно функціонувати в соціумі.

Гоголіна Ю. О.

асистент

*Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара*

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В КНР

Збереження рідної мови є одним з важливих аспектів національної безпеки. Незважаючи на обмежений вплив іноземних мов на розвиток китайської мови, та зважаючи на його структурні особливості, уряд КНР вживає заходи обмежувального і охоронного характеру, спрямованого на забезпечення цілісності державної мови. Вживаються усі необхідні заходи для встановлення монополії китайської мови на території КНР, тому що без таких заходів неможливе створення єдиної національної ідентичності.

Статус загальнодержавної мови путунхуа, китайської мови, що походить з пекінського діалекту, ґрунтований на законі "Про загальнодержавну мову і писемність", прийнятому у січні 2001 р. Згідно з цим

законом, держава на всіх рівнях влади популяризувала путунхуа і стандартизоване написання китайських ієрогліфів, путунхуа був проголошений основною мовою державних і освітніх установ, ЗМІ і культури, при цьому, право на розвиток мають і мови національних меншин відповідно у своїх автономіях .

Окремі норми, що регламентують мовну політику КНР, містяться також в Конституції КНР 1982 р. у статті 19 ("Держава забезпечує поширення по всій країні загальноприйнятої китайської мови"), законі КНР "Про освіту", а також в постановах "Про правильне вживання мови і писемності радіо, кіно і телебаченням", "Про регулювання використання ієрогліфів в друкованих виданнях" і багатьох інших відповідних нормативно-правових актах.

Більшість основних законів, що регламентують мовну політику, були написані в 1990-і і 2000-і роки, не дивлячись на це, мовна політика проводилася з утворення КНР в 1949 р. для стабілізації обстановки в країні, збереження територіальної цілісності і зняття міжетнічної напруженості.

Статус китайської мови незаперечний у межах КНР завдяки істотній підтримці уряду. Якщо більшість держав не проводять активну мовну політику або акцентують свою увагу тільки на збереженні цілісності мовної системи у рамках своїх меж, то у випадку з китайським урядом, збереження стійкої мовної системи відбувається за допомогою популяризації і поширення власної мови за межами КНР. Незліченна кількість інститутів Конфуція, програма "Міст китайської мови" є вагомим підтвердженням мовної експансії. Успішна реалізація зовнішньої політики та активна мовна експансія привели до збільшення потоку іноземних студентів, прагнучих вивчати китайську мову в КНР. Уряд КНР в даному випадку отримує подвійну вигоду: фінансові доходи від навчання іноземних студентів і популяризація китайської мови та культури серед іноземців, що призводить до зменшення культурного тиску, а також позитивно впливає на міжнародні економічні відносини між КНР та іншими країнами.

Політика мовної експансії спрямована не лише зовні, але і на саму територію держави. Не варто забувати, що КНР є багатонаціональною країною. Бажаним наслідком внутрішньодержавної мовної експансії КНР є гомогенізація населення, створення культурної і національної однорідності за допомогою єдиної письмової мови. При цьому тільки знання китайської мови відкриває представникам національної меншості можливість включення в китайську ідентичність.

У цілому, 55 визнаних національних меншин Китаю - 110 млн чоловік, що приблизно дорівнює населенню усієї Мексики або 8,47% усього населення Піднебесної, розмовляють більш ніж на 80 мовах, окрім маньчжурів і національності хуэй, що використовують мандаринський китайський, але тільки 30 з них мають свою письмову форму [2]. Монгольський, тибетський, уйгурський, казахська і корейська мови є найбільш вживаними в суспільно-політичній сфері життя держави після китайської

мови. В результаті, двомовність та багатомовність широко поширені в районах проживання етнічних груп.

В усіх вищих навчальних закладах КНР вища освіта здійснюється тільки на китайській мові. Наприклад, в Синьцзян-Уйгурському автономному окрузі це призвело до скорочення представників Синьцзяна, що навчаються в університетах. "Виведення національної мови зі сфери вищої освіти і, як наслідок, з наукової сфери веде до того, що мови національних меншин перестають розвиватися, через що усе більш зручним для використання в усіх сферах життя стає державна мова" [2].

Більше того, усі випускники старших класів загальноосвітніх шкіл, що бажають вступати до коледжу або університету, зобов'язані скласти національний вступний іспит, так званий "Гаокао", на китайській мові, виключення зроблене тільки для 6 національних меншин з 55. Фільми і телепрограми згідно із законом мають бути зняті на китайській мові. Якщо фільм призначений переважно для певної національної групи, то він буде дубльований відповідною мовою. Новинні телепередачі також знімаються на китайській мові і потім перекладаються мовами національних меншин [3]. Більшість регіональних видань просто перекладають матеріали китайських газет. На сьогоднішній час, путунхуа є присутнім в усіх сферах спілкування. У поєднанні з офіційним варіантом письмової китайської мови він є основним засобом взаємодії в Інтернеті.

Таким чином, путунхуа є не лише національною мовою народності хань, але і спільною мовою для інших народностей, що мешкають в КНР. Це офіційна мова сфери освіти, сфери державної діяльності, масової комунікації, наукової діяльності, яка відповідно виконує інформаційні, ділові, освітні, наукові і інші важливі функції. Якщо на початку кампанії по поширенню путунхуа планувалося вирішення проблеми нерозуміння між носіями різних діалектів, тобто подолання діалектного "бар'єру" в ході комунікації і досягнення повсюдного вживання путунхуа серед населення, то нині завдання поширення путунхуа мають на увазі "міста як мету, школи як базу, державні установи як пріоритет, радіо і телебачення як зразок, а сфера послуг як засіб спілкування".

Література

1. Ю.Гудошніков Л.М. Сучасне законодавство КНР. Москва, 2004
2. Зав'ялова О.І. Діалекти китайської мови. М., 1996.
3. Зав'ялова О.І. Мовна ситуація та мовна політика в КНР// <http://www.ifes-ras.ru/publications/16/167-yazykovaya-situacziya-i-yazykovaya-politika-v-knr>
4. Москальов А. А. Національно-мовне будівництво в КНР . Москва, 1992
5. Bai Jianhua. Language attitude and the spread of standard Chinese in China // Language Problems and Language Planning. № 18 . 1994. - pp. 128-138.

Давидова Н. В.
старший викладач
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

САМОСТІЙНА ТА ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Сучасна педагогіка розглядає самостійну та індивідуальну роботу не тільки як один із основних шляхів інтенсифікації навчального процесу взагалі, але і як засіб оволодіння іноземної мови, де тренінг є одним із головних напрямків роботи. Паралельно з аудиторною роботою, самостійна та індивідуальна робота у широкому розумінні цього слова, є самостійною діяльністю курсанта, яка поглиблює та доповнює аудиторну форму. Вона є всебічним, багатофункціональним педагогічним явищем, яке має не тільки навчальне, але й особисте, професійне, суспільне значення. Без самостійного опрацювання не можна дійти істини в жодному важливому питанні. Важливість правильної організації самостійної роботи курсантів визначається ще й тим, що вона займає в залежності від інтелектуальної зрілості до 75% загального обсягу часу тих, хто навчається. Самостійна та індивідуальна робота – структурована у сукупність здійснюваних дій, цілеспрямована та мотивована діяльність, виконання якої вимагає достатньо високого рівня самосвідомості, самодисципліни, особистої відповідальності, і яка в результаті дає задоволення у самовдосконаленні та самопізнанні, надає можливість курсанту бути суб'єктом діяльності. Організація самостійної та індивідуальної роботи у відомчих вищих навчальних закладів юридичного профілю є складним і вразливим місцем у навчально-виховному процесі. Об'єктивні труднощі обумовлені недостатньою чіткістю вимог програми з іноземної мови до процесу вдосконалення навичок та умінь курсантів стосовно самостійної та індивідуальної роботи, пов'язаних з мінімальною кількістю годин, відведених на вивчення дисципліни в аудиторії, відсутністю теоретичних робіт, які б висвітлювали питання методики організації самостійної та індивідуальної роботи. Для управління самостійною та індивідуальною навчальною діяльністю курсантів необхідно на основі системно-дієвого підходу організувати умови для здійснення цієї діяльності. На наш погляд, вони складаються з таких етапів:

- 1) моделювання майбутньої професійної діяльності з визначенням місця та ролі іноземної мови;
- 2) вичленування кола комунікативних (професійно-предметних) завдань, які належить вирішити в реальному спілкуванні, та їх моделювання у навчальному спілкуванні;
- 3) визначення спрямування, сфери, сукупності навчально-пізнавальних задач, які належить вирішити самостійно;
- 4) визначення сукупності навчальних дій, які належить засвоїти.

Все це передбачає складання викладачем орієнтовного плану, добір можливих форм, раціональних прийомів роботи з навчальним матеріалом на засадах індивідуального підходу до курсанта. Необхідно враховувати форми роботи, які можуть бути використані курсантами самостійно. До них відносяться:

- 1) завдання на розвинення культури читання та слухання (аудіювання, застосування різних видів читання) ;
- 2) відпрацювання стислого і найбільш раціонального запису (план, тези, анотація, реферат, рецензія);
- 3) загальне запам'ятовування (лексичний мінімум, граматичні структури, короткий зміст тексту);
- 4) загальний пошук інформації в інтернеті;
- 5) презентація інформації;
- 6) підбір відео сюжетів до тем за планом;
- 7) підготовка до заліків, іспитів;
- 8) виконання тренувальних тестів в системах «Moodle», «Lingva Skills».

Прямий контроль з боку викладача зводиться до мінімуму при виконанні самостійної та індивідуальної діяльності курсантів. Перевага надається консультативній та рекомендаційній роботі

Декусар Г. Г.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМА ЗАПОЗИЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ СЛІВ У НОРМАТИВНО-ПРАВОВІЙ ЛЕКСИЦІ

Ця робота присвячена актуальній проблемі сучасності – запозиченню іноземних слів. Особлива увага приділяється запозиченню у сфері юриспруденції, зокрема, в нормативно-правовій складовій професійної юридичної діяльності. Питання допустимості запозичення доцільно розглянути на прикладі латинської мови як першоджерела правової термінології.

Мовне запозичення – природне явище для всіх мов світу. Запозичення зумовлено великою кількістю причин, які можна розділити на дві категорії: мовні, наприклад: позначення нового поняття / конкретизація вже існуючого і немовні, наприклад: галузеві зв'язки між носіями мови.

Лексика розвивається особливо динамічно, оскільки формується переважно під впливом зовнішнього фактору – взаємодії між її носіями. На сучасному етапі розвитку української мови, яка наповнена і переповнена іншомовними поняттями. Ми оперуємо ними настільки вільно, що навіть не замислюємося про їх походження. Юриспруденція обрала переважним джерелом запозичення латинську мову – мову римського права, що

відрізняється точністю, лаконічністю, ясністю. Латинська мова зіграла чималу роль в збагаченні української лексики (в тому числі і термінології), пов'язаної переважно зі сферою науково-технічної та суспільно-політичного життя. Саме тому більшість сучасних законодавчих систем, в тому числі й українська, сміливо оперують латинськими термінами. Наприклад, «корупція» – термін, що має латинське коріння, досить часто використовується в ЗМІ, науковій літературі, на форумах і конференціях, а також у спеціальному федеральному законі, що забезпечує протидію позначеному явищу.

Інтеграція світової спільноти вимагає створення універсальної міжнародної бази юридичної термінології. Але сучасна юридична мова не тільки зберегла тенденцію запозичення, але і збільшила його обсяги. У свою чергу, це призвело до невиправданого використання іншомовного терміна за умови існування еквівалентного українського. У зв'язку з цим, до діючих в Україні законів виникло безліч претензій стилістичного і термінологічного характеру. Особливу увагу слід приділяти мові законодавства. Законодавча діяльність набуває вирішального значення для політиків і суспільства. У гонитві за солідністю і науковістю тексту, законодавець нехтує, перш за все, чистотою, точністю і зрозумілістю мовлення – обов'язковими вимогами, що пред'являються як до письмової форми, так і до усного мовлення. Наприклад, традиційні для цивільного права і цивільного кодексу слова «акцепт» і «оферта» мають латинську етимологію. Законодавець в перших статтях розділу, що містить дані терміни, дає легальне тлумачення цих латинізмів, але застосування їх в наступних статтях створює труднощі для його сприйняття. Мова є головним інструментом соціального управління, тому закон повинен бути адресований, перш за все, тим, хто повинен його виконувати, а значить, текст повинен бути орієнтований на широке коло людей, більшість з яких не має юридичної освіти [3]. Це аж ніяк не говорить про необхідність уподібнення тексту закону побутовому або жаргонному стилю. Текст закону - специфічний текст, який при всій своїй офіційності, науковості і строгості повинен бути настільки простий і прозорий, щоб бути зрозумілим його безпосередньому адресатові - громадянину. Причина проста - якщо зміст розпорядження людині не зрозуміло, він не зможе його виконувати, а це, в свою чергу, веде не тільки до знецінення його законодавчого значення, а й до деформації особистості, що тягне за собою вчинення аморальних і протиправних дій.

Звичайно, не можна сказати, що лінгвістичні вимоги до нормативних документів залишені без регламентування. 16 липня 2019 року на Україні був прийнятий закон №5670-д «Про забезпечення Функціонування української мови як державної», який вносить деяку ясність в питання необхідності використання іншомовної термінології: «При використанні української мови як державної мови України не допускається використання слів і виразів, які не відповідають нормам сучасної української літературної мови, за винятком іноземних слів, що не мають загальноживаних аналогів в українській мові» [4]. Виходячи з буквального тлумачення цієї частини статті, можна зробити

висновок про те, що іншомовні терміни в нормативних текстах доречні тільки в разі відсутності аналога в українській мові. Дана норма покликана обмежити недоцільне використання іншомовних термінів. Але аналіз законодавчого матеріалу показує, що дане розпорядження не завжди виконується, незважаючи на федеральний рівень даного закону. Наприклад, трудове законодавство відмовилося від застосування такого латинського терміна, як «контракт» і замінило його на «трудовий договір», який не тільки не поступається латинській еквіваленту за смисловим змістовністю, але і є більш вдалим і точним в даному випадку. Однак при оформленні службових відносин застосовується поняття «службовий контракт». Отже, не всі нормативно-правові акти приведені в єдність і виключили термін «контракт» у разі його синонімічності з терміном «договір» [1].

Надмірне вживання іншомовної термінології стало нагальною проблемою для українського законодавства, тому необхідно не тільки коригувати вже існуючі закони, але і не допускати помилок в нових законодавчих текстах. Латинська – першоджерело сучасної юридичної мови. Латинізми настільки актуальні і необхідні вітчизняній юридичній мові, що відмовитися від запозичення з неї термінів повністю неможливо, але слід відповідально ставитися до їх використання. Звісно ж, що латинська лексика збагатила юридичну мову тими термінами, які невідомі української мови, але вони необхідні в умовах цивілізації, що динамічно розвивається [2].

Необгрунтоване використання латинізмів призводить до захаращення і ускладнення тексту, що негативно позначається на його розумінні не тільки простими громадянами, а й професіоналами. Тому законодавець повинен: по-перше, критично оцінювати необхідність введення в оборот іноземного терміна, віддаючи пріоритет україномовному терміну; по-друге, одноманітно і точно тлумачити введене в ужиток поняття, загальноприйняте значення якого не повинно суперечити законодавчому.

Тлумачення і конкретизація є найбільш універсальними способами розкриття змісту права, однак процес «очищення» законодавчих текстів від надміру спожитих латинських термінів не такий простий, яким може здатися. Для того щоб провести якісну перевірку всього обсягу законодавчого матеріалу і дати професійну оцінку його лінгвістичної наповненості, законодавцю необхідно забезпечити кваліфіковану лінгвістичну допомогу. Якісне вирішення проблеми криється тільки в продуктивній співпраці лінгвістів та юристів. Тільки в єдності знань фахівців даних галузей науки можна знайти рішення проблеми.

Література

1. Гаврилова Ю.А. Толкование, конкретизация и смысл права: проблема корреляции понятий. Северокавказский юридический вестник, 2012, №4, с.19
2. 38 Электронный вестник Ростовского социально-экономического института. Выпуск № 2 (апрель - июнь) 2016

2. Мішина Н.В. Доктринальні детермінанти державної політики. Державне і муніципальне управління. Вчені записки СКАГС 2010, №3, с.98
3. Павлова Л.Г. Мовний імідж державного і муніципального службовця. Вчені записки СКАГС 2010, №1, с.674.
4. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/ldoc2.nsf>

Євсєва Г. П.

доктор наук з державного управління
*Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури*

МОВНА ОСВІТА ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ

Інтеграція та глобалізація інформаційних і культурних процесів в Україні зумовлюють потреби модернізації освітньої системи за всіма напрямками, що вимагає розробки концептуальних засад у кожному з них. Адже Україна сьогодні на світовій арені стає все частіше суб'єктом політичних процесів. Відкритість українського суспільства, можливість його громадян вільно подорожувати, брати участь у міжнародних мистецьких конкурсах, фестивалях, спортивних турнірах, а також збільшення кількості туристів з-за кордону посилили зацікавленість до вивчення української мови як іноземної. Українська мова стає все популярнішою серед європейців. Такі дані наводить Рада Європи з нагоди Європейського дня мов, який відзначають 26 вересня. «Примітно, що українською мовою говорить більше людей, ніж польською. Також рівно стільки ж – тобто 45 млн осіб, говорять іспанською», - говориться в документі Ради Європи [11]. Саме з цих причин, як нам здається, навчання іноземних студентів є одним із таких напрямів, важливим чинником становлення української держави як рівноправного партнера у створенні світового освітнього простору. Спробуємо проаналізувати нормативно-правові документи супроводу цього важливого питання для України.

Відповідно до ухваленої Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року одним із пріоритетних завдань міжнародного партнерства у сфері освіти є «навчання іноземців та осіб без громадянства у вищих і професійно-технічних навчальних закладах України» [10]. Чинний на сьогодні Закон України про вищу освіту у статті 68 основними видами зовнішньоекономічної діяльності вищого навчального закладу з-поміж інших називає «провадження освітньої діяльності, пов'язаної з навчанням іноземних студентів, а також підготовку наукових кадрів для іноземних держав». У вже згадуваній Національній стратегії розвитку освіти в Україні серед досягнень відзначено оновлення системи «мовної освіти, що забезпечує

обов'язкове оволодіння державною мовою, можливість опанувати рідну та іноземні мови» для громадян України, а отже, й щодо тих іноземних громадян, які обрали нашу країну для професійного становлення і зростання.

Історія питання щодо мовної освіти іноземців бере свій початок ще в 2006 році МОН України видало наказ №260 від 04.04. 2006 р. про вивчення української (російської) мови іноземними студентами й аспірантами. Посилаючись на чинний Закон про вищу освіту, встановив «три рівні і обсяги годин для вивчення української (російської) мови» [5]. У цьому документі найбільший обсяг годин відводився другому рівні навчання (702 години), який забезпечувався на першому – четвертому курсі у навчальних закладах України III-IV курсах. Зазначений вище наказ мав додаток у якому містився чіткий розподіл обсягів годин та форм контролю знань для вивчення української (російської) мови.

Наступним важливим документом в аспекті мовної освіти іноземців став наказ МОН України №997 від 18.08. 2016 р. [6], який посилаючись на Закон України про вищу освіту від 2015 року ст. 32 [7], скасовує наказ №260 від 04.04. 2006 р. та встановлює обов'язковість вивчення державної мови. Відтепер у мовній підготовці іноземців зникає російська мова. Але недоліком цього наказу є відсутність розподілу навчального навантаження, що надало право деяким ЗВО відмовитись від навчання української, залишивши вивчення російської.

Водночас державні інституції посилюють вимоги до закладів освіти, що здійснюють підготовку іноземних громадян. Так, 15 травня 2018 року були прийняті нові ліцензійні умови провадження освітньої діяльності для ЗВО України [9]. Цей документ передбачає низку змін щодо навчання іноземців. Для прийняття на навчання іноземців заклад неодмінно повинен мати структурний підрозділ для роботи з іноземними громадянами, до функцій якого, зокрема, належить оформлення запрошень на навчання та забезпечення перебування таких студентів в Україні на законних підставах. Обов'язковими також є наявність житлових приміщень у закладах освіти, придатних для проживання іноземних громадян. «Ще одна важлива зміна – для отримання ліцензії з правом навчання іноземних громадян один з членів проектної групи має володіти англійською мовою на рівні B2 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти або кваліфікаційні документи (диплом про вищу освіту, науковий ступінь), пов'язані з використанням цієї мови», – повідомив Андрій Шевцов [2].

Ліцензійні умови вступили у дію після опублікування (травень 2018 р.), та деяких положень передбачений перехідний період. Це дозволяє закладам повністю відповідати вимогам нових ЛУ. Наприклад, кадрові вимоги щодо кількості членів групи забезпечення, яка є достатньою, набирають чинності з 1 вересня 2019 р.; заклади освіти, що здійснюють підготовку іноземців та осіб без громадянства, і мають намір продовжувати здійснювати таку підготовку, повинні до 31 грудня 2019 р. пройти процедуру ліцензування в установленому законодавством порядку та відповідно до вимог Ліцензійних умов.

До кінця року МОН планує внести зміни у Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності, зокрема, щодо вимог до підготовки іноземців та осіб без громадянства. Так, буде прибрано низку бюрократичних процедур для отримання ліцензії, однак вимоги до якості освітніх послуг стануть вищими. Про це розповів заступник Міністра освіти і науки Юрій Рашкевич сьогодні, 26 березня 2019 року, під час Другого українського форуму міжнародної освіти. «У чинних Ліцензійних умовах прописано, що підготовка іноземних студентів ліцензується за кожною спеціальністю окремо. Тобто якщо виш має кілька десятків спеціальностей і хоче за кожною з них проводити навчання іноземців, він має готувати пакет документів за кожним напрямом. Як наслідок, ми маємо багато нарікань від закладів щодо того, що їм доводиться витратити багато часу і ресурсів на підготовку документів, інформація в яких часто дублюється. Тому в змінах до Ліцензійних умов ми пропонуємо закладам отримувати одну, окрему ліцензію, на підготовку іноземних студентів. Вона має видаватися тільки за акредитованими спеціальностями», – зазначив Юрій Рашкевич [1].

Остаточною крапкою в дискусії «українська чи російська» для іноземців, яка розгорнулася серед освітян у зв'язку з проектом «Концепції мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах» [3 – 4], став наказ МОН України №1/9 від 17.09.2019 р. про застосування державної мови в освітньому процесі, який хоч і немає розподілу обсягу годин української мови для іноземців, натомість у наказі присутня чітка і не двозначна позиція щодо обов'язковості вивчення державної мови іноземцями [8]. Головне, щоб результатом оволодіння іноземцями державною мовою навчання та/або соціокультурного спілкування повинна стати особистісна багатомовність, у складі якої українська мова відіграватиме роль рівноправного засобу особистісного професійного і культурного розвитку в Україні. Тобто мовна підготовка іноземних громадян полягає у формуванні комунікативної компетентності, забезпеченні їхніх комунікативних потреб у різних сферах спілкування: науковій (для отримання конкурентоспроможної підготовки за обраним фахом), суспільно-політичній і соціально-культурній (для належної адаптації та повноцінного орієнтування в новому соціально-культурному середовищі, особистісного культурного зростання), побутовій (для задоволення потреб повсякденного життя), а також для виховання гармонійної особистості, що здатна до міжкультурного діалогу в Україні.

Література

1. Зміна ліцензійних умов на підготовку іноземних студентів: бюрократії - менше, а вимоги до якості освітніх послуг – вищі // Режим доступу <https://mon.gov.ua/ua/news/zmina-licenzijnih-umov-na-pidgotovku-inozemnih-studentiv-byurokratiyi-menshe-vimogi-do-yakosti-osvitnih-poslug-vishi>

2. Зміни до Ліцензійних умов: скасування зайвих обмежень, нові вимоги до підготовки іноземних студентів, ліцензування фахової передвищої та післядипломної освіти // Режим доступу <https://mon.gov.ua/ua/news/zmini-do-licenzijnih-umov-skasuvannya-zajvih-obmezhennya>

3. Концепція мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України / Режим доступу <http://www-center.univer.kharkov.ua/lang/ru/concept.php>

4. Мазурик Д. Про концепцію мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2014. Випуск 10. С. 3–7

5. Про вивчення української (російської) мови іноземними студентами і аспірантами. Наказ МОН №260 від 04.04. 2006 року.

6. Про визначення таким, що втратив чинність. Наказ МОН України №997 від 18.08. 2016 року.

7. Про вищу освіту, Закон України. Документ 1556-VII, чинний, поточна редакція — Редакція від 09.08.2019, підстава - 2745-VIII // Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

8. Про застосування державної мови в освітньому процесі. Наказ МОН України №1/9 від 17.09. 2019 р.

9. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності. Постанова КМУ від 30 грудня 2015 р. № 1187 / Документ 1187-2015-п, чинний, поточна редакція — Редакція від 23.05.2018, підстава - 347-2018-п

10. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Указ президента України Документ 344/2013, чинний, поточна редакція — Прийняття від 25.06.2013. // Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

11. Українська мова увійшла в десятку найпопулярніших у Європі // Режим доступу <https://amazing-ukraine.com/ukrainska-mova-uviihla-v-desiatku-naipopuliarnishykh-u-k4t0nceeLa7ZAYhs>

Жиленко І. Р.

кандидат філологічних наук

Сумський державний університет

«УКРАЇНСЬКА СПРАВА» У ТВОРАХ ОСТАПА ГРИЦАЯ

Талановитий український письменник Остап Грицай (1881–1954) у часи національних змагань 1918–20-х рр. намагався «якнайбільше спопуляризувати українську справу перед австрійцями» (Л. Винар). У своїх численних творах малої прози автор піднімав різні теми морально-етичного змісту, однак найвагомішими були питання про батьківщину – вільну й могутню Україну.

Так, до сатири «Щурі» (1922) із підзаголовком «малюнок з суспільного підземелля» Остап Грицай добирає епіграф із шевченкового вірша «Сон»: «Хіба ти не бачиш?... То глянь, подивися» [4, с. 3]. У творі чути голос письменника-патріота, знавця світової та української літератур, який уболіває за долю держави. Він залучає аналогію із творами, у яких головним

персонажем виступає дух пітьми, що може мати різні обличчя: бог жаху й руйнування в шумерській міфології Нергал, давньоєгипетський бог хаосу та війни Сет, бог зла у Персії Ариман, у Байрона – Каїн, у Мільтона – Сатана. Головний художній прийом сатири – авторська антитеза: бог творчого життя (Сонце) протиставлений духу темряви (ніч, підземелля); променистий Ормузд – понурому Ариману; ясний Озіріс – лютому Сету. Ймовірно, зразками до написання твору слугувала німецька й нідерландська літератури. Однак «Щурі» українського автора відрізняються від сатири Еразма Роттердамського («Похвала Глупоті») й Себастьяна Бранта («Корабель дурнів»). У творах зарубіжних сатириків Глупота і подорож до Наррагонії зазвичай викликають поблажливу усмішку [5, с. 6]. Щурі в українського автора – огидні й небезпечні створіння, для змалювання яких письменник вживає темні фарби. Не може Остап Грицай порівняти цих істот навіть із Сатаною і Каїном, бо вони – «свого роду Прометеї». Сатана, що боровся з полками Господа, на думку Грицай, «все ж герой, лицар», що захищав зі зброєю в руках «достойнства заблуканого духа» [4, с. 3, 7]. Іншими постають щурі. Митець знаходить художні засоби їхньої переконливої репрезентації, не залишаючи жодних вагань у тому, що вони є символами зла й руїни: «...у підземеллях темряви на кожний і найкращий корінь розквітаючого життєвого твору, викоханого святим сонцем, кидається хмара поганих, ненажерливих щурів і надгризає ядовитими зубами все, що змагає до сонячних вершин»; «...невидимі, невловимі, збитою чередою сильні, вічною гниллю годовані й гартовані щурі» [4, с. 6]. Остап Грицай нагадує про те, що від самих початків існування України ці створіння були завжди: щурі-редактори, щурі-письменники, щурі-урядовці, щурі-дипломати, які «гризли до тла всі коріння ладу й миру», «підгризаючи кожну основу нового життя» [4, с. 8, 11]. Цитуючи «Думи» гетьмана Мазепи, сатирик переконував, що цим негідним істотам «не треба ніякого громадянства, не треба народу, не треба визвольної боротьби» [4, с. 10]. З болем у серці він завершує твір: «...щурі тільки ждуть тої хвили, в якій зможуть вчепити свої зуби – в святі очі Матері та і її закривавлене серце <...> приліплять їй на мертве чоло велику цидулу й собі регочуться як шайтани і напишуть на ній великими на весь світ буквами: «НЕХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНА». Соборна, вольна, від Кавказу до Сян простягнена, отаманськими мундирами мальована, шурами роз'їдена Україна...» [4, с. 15].

Мрії про батьківщину стають головними і в новелах «Казка про Анандра та Змія», «Невольник», «Про Смарагдову Оазу», «Про султана та його жінку», які Остап Грицай об'єднав у цикл «Казки про людину», змінивши потім заголовок на «Обличчя Сфінкса». У всіх новелах автор порушує, мабуть, найголовніше – «...за казковим сюжетом вчуваються події боротьби українського народу за визволення та поразка УНР» (Л. Прима). Роздуми про Сміливість («Казка про Анандра та Змія») і Любов («Про султана та його жінку»), Віру («Про Смарагдову Оазу») та Свободу («Невольник») як про головні чесноти, без яких неможливо здобути перемогу в боротьбі за незалежність держави, й спонукали автора до написання творів.

Деякі поради він вкладає в уста Учителя: «А коли вернеш до своїх земляків, то скажи їм, щоб вони за волю боролися не тільки з тим ворогом, який з оружжям в руці нападе на ваш край, а передусім з тими кайданами, що їм готувить темрява їх душ» [1, с. 357]. Ментальність української нації йде від «скитських варварів» і виявляється у «мрійності», «неповоротності», «мовчазності», покорі, а також відокремленості («Будемо жити так, ніби світа поза нашим двором немає») одного з його носіїв – Анандра – протиставляється сміливим, мужнім еллінам в особі Леонтіяда.

Якщо ідея держави відходить на другий план, то такий володар не може керувати країною. Тому султан, посилаючись на святі книги Упанішад («...милою богам є жертва царів за їх люд та державу»), відходить від справ. Натомість дає пораду усім державцям: «О, не ведіть війни і не убивайте себе <...> наче одна одинока хвиля у безкінечному морю Нірвани минеться вам це життя, і жаль стане вам днів, змарнованих на війну і ненависть, і горе вам буде, що ви не любили і не жертвували вашого останнього за Любов» [3, с. 466].

І нарешті свята мрія про досягнення мети втілюється в новелі про Смарагдову Оазу. Здавалося б, дорога, з якої ще ніхто не повернувся, куди відправляється Ассан, це – шлях у безодню. Але герой пам'ятає заповіт батьків (автор відштовхується від «Заповіту» Тараса Шевченка) [5, с. 9]. Він сповнений величезної віри, тому «...тільки тою Віруючою Тугою ведений, поконав сто мук і сто смертей» [2, с. 129, 138].

Саме таким має бути шлях патріота – доводить Остап Грицай у своїх цікавих екзотичних оповіданнях з ідеолого-філософичною тематикою.

Література

1. Грицай О. Невольник / Остап Грицай. – Воля. – Відень. – 1920. – Т. 1. Ч. 8. – С. 352–357.
2. Грицай О. Про Смарагдову Оазу / Остап Грицай. – Воля. – Відень. – 1920. – Т. 3. Ч. 4. – С. 129–138.
3. Грицай О. Про султана та його жінку / Остап Грицай. – Воля. – Відень. – 1920. – Т. 1. Ч. 10. – С. 457–466.
4. Грицай О. Щурі: малюнок з суспільного підземелля / Остап Грицай. – Відень : Накладом «Українського прапора», 1922. – 15 с.
5. Жиленко І. Р. Остап Грицай: мала проза періоду еміграції 1920-х років / І. Р. Жиленко // «Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки». – Запоріжжя. – 2017. – № 1 (48). – С. 4–9.

Клименова О. М.
доцент
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ROLE OF MASS MEDIA IN THE SOCIAL LIFE: THE 4-TH BRANCH OF STATE POWER IN SOCIETY

The role of mass media in the life of any democratic society is great and even decisive. First, let us define the meaning of the term «mass media». Second, we will discuss the main factors of journalist's work. Third, we will examine the scope of media power in politics on the examples of American journalists' photo reports. And finally we shall draw a conclusion about mass media's role in our life.

Mass media is the sum of the public mass distributors of news and entertainment across mediums such as newspapers, television, radio, broadcasting and text publishers. Mass media is used to reach a very large audience such as the population of a nation state. It was coined in the 1920s with the advent of nationwide radio networks, mass-circulation newspapers and magazines, although mass media was present centuries before the term became common. The mass-media audience has been viewed by some commentators as forming a mass society with special characteristics, notably atomization or lack of social connections, which render it especially susceptible to the influence of modern mass-media techniques such as advertising and propaganda. Mass media had the economics of linear replication: a single work could make money proportional to the number of copies sold, and as volumes went up, unit's costs went down, increasing profit margins further. Vast fortunes were to be made in mass media. In a democratic society, independent media serve to educate the public/electorate about issues regarding government and corporate entities. In this connection it is necessary to devote special attention to Journalism and emphasize its great role in news media.

Journalism is a discipline of collecting, analyzing, verifying, and presenting information regarding current events, trends, issues and people. Those who practice journalism are known as journalists. In general they are focused on presenting current news to the public. News-oriented journalism is sometimes described as the «first rough draft of history», because journalists often record important events, producing news articles on short deadlines. While under pressure to be first with their stories, news media organizations usually edit and proofread their reports prior to publication, adhering to each organization's standards of accuracy, quality and style. Many news organizations claim proud traditions of holding government officials and institutions accountable to the public, while media critics have raised questions about holding the press itself accountable. Usually the term includes all working journalists and is often used by those who would make generalizations about the product of «most» journalists, for example that journalists who work for large media corporations, or who are based in New York City or Washington, D.C, harbor a liberal or conservative bias. By covering

news, politics, weather, sports, entertainment, and vital events, the daily media shape the dominant cultural, social and political picture of society. Beyond the media networks, independent news sources have evolved to report on events which escape attention or underlie the major stories.

The free media comprise is an institution absolutely essential to democratic government. We depend upon the media to investigate wrongdoing, to publicize and explain governmental actions, to evaluate programs and politicians, and to bring to light matters that might otherwise be known only to a handful of governmental insiders. In short, without free and active media, popular government would be completely impossible. From the very beginning media had great influence on politics. The content and character of news and public affairs programming, what the media choose to present and how they present it, can have the most far reaching political consequences. Media disclosures can greatly enhance or fatally damage the careers of public officials. Media coverage can really support or intensify opposition to national policies. The media can shape and modify, if not fully form public perceptions of events, issues, and institutions.

The following facts will demonstrate the scope of media power in politics on the examples of some American journalists' photo reports. Jacob Riis was a photographer who demonstrated the terrible conditions, in which many New York tenement dwellers lived during the 1880s. He wrote the book «How the Other Half Lives». Lewis Hine was another American photographer who reflected the problems of children's exploitation in the 1930s. His use of the camera led to stringent laws against child labor.

A series of his pictures belongs to the photo session concerning untie-AIDS campaign. Journalism always tries to publicize the growing problems of health care. There is a picture, which informs society of 610 people who died in Dallas from AIDS and it was drawn near the City Hall. There were also some pictures of smokestacks made by him. They attracted attention of the public to common Americans' life in conditions of intensive industrial development of the country. In them you can see the pipes of the plants releasing an awful smoke in to the air.

Freedom, of course, gives mass media a good deal of power. The media can make or break reputations, help to launch or to destroy political careers, build support for or against programs and institutions. Citizens would have few means through which to know or assess the government's actions other than the claims or pronouncements of the government itself. Moreover, without active indeed, aggressive media, citizens would be hard-pressed to make informed choices among competing candidates at the polls. Often enough, the media reveal discrepancies between candidates' claims and their actual records, and between the images that candidates seek to project and the underlying realities. Media coverage is influenced by the perspectives of journalists, the activities of news sources and, most important, by the media's need to appeal to upscale audiences. The attention that the media give to protest and disruptive activities is also a function of audience factors.

Free media are essential ingredients of popular government. It is to conclude that free media are so critically important to the maintenance of a democratic society and that we must be prepared even to take the risk that the media will occasionally abuse their power. The forms of governmental control that would prevent the media from misusing their power would also certainly limit citizens' freedom.

List of references:

1. Deibert, R.J. *Communication in World Order Transformation*. New York, NY: Columbia University Press Downes, S., 2009.
2. Drucker, P. In *The Development of Learning: A Global Perspective*. London, 2007.
3. Zed Gregory, E.: *Creating New Cultures in Cyberspace*. London, 2013.

Ковалевська О. В.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ІНШОМОВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У ЮРИДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Мова є складною, динамічною системою, яка постійно розвивається в часі та просторі. На сучасному етапі, в умовах інтенсивних процесів глобалізації і, як наслідок розширення мовних контактів та посилення впливу світових мов, дослідження запозичень є особливо актуальним.

Термінологія є найбільш динамічним та відкритим із багатьох причин до лексичного впливу інших мов складником лексичної системи. Юридична термінологія в англійській мові вважається особливим явищем, народженим на стику культур, мов і цивілізацій. Найважливішим процесом, що впливає на розвиток англійської юридичної термінології, її збагачення та вдосконалення, є процес запозичення. Запозичення, потрапивши до англійської мови з інших мов, є одним із головних способів формування термінів, зокрема юридичних.

На початку ХХ століття данський лінгвіст Отто Гаррі Єсперсен підкреслив у своїй книзі «Мова: її природа, розвиток та походження» ідею: «Англійська мова – це ланцюжок запозичень слів» [1, с. 15]. Словник англійської мови постійно змінювався протягом усієї її історії протягом різних вторгнень та завоювань, торговельної політики та впливу культури сусідніх країн.

Юридична термінологія англійської мови має значну кількість запозичень, іноземних слів та фраз, які переважно мають латинське та французьке походження. Наприклад, фрази *ad hoc* (за необхідністю), *de facto*

(фактично), *mens rea* (психічний елемент наміру людини вчинити злочин) є запозиченими з латини і сьогодні залишаються в англійській юридичній термінології.

Також, запозичення з латини часто здійснювалося в два етапи: спочатку з латини на французьку, потім з французької на англійську. У вищезгаданому способі були запозичені такі слова: *judge* (від старофранцузької “*juge*”, від латинської “*iudex*” – той, хто декларує закон); *fraud* (від старофранцузької “*fraude*”, від латинської “*fraudem*” – шахрайство, обман); *evidence* (від старофранцузької “*evidence*”, від латинської “*evidentia*” – докази); *legal* (від старофранцузької “*legal*”, від латинської “*legalis*” – те, що відноситься до закону) [2; 3] та ін.

Після вторгнення нормандів до Англії в 1066 році англо-нормандська французька стала офіційною мовою Англії. Протягом майже 300 років це була мова судочинства. Як результат, багато слів, які вживаються в сучасній юридичній англійській термінології, походять від англо-нормандської, наприклад: *property* (від “*propriete*” – власність); *estate* (від “*astat*” – маєток).

Слід зазначити, що оригінальними англійськими словами є слова, відомі з давньоанглійського періоду. Вони складають менш ніж половину загальної юридичної лексики. Прикладами термінів у юридичній англійській термінології з англосаксонського періоду є: *bequeath*, *guilt*, *manslaughter*, *murder*, *oath*, *right*, *sheriff*, *to steal*, *theft*, *ward*, *witness*, *writ* [2; 3] та ін.

Отже, аналіз англійської юридичної термінології показав, що більша частина її словникового запасу складається із запозичених слів і словосполучень, які складають основу сучасної юридичної термінології в англійській мові. Цей аналіз висвітлює основні джерела процесу запозичень у системі англійської юридичної термінології, дає можливість не лише врахувати її мовне походження, але й показати соціальний розвиток у певному історичному масштабі.

Література

1. Jespersen O. Language: Its Nature, Development and Origin. London: Allen and Unwin, 1922. 448 p.

2. Online Etymology Dictionary [Електронний ресурс]. Посилання: <http://www.etymonline.com/index.php>

3. The Oxford Dictionary of English Etymology / ed. by C. T. Onions. The Clarendon Press, 1995. 1040 p.

Колесник А. В.
кандидат філологічних наук,
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ЯК ПІДҐРУНТЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З «УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

У сучасних політичних умовах, коли відбуваються бойові дії на Сході України, особливого значення у професійній підготовці здобувачів вищої освіти набуває завдання патріотичного виховання, формування громадянської свідомості, відданості загальнодержавній справі зміцнення України. Адже від свідомої громадянської позиції майбутнього спеціаліста залежить майбутнє України, існування української нації.

Патріотичне виховання здійснюється різними способами – на виховних годинах у навчальних групах, зустрічах з ветеранами, на загальноуніверситетських, міських, обласних заходах – жоден з яких не залишається безрезультатним у виховному аспекті. Проте найбільші можливості щодо забезпечення патріотичного виховання у закладах вищої освіти мають аудиторні заняття, зокрема, з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». У закладах вищої освіти нефілологічного профілю передбачається ознайомлення з основними поняттями і правилами використання української мови у професійному спілкуванні. На жаль, програма не передбачає вивчення різноманітних аспектів української культури, що сприяли виникненню того чи іншого мовного явища. Одним із таких джерел є усна народна творчість та українська художня література, використання яких на заняттях з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є необхідною складовою патріотичного виховання молоді, його підґрунтям.

Вивчення української літературної спадщини, яка надає зразки відданості своєму народові та готовності боронити свободу і незалежність держави, є актуальним питанням у підготовці фахівців із правозахисної діяльності – юристів і працівників Національної поліції України.

Велике значення для виховання патріотизму має вивчення малих жанрів фольклору – прислів'їв, приказок, казок, в яких протягом століть зберігалися життєвий досвід народу, ставлення до оточуючих, до природи, до рідної землі, моральні цінності, оцінка життєвих ситуацій і вчинків людей. Ці жанри фольклору здійснюють виховний вплив завдяки своїй особливій формі, емоційності, образності, яскравості, доступності [1, с. 172]. Властива прислів'ям і приказкам лаконічність дозволяє чітко, влучно і доцільно визначити основні морально-етичні правила поведінки у щоденному спілкуванні. Прислів'я чи приказка є наслідком скорочення-стиснення певного поетичного твору або узагальнення поодиноких спостережень, здобутих з життя. Те й інше є результатом народної мудрості.

Наприклад, відоме всім прислів'я «Слово – не горобець, вилетить – не спіймаєш» є узагальненням вікових спостережень народу про те, наскільки значущим є кожне слово, сказане людиною. Розбір цього прислів'я на занятті є необхідним для розвитку вміння висловлення власної думки, для відстоювання власної моральної позиції. На занятті з майбутніми фахівцями із правозахисної діяльності особливого значення набуває обговорення правових аспектів щодо відповідальності за кожне сказане слово.

Отож прислів'я – важливий, глибокий образний вираз, який може узагальнити відокремлені факти та легко застосовується до багатьох споріднених, а іноді і далеких поодиноких фактів.

Використання малих фольклорних жанрів на заняттях з дисципліни “Українська мова (за професійним спрямуванням)” сприятиме розвитку мовленнєвих навичок, творчій діяльності в доборі мовного матеріалу, дозволить обрати доречні варіанти поведінки, підказані народними традиціями, чим впливатиме на формування громадянської свідомості та патріотизму здобувачів вищої освіти.

Не менш важливим буде звернення до творчості видатних письменників України, зокрема, Івана Франка, який протягом усього свого життя і творчого шляху боровся із соціальною несправедливістю, з пригнобленням українського народу, створюючи тексти патріотичного змісту. Його твори насичені образами-символами з народної творчості, народних традицій.

Так, у ранній період творчості основу для створення нового суспільства І. Франко вбачав у наданні рівності усім людям, зокрема – економічної, що забезпечувало би становище, гідне людини, адже “робітник у всьому світі, а особливо у нас ... не спроможний виконати своїх обов'язків щодо держави і щодо своїх близьких. В сучасних умовах йому загрожує безперервний голод і злидні...” [2, с. 26]. І. Франко бачив, що в ХІХ столітті робітники в дійсності були простими наймитами, настільки залежними від капіталіста, який на той час володів усіма засобами виробництва, що за суспільним становищем нагадували новий вид рабів: “Оце і є нинішній робітник – справжній раб капіталу, білий негр”, – зазначав він у статті “Про працю” [3, с. 67].

Творчість письменника представлена різними жанрами, у тому числі казками, у яких письменник звертається до народних традицій. У цьому жанрі основним рушійним зарядом є моральний фактор – прагнення до справедливості, чесності, доброти, порядності, виділяються народні ідеали, заради яких борються й перемагають герої казок. На заняттях варто звернути увагу на твір-казку “Свиня” (1890), в якому сатиричний образ свині набув глибокого політичного змісту. У подіях, що відбуваються за сюжетом (голосування на виборах, читання Свинєю “народовських” і “москвофільських” газет), простежується політична дійсність Галичини кінця ХІХ століття, де боролись представники різних політичних поглядів, найбільш консервативні з яких у творі інакомовно представлені в образі Свині. У цій казковій алегорії викривається суспільне пристосування,

політична продажність, які засуджуються письменником і зображуються для викриття їх ганебності.

Стан законності у державі та взаємовідносини між владою і народом І. Франко викриває у гострополітичній казці-памфлеті “Звірячий бюджет” (1897), піддаючи критиці “Свинську конституцію” (так називається в казці основний державний закон).

І. Франко звертається також до теми несправедливо ув’язненої людини. Постаті арештантів, які представлені в контексті загальної проблеми несправедливого ув’язнення в провінційних містечках Галичини, знаходимо в оповіданнях І. Франка “На дні” (1880), “До світла!” (1889), поемі “З любові” (1889), в яких викривається злочинне нехтування людським життям особами, уповноваженими на правосуддя.

Образи арештантів зустрічаємо в автобіографічному оповіданні І. Франка “На дні” (1880), яке було створено після ув’язнення самого письменника в Коломиї. В цьому оповіданні показано долю українця-інтелігента Андрія Темери, якого несправедливо ув’язнили в тюремній камері, де у страшних умовах знаходилось вісім арештантів. І. Франко, як психолог і гуманіст, намагався змалювати позитивні риси кожного арештанта, жертви панівної суспільної “машини”, “високої школи дна суспільства” [4, с. 493]. У згаданих оповіданнях віднаходимо гуманне ставлення та співчуття автора до арештантів, намагання показати позитивні риси характеру кожного з них.

Використання цих творів на заняттях з дисципліни “Українська мова (за професійним спрямування)” у закладах вищої освіти юридичного спрямування дає матеріал для роздумів про громадянську свідомість та відповідальність кожного члена суспільства, для формування патріотизму майбутніх фахівців правоохоронної галузі України.

Література

1. Гриновецька Є. М. (2017). Прислів’я та приказки як засіб формування соціокультурної компетентності на уроках англійської мови. *Інформаційно-методичний супровід освіти КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР*. http://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2018/03/2018_03_29_7_Grinovetska.pdf
2. Франко І. Я. Чого ми хочемо? (1984). *Франко І. Я. Зібрання творів: у 50 т.* К.: Наукова думка. Т. 44. Кн.1: економічні праці (1878 – 1887).
3. Франко І. Я. Про працю (1984). *Франко І. Я. Зібрання творів: у 50 т.* К.: Наукова думка. Т. 44. Кн.1: економічні праці(1878 – 1887).
4. Франко І. Я. На дні (1978). *Франко І. Я. Зібрання творів: у 50 т.* К.: Наукова думка. Т. 15 : повісті та оповідання (1878 – 1882).

Костенко О.Г.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕДІА- ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Історія зародження медіаосвіти бере свій початок у 60-х роках ХХ ст. і пов'язана не стільки з поширенням аудіовізуальних засобів масової інформації, скільки з розумінням того, що медіатексти можуть сприйматися суспільством по-різному і, як наслідок, мати різний вплив. За сприяння ЮНЕСКО медіаосвіта у 70-х роках отримала світове визнання та подальший розвиток. На сьогоднішній день розуміння цілей медіаосвіти змінилося від навчання школярів критично оцінювати медіа до розвитку медіа- та інформаційної грамотності, що є основою розвитку демократичних, плюралістичних суспільств знань, що здатні до міжкультурного діалогу.

В Україні про медіаосвіту активно говорять лише протягом останніх 10 років, відтак українська наука все ще не має її єдиного категоріального апарату. Саме тому ми здійснили спробу узагальнити найпоширеніші визначення основних понять, виділяючи головний концепт явища, його цільову аудиторію, головні компетенції.

Це дало нам можливість звернути увагу на те, що грамотність спрямована на розв'язання щоденних побутових задач, медіаграмотність – розуміння ролі й функцій ЗМК та інших джерел інформації в суспільстві, критичну оцінку медіаконтенту, взаємодію із ЗМК для самовираження, міжкультурного діалогу, вироблення власного контенту, інформаційна грамотність спрямована на те, щоб знаходити й оцінювати якість інформації, зберігати, поширювати інформацію, ефективно й етично використовувати її, медіа- та інформаційна грамотність – це сукупність знань, установок, умінь і навичок, які дозволяють отримувати доступ до інформації та знань, аналізувати, оцінювати, використовувати, створювати та поширювати їх з максимальною продуктивністю відповідно до законодавчих та етичних норм і з дотриманням прав людини.

Також ми звертаємо увагу на такі поняття, як трансграмотність, мультиграмотність, мультимодальна грамотність та явище «медійного просьюмеризму» як дотичні до поняття «медіаосвіта», що здебільшого є синонімами поняття «медіа- та інформаційна грамотність».

Якщо звернути увагу на хронологію знакових подій, що сприяли розвитку української медіаосвіти, стає зрозумілим, що українська медіаосвіта бере свій початок від 20-х років ХХ ст. з роботи кіноклубів, любителівських кінофотостудій, гуртків юних кореспондентів, випуску стінних шкільних газет, тобто більшою мірою від аудіовізуальних мистецтв. З кінця 90-х років українські науковці звертають увагу на розвиток медіаекології, що дало можливість вивчати вплив медіа на аудиторію. На початку 2000-х починають

працювати дитячо-юнацькі конкурси та фестивалі медійної творчості, що відкрило для українців ще один напрямок медіаосвіти. У 2010 р. активно медіаосвітою починає займатися Академія української преси, що відкриває новий етап розвитку медіаосвіти в Україні.

Сьогодні українська медіаосвіта йде двома основними шляхами – формальним (дошкільна, шкільна, у вищій школі) та неформальним (позашкільна, батьківська, медіаосвіта дорослих та засобами медіа).

Історія розвитку формальної медіаосвіти розпочинається в 2010 р. у зв'язку з прийняттям Концепції впровадження медіаосвіти в Україні та початком Всеукраїнського експерименту впровадження медіаосвіти в загальноосвітніх закладах. Згідно з Концепцією провідне місце в українській медіаосвіті віддається шкільній медіаосвіті. У 2016 р. була прийнята нова редакція Концепції, а в 2017 р. розпочато новий експеримент, що, більшою мірою, повторює попередню Концепцію, однак більше звертає увагу на деструктивний вплив медіа й роль медіаосвіти у вихованні патріотичного духу. В Україні існує кілька основних форм розвитку шкільної медіаосвіти, це: обов'язковий урок з медіаграмотності, факультативне навчання за бажанням учнів, інтеграція в інші навчальні предмети, медіаклуби, гуртки. Основні теми, що розглядаються на таких заняттях: аналіз медіаповідомлень, вияв маніпуляцій, інформаційна безпека, візуальна медіакультура (практичне створення власних медіапродуктів). Однак можна побачити, що ці теми не сприяють розвитку медіа- та інформаційної грамотності, а однобоко зосереджуються на окремих аспектах, що можуть сприяти медіаграмотності.

Усе ще мало розробленими є дошкільна медіаосвіта та медіаосвіта у вищій школі. Що стосується медіаосвіти у загальноосвітніх навчальних закладах, то, за нашими висновками, елементи медіаосвіти мають бути інтегрованими в усі шкільні предмети на всіх навчальних рівнях, а також у поєднанні теоретичних та практичних підходів.

Неформальна освіта в Україні здійснюється здебільшого за ініціативою активістів – громадських організацій і творчих об'єднань та поки що не знайшла значної підтримки на офіційному рівні. Неформальна медіаосвіта може бути ефективною, адже в її основу покладена внутрішня особиста пізнавальна мотивація її учасників, а також прагнення та самовираження й розвитку, однак через відсутність системності не може реалізувати весь свій освітній потенціал. Таким чином, найбільшою проблемою сучасної української медіаосвіти є відсутність комплексної стратегії розвитку, що стосувалася б усіх форм і включала всі вікові, соціальні групи та групи інтересів.

Левін О. Л.

кандидат історичних наук, доцент
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

МОВА ТА ІНШІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ХРИСТИЯНСЬКОЇ САКРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Однією з складових частин освітньої стратегії розвитку духовної культури громадського суспільства є вивчення нашої історії, котра на пряму пов'язана з християнством як однією зі світових релігій. Розвиток її починається з Київської Русі, яка дуже швидко завдяки цьому розвивала свою культуру. А починався цей розвиток з християнської культури. Говорячи про християнську сакральну культуру даного періоду, слід розрізнити власне те, що становило культуру церкви, і те, що розвивалося під впливом церкви, але безпосередньо до церковного життя не належало. Як і кожна релігія, християнство має свій культ, тобто сукупність предметів, текстів і дій, що вважаються сакральними (священними) і регламентуються церковними нормами. Тобто, до культури церкви у власному розумінні слова належать лише сакральні тексти [6: 87].

Якщо вести мову про сакральну літературу, то, передусім, слід зазначити, що у богослужінні використовували переважно уривки з Біблії разом із іншими ритуальними текстами.

Сакральні книги складались у вигляді апракосів (від грец. святковий): Євангелієапракос містило синаксарій (служби на рухому частину свят) і місяцеслов (служби на нерухому, календарну частину свят). Найдавніші короткі апракоси – це списки з болгарських збірників X–XI ст., служба тільки для святкових днів; повний апракос містив також читання і на будні дні (Мстиславове Євангеліє – XII ст.).

Крім служебних книг, писалися книги четьї (тобто для читання, переважно про житіє святих) і толкові. Толкові книги – це уривки з Біблії, супроводжувані коментарями різних авторів. До складу толкових книг включали не тільки офіційно прийняті церквою тексти, а й тексти отреченні. не визнані, апокрифи, наприклад, «Книга Ісуса, сина Сірахового» або збірник висловлювань грецьких язичницьких мудреців – «Менандр».

Серед текстів, які вживалися в культових діях можна виділити тексти як формули і тексти, які вимагали імпровізації. Прикладом останніх можуть бути проповіді. Тексти проповідей виходили за межі суто релігійної тематики, мали моральне, політичне і філософське значення. Саме таким зразком проповіді, тобто дієства сакрального і водночас літературного, богословсько-філософського тексту, розповсюдженням і використанням як зразок аж до XVII ст. і в Русі, і за її межами, стало відоме «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона.

Ще одним з напрямків стали так звані житія – життєписи святих та мучеників, до яких безпосередньо приєднувались і життєписи князів, які стали жертвами кривавих усобиць (починаючи з Бориса і Гліба, канонізованих церквою, і включаючи життєписи, що входили до літописів та патериків). Житія становили частину богослужебної літератури, – на кожен день року припадає кілька житій і пам'ятей святих.

Говорячи про життєписи святих та мучеників, слід зазначити, що це не біографії чи оповідання про життєвий шлях у звичному для нас розумінні. Житіє немовби переносило людину з «нашого», земного, тварного світу в світ «небесний», вічний, позачасовий і виключно символічний. Житіє повинно повністю абстрагуватися від земних реалій, тому й створювалося воно за певною стандартною схемою. Як «свій» покійний, святий і мученик залишався членом церкви, його не тільки поминали – він незримо був присутній під час служби, як і інші члени церкви, тому й зберігав щось і від свого «Я» (індивідуальне і неповторне «житіє» і ім'я), але вкрай абстрактне, як «адресу».

Що ж до сакральної архітектури, то це архітектура храму. Церква мала бути напівтемною, приєднана до земного буття має бути достатньо густим, але не повним – світло, що ледве відчутно ллється згори, з вузьких вікон, повинне бути лише надією. Головне джерело світла – свічки; вони могли бути майже зовсім погашені, а могли під час свят яскраво горіти, символізуючи торжество єднання з Богом [7, 253].

Перші кам'яні собори були на Русі великою рідкістю і будувалися строго за візантійськими зразками. Такими є споруджений Володимиром Великим собор Богородиці – «десятинна» церква, Софійський собор у Києві, збудований в часи Ярослава Мудрого.

На час, коли Русь прийняла християнство, розвиток отримав живопис.

Живописними образами вкривали увесь внутрішній простір храму. Існувала чітка система, за якою на площинах стін розміщують різні сюжети та фігури. Образний ряд читається, як і текст, зліва направо і згори вниз, починаючи з купола. Сьогодні ми можемо «прочитати» у такий спосіб живописний текст класичного східнохристиянського храму в Київській Софії. В центрі куполу знаходиться образ Христа-Пантократора (вседержителя).

В просторі храму зображено священні події, свята, просто лики святих, адже церква є сукупністю усіх її членів, у тому числі небесних. Образи, які ми бачимо у храмі, є символами того ж порядку, що й слова: образами храм розповідає свою сакральну ідею.

Техніка живопису повністю була засвоєна у Візантії. Під час будівництва Софії Київської у дворі було організовано виробництво різнобарвної смальти – особливої смоли, призначеної для виготовлення мозаїк. І укладання мозаїк, і малювання фресок у Софії йшло під керівництвом грецьких майстрів. Але вже при спорудженні Софії Новгородської майстри-слов'яни були керівниками художніх робіт; немає сумніву, що вчилися вони на київському будівництві. Відомо, що одним із

перших художників-іконописців був Аліпій (Алімпій) із Печерського монастиря, який також отримав дар чудотворіння, який сціляв людей силою Господньою.

Сакральна музика, безсумнівно, була невід'ємною складовою тієї священної містерії, яку ми називаємо службою. Спів у службі підпорядкований словесному тексту, позбавлений ритмічної організації і самостійної мелодії.

Східнохристиянській сакральній музиці чужде відокремлення музичного матеріалу від слова. Художнє абстрагування припускається в церковній естетиці, але не зі словом. Зрештою, і архітектура храму, прагнучи дати абстрактний образ гармонії космосу, не відмовляється від слова – навпаки, вона прагне говорити площинами. Не відмовляється від слова і сакральне малярство – навпаки, воно прагне бути словом, а не зоровим образом. Тому що «спочатку було слово». Суть сакральної культури якраз у тому і полягає, що вона прагне бути тим словом, тією мовою, якими з людьми говорить Бог [6: 112].

Культура виготовлення і читання книги, переклад і написання нових творів, тобто, професійна література в Київській Русі мала християнський характер. Переважна маса книг являла собою списки книг, виготовлених у Болгарії. Книги писались на пергамені – спеціально підготовленому матеріалі з телячої шкіри, почерком, який називають старший полуустав. Книга була справжнім витвором художнього ремесла, витвором мистецтва.

Отже, сакральне Слово і сакральні контексти (ситуації) є одним із жанрів буття і книжних жанрів, а саме центральним жанром, до якого зводяться усе. Це стосується і мови, якою викладається книжний текст. Цей статус сакралізованих текстів та мови знаходив обґрунтування в християнській ідеології. Згідно з Василієм Великим, одним з Отців Церкви, розрізняються закон і благодать. Закон знають і юдеї, бо він викладений у Старому Завіті, його дав Бог через Мойсея. Проте, закон вказує лише заборони. На відміну від закону, благодать вказує на те, що треба робити і хотіти; вона є сукупністю цінностей. Коли ж немає ні закону, ні благодаті, люди живуть у гріху і злі; це відповідає, за Василієм Великим, стану ідолопоклонства. Благодать може бути висловлена тільки сакральною, церковною мовою.

Таким чином сакральна культура мала велике значення для розвитку християнства Київської Русі як пробатьківщини українського народу.

Література

1. Асеєв Ю. С. Джерела: Мистецтво Київської Русі. – К.: Мистецтво, 1980. – 214 с.
2. Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. – К.: «Наукова думка», 1988. – 261 с.
3. Высоцкий С. А. Древнерусские надписи Софии Киевской XI – XIV вв. Выпуск I. – К.: «Наукова думка» 1966. – 239 с.

4. Горский В. Ф. Философские идеи в культуре Киевской Руси XI – начала XII в. — К.: «Наукова думка», 1988. – 213 с.
5. Лихачёв Д. С. Поэтика древнерусской литературы. – М.: Наука, 1979. – 303 с.
6. Попович М. В. Нарис історії культури України. – К.: «АртЕк», 1998. – 728 с.
7. Толочко О. П., Толочко П. П. Київська Русь. – Київ: Альтернативи, 1998. – 352 с.

Логінова Г. М.

кандидат філософських наук, доцент,

Київський інститут

інтелектуальної власності

Національного університету

«Одеська юридична академія» (м. Київ)

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР КУЛЬТУРИ ПРАВНИЧОГО ДІАЛОГУ

Психологія як і світ живе різноманітністю і непередбаченністю своїх можливостей. І той, хто першим нарік психологію її ім'ям, в семантиці котрого Віра та Мудрість злились у взаємодоповнюючу єдність, окреслив тим самим на всі часи глибинне покликання психолога та юриста: чути, розуміти та передавати глибинний зміст слова правничого діалогу. Мовчання та слово, погляд та думка, інтуїція та рефлексія, споглядання та розуміння – все це нехитрий інструментарій досвіду людства, що породило діалог Віри та Розуму у правничому діалозі. Проблема дослідження діалогу Права, Віри та Розуму – одна із змістовніших у напрямку розробок сучасного кола юридичних питань. В цілому вона сприймається у дослідницькому вимірі під багатограним кутом зору, тобто можна зазначити, що подібна стала тенденція щодо її опрацювання спрямувала шлях психологічної думки її визначення. З окресленого припущення природно витікає, що з визначенням Віри та Розуму у правничому діалозі необхідні подальші валідні алгоритми її вирішення. Однією з головних проблем людства на всіх етапах його розвитку постає проблема мови діалогу. Згідно твердженню відомого німецького філософа В. фон Гумбольдта «мова є зовнішнім відображенням внутрішнього світу нації [2, с. 165]». Гортаючи сторінки книги історії розвитку Права, Віри та Розуму звернемося до скарбниці її історичних надбань. Про мову діалогу написано вже так багато, що за образним висловлюванням Ж. Батая, «утворилась висока піщана дюна, наметена людською думкою [1, с. 5]». Але слово не починається із слова, сказаного вголос, воно народжується спочатку в невербальному діалозі. За М. Гайдеггером, увага до слова привертається мистецтвом «рукоділля письма у діалозі мови [3, с. 96]». Сутнісний статус проблеми діалогу в бутті людини визначає невичерпний інтерес до пізнання закономірностей його мови та мінливість, різноманітність їх можливих проявів, впливів, що надає спілкуванню у міжкультурному просторі

особливої символіки. Символіка діалогу, в якій визначальна роль належить вивченню національної самобутності народу, унікальному феномену народної культури в національній мові, зумовила в останні десятиріччя «вибух» дослідницького інтересу до лексики, що містить в собі етнокультурний компонент. Сьогодні актуальною постає проблема адаптації людини в зовсім новому, порівняно з тим, де вона народилася і виросла, культурному середовищі, внаслідок процесів глобалізації і міжнародної міграції. Для розв'язання цього завдання діалог Права, Віри та Розуму – незамінний засіб, тому що стверджує іншомовний діалог як вимір життя і спілкування між представниками різних культур, виявлення ментальних особливостей сприйняття різноманітної картини світу, що знаходить своє відображення у міжкультурному правничому діалозі. Правничий діалог, що отримав поняття «всеохоплюючого», залучив до нього 3 складових: Право, Віра, Світ. З такої точки зору Розум може вважатись духовно – особистісним виміром, репрезентуючим процес зустрічі Права, Віри та Людини. Мудрість людини є її сутність перед обличчям юриспунденції., тому й потрібен правничий діалог двох великих традицій – Віри та Розуму. Отже, такий погляд на проблему, на мою думку, являє собою ліхтар Діогена, який висвітлює шляхи її подальшого обґрунтування. Фактор аналітичної складової, що є домінуючою у наведеній моделі правничого діалогу особливо важливий у внутрішньоособистісних і міжцивілізаційних сферах. Маю надію, що отриманий напрям дозволить поширити пошуки можливостей гармонізації відносин як у міжособистісній, так і в міждержавних сферах.

Література

1. Батай Ж. Внутренний опыт / Жорж Батай: пер.с фр. Г. К. Косикова. – СПб.: Аксиома, 1997. – 312 с.
2. Гумбольд В. Избранные труды по языкознанию / Вильгельм Гумбольд: пер. с нем. – М.: Прогресс, 2000. – 398 с.
3. Heidegger M. Unterwegs zur Sprache / Martin Heidegger – Tübingen, 1980. – 270 s.

Миронова Т. Ю.

кандидат педагогічних наук, доцент,
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

TEACHING PRONUNCIATION TO ESP SPEAKERS: IS THERE A PROBLEM OR THERE IS NONE?

Teaching of pronunciation is actually an eternal problem for some and absence of such for the others. Everything depends on several attitudes:

1. How responsible and demanding the language teachers are with regards their own standards of language performance. The teacher who has invested great

efforts into own phonetic skills will never neglect the students' sound and intonation inaccuracy and will be a model for the learners. He or she will achieve noticeable teaching results in little remarks and corrections in any work the learners are doing. The success will come without intensive phonetic drills and study of rules.

2. What teachers know about their students' prospect real-life activity. It is fine, when the teacher makes his/her students dream about doing their professional duties in refined, correctly and elegantly pronounced English. It is stimulating when they can imagine themselves fluent speakers of the language. Then they will be dreaming and working for their dream of international cooperating. They will be putting high objectives and live with the idea that they are able to attain them. At this, accurate and regular linguistic work will be no burden. When the learners give up thinking of their chances to communicate face-to-face with the native speakers, especially in professional activities, the classroom lacks perspective. The unmotivated students go through the motions of learning 'with clipped wings' and will never 'fly'. In the situation like that, language practices turn a dull and uninspiring chore and teaching resembles inane duty. The students will hardly find extra time for language work, and even doing this, will think of something else.

3. What teachers think about their communicative status in international cooperation. It is naïvety to believe that the huge outside world will be grateful to our compatriots for every word they pronounce in the foreign language. It is FL teachers' great communicative mistake. Moreover, such wrong attitudes often spread among the students. The world is only respectful of the highest professionalism; let it be the narrow specialization or/and linguistic and communicative skills. The foreign colleagues will never strain to decipher the foreigners' faulty phonetics and prosody but will secretly suffer because of the misuse of their native language. They will be polite and patient for a while, but unlikely they will decide in favor of such strained cooperation. In the end, they will find some other candidates to do the business.

4. How much the foreign language teachers are respectful of their native land. This means that, as the citizens of this country, they should believe in the compatriots' capability of being on equal terms with the native speakers in their profession. The latter becomes reality only through quality foreign language communication. It is going to be the credit to own country when the British or Americans find possible to do business on equal terms. And to the contrary, what a shame it might become if they decide that they will not be straining to understand Ukrainian partners' communicative difficulties. Vainly do some count upon the idea that the foreigners, being interested in cooperation, will teach them good English. Probably, for youngsters, it could be true but for short periods of time; about older candidates, the native teachers usually say the situation is incorrigible.

There is a current tendency in the English speaking community to be tolerant of imperfections in foreign language speech. This should not be misleading. Along with this tolerance, go two attitudes to "our English" and "English for the rest of the world". The last qualification does not lead to cooperation on equal terms.

5. How knowledgeable the foreign language teacher is about the importance of pronunciation in the overall communicative performance. Actually, it is not only pronunciation of sounds that accounts for the speech quality. Those are also prosodic powers, including rhythm, rate, even whisper, breathlessness, huskiness, nasality, and extra lip-rounding etc. As it is, pronunciation is a vast area of language activity that is above and beyond the word level, even greater and richer than the sentence level. The true pronunciation starts working effectively only at the level of a paragraph. Then pronunciation smoothly flows into individual speech. So, endless exercises in out-dated rows of words containing the target sound lead to nothing but aversion to the language.

Considering the mentioned issues, the further insights can be helpful to the teachers:

1. Be high-level professionals in the foreign language communication.
2. Be dreaming of the highest communicative success and share the attitude of the kind with the learners.
3. Be thinking of the social responsibility: when the former foreign language student learns that his/her candidature is declined in business because of undeveloped communicative skills, he/she will barely be grateful to their foreign language teachers.
4. Be optimistic with your compatriots, believing in their communicative potential.
5. Be looking for further professionalism and real-life communication while being complete personality in communicating for professional purposes. Once the teachers get refined in their foreign language skills, the students will see whom they follow.

Мірошніченко Л. В.

кандидат філологічних наук,
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАХОДИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

Процес розвитку, становлення та функціонування сучасної української мови, як відомо, непростий. Цьому сприяють політичні, економічні та історичні умови. У сучасному світі існує більше 5 тисяч мов, усі вони постійно контактують між собою, збагачуючи свої функції та можливості.

«Скажи мені що-небудь, щоб я тебе побачив!» — це слова відомого мислителя, давньогрецького філософа Сократа, які ще раз підтверджують думку про те, що мова та мовлення завжди характеризують будь-яку людину, визначають її рівень освіченості, сприяють порозумінню в суспільстві вцілому.

Мова – це «явище, що виникає, розвивається, живе й функціонує в суспільстві, оскільки є засобом спілкування людей», а мовлення — це сам

«процес і результат спілкування, який відбувається у певній аудиторії, в певних часових рамках, матеріалізуючись у звуках, інтонації, міміці або буквах» [3].

У сучасній українській державі відбуваються глобальні зміни щодо удосконалення вивчення української мови на високому рівні. Цьому сприяють ряд законів, які були ухвалені урядом упродовж 2019 року. По-перше, було прийнято Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (Відомості Верховної Ради, 2019, № 21, ст.81 зі змінами, внесеними згідно з Законом № 113-IX від 19.09.2019), в якому передбачено гарантії вживання української мови в публічному просторі. Норми закону встановлюють обов'язкове використання української мови як на державному рівні, так і в комунальних секторах, в транспорті, закладах харчування, маркуванні товарів і послуг, в медичній, освітній і мистецькій сферах, в мові ЗМІ. «Верховна Рада України, ґрунтуючись на Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року та схваленому Всеукраїнським референдумом 1 грудня 1991 року Акті проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, якими було відновлено незалежну національну державність України; керуючись Конституцією України, що визначає українську мову як єдину державну мову в Україні та покладає на державу обов'язок забезпечувати всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України; діючи відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99, яким встановлено, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо), а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначаються законом; зважаючи на Концепцію державної мовної політики, затверджену Указом Президента України від 15 лютого 2010 року № 161/2010, яка визначає стратегічні пріоритети в подоланні спричинених багатовіковою асиміляційною політикою колонізаторів та окупантів деформацій національного мовно-культурного і мовно-інформаційного простору та відповідно до якої повноцінне функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території держави є гарантією збереження ідентичності української нації та зміцнення державної єдності України; усвідомлюючи, що українська мова є визначальним чинником і головною ознакою ідентичності української нації, яка історично сформувалася і протягом багатьох століть безперервно проживає на власній етнічній території, становить більшість населення країни і дала офіційну назву державі, а також є базовим системотвірним складником української громадянської нації; прагнучи до посилення державотворчих і консолідаційних функцій української мови, підвищення її ролі в забезпеченні територіальної цілісності та національної безпеки України; маючи на меті створення належних умов для забезпечення і захисту мовних прав і потреб українців; а також беручи до уваги Висновки

Європейської комісії за демократію через право, відповідно до якого за особливих умов, що склалися в Україні, збалансована політика у мовній сфері вимагає належних гарантій для збереження державної мови як інструмента єднання суспільства, та Рекомендацію Європейської комісії за демократію через право українському законодавчому органу віднайти істотно прийнятніші способи підтвердження верховенства української мови як єдиної державної мови та вжити додаткових заходів для зміцнення її ролі в українському суспільстві, ухвалює цей Закон» [1].

Отже, згідно з цим Законом українська мова буде поширюватися в державному секторі та в органах місцевого самоврядування, в комунальному секторі та на підприємствах всіх форм власності, в громадських та інших організаціях, в освіті, науці, медицині, сфері послуг, енергетиці та промисловості, кіно, театрі, медіа та на інтернет-сайтах, в діяльності військових та силових структур.

Посадовців, представників бізнесу, освіти, медицини чи сфери послуг буде перевіряти Національна комісія зі стандартів державної мови на дотримання та виконання мовного закону, який передбачає штрафи або кримінальну відповідальність за наругу та паплюження державної мови, яка вважається одним із символів державності, за спроби запровадження офіційної багатомовності, за незнання державної мови посадовцями та суддями, за порушення чинних мовних квот у кіно та в медіа, за відсутність базової україномовної версії будь-якого сайту, за порушення мовних вимог щодо робочого спілкування та документообігу органів влади, підприємств й організацій.

На державному рівні також передбачено шляхи й засоби вивчення та вдосконалення процесу оволодіння українською мовою, а саме: безкоштовні курси з української мови для посадовців та всіх охочих, захист та розвиток всіх діалектів української мови, вживання мов Ради Європи та ЄС в різних сферах, на офіційному сайті української мови зазначені правила правопису, пунктуації, наголошення слів, словники синонімів, інтернет-платформа «Словотвір», на якому можна знайти переклад запозичених слів українською, онлайн-ресурс LanguageTool допоможе перевірити граматику та пунктуацію в українських текстах, лінгвістичний портал «Мова.info» пропонує правила правопису і добірки словників, мовний тренажер забезпечує онлайн-вправи з усіх розділів мовознавства. Усі умови вдосконалення знань, умінь та навиків щодо вивчення української мови передбачені на державному рівні, потрібно тільки мати бажання вивчати її.

Сучасне покоління українців має усвідомити те, що вони є носіями української мови, яку варто знати й вміло володіти нею, адже недарма говорять, що «чужу мову можна вивчити за 6 років, а свою потрібно вчити все життя».

Державна мова – це мова, якою розмовляє або вміє розмовляти більшість населення країни, незалежно від національної та територіальної незалежності її громадян. Найвищою її формою є офіційна мова, яка представляє державу на міжнародному рівні. Варто відзначити, що одним з

пріоритетних засобів удосконалення й вивчення державної мови є дотримання норм літературної мови, які регулюють сукупність загальноприйнятих правил з орфографії, орфоєпії, лексики, граматики, стилістики, пунктуації тощо.

Науковці звернули увагу на удосконалення правил українського правопису, зміни до якого були ухвалені Кабінетом Міністрів України. 22 травня 2019 року уряд підтримав новачі і попередній правопис від 1992 року втратив чинність. Нові правила, над якими спеціальна комісія працювала майже п'ять років, схожі на Харківський правопис 1928 року, який «згодом «совєти» скасували: у 1930-х роках почалася хвиля тотального зросійщення, і в 33-му оголосили цей правопис «націоналістичним», таким, що «ставив бар'єр між українською та російською мовою і гальмував вивчення грамоти широкими трудящими масами» [2]. Автори нового варіанту «Українського правопису» стверджують, що він «розроблений на фундаменті української правописної традиції з урахуванням новітніх мовних явищ та зможе захистити українську мову від русифікації» [2].

Отже, в сучасному суспільстві на державному рівні передбачено ряд концептуальних заходів щодо вивчення та удосконалення знань української мови.

Література

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (Відомості Верховної Ради, 2019, № 21, ст.81 зі змінами, внесеними згідно з Законом № 113-IX від 19.09.2019/ м. Київ, 25 квітня 2019 року, № 2704-VIII.

2. Український правопис (нова редакція) <https://glavcom.ua/country/science/ukrajinskiy-pravopis-14-novih-pravil-yaki-varto-zapamyatati-596631.html>.

3. Шевчук С. Українська мова професійного спрямування. Навчальний посібник. К. 2015. 350 с.

Нагорна Ю. А.

старший викладач

Пакулова Т. В.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

COMMUNICATIVE SKILLS AS AN ESSENTIAL COMPONENT OF POLICE OFFICERS LANGUAGE TRAINING

Under current life conditions law enforcement officer should meet strict requirements both in definite professional knowledge, skills formation (military, tactic, physical and specific training) and in personal skills the most important of

which is communication capacity, social interaction to solve various problems, reach understanding and compromise.

Language, the major feature of which is communicative one, becomes an important tool in this case [2, p. 20]. For this very reason, it is important to place greater focus on language training of police officers while studying, as non-observation and violence of language norms may lead to miscommunication, negative partner's reaction and may result negatively in performance of professional duties [1, p. 3]. Review of foreign experience in language training of future police officers shows that significant attention is given to this issue.

For example, state programs for advanced police officers training based on interactive training methods and types of teaching allowing to extend traditional theoretical language training with practical skills are realized in Great Britain, in the USA, France and Germany. Training of verbal and nonverbal communication forms has become popular in the USA police. To achieve verbal and nonverbal communication skills by police officers that can help prevent force actions while conflicts solution has become the basis of the training. Great focus on active listening, questions formulation and argument techniques methodology is given together with stress coping and conflict solution.

Wide range of role playing techniques such as presentations, discussions, exchange of experience, tasks on problems solving are used while definite theme of training course, which can be quite useful for developing necessary communicative skills.

It is worth noticing that in the process of entrance examinations the use of training elements is specified that allows to study applicants' communication style, their communicative skills, social competence, psychological readiness to police service i.e. presence of definite personal and psychological features. In their operations, foreign theorists in field of police knowledge follow principle of combining studying with practice and use interactive forms and approaches of teaching [3].

Current history of Ukrainian police has opened new page in its formation – international cooperation in various directions, particularly in the field of highly-qualified personnel training. For this reason foreign language studying is becoming quite topical while future police officers training.

There are many researches directed at looking for ways to intensify second language acquisition process and as experience shows spoken practice is quite important to improve vocabulary and grammar skills, which are studied, and to develop communication skills. That is why interactive training approach shall become basic technique to reach foreign language competence.

Game approach should be mentioned among interactive teaching approaches, which can be used at foreign language classes for police officers training. It can be «Brain-ring», «Debates» or role playing. Studying of such topics as «Constitution of Ukraine», «Constitution of Great Britain», «Constitution of the USA», «Ukraine's judiciary», «Great Britain's judiciary», «Judiciary of the USA», «Rights and duties of citizens», «Crime and punishment», «Types of

crimes», «Crime prevention», «Legal professions» etc. will help study legal fundamentals in Ukraine and abroad.

To study these topics work in small groups with the use of comparative method can be proposed, for example comparison of rights and duties system in Ukraine, Great Britain and the USA, comparison of crimes and punishment systems under the law of different countries.

It is reasonable to combine learning activity with fulfilment of creative tasks (presentations, group projects using multimedia tools, publications), for instance regarding their future work, international institutions activities (Interpol, NATO, United Nations, EU) which should be resulted in professional second language acquisition by law enforcement officers.

Bibliography:

1. Nagin, D. (2013) Deterrence in the twenty-first century: A Review of the Evidence, In M. Tonry, ed., Crime and Justice: An Annual Review of Research. Chicago: University of Chicago Press.
2. McAlary, M. (1996) Good Cop, Bad Cop. New York: Pocket Books.
3. Marx, G.T. (1988) Undercover: Police Surveillance in America. Berkeley: University of California Press.

Олійник О. С.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

CONTEMPORARY EVOLUTION AND SPECIAL FEATURES IN BUSINESS CORRESPONDENCE

A lot scientists have dealt with the problem of inaccuracies when translating business letters and thus facing the problems of misunderstandings that occurred due to the above-mentioned inaccuracies in translation. Outcomes of such problems can cause the delays in performing different tasks or even extra fees or expenses which may happen due to long period of finding an amicable agreement on what and how something is to be done.

There are plenty of materials dedicated to such issues but mostly they describe interpreter tricks or methods for avoiding double meaning in phrases or implicit meaning. Here we would like to raise or reveal this issue but under a different angle.

The keywords for these yhesises are: business correspondence, context, traditions, politeness, and influence of time.

In the course of time, common traditions of writing business letters began to fade. The reason why it is happening is multi fold.

Firstly, the influence of globalisation is too deep and versatile. The cultures started interviewing and new types of communication started occurring. The

companies that used to seem too distant both in direct and indirect meanings, now see their partners as a very close friend and moreover with the constant changing after the goal to create a perfect team for securing the success of their companies, the authorities of the above mentioned companies started imposing the idea of being not a company with the team but a family.

Contemporary business has become a really gigantic science machine which employ all the branches it is able to apply. Psychological factors have been scrutinised for the decades and the result of these studies have been implemented into work.

As a result, now we can see such type of business correspondence as semi-business correspondence.

Semi-business correspondence compared to classical business correspondence has a bigger scope of freedom. It preserves some strictness as in business correspondence but allows more casual language which serves to bring less stressful relationships between the employees who work at the same project for a long time, but, along with this, distantly located really far from each other and still they have to communicate day after day, after day. These necessity, to communicate several times a day and exchange probably more than 20 messages, dramatically reduces the performance of employees who have to stick to all the procedures when messaging. So it was a reasonable cause to shorten waste of time.

Probably this special feature for such businesses like IT business as there are no translators for work with correspondence as in many different industrial companies or trade companies. From the very beginning they (companies) are looking for the specialist with special and high knowledge of English in their particular sphere. And the issues they constantly face, being under the pressure of having to make corrections very rapidly during the day, are the following: the right choice of terms and words appropriate according to the context, grammar additional sense, preserving the politeness even in the smallest messages.

The thing is that plenty of variables are taken into account while translating or conducting such kinds of correspondence. Of course when writing for the first time we are to stick to the norms of business correspondence (classical version of the correspondence) with all the politeness that should be preserved.

Speaking about appropriate choice of words the common knowledge is that three first meanings of the word in a dictionary are the closest meaning and the most sharp meanings of it and further move along the list of meanings the further we are from its main meaning and it should be taken into account first of all when choosing a word. The majority of meanings provided in the list which follow the three first ones mostly are contextual meanings thus are possible to be applied only in special occasion in very narrow list of contexts.

Speaking about additional grammar sense, first of all a grammar is not simply a set of Rules which has occurred during some period of time within a people according to its traditions, life-style, but it is something that also shows the way the people, speaking that language, feel this world. Each people feels the world differently it expresses its visions and feelings as well differently. It might be the reason of misaligns in different languages. And that is why we have to apply

all these different interpreter tricks like synonymic translation, addition, omission, substitution and many more. If, for example, we take Russian and English we may see that in some cases some additional meanings can be expressed through grammar and in some cases they can be expressed solely through additional words. And the last one issue which is not the list is expressing of politeness. If we speaking about something that is agreed we should use modal verb "to be to", because this modal verb expresses particularly agreed obligation. Examples: You were to send us the samples of these item this morning.

In case, where you need to demand something from your partner you should use modal verb should as giving a recommendation or giving instructions. For the polite request modal verb "could" should be used.

Of course new technologies have hugely simplified the process of communication and along with this accelerated it drastically. Here we represented the most common and frequently made mistakes, but it is fair to note, that every single case can be reviewed as something special and should be seen within the context of the company, of their type of activity and even of the length of a period of work during this communication was happening.

Literature

1. <https://cyberleninka.ru/article/v/trudnosti-i-tipichnye-oshibki-pri-perevode-trudovogo-dogovora>
2. <https://cyberleninka.ru/article/v/leksiko-grammaticheskie-osobennosti-perevoda-dogovorov-i-kontraktov-s-angliyskogo-yazyka-na-russkiy>
3. <https://www.training-partner.ru/staty/osobennosti-delovoj-perepiski-vidy-pravila-vedeniya.html>
4. <https://constructor.ru/uspex/delovaya-perepiska-yazyk-etiket-pravila-i-osobennosti.html>
5. <https://rulesplay.ru/articles/etika-delovoy-perepiski/>

Охріменко Т. В.

кандидат філологічних наук, доцент,
*Київський національний
лінгвістичний університет*

ВПЛИВ ФАКТОРУ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ НОМІНАТИВНОГО ПОЛЯ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ГРОШОВОЇ КУЛЬТУРИ

Соціокультурний феномен грошей, який уособлює матеріальні цінності та прагматичні настанови сучасного світу, у цілому ряді суспільствознавчих дисциплін відбиває традиційну амбівалентну (якщо не суто негативну) оцінку його сприйняття. Так, у соціофілософських та лінгвокультурних дослідженнях гроші називаються, з одного боку, *медіумом соціальних комунікацій, спеціалізованою метамовою суспільства, чинником виховання толерантності стосунків в умовах світової інтеграції*

та успішної адаптації індивідів до ринкових умов господарювання; водночас, гроші визначаються як персоніфікований колонізатор життєвого світу людини чи навіть антицидність, яка сприяє розподілу суспільства на прошарки та трансформує культурні цінності (З. Е. Скринник, А. П. Римар, М. С. Шкребець, Н. П. Нікітіна, В. В. Перевознюк, Г. С. Яроцька, В. В. Гончаров). Дослідники пострадянського економічного простору вказують як на необхідність впровадження розвивально-корекційної програми, спрямованої на формування *раціонального, ощадливого, бережливого ставлення до грошей*, так і на безвихідь *асоціального підпорядкування відносин праці відносинам капіталу*, рос. *немыслимого для цивилизованного общества разрыва в доходах, благосостояния избранных*, зокрема в умовах сучасних Росії та України (Ю. Подгурецькі, Г. В. Осипов, В. К. Крутиков). Психологи навчають, що гроші є *складниками свободи, невимушеності, впевненості, природної поведінки*, отож наполягають, що *треба починати думати про гроші, використовувати їх по-новому, як у розвинених європейських країнах*; в той же час відзначають *психологічну залежність від грошей*, яка може виникнути із надмірної *жадібності і користолюбства* (Р. Санер, І. Кучер). З приводу цього в економічній психології виникає термін *грошовий фетишизм*, який фіксує викривлений погляд на гроші із наданням їм особливого значення, перебільшенням ролі грошей у житті людини, схилянням перед ними та навіть їх одухотворенням. *Секрети швидкого збагачення* транлюються паралельно з методиками *подолання депресії, емоційного шоку, спустошення внаслідок несподіваного банкрутства, неспроможності виплатити боргове грошове зобов'язання* (Б. О. Райзберг, Л. Ш. Лозовський, О. Б. Стародубцева).

Можливо, ідею фальшування, фальсифікації дійсності закладено у грошове питання іще від часів запровадження ненатуральних (нецінних) грошей, тобто умовних представників дійсних грошей, знаків абстрактної вартості. Відомо, що раціоналістична (державна) теорія походження грошей, яка виникла у Стародавній Греції, проголошує, що гроші є *лише результатом домовленості між людьми щодо необхідності у спеціальних засобах для обслуговування мінового обороту*; гроші є *витвором державної влади, встановленим законом платіжним засобом і приймаються незалежно від їх металевого змісту* [3, с. 131], тобто є умовними знаками, примусово наділеними платіжної силою. Отже, гроші стають заміником мінових засобів без опертя на реальну цінність – з причини тимчасової обмеженості держави у дорогоцінних металах та інших цінностях, з причини політико-економічної кризи тощо.

Підтвердження цих думок знаходимо й у давньогрецькій філософії. Так, Платон (V-IV ст. до Р.Х.) у свій проект ідеальної держави закладав впровадження монети для *внутрішніх розрахунків*, яка буде *цінною лише всередині країни, аби не підривати міць держави*; Аристотель (IV ст. до Р.Х.) стверджував, що у змозі влади *змінити монету як посередника під час обміну товарами*, якщо вона стає незручною для обміну, *і вивести її із ужитку* [5, с. 42]. Про умовну сутність грошей зауважував і теоретик грошової теорії

К. Маркс: *грошова форма речі супроти самої речі зовнішня й лише форма виявлення захованих за нею людських відносин*. У 1900 р., на межі епох, німецький філософ Георг Зіммель у своїй праці «Філософія грошей» зауважував, що саме *взаємини людей, їх ціннісні почуття та загальна культура стають уможлядною причиною виникнення грошей*; гроші є *інструментом*, але можуть перетворитися й на *самоціль при зниженні ролі цінності до рівня засобу*, тоді гроші можуть стати *мірою самої людини*, координуючи усі цінності, навіть *цінність людського життя* [4].

З історії монетної справи відомо, що держава здатна як посилити *довіру до влади з боку суб'єктів ринку* (в результаті вдосконалення техніки карбування грошей, яка ускладнювала підробку, фальшування монет, а самі монети стали прийматися за рахунком, без зважування), так і викликати *недовіру до державної влади через погіршення якості грошей* (яке провадилося державою з метою поліпшення становища державної казни чи в інтересах певних класів). У сучасному суспільстві *на довірі ґрунтується уся банківська система*, разом з тим у цій функції потенційно міститься *загроза несплати* (Й. С. Завадський). У середовищі нумізматів вважається, що утворення цілої культури захоронень, втаємничених й почасти досі не знайдених скарбових комплексів, розповсюджених, зокрема, на території України, є похідним від недовіри до держави.

Як засвідчує довідкова література, держава нерідко намагається *продовжити дію фактора довіри* навіть за наявності бюджетного дефіциту. В колишньому СРСР тривалий час з цією метою дефіцит просто заперечувався, а випуск грошових знаків для його покриття старанно приховувався. Було введено економічний термін *денежные средства в пути* – грошова готівка, яка була направлена із кас підприємств та організацій на рахунки цих підприємств чи організацій, але в кінцевому результаті не була надісланою на ці рахунки. Внаслідок обману, обдурювання населення у др. пол. ХХ ст. виникають такі економічні терміни-метафори, як *грошова ілюзія* (отримувачі грошових доходів уявляють їхню кількість без врахування динаміки цін) та *грошова вуаль* (трактування ролі грошей як цінностей, за якими приховані інші процеси) (М. І. Молдованов, Б. О. Райзберг, А. Н. Азриліян).

Можна відзначити і факти фальшування назв певних грошових знаків за радянської та пострадянської доби. Так, 1917 р. був прийнятий закон про випуск *державних кредитних білетів УНР*, відповідно до якого *кредитні білети випускаються у карбованцях, причому один карбованець містить 17, 424 частки щирого золота* – подібно до якості золотої монети царської Росії із застарілою назвою *імперіал*. Однак в Україні на той момент не було золотого еквівалента паперовому карбованцю, тобто національна валюта не була забезпеченою золотом чи майном країни.

Тимчасовий грошовий замітник того ж 1917 р., надрукований Тимчасовим урядом, – *казначейський знак* – виглядав як відривний купон чи марка та своєю назвою демонстрував мотивацію поєднання понять «гроші» та «знаки», наприклад на купюрі: *Казначейській знакъ 20 руб. Обязателенъ къ*

обращенію наравнѣ съ кредитными билетами (тобто із повноцінними грошовими одиницями к. ХІХ – п. ХХ ст.). Однак відомо, що казначейський білет, на відміну від кредитного, не міг розмінюватися на дорогоцінний метал і мав, відповідно, малу або нестабільну вартість .

Після 1917 р. випускалися *білети державного казначейства – главногo командовані# вооруженными силами на югѣ Россіи* (у південних регіонах України і Криму за уряду Денікіна) із вказівкою на їхню приналежність до всіх державних грошових знаків, в тому числі до тих, які ще мають бути випущеними у майбутньому (що позбавлене реалістичності у світлі офіційного грошового обігу, а отже, не викликає довіри та виглядає як сфальшоване): *Билеты Государственнаго Казначейства подлежат обмѣну на денежные знаки, имѣющі~ быть выпущенными Единымъ Россійскимъ Правительствомъ.*

Загалом, тимчасових грошових знаків та грошових сурогатів на слов'янських землях за періоду Першої та Другої світових війн маємо багато: *місцеві паперові бони, тимчасові недержавні грошові знаки (грошові сурогати), окупаційні паперові та залізні німецькі бони у рублях і копійках, металеві бони польських військових кооперативів та ін.* [2, с. 251].

Очевидною є різниця у самих назвах повноцінної, справжньої, не фальсифікованої державою грошової одиниці та тимчасової, вимушеної. Наприклад, відомо, що із липня 1992 р. грошові системи Білорусі та Росії відокремилися, внаслідок чого у Білорусі з'явився *безнаѣны* (тобто безготівковий) *бел. рубель* – бачимо, що вже у самій назві *безготівковий* криється значення тимчасової та неповноцінної вартості цього перехідного грошового знаку. У 1994 р. білоруському рублю – *бел. разліков. рубелю* – надано статус єдиного платіжного засобу Республіки Білорусь [2, с. 251], тобто статус офіційної, справжньої грошової одиниці та національної валюти.

У народній свідомості залишилися спогади про сфальшовані паперові гроші – кольорові, експресивні *пародії на грошові сурогати*, які й не претендували на замітники дійсних грошей, але «ходили» у народі та мали жартівливий, гумористичний та сатиричний зміст. Наприклад, на купюрах сфальшованих *марок-шагів* на лицьовому боці написано номінал *наша марка РОСТОВСКАЯ* із гербом Ростова, двоголовим орлом у папасі та військових козачих обладунках; у лапах птах тримає люльку та ріг із вином – символи козацького життя, військового та мирського. Замість традиційного попередження про покарання за підробку читаємо: *Финздравъ предупреждает: наша валюта – дымъ, наше дело – табакъ.* Цей образний перифраз відсилає до періоду початку ХХ ст., коли місцеві уряди випускали велику кількість різної грошової маси, не забезпеченої реальною вартістю. На зворотньому боці купюри – попереджувально-іронічний напис про стабільність ростовських грошей у межах місцевої емісії, на яку державна

грошова політика не може вплинути: *Жидкая валюта инфляции, девальвации, замораживанию не подлежит; Ростовская марка, курсь регулярно растеть. Праворуч печать войска донскаго, ліворуч малюнок річки з написом Тихий Дон*, посередині 4 роги й на кожному засвідчено етапи чаркування, тостування: *на посошок, на коня, стременная, закурғанная*.

Таким чином, аналіз засвідчив, що фактор фальсифікації істотно впливав на формування номінативного поля слов'янської грошової культури. Ідею фальшування, фальсифікації дійсності, можливо, було закладено у грошове питання та, зокрема, у поле грошових номінацій, іще від часів запровадження ненатуральних (нецінних) грошей. У концептуальному плані фальшування істини виражалося у ставленні до грошей – раціональному, ощадливому, бережливому vs. викривленому погляді на гроші із наданням їм особливого статусу; у формуванні концептів багатства vs. банкрутства, скарбу vs. боргу, антицінності vs. надцінності, більшої за людське життя. Проявами впливу фальсифікації на слов'янському мовному тлі можна назвати виникнення економічної термінології з образно-перифрастичною семантикою приховування істини, назв грошових одиниць на позначення псевдовалюти (тимчасових заміників грошей, грошових знаків, грошових сурогатів) та відвертих пародій на грошові сурогати (чисельну місцеву нестабільну валюту, яка швидко видозмінювалася в умовах нестабільної монетарної політики).

Література

1. Банковская энциклопедия / Под ред. Лукаш С. И. и Малютиной Л. А. – Днепропетровск: «Каисса Плюс», 1994. – 252 с.
2. Беларусь: Энцыклапедычны даведнік / Беларуская энцыклапедыя; Рэд. калегія: Б. І. Сачанка (гал. рэд.) і інш. – Мн.: «Беларуская энцыклапедыя», 1995. – 800 с.
3. Загородній А. Г. Гроші. Валюта. Валютні цінності: Термінологічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів: БаК, 2000. – 184 с.
4. Зиммель Георг. Избранное. Проблемы социологии / Под ред. Левит С. Я. – М.; СПб: Университетская книга, Центр гуманитарных инициатив, 2015 / Текст предоставлен издательством http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=12121419.
5. Скоморович І. Г. Еволюція та функціонування грошової системи в Україні (теоретичні та історико-економічні аспекти): монографія / І. Г. Скоморович. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 518 с.

Павлова А. К.

кандидат філологічних наук,

Національний університет

Державної фіскальної служби України

ЕКЗИСТЕНЦІЙНА МОДЕЛЬ ЛІДЕРА У ЖУРНАЛІСТСЬКОМУ ТЕКСТІ

Модель лідера формувалася поступово під впливом багатьох факторів та вирізняється певною специфікою. Вона пов'язана з необхідністю створення у членів відповідної спільноти позитивного враження про сам образ лідера та його ініціативи з позитивного перетворення життя, пов'язаної з категоріями «благо» та «щастя». Відповідно образ лідера пов'язаний із створенням певних уявлень про нього. Ця модель особистості, переходячи від трансцендентності до реальності, ґрунтується на уявленнях про людину, наділену особливими якостями, небувалими можливостями, мужністю, стійкістю, витривалістю тощо.

Однак у процесі осмислення конкретними людьми образ лідера, народного героя все ж таки постає не в первинному вигляді, а трансформується відповідно до певних поглядів та переконань [3].

Життєве коло особистості, сформована система ціннісних орієнтирів сприяє виокремленню домінуючих рис морального ідеалу, і кожна людина намагається порівняти героя або лідера з власними характерними рисами.

На думку сучасних учених, таке порівняння може бути не лише теоретичним, а й практичним, оскільки людина може, по-перше, прагнути на основі обраної моделі до морального вдосконалення, по-друге, усвідомити правильність обраного життєвого шляху на основі орієнтації на образ героя, по-третє, відкинути негативні риси, притаманні опонентам обраного образу [2].

Як відомо, взаємовідносини у кожному колективі ґрунтуються на певних уявленнях, що сприяє соціалізації, самоствердженню та допомагає сучасній людині вижити, постають певним стабілізуючим фактором суспільних відносин, що особливо актуально в політичній сфері. Отже, модель громадського лідера, яка стверджується в суспільстві, стає певним чином відтворенням поглядів людей на свого героя, очільника з усіма омріяними рисами [2].

Сучасні учені наголошують, що кожна людина формує власну модель Іншого з усіма характерними, специфічними рисами. Отже, суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини переходять на рівень взаємодії цих двох паралельних моделей. Видатний представник класичного бароко Г. Сковорода писав: «У самому собі шукай справжніх благ». Філософ наголошував на пізнанні самого себе, що сприятиме кращому пізнанню Іншого, сутності буття та його сенсу. Безперечно, уявлення людини про себе, про державу, про лідера, героя постійно трансформуються. Часто, коли створена модель не збігається з реальною сутністю людини, взаємини

припиняються. Ця різниця виявляється тому, що уявлення є витвором суб'єктивним і нереальним, оскільки мають індивідуальний характер, а людина не може перебувати в розпливчастому, ірреальному. Однак те, що людина живе в створених нею ідеях, теоріях, символах, уявленнях, часто призводить до конфліктів [5].

Дослідники медіатекстів зауважують, що не тільки газетні тести, а й телевізійні новини почали вирізнятися новою ознакою – здатністю перетікати в оповідання. Ця ознака, як бачимо, зближує журналістський репортаж із давньою фольклорною традицією, подати новинну історію – це розповісти історію особи через історію певного факту.

Наративна специфіка епічної пісні, оповідання віддзеркалюється у журналістському репортажі завдяки емотивності, домінуванню феномену переживання за А. Шопенгауером. Лаконічна телевізійна форма повідомлення факту не застигає як енциклопедичний пласт, а прагне завдяки проникненню у життєве коло особистості наблизитися до людини, не залишивши її байдужою. В. Бабенко акцентує на нових порівняно нових жанрах новинарної журналістики: сторі (з англ. story – повість, історія) – короткий інформаційний фільм-історія та лайф (з англ. life – життя, життєпис) – цікава, неординарна історія. Характерною особливістю таких жанрів є відтворення життя в мініатюрі, це може бути телеповість, тележиттєпис [1].

Наративна специфіка журналістських репортажів простежується не лише в теленовинах, але і в газетних матеріалах, у яких представлено розповіді про справжніх героїв сьогодення. І тут наявні народотрадиційні уявлення про свого ватажка, героя, хоча ці уявлення переходять від трансцендентного до реального, бо герої АТО – це звичайні люди з усіма страхами і слабкостями, але у важливі моменти вони стають незвичайно міцними, непереможними. Візьмемо для прикладу матеріали газети «День», де вміщено розповіді про загиблих на передовій воїнів:

«Простий, щирий, миролюбивий і готовий у будь-який момент прийти на допомогу – таким запам'ятався друзям і бойовим побратимам прапорщик військової частини А1231 Максим Керничний. 29 червня поблизу сіл Новоселівка і Крута Балка, що на Донеччині, ворожий танк Т-72 прямим влучанням знищив бліндаж, у якому перебував Максим. Він загинув на місці, а троє його побратимів отримали поранення та контузію. Усе, що відбувалося в той день на позиції, один з бійців відзняв на телефон»... [4].

Героїзм у сучасних журналістських матеріалах часто подається і через показ мирного життя, можливо, не через втілення долі однієї людини та її мужнього вчинку, а через вагомість дій багатьох людей, їхнього внеску в розвиток культури українського народу, рідної держави. Уявлення про героїчне формується через новинні історії. Візьмемо для прикладу матеріал Дарки Оліфер: «Кіровоградський театр завжди був гордістю місцевих мешканців. Аякже – перший професійний український театр, заснований ще Марком Кропивницьким 130 років. Але після того, як цей театр фактично збудували заново, – це перший театр в Україні, створений у незалежній

Україні. Трохи більше року тому на цьому місті був котлован. А тепер тут все готове до першої вистави. Тим, хто працював на реставрації, геть не віриться, що все вдалося зробити за 11 місяців... Тисячі квадратних метрів театру об'єднали всю Україну. Тут працювали унікальні професіонали з усієї держави (ICTV. 17.10.2012) [1].

Отже, екзистенційна модель лідера, героя формується під впливом народних уявлень про добро і зло, сенс буття, щастя, свободу. І в журналістських матеріалах, які подають соціальну подію, життєпис конкретної людини, автори, досліджуючи життєве коло особистості, через емотивність відтворення покликані прагнути наблизитися до кожного читача, слухача, глядача, стверджуючи таку модель, а не руйнуючи її.

Література

1. Бабенко В. Сучасний теле- та рідіоконтент. Наративний текст у новинному форматі. Теле- та радіожурналістика. 2013. Випуск 12. С. 265 – 273.
2. Павлова А.К. Філософське осмислення життя і смерті в українській усній традиційній культурі. Збірник наукових праць Національного науково-дослідного інституту українознавства та всесвітньої історії. К. : Українське агентство інформації та друку «Рада», 2011. Т. XXVIII. С. 409 – 415.
3. Руденко Л.С. Українська журнальна публіцистика в парадигмі постмодернізму (80-і рр. – перше десятиліття ХХІ ст.): автореф. дис...канд. соц. ком.: 27.00.04. Запоріжжя, 2010. 16 с.
4. Шуткевич О. Він так пишався, що військовий. Газета «День». 14 липня 2017 року.
5. Янів В. Українська етнопсихологія і наш національний виховний ідеал. Народна творчість та етнографія. 1998. № 5 – 6. С. 68 – 84.

Палій В. М.

учитель української мови і літератури
вищої категорії, учитель-методист,
*КЗ «Ганнівський НВК «СЗШ-ДНЗ»
Верхньодніпровської районної ради*

СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВІ КОЗАЦЬКІ ПІСНІ ВЕРХНЬОДНІПРОВЩИНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТРАДИЦІЇ

Нині ми бачимо тенденцію до якісно нових змін в українському суспільстві – виникнення потреби в духовному збагаченні, вивченні культури нашого народу, його традицій, збереженні їх для наступних поколінь. Тому звернення до народних надбань, з'ясування поточного стану народної культури, є своєчасним і актуальним.

На теренах Верхньодніпровщини народнопісенна традиція переживає період свого відродження. Актуалізація тематики й проблематики козацьких

пісень у регіоні відбувається, перш за все, у зв'язку з подіями в зоні АТО, з загостренням почуття відповідальності кожного за долю своєї країни, свого народу. Це підтверджує кількісне зростання фольклорних гуртів нашого краю: ансамбль пісні та музики «Діброва» РБК м. Верхньодніпровськ, гурт «Гомін» районного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, ансамбль народної пісні «Дзвіночок» КЗ «Ганнівський НВК «СЗШ-ДНЗ» Верхньодніпровської районної ради» та ін. Також у регіоні помітна активна зацікавленість багатьох носіїв фольклорної традиції збирацькою діяльністю. Тож, у процесі свого дослідження *ми переконалися*: надійшов саме той час, коли суспільство через стародавню козацьку пісню готове сприйняти народні взірці, згадати свою історію, стати невід'ємною частиною свого народу.

Ми побували в одинадцяти селах Верхньодніпровського району: Правобережне, Павлівка, Івашкове, Бородаївка, Дніпровокам'янка, Калужино, але вдалося записати соціально-побутові козацькі пісні лише на території сіл Ганнівка, Мости, Водяне, Заполички та у м. Верхньодніпровськ, де ми познайомилися з багатьма носіями народного мистецтва, що в своїй пам'яті зберігають величезні розсипи пісень.

Так, у процесі дослідження нами було записано та проаналізовано 20 козацьких пісень, серед яких поширеними є, що 1) стосуються козацького побуту: від'їзду з дому, козацьких буднів, загибелі козака на полі бою: *«Їхав козак на війноньку»*, *«Стоїть козак на чорній кручі»*, *«Йди-йди, мій сину, довго не барися»*, *«Ой, з-за гір вилітав сокіл»*, записані нами у с. Заполички від М.І. Петюренка, 1926 р.н. Ці пісні збереглися і дійшли до нашого часу тому, що дуже часто з українських сімей протягом кількох століть відправляли на війну своїх синів, чоловіків, батьків – відданих Вітчизні козаків. Ця тема актуальна і зараз, адже скільки славних мужів обороняють нашу землю на сході України, захищаючи її незалежність від ворога.

Отже, ми дійшли висновку, що народні пісні, які стосуються козацького побуту, виконуються на Верхньодніпровщині, зокрема у с. Заполички, у живому побуті (вдома, на вулиці тощо) жінками літнього віку асарелла, у протяжній розспівній манері. Репертуар і кількість виконавців в цілому скорочується, бо дуже мало людей середнього віку та молоді живе в селі, всі, на жаль, через відсутність роботи від'їжджають до міст.

Ми також з'ясували, що найпопулярнішими козацькими піснями, що нам вдалося зібрати на Верхньодніпровщині, є 2) пісні з елементами лірики кохання, туга дівчини через розлуку з коханим козаком, який міг загинути в поході, що збереглися до нашого часу через їхню особливу змістову лінію, емоційне наповнення, адже тема кохання, переживання, викликані любовними почуттями протягом тяжкої розлуки, зради, – близькі кожній людині, незалежно від віку і статі. Так, козацькі пісні цієї тематики ми записали на території села Мости Верхньодніпровського району: *«У неділю вранці»*, *«Вітри буйні віють»*, *«Гиля-гиля, сірі гуси»*, *«Пливе човен»*, *«Козачку, козачку з того боку ярку»*, *«Їхав козак за Дунай»* від Н.Я. Грушецької, 1961 р.н. Звучать у живому побуті у с. Мости й козацькі пісні

літературного походження: *«Їхав козак за Дунай»*, автор якої Семен Климовський (записана також від Н.Я. Грушецької).

Козацькі пісні з елементами лірики кохання ми записали й у с. Водяне: *«Ой зійшов місяць, зійшов ясний»*, *«Засвистали козаченьки»*, *«Їхав-їхав козак містом»* від Мотузної Антоніни Іванівни, 1943 р. н. – моєї рідної бабусі, яка є носієм великої кількості народних пісень, що передала їх жителям села, моїй родині. Співає Антоніна Іванівна на вулиці, вдома, у молодшому віці виконувала їх зі сцени сільського будинку культури. Взагалі, виконує народні пісні, серед яких чимало козацьких, вся наша родина: моя мама, батько, старша сестра. Я особисто теж навчилася співати від моєї бабусі, перейняла її манеру виконання.

Не менш цікавою, на наш погляд, є козацька пісня – *«Калина-малина»*, записана у виконанні цілого сімейного тріо: Н.Я. Грушецької, 1961 р.н., її доньки Л.М. Грушецької, 1984 р.н. та онуки – А. Грушецької, 2009 р.н.

То ж, у процесі свого дослідження ми переконалися, що записані нами соціально-побутові козацькі пісні з елементами лірики кохання виконуються у селах Мости, Водяне Верхньодніпровщини у живому побуті (на вулиці, вдома) переважно сольо, рідше тріо (із заспівним голосом), без супроводу музичного інструменту жінками літнього віку. Прослідковується тенденція до виконання козацьких пісень молодими дівчатами, збереження народної манери їх звучання, що передаються від покоління до покоління. Це говорить про продовження побутування козацької пісні у даних селах.

Ми записали також на Верхньодніпровщині і козацькі пісні 3) з історичним підтекстом, що висвітлюють особисту і громадську долю козаків на тлі історичної ситуації. Так, від Н.Я. Грушецької, 1961 р.н., жительки с. Мости записали ми пісню *«Чи не той то хміль, що по тину в'ється»*. Пісня має варіанти, що свідчить про її популярність як по всій Україні, так і на території Верхньодніпровського району. Від гурту народної пісні «Дзвіночок» КЗ «Ганнівський НВК» ми записали пісню *«Ой, на горі та й жєнці жнуть»*.

Отже, соціально-побутові козацькі пісні з історичним підтекстом, що висвітлюють особисту і громадську долю козаків на тлі історичної ситуації, виконуються в окремих селах Верхньодніпровщини, зокрема у с. Мости, Ганнівка, в живому побуті, переважно жінками літнього віку. Ми помітили також тенденцію до якісно нових змін у побутуванні пісень – виконуються вони і зовсім юним поколінням, що свідчить про тривання фольклорної традиції.

Також у процесі дослідження було з'ясовано, що козацькі пісні існують у живому побуті не тільки в селах регіону, а й у м. Верхньодніпровськ, районному центрі. Так, нами записано козацькі пісні різноманітні за тематикою й проблематикою від гурту «Гомін» районного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка: *«Вітер віє, калина цвіте»*, *«Стяги малинові»*, *«Козацька слава»*, *«Козацькому роду нема переводу»*. Виконання козацьких пісень зі сцени регламентоване умовами концертної діяльності, затверджує певний виконавський канон, у той час, як

жива народна творчість – глибока, варіативна, мінлива, яка передбачає існування пісенних творів у нерегламентованому середовищі. Тож, відродження козацької пісні йде двома шляхами: через сценічну діяльність і просто в побуті, оскільки народна пісня за роки незалежності України стала більш вагомим, перетворилась з декорації-ілюстрації на живу тканину народної культури. Козацькі пісні у виконанні колективу мають сучасну інтерпретацію, звучать переважно в живому виконанні зі сцени під музичний супровід, рідше – асаpella, а також під супровід народних інструментів (грають самі учасники гурту): бандури, бубону, барабана, брязкальців тощо. До складу колективу входять жінки й чоловіки літнього віку.

Отже, *ми дійшли висновку*, що сучасний стан традиції виконання козацьких пісень на Верхньодніпровщині засвідчує дві взаємопротилежні тенденції: з одного боку ми бачимо, що кількість козацьких пісень не надто велика у живому виконанні, з іншого – помітне зростання інтересу до їх збереження. Ми переконалися, що сьогодні необхідно не тільки пізнавати, а й зберігати велич народнопісенної культури, її одвічний гуманізм, патріотизм, щоб звучала пісня козацька, жила в серцях українців від покоління до покоління. Адже пісня – це голос душі людини, найінтимніший вияв її мрій, прагнень, почуттів, голос вічно юний, живий.

Таким чином, завдання, поставлені в роботі, – виконані, мета досягнута, у перспективі необхідно польовими дослідженнями охопити більшу територію для з'ясування сучасного стану козацької пісенності регіону.

Література

1. Білозуб Л. М. Українська народна пісня як засіб формування національної свідомості майбутніх акторів // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2014 р., вип. 36 (89). – с.104. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2014_36_18
2. Бібліотека української літератури [Електронний ресурс]. – Соціально-побутові пісні. – Режим доступу: <http://ukrclassicom.ua/katalog/teoriyaliteraturi/3483-sotsialno-pobutovi-pisni-ukrajinska-literatura>
3. Буряк В. Сучасна народнопісенна творчість Придніпров'я: генезис образних форм поетичної свідомості: автореф. дис. канд. філолог. наук / В.Д. Буряк. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 1992. – 17 с.
4. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава: Полтавський вісник. – 1994. – 191с.
5. Войтович В. Українська міфологія / Валерій Войтович. – К.: Либідь, 2002. – 664 с.
6. Галацька В. Особливості побутування сучасної ліричної пісні Нижньої Наддніпряниці: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАНУ України. – Режим доступу: www.etnolog.org.ua/
7. Грушевський М. Історія України. – Київ: Либідь, 1992. – 226 с.

Побережна Н. О.

кандидат педагогічних наук, доцент
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ТВОРЧО-ПОШУКОВИЙ АСПЕКТ ПРЕДМЕТНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВОЗНАВЦІВ

Творчо-пошуковий аспект предметної підготовки майбутніх правознавців дозволяє аналізувати процес національного й міжнародного державотворення засобом характеристики складних соціально-економічних, політичних і духовних процесів. Виконання навчальних проектів під час вивчення юриспруденції і суміжних дисциплін актуалізується також сучасною тенденцією пов'язувати юридичну освіту не лише з виконанням службового обов'язку, але і бути творцем національного державного будівництва.

Питання проектування юридичної діяльності, творчо-пошукової її реалізації на етапі предметної юридичної і варіативної соціально-гуманітарної підготовки досліджували В. Андросюк, О. Бандурко, А. Волков, А. Лігоцький.

Організація творчо-пошукової діяльності майбутніх правознавців конституюється на таких рівнях реалізації наукового модулю змістової підготовки майбутніх правознавців, як: загальнонауковий (відтворює філософсько-світоглядні підходи до юридичної діяльності майбутнього спеціаліста); спеціально-науковий рівень (передбачає висвітлення проблеми зняття суперечливостей між соціальною потребою в перетворювальній юридичній активності правознавця й можливостями реалізації його творчого потенціалу); фахово орієнтований рівень (формування цілісної картини створення нового у подальшій юридичній діяльності).

Організація творчо-пошукової діяльності майбутніх юристів передбачає постановку навчальної задачі, яка стосується розв'язання актуальних проблем, які стосуються міжнародного права, специфіки імплантації чинних механізмів, що стосуються забезпечення прав й обов'язків громадянина держави, фізичної / юридичної особистості.

Навчальний проект у процесі фундаментальної підготовки майбутніх правознавців розроблюється відповідно до рівня когнітивної компетенції, що корелює з рівнем теоретичних знань, умінь та навичок їхнього застосування у процесі розв'язання фахово орієнтованих задач, творчим мисленням, навичками самоосвіти (поглиблення своєї предметної компетентності; аналіз ситуацій / подій з позиції законодавства; простеження динаміки змін юридичної позиції, яка стосується прав і обов'язків людини у міжнародному просторі). Орієнтація на юридичну діяльність спонукає майбутніх правоохоронців у процесі роботи з навчальними проектами оброблювати й аналітично інтерпретувати інформаційні дані, набуті у змісті фахової підготовки (юридична інформація як змістовний складник навчання), з

актуальними (юридична діяльність із засвоєння отриманої інформації) і перспективними (використання юридичної інформації задля оптимальної реалізації юридичної діяльності).

Предметна система для майбутнього правознавця визначає зміст теоретичного і практико-орієнтованого навчання, де кожен навчальний курс передбачає оволодіння теоретичними і методологічними засадами юридичної галузі. Згідно з опитуваннями майбутніх правознавців переважає позиція про те, що не всі навчальні курси (як спеціальні, так і ті, що складають зміст соціально-гуманітарної підготовки – «Філософія права», «Логіка», «Культурологія», «Етика», «Релігієзнавство») у змісті предметно-наукової підготовки, матимуть практичну реалізацію в подальшій юридичній діяльності. Відповідно, практична значущість предметно-орієнтованого навчального курсу проєктивно до майбутньої юридичної діяльності активізує творчу активність правознавців.

У процесі роботи над навчальними проєктами організація творчо-пошукової діяльності (Фаренік, 2000; Шейко, 2008) майбутніх правознавців передбачає: 1) зорієнтованість змісту навчального проєктного завдання на майбутню юридичну діяльність; 2) формулювання проєктних питань, розв'язання яких дозволяє окреслити актуальне поле досліджень, що стосуються юридичної галузі, розширюють уявлення про сутнісні характеристики юридичної діяльності, у подальшому сприятимуть плануванню цієї діяльності відповідно до чинного законодавства; 3) розроблення плану взаємодії учасників проєкту, партнерська взаємодія студентів і викладача.

Розроблення навчальних проєктів конституюється на основі когнітивної стратегії (урахування власне юридичної підготовки майбутніх правознавців і даних, які характеризують розумову діяльність у процесі розв'язання практичних завдань, пов'язаних із фаховою підготовкою). Творчо-пошукова діяльність на основі когнітивно-діяльнісного підходу передбачає вироблення умінь майбутніх правознавців виконувати когнітивні (розумові операції):

- порівняння (зміщення) – проєкт «Механізми гарантії й захисту прав й обов'язків людини і громадянина в Україні в порівнянні зі світовою практикою»; (вибір країни за вибором);
- аналіз (уявне розчленування цілісної структури об'єкта на елементи; синтез (уявне поєднання елементів в цілісну структуру) – проєкт «Інформаційні права людини. Досвід в Україні в порівнянні з міжнародним досвідом»; (вибір країни за вибором);
- абстракція й узагальнення – проєкт «Сутність Концепції прав людини і громадянина в сучасних теоріях демократії»; «Поняття Конституціоналізму як гарантія забезпечення прав і свобод громадянина України».
- конкретизація (ілюстрація з опорою на факти, перерахування конкретних об'єктів, які входять до певної сукупності, роз'яснення загальних положень через конкретні форми вияву загального) – проєкт

«Поняття інтелектуальної власності», «Кримінально-процесуальний кодекс України: злочини проти особистості».

У процесі виконання навчальних проектів творчо-пошукова діяльність майбутніх правознавців передбачає реалізацію дослідницької функції (Бюлер, 1993; Фаренік, 2000; March, 1989), яка передбачає: володіння методологією наукової творчості стосовно юриспруденції; уміння спостерігати, аналізувати, оцінювати і прогнозувати результати юридичної діяльності; інтеріоризацію цінності творчого дослідницького пошуку як внутрішньої потреби в дослідницькій діяльності в юридичних галузях, визначаючи вагоме місце в правочинній діяльності.

Під час організації творчо-пошукової діяльності майбутніх правознавців нами було встановлено, що високий рівень виконання навчальних проектів корелює з рівнем соціального інтелекту, який засвідчує сформованість комунікативної креативності.

Виходячи з позиції науковців про те, що креативність розглядається в галузі спілкування, а також в межах поєднання комунікативних і творчих здатностей особистості (Давидов, 1981; Шейко, 2008), поняття комунікативної креативності, яка має реалізацію у процесі роботи над проектами, репрезентації, а також подальшого здійснення юридичної діяльності, пов'язуємо розглядуване поняття з властивостями правознавця, що уможливають знаходження нестандартних рішень ситуацій, сприяють актуалізації й подальшому впровадженню оригінальних ідей і способів професійного спілкування, вибору доцільної лінії поведінки майбутнього правознавця, розв'язання проблемних ситуацій, які мають місце в юридичній діяльності; у груповій і між груповій взаємодії, управлінні і керівництві, коли етапом активності є впровадження власних ідей щодо шляхів розв'язання поставленої проблеми.

Доведено також вплив креативності на розвиток соціальних рис майбутніх правознавців, які працювали з навчальними проектами: налагодження соціальних контактів, моделювання способів спілкування, спрямованих на розуміння індивідуальності особистості.

Література

1. Бюлер К. Теория языка. Репрезентативная функция языка / [пер. с нем. О.С. Филоненко; общ.ред. и коммент. Т.В.Булыгиной]. Москва: Прогресс, Универс, 1993. 502 с.
2. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения. Москва: Педагогика, 1981. 423 с.
3. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. 340 с.
4. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник; 6-те вид., стер. Київ: Знання, 2008. 310 с.
5. March J., Olsen J. Rediscovering Institutions. The Organizational Basis of Politics. New York; London: The Free Press. 1989. 118 p.

Подворчан А. З.
старший викладач
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ» У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Провідні держави світу приділяють значну увагу питанню розвитку компетентної особистості. Сучасній українській державі потрібні освічені, творчі громадяни, що обумовлює актуальність впровадження особистісно орієнтованого підходу у систему вищої освіти.

Одним із стратегічних завдань реформування освіти в Україні згідно з державною національною програмою «Освіта. Україна ХХІ століття» є формування освіченої, творчої особистості, громадянина України, забезпечення пріоритетного розвитку людини. Це передбачає обґрунтування змісту й методів навчально-виховного процесу, спрямованого на розвиток особистості. Особистісний підхід дедалі наполегливіше утверджується як ключовий принцип організації навчально-виховного процесу, від якого багато в чому залежить ефективність переорієнтації системи освіти на розвиток особистості здобувача вищої освіти.

Особистісно зорієнтоване навчання – це таке навчання, центром якого є особистість здобувача вищої освіти, його самобутність, самоцінність: суб'єктний досвід кожного спочатку розкривається, а потім узгоджується зі змістом освіти. Технологія особистісно зорієнтованого навчання має на меті всебічний, вільний, творчий розвиток здобувача вищої освіти, тому її доцільно застосовувати на заняттях з української мови професійного спрямування. Велика перевага такої роботи в тому, що жоден здобувач вищої освіти не залишається осторонь і є не лише слухачем чи спостерігачем, а стає активним учасником навчального процесу, його робота на занятті має результат [2].

Основи особистісно зорієнтованої технології, що базуються на особистісно орієнтованому підході до навчання, були закладені в педагогіці, психології, лінгводидактиці дослідженнями О. Горошкіної, Г. Балла, О. Біляєва, А. Богущ, М. Вашуленка, ІА.Маслоу, Н. Остапенко, М. Пентиліук, С. Подмазіна, О. Савченко, О. Семенов, І. Якиманської.

Ключовими словами особистісно орієнтованих технологій освіти є «розвиток», «особистість», «індивідуальність», «свобода», «самостійність», «творчість».

Особистість – суспільна сутність людини, сукупність його соціальних якостей і властивостей, які вона виробляє у себе постійно.

Розвиток – спрямована, закономірна зміна; в результаті розвитку виникає нова якість.

Індивідуальність – неповторна своєрідність якого-небудь явища, людини; протилежність до загального, типового.

Творчість – це процес, в результаті якого може бути створений продукт. Творчість йде від самої людини, зсередини і є вираженням всього нашого існування.

Особистісно орієнтовані технології намагаються знайти методи і засоби навчання та виховання, що відповідають індивідуальним особливостям кожної дитини: беруть на озброєння психодіагностичні методики, змінюють ставлення та організацію діяльності дітей, застосовують різноманітні засоби навчання, перебудовують суть освіти.

Особистісно орієнтований підхід – це методологічна орієнтація в педагогічній діяльності, що дозволяє за допомогою опори на систему взаємопов'язаних понять, ідей і способів дій забезпечити і підтримати процеси самопізнання і самореалізації особистості дитини, розвиток його неповторної індивідуальності [4].

Особистісно орієнтовані технології протистоять авторитарному, знеособленому підходу до дитини в технології традиційного навчання, створюють атмосферу любові, турботи, співпраці, умови для творчості та самоактуалізації особистості. Особистісно зорієнтований підхід у навчанні здобувачів вищої освіти підкреслює значимість і необхідність розвитку пізнавальної сфери: відчуттів, сприйняття, пам'яті, усіх видів мислення та мовлення, необхідних для інтелектуального розвитку.

Позитивний аспект особистісно зорієнтованої технології на заняттях української мови професійного спрямування в тому, що здобувач вищої освіти, вивчаючи навчальний матеріал через різні джерела, виконує свій індивідуальний план. Він є активним учасником навчального процесу. У цій технології викладача приваблює те, що час на занятті максимально використовується для усної самостійної роботи, для кожного здобувача вищої освіти, що говорить, є партнер, який його слухає, для самостійної роботи створюються різноманітні програми, розроблені для кожної теми відповідно до програми, а також перелік рекомендованої літератури, якою мають користуватися здобувачі вищої освіти.

Таким чином, під час викладання української мови професійного спрямування важливо не нагромаджувати знання й уміння, а розробляти такі методичні технології, в основу яких закладено постійне збагачення здобувачів вищої освіти творчим досвідом, формування у них механізму самоорганізації, саморозвитку, мислити і творчо діяти.

Застосування сучасних інформаційних технологій в аспекті реалізації особистісно орієнтованого навчання на заняттях української мови професійного спрямування може відбуватися різними способами, що залежить від низки факторів, найважливішими з яких такі: мета конкретного заняття, рівень володіння різними програмами й наявністю сертифікованих програм у системі освіти.

В умовах особистісно орієнтованого навчання здобувач вищої освіти є суб'єктом навчання, а викладач є не лише носієм певних знань, а й помічником становлення здобувача вищої освіти як особистості. Тому, говорячи про заняття з дисципліни «Українська мова професійного спрямування», можна сказати, що його мета полягає у відкритті неповторного «Я» кожного здобувача вищої

освіти, створення умов для її самореалізації. Успішному розв'язанню цих завдань сприяють, на нашу думку, нетрадиційні форми навчальної діяльності, інтерактивні технології навчання, оскільки «відчуття новизни – один з великих стимулів у навчанні» [7].

Доречним є застосування проектних технологій, різноманітних дослідницьких методів, бо вони якраз і спрямовані на самостійну діяльність здобувачів вищої освіти – індивідуальну, парну або групову, яку здобувачі вищої освіти виконують упродовж певного часу.

Важливим принципом роботи викладача на особистісно орієнтованому занятті має стати такий підхід: там, де можна промовчати, викладач мовчить, там, де можна запитати, запитує, а не розповідає сам.

Однією із інтерактивних форм навчальної діяльності є робота в групах. Викладачу потрібно пам'ятати про підготовку інструктивних матеріалів для роботи здобувачів вищої освіти у групі.

Групи можуть утворюватися різними **способами**, а саме:

- чотири здобувачі вищої освіти за сусідніми партами;
- здобувачі вищої освіти одного ряду;
- за алфавітом (зростом, кольором волосся, очей, статтю та ін.);
- за вибором самих здобувачів вищої освіти;
- по черзі окремими здобувачами вищої освіти, які будуть експертами оголошених для розгляду питань;
- здобувачі вищої освіти, яких керівниками груп визначив викладач (потім група може визначити іншого лідера);
- за переліком проблем (здобувач вищої освіти обирає не групу, а проблему, над якою він хотів би працювати).

Практичне заняття можна організувати у формі "круглого столу". Групова робота під час проведення практичного заняття може передбачати об'єднання здобувачів вищої освіти у групи, що працюють над однією проблемою, обговорення результатів діяльності в групі, визначення представника, який розкриє групі узгоджену думку.

Порушене питання дуже тісно пов'язане ще з однією проблемою організації особистісно-орієнтованої вищої освіти. Це так звана самостійна робота студентів. Зазвичай вона передбачає роботу з літературою. Беручи до уваги важливість роботи майбутніх фахівців з навчальною та науковою літературою, відзначимо дві обставини, які слід враховувати при її організації.

По-перше, як показує практика, сучасні студенти, які приходять навчатися до вищого навчального закладу, не вміють самостійно працювати з літературою, в кращому випадку, вони здатні переказувати прочитане. Однак навчання у вищій школі передбачає не переказ, а знайомство з різними видами теорій і концепцій, отримання повного уявлення про досліджуваний матеріал, знаходження аргументів на користь тієї чи іншої точки зору. Як уже зазначалося, робота з літературою є самостійним аспектом навчання. І важливо на початку навчання приділити особливу увагу формуванню навичок роботи з літературою:

- зіставляти різні точки зору;

- вставати на позицію автора у вирішенні різних теоретичних і практичних проблем;
- виділяти головну думку в тому чи іншому тексті;
- підбирати приклади, що ілюструють різні позиції;
- знаходити позитивні моменти в різних позиціях вчених і педагогів;
- критично осмислювати найвідоміші і загальноприйняті точки зору в науці і практиці.

По-друге, робота з літературою не є єдиним видом самостійної роботи. В якості найважливішого виду самостійної роботи слід вважати наукову роботу студентів, у процесі якої у них повинна скластися дослідницька позиція. Висококваліфікований фахівець може не тільки (і не стільки) відтворити те, чого вчили у вузі, а й визначити, які види його умінь необхідні для вирішення тієї чи іншої проблеми, які умови потрібні для реалізації конкретного практичного досвіду, які аргументи слід врахувати при формуванні власної концепції. Він повинен вміти не відтворювати особливості тієї чи іншої теорії, а перевірятися в представника будь-якої наукової школи і з цих позицій оцінювати різні проблемні та практичні ситуації. Особистісно орієнтоване навчання передбачає контроль не тільки рівня засвоєння зовнішнього змісту предмета, а й змісту внутрішнього (умінь, навичок, способів діяльності, особистісного розвитку здобувача вищої освіти). Зіставлення досягнутого результату із запланованим, досягнутого й початкового рівнів розвитку є основою для оцінки. Тенденція переходу до особистісно орієнтованого навчання, яка спостерігається в сучасному світі останні двадцять років – це не данина моді. Це необхідність використовувати більш ефективний механізм для того, щоб освіта виконувала свою функцію: готувала людей, які здатні ефективно брати участь в житті сучасного суспільства (з розрахунком на найближче майбутнє).

Література

1. Балл Г.А. Психологическое содержание личностной свободы: сущность и составляющие // Психологический журнал. – 1997. – №5. – С. 7-19.
2. Из скарбнички мудрих думок // Шкільний світ. – 2006. - №33-34. – С. 44.
3. Клокар Н.І., Слободянюк Н.Г., Стаднюк І.І. Концепція діяльності наукової лабораторії особистісно орієнтованого навчання та виховання // Організація та зміст діяльності наукових лабораторій інституту / За ред. Н.І. Клокар, О.В.Чубарук. – Біла Церква, 2005. – С.209.
5. Навчання в дії. Як організувати підготовку вчителів до застосування інтерактивних технологій навчання: Методичний посібник / А.Панченков, О.Пометун, Т.Ремех. – К.: А.П.Н., 2003. – 72 с.
6. Подмазін С.І. Особистісно-орієнтований освітній процес: принципи, технології // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 2. – С. 37 – 43.
7. Якиманская И.С. Технология личностно-ориентированного обучения в современной школе. – М.: Сентябрь, 2000. – 176 с.

Поповський А. М.

УКРАЇНСЬКІ ПРИЗВИЩА З КОМПОНЕНОМ *ЛИХ-*

1. У розмаїтій системі українських словотвірних лексичних одиниць певне місце посідають слова з компонентом *лих-* як серед загальноновживаної лексики, (*лихо, лихий, лиховісний, лиходій, лиходійство, лиходіяння, лихоліття, лихоманка, лихорадка, лихослів'я, лихословити* та ін.), фразеологізмів: *Доскочити лиха* - потрапити в біду; *Набратися* (ковтнути і т.п.) *лиха* – а) пережити горе, нещастя, неприємності; б) набідуватися; *Ударяти* (*ударити, кидати, кинути, бити*) *лихом об землю* – забувати горе, біду; не журитися і т. п.; *Знати* (*узнати, пізнати*) *почому, (почім) ківш (пуд, фунт, корець) лиха*; *Узнати, де лихо живе*; *Випити ківш лиха* – зазнати багато горя, страждань, клопоту, неприємностей, так і серед прізвищних назв: *Лихий, Лихенко, Лиховченко, Лиховид, Лиховоля, Лиходід, Лихацький, Лиховицький, Лихоротий, Лихоносенко, Лихолоб, Лихолай, Лихоліт, Лихолітченко, Лихолай* тощо.

2. Активне функціонування цього словотвірного елемента пов'язане із споконвічними подіями й обставинами суспільного життя українського люду, що викликали страждання, горе, біду, нещастя: *У всякого своє лихо, І в мене не тихо; Хоч не своє, позичене, А все-таки лихо* (Т.Шевченко). У щоденнику О.Довженко занотував: *«Моя повість «Україна в огні» не вподобалася Сталіну, і він її заборонив для друку і для постановки... Прикрита і замкнена моя правда про народ і його л и х о». Коли ж закінчиться Донбаське лихоліття і Путінська стратегія анексії чужих земель, ніхто не знає* (Укр. радіо, 19.09.2019).

3. На основі загальноновживаної лексики з таким компонентом в українській мові в процесі історичного розвитку сформувалися прізвиські назви, що згодом закріпилися як офіційні прізвища і успадковувалися з покоління в покоління, зберігаючи ті характерні риси, які були властиві для першопосітків. Серед них виділяємо такі групи прізвищ, які характеризують такі риси людини:

а) здатність чинити лихо, страждання, проявляти задирикуватість чи паплюжити когось: *Лихавський, Лихавчук, Лиханський, Лихий, Лихенко, Лихобой, Лиховець, Лиховецький, Лиховицький, Лихоженко, Лихоцький, Лиходій, Лихівський, Лиховський, Лиходієвський, Лихоман, Лихонос, Лихоносий, Лихоносенко, Лихоноша, Лиховій, Лихота, Лиховченко, Лихотенкий, Лихотченко, Лихуша, Лихоцький, Лихогуд, Лихолай*; або діяти нестримно, нерозсудливо, сміливо: *Лихач*;

б) за зовнішніми ознаками: *Лихолоб, Лиховид; Лихолат, Лихолата* – «обірванець, зубожілий»;

в) за віковими і родинними ознаками, приналежністю: *Лиходід*, *Лихопатер* – «лихий батько», *Лихобаба*, *Лихобабенко*, *Лихобабин*, *Лихобабін*; *Лихоліт*, *Лихолітенко*, *Лихолітченко*;

г) за здібностями: *Лиховайда* – «ватажок колядників; крикун», *Лихограй*, *Лихоігренко* – «той, хто майстерно грає на музичних інструментах», *Лихоній*, *Лихоной* – «талановитий співець» *Лихошва*, *Лихошвай* – «той, хто гарно шие одяг», *Лихошерсть* – «1. Майстер шерстяних виробів. 2. Злючий за характером чоловік», *Лихолап* – «лихий на лапу, тобто на руку: хабарник», *Лихопека* – «вправний пекар», *Лихолуп* – «забіяка»;

д) за місцем проживання: *Лихогорський*;

е) за національною ознакою: *Лихошвед*;

є) за ставленням до праці: *Лихолеженко* – «ледар, ледацюга»;

ж) за способом ходіння і танцювальних прийомів: *Лихоступ*, *Лихотоп*, *Лихолин*;

з) за станом фізичного здоров'я: *Лихогруд* – «особа великої фізичної сили».

4. Досить рідко такі мовні одиниці використовуються як псевдоніми: **Андрущенко, Андрій**. Псевд.: *Лихо* [Дей, с. 436], або заголовки, літературні антропоніми в художніх творах:

Тікайлихо

- Чом тебе бояться, **Тікайлихо**,

Хоч ідеши ти мимо мирно-тихо?

Іде дядько ледве-ледве клига...

Тікай, лихо! Далі тікай **лихо**... [Чхан, с. 135]

5. Досліджувані антропоніми сформувалися на основі загальноновживаної лексики як м о р ф о л о г і ч н и м способом за допомогою суфіксів **-ач-**, **-енк-**,

-ськ-, **-цьк-** : *Лихач*, *Лихенко*, *Лиханський*, *Лихацький*, так і лексико-синтаксичним - *Лихоліт*, *Лихоніг*, *Лихосавенко*, *Лихопавло*, *Лихоступ* та ін., де компонент **лих-** позиційно завжди виступає на початку слова, а в літературних антропонімах – навпаки: *Тікайлихо*.

6. Антропоніми такого змістовного наповнення активно функціонують у сучасному діловому мовленні, фольклорі, засобах масової інформації. У художній літературі вони використовуються для образної характеристики діючих персонажів. У них віддзеркалено значною мірою як негативні, так і позитивні риси характеру певних особистостей першопосіїв прізвиськових назв українського суспільства, які з часом успадкувалися їхніми нащадками як офіційні прізвища, втративши первісне смислове значення.

Література

1. Дей О. І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI-XX ст.). / О.І.Дей. Київ: «Наукова думка», 1969. - 558 с.

2.Словник української мови. В 11 т. – Т. IV. – Київ: «Наукова думка», 1973. – С.495-499.

3. Чхан М. А. Вибране. / М. А.Чхан. – Дніпропетровськ:ВАТ “Дніпрокнига”, 2007. – 407 с.

Репп А. Л.

викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ В АНГЛІЙСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТАХ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Фразеологічний склад мови – скарбниця знань про культуру і ментальність народу. На думку В.М. Телії, фразеологічний склад мови – це дзеркало, в якому лінгвокультурна спільнота ідентифікує свою національну самосвідомість.

Фразеологічний фонд будь-якої мови є складною системою, яка відображає національно-культурну специфіку свідомості носіїв. Фразеологічну картину світу на сучасному етапі досліджували М. Ф. Алефіренко, Ю. Д. Апресян, А. Вежбицька, С. Г. Воркачов, І.О. Голубовська та інші вчені. Особливе місце в цій картині світу займають юридичні фразеологізми. Їх інтерпретація з англійської мови українською і донині не втрачає своєї актуальності. Тому, в цьому дослідженні, мова йтиме саме про особливості та способи інтерпретації юридичних фразеологічних одиниць.

Одним з перших шляхів перекладу розглянемо *фразеологічний еквівалент*. Це така образна фразеологічна одиниця (ФО) в рідній мові, яка повністю відповідає по змісту англійському юридичному фразеологізму, і яка базуються на одному з ним образі (тобто сюди відносяться інтернаціональні вирази). Наприклад, в українській мові існують ФО *рука правосуддя, за ґратами, чорним по білому*, які повністю збігаються за значенням, лексичним та граматичним складом з англійськими відповідниками *arm of the law, behind bars, in black and white*. Таким чином, значення та ідея ФО оригінального юридичного тексту будуть вдало передаватися в українському відповіднику.

Наступним методом є використання *фразеологічних аналогів*, як наприклад: *yes-or-no-question – перехресний допит, to catch smb. red-handed – спіймати на гарячому, against one’s better judgement – проти власної волі*. Кількість образних фразеологічних одиниць, які співпадають по змісту та образності в англійській та рідній мовах, порівняно невелика, тому значно частіше перекладачеві треба використовувати український фразеологізм, аналогічний по змісту англійському, але, який базується на іншому образі.

Крім того, при роботі з юридичними текстами часто застосовується *описовий переклад*. Якщо англійський фразеологізм не має в рідній мові еквіваленту або аналогу, а дослівний переклад міг би привести до малозрозумілого буквалізму, тоді перекладачеві необхідно відмовитись від передачі образності та використовувати описовий переклад – з поясненням змісту фразеологічної одиниці за допомогою вільного сполучення слів: *death case – справа, за якою, згідно з законом, засуджений заслуговує на смертну кару; Philadelphia lawyer – досвідчений юрист, який знає ходи і виходи в усіх юридичних тонкощах; to throw the book at smb – винести вирок про максимальний термін ув'язнення та ін.*

Підсумовуючи все вищезгадане, можна зробити висновок, що юридичні фразеологізми – це майже завжди яскраві, образні вирази, які є важливим експресивним засобом мови правників. Перекладач може вдаватися до різних способів перекладу, вирішуючи питання інтерпретації фразеологічних одиниць з англійської мови українською, проте головна мета залишається незмінною – зберегти концептуальне значення фразеологічної одиниці.

Література

1. Баранцев, К. Англо-український фразеологічний словник. К.: Знання, 2005
2. Білоноженко, В. Словник фразеологізмів української мови. К.: Наукова думка, 2003
3. Cambridge Dictionary [Електронний ресурс]. Посилання: <https://dictionary.cambridge.org/>

Рощина Ю. М.

кандидат наук з державного управління,
*Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури*

ОСНОВНІ СКЛАДНИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Коли ми говоримо про українську мову, то сприймаємо її як таку, що чуємо щодня, яку вивчали в школі. Та не слід забувати, що сучасна мова формувалася впродовж певного історичного періоду і була не лише засобом спілкування, але й засобом єдності нації. Становлення української нації відбувалося з урахуванням спільних національних традицій, історії, культури, території, економічних і політичних зв'язків.

Проте, ураховуючи імперське минуле, українська мова так і не стала інтелектуальним надбанням століть, кодом порозуміння, першоелементом культури, а залишається ознакою націоналізму, сепаратизму, причиною конфліктів, інструментом політичного впливу.

В Україні статус державної мови закріплено низкою нормативно-правових актів. Проте на шляху утвердження і зміцнення власної державності потрібно виробити дієву мовну політику, спрямовану на задоволення мовних потреб і підвищення престижу української мови.

Термін «мовна політика» не новий у науковому обігу, хоча й відносно молодий порівняно з такими визначеннями, як «національна політика», «економічна політика», «культурна політика». Вважається, що вперше його було вжито Дж. Фішером у 1970 р. [4, с. 116]. Впродовж певного історичного періоду поняття «мовна політика» набувало нових значень і тлумачень.

Відомий історик В. Григор'єв визначив «мовну політику», як теорію і практики свідомого впливу суспільства на хід мовного розвитку, тобто, цілеспрямоване і науково обґрунтоване керівництво функціонуванням існуючих мов і створення та удосконалення нових мовних засобів спілкування»[1]. З метою реалізації зазначеної політики дослідники запропонували структурувати це поняття й виокремити такі його складові, як: статусне планування та корпусне планування. Статусне планування означає встановлення єдиної державної мови на території країни (зокрема, функціонування єдиної мови в освіті, засобах масової інформації, політичній комунікації та інших сферах суспільного життя країни). Корпусне планування передбачає модернізацію і стандартизацію офіційної мови, вживання її через систематизацію фонетичних, семантичних і граматичних аспектів.

Класична західна наукова модель пропонує такі складники мовного планування:

- планування законодавчого статусу мови, що передбачає зміну мовного статусу через скорочення або звуження її функцій;
- планування стандартизації мови, що передбачає нормалізацію мови;
- планування функціонування мови – створення умов для збільшення кількості носіїв мови або розширення сфер її вживання.

Якщо говорити про державне мовне планування, то слід зазначити, що воно реалізується через відповідні установи: академії, інститути, комісії та інші державні інституції.

Планування законодавчого статусу мови в Україні відбувається відповідно 10 статті Конституції України та Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», ухваленого Верховною Радою України 25 квітня 2019 року [2].

Планування стандартизації мови в Україні здійснюється Національною комісією зі стандартів державної мови. Відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» Нацкомісія встановлює правопис української мови та зміни до нього, українську термінологію, стандарти транскрибування і транслітерації, а також утверджує вимоги до рівня володіння державною мовою для отримання громадянства, затверджує завдання для проведення іспиту на рівень володіння мовою, організовує іспити, видає державні сертифікати.

Планування функціонування мови в Україні відбувається відповідно до стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова - успішна держава», ухваленої Кабінетом Міністрів України 17 липня 2019 року [3]. Виконання зазначеної стратегії передбачає підвищення престижу та авторитетності державної мови, формування комфортного та функціонального україномовного середовища на всій території України та для всього її населення, а також створення умови для задоволення мовних потреб українців, які проживають за кордоном.

На нашу думку, чітко визначені мета та завдання мовного планування як складової мовної політики, спрямованої на встановлення в державі єдиної культури та єдиної мови, є фактором стабілізації в суспільстві та сприяють розвиткові національної свідомості й розбудові державного управління.

Для реалізації державної мовної політики було визначено механізми контролю за дотриманням правових мовних норм. Відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» контроль за застосуванням державної мови покладено Уповноваженого із захисту державної мови, завданнями якого є:

- захист української мови як державної;
- захист права громадян України на отримання державною мовою інформації та послуг у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України і усунення перешкод та обмежень у користуванні державною мовою.

Будь-яка державна мова повинна мати свої стандарти та певні етапи свого становлення, серед яких:

- відбір, один з варіантів через ті чи інші причини визнається стандартним. Такий вибір – це політичний процес, що передбачає підвищення престижу цієї мови;

- кодифікація, певна державна установа (інститут, академія, повинні укласти словники, граматики та інші необхідні матеріали. Саме кодифікація підвищує соціальний престиж мови і змушує вивчати мову, аби говорити і писати правильно, відповідно до встановлених мовних стандартів;

- розвиток функцій, кодифікований варіант повинен обслуговувати усі функції держав – управління, законодавство, бюрократію, науку, освіту. Це передбачає створення нової термінологічної системи;

- визнання, мова повинна бути визнана, як національна мова, тобто як стандартний варіант.

Отже, кожна держава, спираючись на теоретичні засади, повинна визначити свої структурні елементи мовного планування, що сприяють виробленню ефективної державної мовної політики. Лише за таких умов мова може повноцінно виконувати свої функції в межах певної держави.

Література

1. Григорьев В. П. Культура языка и языковая политика / В. П. Григорьев // *Обществ. науки и современность*. – 2003. – № 1. – С. 8.

2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»: від 25 квітня 2019 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>

3. Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова - успішна держава»: від 17 липня 2019 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/596-2019-%D1%80>

4. Fishman J. Reversing Language Shift: Successes, Failures, Doubts and Dilemmas Language Conflict and Language Planning / J. Fishman. – Berlin, N.Y., 1993.

Сердюк О. В.

викладач

*Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара*

МОДЕЛЮВАННЯ АСОЦІАТИВНОГО ПОЛЯ КОНЦЕПТУ КІШКА

Для визначення образного та ціннісного сегментів концепту КІШКА ми використали дані вільного асоціативного опитування. Моделювання асоціативного поля концепту КІШКА за допомогою асоціативного опитування допомагає виявити як індивідуальні, так і колективні, загальномовні фрейми. Останні можна реконструювати після встановлення асоціативних норм. Одиначні асоціативні реакції відображають периферійні для психологічного значення асоціації.

Загалом асоціативні опитування спрямовані на виявлення особливостей концептуалізації образу в національно-мовній картині світу. Нами було проведено асоціативне опитування, в якому респондентам пропонувалося відповісти на стимул реакцією – двома прикметниками та двома дієсловами. Опитування проводилося серед студентів Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара філологічного факультету відділення «Переклад» віком від 18 до 22 років. У дослідженні взяли участь 140 осіб.

Слово-стимул промовлялося респондентам в усній формі англійською мовою САТ. Їм пропонувалося записати слово-стимул САТ у картку опитування і зазначити по 2 прикметника-асоціата та два дієслова-асоціата англійською мовою, які першими прийшли на розум. Учасник опитування не повинен був перебирати в пам'яті найяскравіші варіанти відповідей, підшукуючи щось оригінальне. Відповідь повинна бути негайною. Про цю головну умову всі учасники були сповіщені до початку опитування. Така умова визначила й форму подачі слів-стимулів (не письмово, а в усній формі), що виключає можливість будь-якого обдумування відповіді.

Час реакції людини є важливим показником чистоти опитування та його відтворюваності. Тому, чим менше латентний період (час між стимулом і реакцією), тим типовіша асоціація. Студентам була надана хвилина часу для

того, щоб написати асоціації на слова-стимули. Усього вони повинні були написати 4 асоціації (2 прикметника й 2 дієслова) на слово-стимул CAT. У результаті цього студенти швидко записували у картках перші асоціації, які з'явилися під час подачі слів-стимулів в усній формі. Узагальнивши відповіді респондентів, ми виокремили декілька підгруп прикметників та дієслів, що пов'язані з характеристиками кішки.

Розглянемо результати опитування щодо концепту КІШКА. Всього реакцій на стимул – 140, відмов – 0. Кількість реакцій далі вказується в дужках. Отримані результати можна класифікувати, враховуючи, що найбільш численними стали реакції, що описують кішку в аспекті зовнішнього вигляду, поведінкових рис, інтелектуальних якостей, особливостей характеру. Асоціації, які описують зовнішній вигляд кішки, можна розділити на кілька підгруп (окремо підгрупи дієслів та підгрупи прикметників), що співвідносяться з такими ознаками, як забарвлення, фізичні ознаки, загальна характеристика, звуки, що видає кішка, асоціації щодо схожості людини та кішки.

1. Серед дієслів, пов'язаних зі звуками, які видає кішка респондентами були названі такі: *purr, purr* (муркотіти) (7), *chuck, purr* (бурчати) (5), *meow, meow* (някати) (8), *spit, fuff* (шипіти) (9);

2. Серед дієслів, пов'язаних з наявністю у кішки пазурів, студенти назвали такі: *scratch* (подряпати) (4), *claw, paw* (шкребти) (6);

3. Дієслова, які асоціюються зі спокійним, врівноваженим характером кішки: *sleep* (спати) (3), *look* (дивитися) (2), *wind oneself into a ball* (згорнутися у клубок) (8), *wait* (чекати) (1), *bask* (грітися) (5), *lie down* (влягтися) (7), *sit* (сидіти) (4);

4. Дієслова, які асоціюються у респондентів з граціозністю, ласкавістю кішки: *arch one's back* (прогинатися струною (вигнути спину)) (5), *wriggle* (звиватися) (3), *snuggle up, fawn upon* (підлецуватись) (7); *twirl a tail* (вертіти хвостом) (4);

5. Дієслова, пов'язані зі спритністю, манерою пересування кішки: *disappear* (зникнути) (1), *jump into* (вскочити) (2), *leap, jump* (стрибнути) (2), *whisk* (прошмигнути) (3), *pass running* (пробігти) (1), *fuss, bustle about* (метушитися) (2), *prowl* (крастися) (1), *watch step* (ступати обережно) (1);

6. Серед дієслів, що асоціюються у респондентів зі шкідливістю кішки були названі такі: *play pranks, make a mess* (нашкодити) (5), *pull, drag* (тягати) (2), *scratch* (дряпати) (6);

7. Дієслова, що асоціюються з нюхом кішки: *sniff* (обнюхати) (3), *smell out, nose* (відчути) (2).

8. Дієслова, що асоціюються з манерою поводити себе: *get into a rage, get into a wax* (сказитися) (2), *tear around* (метатися) (4), *catch a mouse* (ловити мишку) (6), *look fearfully* (злякано дивитися) (5).

Прикметники, що виникають як реакція на слово-стимул кішка такі.

1. Більшість прикметників, що виникають як реакція на кішку стосуються її забарвлення: *white* (біла) (7), *gray* (сіра) (8), *black* (чорна) (11),

red (руда) (3), *smoky* (димчаста) (4), *three-colored* (триколірна) (4), *spotted* (плямиста) (2), *striped* (смугаста) (3);

2. Щодо загального зовнішнього вигляду кішки студентами були названі такі прикметники, які підкреслюють в основному негативні риси: *smeared* (замурзана) (1), *thin* (худя) (2), *scraped* (обдерта) (2), *tired* (стомлена) (4), *hungry* (голодна) (3), *old* (стара) (5), *stray* (приблудна) (3), *homeless* (бездомна) (7). Також зустрічаються антонімічні ряди: *young-old* (молода – стара), *fat-hungry* (сита – голодна), *small – big-huge* (маленька – велика – величезна), *homeless – domestic* (бездомна – домашня);

3. Риса, характерні для кішки. Це, насамперед, хитрість. Помітно, що знову ж таки переважають негативні характеристики: *cunning* (хитра) (6), *lascivious* (блудлива) (1), *mad* (очманіла) (2), *nasty* (огидна, погана) (2).

Позитивні риси кішки – це риси, які характеризують:

1) грайливу вдачу кішки: *cheerful* (весела) (5), *amusing* (кумедна) (4), *funny* (смішна) (4);

2) ставлення кішки до потомства: *careful* (турботлива) (3);

3) прагнення кішок до чистоти: *tidy, neat* (охайна) (2);

4) ставлення людини до кішки: *favourite* (улюблена) (7), *fine* (хороша) (5);

5) ставлення кішки до людини: *tender* (ласкава) (20), *kind* (добра) (33), *sweet, cute* (мила) (28), *affectionate, loving* (ніжна) (26).

Реагуючи на слово-стимул кішка, який використовують для номінації або характеристики людини, під час опитування респондентами були виявлені такі асоціації.

1. Дієслова, що виражають порівняння людини з кішкою в спритності: *incurve, be arched* (вигнутись) (5), *descend, climb down skilfully* (вправно спуститись) (7), *disappear* (8), *vanish without making a sound* (зникнути безшумно) (10), *step quietly* (стунати нечутно) (7), *spring off, leap down* (зіскочити) (6), *sneak up, approach stealthily* (підкрастися) (4), *stretch oneself* (потягнутися) (12).

2. Дієслова, що виражають подібність людини та кішки за такими рисами, як агресивність, недружелюбність: *rush, fling oneself* (кинутися) (10), *lash, tear around* (метатися) (5), *lie in wait of trap* (підстерігати) (7), *scratch, scrabble* (дряпатися) (11), *sputter, shush* (заверещати) (3), *protract one's claws* (випустити кігті) (6), *keep one's ears open, prick up one's ears, cock one's ears* (насторожитися) (7), *grasp, get claws into, claw hold of* (вчепитися) (2);

3. Дієслова, що виражають подібність людини та кішки в лагідності: *purr* (муркотати) (3), *twist winkingly* (підморгуючи зиватися) (4), *squat, curl up, roll oneself up into a ball* (згорнутися клубочком) (7).

Загалом, можна помітити, що образ кішки, по-перше, детально промальований, включає велику кількість різноманітних рис, що, безумовно, пов'язано з накопиченими за століття знаннями про кішку – постійну супутницю людини, одну з найтипівіших домашніх тварин.

Результатами асоціативного опитування можна вважати виокремлення позитивних і негативних рис до слова-стимулу кішки, які виникли у

респондентів під час опитування. Позитивними рисами є *invisibility* (непомітність), *tame and domestic* (приручена і домашня), *flexible* (гнучка), *lovely, wild* (красива, дика), *noiseless, quiet* (безшумна, тиха), *fat, well-fed* (сита), *nimble* (спритна), *quick, fast* (швидка), *nine-lived, tenacious of life* (живуча). Негативні риси, зазначені респондентами є такими: *crazy, mad* (божевільна, скажена), *singed, scalded* (ошпарена), *scared* (очманіла), *furious* (розлючена), *cunning, sly, insidious* (хитра, лукава). Серед асоціативних реакцій на інтелектуальні якості респонденти зазначити цікавість, хитрий розум; серед емоційних характеристик – це оскаженілість. Фізичним якостям відповідає гнучкість, непомітність. Як бачимо, завдяки опитуванню на основі асоціацій нами були виокремлені саме ті параметри, починаючи від зовнішнього вигляду (краса, хода) і закінчуючи фізичною схожістю з людиною (спритність, швидкість, гнучкість), які виникають у свідомості людини як своєрідні реакції на запропоноване слово-стимул кішка.

Як бачимо, сучасний етап розвитку лінгвістики пропагує дослідження мови у тісному зв'язку зі свідомістю, мисленням, культурою носія мови та мовної спільноти чи етнокультури, до якої він уналежнений. Асоціативне опитування демонструє себе як ефективний метод аналізу концептосфери як певного індивіда, так і колективу, проте, ця методика не заперечує контекстуального і логічного аналізу значень. Значення концепту для індивіда є передусім асоціативним і розкривається для одержання асоціативного ланцюжка на відповідний стимул. Аналіз концепту КІШКА показав, що ядро асоціативного поля концепту утворене парадигматичними реакціями, що належать до граматичних категорій прикметників та дієслів. Асоціативне поле концепту КІШКА формує лексеми, які фіксують культурно і соціально значущу інформацію про ці концепти, пов'язані зі звичками тварин, їх зовнішнім виглядом, характером та поведінкою.

Література

1. Болдырев Н. Н. Концепт и значение слова. СПб. : Издательство Бельведер, 2000. 140 с.
2. Болотнова Н. С. О методике изучения ассоциативного слоя художественного концепта в тексте // Вестник Томского государственного педагогического университета. Серия: Гуманитарные науки (Филология). Томск, 2007. Вып. 2 (65). С. 74-79.
3. Левицький В. В. Типи вибірок і типи шкал у лінгвістичних дослідженнях // Науковий вісник Чернів. ун-ту. Чернівці, 2004. Вип. 206 -207 : Германська філологія. С. 43–54.
4. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика: учеб. М. : ТетраСистемс, 2004. 256 с.
5. Пименова М. В. Концептуальные исследования. Введение : учеб. пособие. М. : ФЛИНТА ; Наука, 2011. 176 с.

Серебрянська І. М.

кандидат філологічних наук

Сумський державний університет

СУЧАСНІ МОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Як відомо, вітчизняна освіта перебуває в стані реформування, що розпочалося з підписання Україною 19 травня 2005 року Болонської декларації та активно розвивається з 2014 року. Фундаментальною проблемою досі залишається формування системи понять та відповідної лексики, що привернула нашу увагу. Про особливе місце освіти в системі ціннісних координат кожного народу здавна наголошували філософи, педагоги, письменники та інші визначні особистості: «Між людиною освіченою і неосвіченою така сама різниця, як між живою і мертвою» (Арістотель); «Освіта додає людині гідності» (Дені Дідро). Ми здійснили спробу виявити *суспільну оцінку* нової освіти та змін, що відбуваються в галузі, крізь призму мовної картини світу. Дотримання *когнітивно-дискурсивного* підходу з опертям на роботи провідних мовознавців (І. Голубовської, Т. Космеди, Дж. Лакоффа, Л. Лисиченко, Н. Слухай, Й. Стерніна та ін.) дозволило реконструювати за мовними даними вербальні способи впорядкування інформації про освіту як національну цінність.

Актуальність теми зумовлена *відсутністю* системних досліджень і цілісного опису змісту та структури концепту *освіта* в українській мовній і концептуальній картинах світу; важливістю поняття «освіта» для культури й ментальності українців та об'єктивною потребою комплексно проаналізувати концепт *освіта* як мовно-мисленнєву сутність і соціальне явище; виявити динамічні процеси в сучасному мовленні.

Метою наукової розвідки є з'ясувати сучасні тенденції в мові сфери освіти через аналіз концепту *освіта* як *цілісного* фрагмента української мовної картини світу.

Джерельною базою дослідження став корпус контекстів, що становить понад 6000 одиниць, дібраних із лексикографічних, енциклопедичних, пареміологічних і наукових праць, найновіші нормативні документи, а також тексти засобів масової інформації – газет, журналів, соціальних мереж, порталів, блогів, форумів, вебсайтів, які охоплюють мовлення трьох важливих категорій мовців та дають змогу створити цілісне уявлення про категоризацію освіти в Україні.

Концепт *освіта* кваліфікуємо як *динамічний*, що зумовлено внутрішньомовними (запозичення, словотвірні процеси, метафоризація тощо) і позамовними чинниками (зміна моральних цінностей, соціокультурні, економічні, політичні зміни) та комунікативними (дискурсивними) умовами його інтерпретації; він – *полідискурсивний* (здатний до використання й вияву своєрідних когнітивних ознак у різних типах дискурсу).

Аналіз *наукового* дискурсу дав змогу виявити напрями трансформації поняттєво-термінологічної системи сфери освіти як відображення української

ментальності та важливих соціокультурних процесів, а також визначити *специфіку* усвідомлення освітніх реалій фахівцями (педагогами, економістами, філософами, соціологами).

У результаті аналізу *медіадискурсу* констатовано, що досліджуваний концепт є своєрідним механізмом адаптації людини до соціальної реальності, виразником сучасних значень і соціальних оцінок та засобом маніпулювання свідомістю реципієнта.

Аналіз *поняттєвого* компонента концепту *освіта* виявив суттєві зміни в семантичній структурі номінацій освітніх понять: втрату деяких сем і виникнення низки інших, які актуалізують передусім важливі *соціальний* складник. Причиною, очевидно, є нові функції сучасної освіти та закладів освіти, усвідомлення їхньої ролі громадянами. Інтенсивне оновлення лексики зазначеної галузі характеризується появою нових термінів та трансформацією семантичного обсягу звичних мовних одиниць, а також розвитком їхнього *експресивно-оцінного* та *образного* потенціалу. З огляду на наявні в мові термінологічні паралелі, наприклад, традиційні назви *тренер*, *викладач* і нова англ. *коуч*; *домашнє навчання* і досить «модне» англ. *хоумскулінг*, варто зазначити, що існує потреба враховувати в лексикографічній практиці динаміку освітньої лексики та її семантичної структури, вчасно оновлювати словникові статті, надавати найновіші визначення.

Образно-ціннісний компонент концепту базується на здатності мовних одиниць утворювати наочно-чуттєві уявлення про предмети та явища позамовної дійсності. У семантичній структурі репрезентантів концепту *освіта* (зокрема метафор, фразеологізмів, перифразів, жаргонізмів) він виходить на перший план і залежить від індивідуальних і соціальних рис мовця. Амбівалентні лексичні одиниці (як власне оцінні слова, так і лексика, оцінна конотація якої має вияв у контексті) становлять експресивний фонд мовних ресурсів і надають освітнім реаліям діаметрально протилежних властивостей, а концепту *освіта* – суперечливого характеру (з одного боку, *освіта* – *якісна, хороша, вільна, доступна, елітна, сильна, цікава, багатогранна*, з іншого ж, – *неякісна, масова, недолуга, громіздка й витратна, далека від реальних потреб, застаріла, неефективна і корупційна*; заклад освіти – *хороший, якісний, престижний, добре знаний, сильний, чесний, некорумпований і неякісний, поганий, сумнівний, слабкий, третьосортний, бездарний, нелегітимний*; викладач – *хороший і ніякий; диплом – гарантія знань і символ даремних сподівань*).

Аналіз дискурсивної реалізації образно-ціннісного компонента концепту *освіта* засвідчив *інноваційні процеси різних типів* у сучасній мові ЗМІ – лексичні, стилістичні, фразеологічні та словотвірні. Зокрема *лексичні інновації* (представлені *новотворами, неозапозиченнями та неосемантизмами*) найповніше демонструють етнокультурну специфіку досліджуваного концепту. Вони моделюють нову дійсність і вносять іншокультурний компонент до лінгвокультурного простору українського етносу.

Наше дослідження засвідчило, що англійські слова інтенсивно входять в освітню термінологію та розмовне мовлення. Очевидно, вони є результатом моди на *інтертекстуальність*, що полягає в перемиканні культурних кодів та їхньому змішуванні. Іншомовні запозичення, безперечно, розширюють можливості носіїв української мови, виводячи їх за її поняттєві горизонти, проте вони подекуди набувають агресивної форми експансії, ускладнюють сприйняття й розуміння інформації. Зазначене явище межує з прямим витісненням корінних українських слів і потребує юридичного законодавства щодо порушників українських мовно-літературних норм, кваліфікованого контролю мовознавців, постійної роз'яснювальної роботи серед мовців щодо його небезпеки. У зв'язку з цим зростає роль засобів масової інформації як взірця грамотної, літературної мови. Мова соціальних мереж, які поширюють нові тенденції з надзвичайною швидкістю й самі всотують їх як зразок для наслідування, потребує особливої уваги та дбайливого ставлення.

Однією з важливих рис сучасної лексичної системи сфери освіти є *інтернаціоналізація*, яка, з одного боку, позитивна, оскільки пов'язана з інтеграцією країни у світову спільноту, з іншого – її наслідки можуть бути негативними: засмічення мови незрозумілими словами за наявності питомих українських відповідників, небажана синонімія термінів, мовні покручі. Оновлення освітнього тезаурусу й т. зв. «вестернізація», на нашу думку, зумовлені реформуванням системи освіти, перетвореннями в соціально-політичній, економічній, науково-технічній та культурній сферах, зламом звичних асоціативних стереотипів мислення мовців, їхнім освітнім і соціальним статусом, психоемоційними, фізіологічними та іншими особливостями. Виявлений нами широкий словотвірний діапазон неологізмів, розгалужена система нових дефініцій, різні варіанти правопису слів свідчать про те, що мовні інновації поступово адаптуються до граматичних законів української мови. Водночас категоріально-поняттєвий апарат сфери освіти потребує уточнення, роз'яснення та лексикографічної фіксації, доопрацювання в тандемі освітян і мовознавців.

Дієвим інструментом реалізації образно-ціннісного складника концепту є *освітня медійна метафора*. Її прагматичний потенціал спрямовує реципієнта на усвідомлення важливості трансформацій, що відбуваються в системі освіти та в суспільстві взагалі. Репрезентований метафорами концепт наділений когнітивними ознаками «вік», «фізична дія», «внутрішній стан», «мовлення», «життя», «смерть», «хвороба», «торгівля», «форми та атрибути класової боротьби», «спорт та його види» тощо. Його *позитивна* оцінність зумовлена прагненням авторів створити *привабливий* образ української освіти. Тяжіння емотивно-оцінних метафоричних висловів до *пейоративного* маркування обґрунтоване відповідними когнітивними корелятами – поняттями, що підлягають осуду та критиці (*війна, анексія Криму, антитерористична операція на Сході України*) або ж викликають побоювання, несуть певну загрозу для життя людини (*хвороба, стихійне лихо, екологічна катастрофа*), наприклад: *освіта кольору хакі* – про освітній процес в окупованому Криму; *університет на барикадах*; *політичне*

згвалтування освіти; Якщо МОН прийме, що плагіату нема і все ОК, це буде вибух Чорнобиля для української науки та освіти; університет як безодня, яка поглинає дедалі більше бюджетних коштів. Комунікативною метою таких висловів є не сформуванню негативне ставлення аудиторії до реалій, а привернути увагу суспільства до актуальних проблем, закликати до пошуків способів удосконалення ситуації та розв'язання конфлікту.

Метафоричні вислови створюють яскравий *антропоморфний* образ старої, виснаженої, невиліковно хворої української освіти, яка в глибокій комі, яку лихоманить, яка потребує негайної допомоги, хірургічного втручання, реанімації, наприклад: *Система вищої освіти у глибокому передінфарктному стані. Необхідна реанімація, необхідні кваліфіковані реаніматори, інакше буде біда; Досить дешевою зарубіжною косметикою мазюкати фейс старезної бабці, якою є наша освітня система. Від цього вона молодшою і кращою аж ніяк не стане.*

Отже, концепт *освіта* як важлива одиниця національної картини світу акумулює в собі споконвічні етнокультурні ідеї та європейські здобутки. Аналіз його дискурсивного втілення засвідчив когнітивно-комунікативний потенціал, адже через мову великою мірою простежується й посилюється ідентифікація України з Європою. Лексичні репрезентанти концепту переконують, що важливими характеристиками нової української освіти є *якість, прозорість, відкритість, автономність, інноваційність*, які в контексті багатомілітарної історії сприймаються як традиційні. Роль *наукового й медійного* дискурсів у культивуванні й передачі зазначених цінностей, формуванні європейської і збереженні національної ідентичності громадян є беззаперечною.

Література

1. Серебрянська І. М. Концепт ОСВІТА в дискурсивних вимірах : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01 / Серебрянська Ірина Миколаївна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. - Київ, 2019. – 36 с.
2. Серебрянська І. М. Освіта в Україні: спостереження крізь призму мовної картини світу : монографія / Ірина Серебрянська. – Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2018. – 391, [24] с.
3. Серебрянська І. М. Словник-довідник лексики сфери освіти: національно-європейська ідентичність : навч. посіб. / І. М. Серебрянська ; Сум. держ. ун-т. – Суми : Сум. держ. ун-т, 2018. – 340 с.

Стрюк Є. В.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Одним із принципів дидактики, реалізація якого дозволяє забезпечити орієнтацію кожного компонента навчально-виховного процесу на формування знань, умінь, творчого мислення на розвиток професійних здібностей є професійна спрямованість навчання. Це одна з важливих характеристик курсу іноземної мови як навчальної дисципліни, покликаної разом з іншими науками формувати професійну освіту здобувача вищої освіти. Оволодіння іноземною мовою забезпечує безпосереднє підключення до інформаційних джерел світової культури, науки і практики, що значно розширює професійні можливості фахівця, і робить його більш культурним.

Як справедливо зазначає в своєму дослідженні Н. А. Протасова, «Професійна спрямованість – процес багатограний, що вимагає врахування низки специфічних чинників, як рушійної сили формування та розвитку інтелекту професійно спрямованої особистості».

Нею виділено такі чинники:

- соціальні, які відображають потреби суспільства у фахівцях високого рівня зі знанням іноземних мов;
- соціально-педагогічні, пов'язані з розвитком системи освіти; педагогічні, що включають діяльність викладача і студентів у формуванні фахівця;
- психолого-педагогічні, пов'язані з інтелектуальною діяльністю у формуванні професійного творчого мислення та професійної мотивації.

Безсумнівно, професійна спрямованість процесу навчання залежить від організації навчальної діяльності, від вдосконалення методів навчання. Найбільш комплексним і результативним методом навчання є навчання дією в умовах, максимально наближених до реальних. Наголос робиться на розвиток здатності уяви, здатності створення результату.

О. С. Віханській, наприклад, вважає, що «широко визнаним фактом є висока ефективність навчання дією, бо існує величезна різниця між знанням того, як вирішувати проблеми умінням і прагненням, зробивши для цього певні дії».

І. Л. Бім також вважає, що пізнавальні цілі слід доповнити цілями поведінковими. З найбільш популярних сьогодні прийомів вона виділяє прийом рольового спілкування, прийоми стимулювання мовленнєвої діяльності та інші. Більш того, І. Л. Бім вважає, що «широке застосування у ЗВО повинні знайти нові ділові ігри з використанням іноземної мови, проведення таких форм роботи, які можуть знадобитися майбутньому фахівцю в подальшій практичній діяльності».

Немає сумніву, що в умовах керованого оволодіння іноземною мовою потрібна максимальна активізація творчої складової зусиль здобувача вищої освіти, тобто його лінгвокреативної діяльності, оскільки процес оволодіння здобувачем іноземною мовою повинен носити яскраво виражений діяльнісний, творчий, когнітивний, автономний і особистісно орієнтований характер. Іноземна мова виступає при цьому засобом усвідомлення чужої культури, одночасно сприяючи поглибленню знань рідної мови і культури. Викликає задоволення той факт, що сучасна лінгводидактика розглядає навчання іноземної мови в контексті діалогу культур, а мета навчання іноземної мови визначає як формування в здобувача вищої освіти готовності і здатності до адекватної соціальної взаємодії в ситуаціях міжкультурного і, у вузькому сенсі, професійного спілкування.

Через різноманітні активні форми навчання міжкультурної професійно спрямованої комунікації лінгвістичну освіту в нефілологічних ЗВО забезпечує становлення і розвиток автономної мовної особистості, здатної саморозвитку та самовдосконалення в особистому, освітньому та професійному аспектах.

Найбільш ефективним прийомом для навчання іншомовного професійно спрямованого спілкування є навчально-рольові ігри. Ігрове навчання стимулює продуктивну творчу активність, ставить студента в позицію «навчання-творчість». У рольовій грі здобувачі вищої освіти намагаються думати, діяти, говорити, як вони думають, необхідно діяти в даній ситуації. Рольова гра – це ефективний засіб моделювання дійсності, яка дає можливість комунікації, практику мови, а також реалізує принцип професійної спрямованості навчання, підвищує мотивацію, робить процес навчання цікавішим.

В ході підготовки і проведення рольових ігор відбувається активізація можливостей особистості і колективу, підвищується почуття відповідальності, формуються необхідні професійні навички та особистісні якості молодих фахівців.

Рольова гра – розігрування певних життєвих ситуацій. Рольові ігри можна розділити на імітаційні, ситуаційні, виконання ролей і т.д. Формами рольових ігор можуть бути уява подорожей, дискусії на основі розподілу ролей, прес-конференція, урок-суд та інші. В підготовці рольової гри можна виділити наступні етапи: підготовчий – визначення мети і мовного матеріалу, на якому буде проводитися гра, складання сценарію гри, розподіл ролей; ігровий – процес гри; заключний – аналіз результатів, оцінка викладачем участі кожного студента в підготовці і проведенні гри, виправлення помилок.

Основні цілі використання навчально-рольових ігор:

- закріплення умінь і навичок використання професійної лексики іноземною мовою;
- розвиток навичок усного мовлення.

Зупинимося на змісті конкретних навчально-рольових ігор, які використовуються в роботі із здобувачами вищої освіти.

Гра «Затримання при пограбуванні». Підготовка гри починається з розробки сценарію. У зміст сценарію входять: навчальна мета заняття, план гри, загальний опис процедури гри, зміст ситуації, характеристика дійових осіб, розподіл ролей.

Гра «Прес-конференція». Попередньо група ділиться на дві команди. Перша – «кореспонденти», що представляють різні газети, журнали, радіо- і телевізійні передачі; друга – «представники різних професій (правоохоронні органи, громадські організації тощо)».

Кожна команда отримує завдання детально ознайомитися з матеріалом нової теми, але з різних позицій. Команді «кореспондентів» потрібно підготуватися до проведення інтерв'ю намітити загальний план бесіди, скласти питання, на які необхідно отримати відповіді. Друга команда використовує навчальний матеріал, додаткові джерела для підготовки свого виступу, наприклад, від імені «представника правоохоронних органів», «психолога», «представника громадської організації» та ін. В ході підготовки команди узгоджують виступи окремих учасників, обговорюють і характеризують питання, які планують поставити в процесі гри.

На прикладі рольових ігор ми продемонстрували професійно-спрямоване навчання здобувачів нефілологічних спеціальностей іноземної мови. Організація таких занять дозволить майбутнім фахівцям самим вирішувати важкі проблеми, створювати потенційно більш високу можливість переносу знань і досвіду діяльності з навчальної ситуації в реальну.

Таким чином, в ході спеціально організованого ігрового навчального співробітництва вирішуються як змістовно-предметні, так і комунікативні завдання навчального процесу.

Суїма І. П.

кандидат філологічних наук

Дніпровський національний

університет імені Олеся Гончара

SEMANTIC CLASSIFICATION OF EVASIVE SENTENCES

The proposed research examines evasive statements in the form of replicas that respond to the question in simple interactive blocks. A simple interactive unit is understood as two mutually directed speech moves, each of which consists of one or several speech steps-statements. It can be assumed that evasive statements are distinguished on the basis of their semantic meaning and the specific communicative setting of the questioner and the responder in the interaction (by setting we mean the relationship between the subject and reality, which determines the psychophysical activity of the subject) [2;3;4;5].

Such statements in this case act as a reciprocal speech course or one of the speech steps forming it. Since the properties of the response speech course are

determined by the properties of the initial speech course, the selection of indicators of the speech strategy and tactics of evasion, it seems, depends on the full interpretation of the statement and, therefore, the semantic content is fundamental to highlight this or that reaction to the question as evasive.

An analysis of the language material provided an opportunity to classify semantically cases of evasion taking into account the context of communication, based on the semantics of the statement that responds to the question. In the classification, we proceeded from the fact that the participants themselves determine how satisfactory communication is proceeding, using certain linguistic formal signs to signal the unsatisfactory flow of communication. The context in such cases may be narrow (i.e., the reasons for evasion lie in the microcontext) or global (i.e., the reasons go back to psychosocial factors or lie in the macrocontext).

When comparing the semantic content of the question asked and the response received to it, the work completely shares the point of view of N. I. Golubeva-Monatkina that all types of responses to pronominal or non-valued questions can be divided into three classes: actually answers, not proper answers and answers transitioning from proper to non-proper answers [1, p. 30]. Those reactions that were semantically not relevant to the questions, but pragmatically expressed a certain reaction to them, were of interest.

Based on the classification of N. I. Golubeva-Monatkina, the subclass of non-answers falls from the class of non-proprietary answers to evasive responses, and from the class of answers that pass from proper to improper responses to the category of evasive answers it is possible to classify the subclass of “output” answers.

The study did not take into account the form of response that confirming and refuting the answers that make up the class of self-answers, along with them answers-contact forms and repetitions of the question when answering, assigned to the class of improper answers, as well as a subclass “I don’t know” answers included in the class of answers, transitioning from proper to non-proprietary answers. The result of the study was the identification of the fact that the remaining subclasses of answers evade confirmation or refutation of information (in the case of a non-valued general question) or a properly filled from the propositional point of view information gap (in the case of a pronominal question). The methods and forms of avoiding a direct answer to a question are varied and numerous. The evasive meaning of the response of speech to a question is expressed by a complex of semantic, lexical, grammatical and lexical-grammatical means. We turn to the consideration of types of evasive statements.

It has been established that the most general distinction within acts of evasion can be made between two types of evasive statements – open or undisguised evasion, on the one hand (66% of the total number of reported cases of evasion), and hidden, or secret evasion, on the other (34 % respectively). Open evasion means such evasive expression in which the speaker more or less straightforwardly and openly signals that he is not going to give an answer that claims to be the answer of cooperation. In the case of hidden evasion, the speaker does not show that he does not give an answer that claims to be cooperative.

It is possible to distinguish two main types of open evasive action: 1) “bends” (47.3% of the total number of reported cases of evasion) and 2) an answer using implicature (an answer with a veiled sense, one can say an indirect answer) (18, 7% of all cases of evasion).

"Bends" are those responses in which the speaker, with the semantic content of the response line, "destroys" the question asked.

In this case, the question is referred to as one that cannot be answered, as an erroneous one, etc. The essence of the "challenge" is that the speaker doesn't even try to answer the question, but says that it is impossible to give an answer to such a question.

Analysis of the actual material allows us to distinguish several subgroups within the "bends": 1) the “challenge” of the question; 2) "challenge" of the answer; 3) refusal of cooperation; 4) a counter question.

The first subgroup — the “challenge” of the question — includes, firstly, those statements that state more or less directly that the question is erroneous or is posed from a false premise, false assumption, contains a false proposition, etc (14% of the total number of identified cases of evasion). Examples:

A: *Do you want stiffer sentences on adult criminals?*

B: *It's not a question of whether they are stiffer or not, it's a question of what the appropriate sentence is* (BBC News, 15.05.1996);

A: *When unemployment goes over 3 million that adds to crime?*

B: *I think one has to be very careful in making that equation because it looks as though the criminals are to be found among the unemployed and this simply isn't true...* (BBC News, 15.05.1996).

In both reactive statements, B either openly states, as in example, or implicates, as in example, that the question posed is “incorrect”, it has a “flaw”. The answer to the “flaw” question will not be given. So, in the first example, the responder rejects the attribute “stiffer” that is incorrect, in his opinion, “more stringent” for the actress “sentences”, “penalties”, considering the attribute “appropriate” ,“proper” to be more suitable, using stating impersonal negative and affirmative sentences. In the second example, the respondent believes that crime growth cannot be directly proportional to unemployment growth, expressing one's own point of view with an assertive statement introduced by the verb of mental activity “to think” indicating the reason for such an opinion.

Secondly, responding to a question may not agree with its propositional content. For example:

A: *Why did you want to have children with Mia?* Q: *I didn't* (Time, 08.31.1992).

Famous director Woody Allen is asked about past reasons for his desire to have children with his wife, actress Mia Farrow. V. Allen does not agree that he wanted to have children, thereby destroying the proposition of the matter. For this, the interviewee uses a short negative answer in the form of a const.

Thirdly, the speaker can declare the timeliness of the question. For example: *Lord Judd asked Her Majesty's Government: Whether they believe that the RAF*

Fylingdales or RAF Men with Hill will have an essential role in any United States plans for missile defence; and what upgrading any such role would entail.

The Minister of State, Ministry of Defence (Baroness Symons of Vernham Dean): The United State Administration has yet to put forward detailed missile defence proposals, so it is too early to say whether such issues will arise (Lords Hansard Written Answers text for 5 Apr 2001: Column WA 127).

Evasive value in the response cue is achieved through the use of a different valuation construct with a formal subject 'it' and a non-verb predicate. An explanation of the reasons for the untimeliness of the issue is contained in the first part of a complex sentence.

Fourthly, a variant of this subgroup can be considered the announcement of the question as incorrectly addressed one. The responder represents himself as a person whom he is not in a hurry to ask because of his incompetence, etc. For example:

A: What could the Prime Minister do about it?

B: Ah, that's really for him to answer, not for me, I think (BBC News, 5.03.1996).

An assertive statement with the mental activity "to think" is involved in the formation of evasive cues; his place at the end of the statement, when the thought itself was already expressed and became clear to the interlocutor, testifies to the expression of confidence of the speaker. The illocutionary power of a verb rises ("I think" = "I'm sure").

A: If the Israelis were anticipating such an operation, were they not taking appropriate preventative measures at the time?

B: This is a question you must address to the Israelis, who are now investigating to find out the reason behind the failure (Time, 10.16.2000).

The evasive utterance is presented in the form of statement with the emphatic abusive pronoun "this". The lexical and grammatical indicator of the incorrect addressing of the question in this example is the modal verb "must", followed by a reference to the source of information. Example:

Mr. Christopher Chope (Christchurch): Will you take action, Mr. Speaker, to ensure that the Minister issued a further pursuant reply to correct the information that she has given in today's Hansard?

Mr. Speaker: I'm not responsible for Ministers' replies. Those are matters for debate, which the honourable Gentleman can take up with the Minister concerned (House of Commons Hansard Debates, 5 Apr. 2001: Column 522).

Evasive response appears in the form of a negative form. Further, in the second communicative step, a reference to the source of information follows.

Sometimes a question is recognized as being incorrectly addressed in a more indirect way. The respondent does not directly declare that a direct answer cannot be given to the question, but relieves himself of responsibility for the state of affairs presented in the question, its presupposition. For example:

Lord Watson of Richmond: My Lords, can the noble Lord explain the discrepancy in the level of resources provided for the promotion of tourism in Scotland and that available in some of the English regions? I am thinking in

particular of the north-east of England. I understand that Scotland spends around 40 times more on the promotion of tourism than does that part of England.

Lord McIntosh of Haringey: *My Lords, in this House we are not responsible for how much the Scottish Executive elects to spend on tourism* (Lords Hansard text for 5 Apr 2001: Column 908).

We note that evasive response to the question is represented by a statement of a stating nature; moreover, the speaker expands the scope of the response.

So, “bands” are mainly represented by constatives and assertives, although there have been cases of using taps in directive and expressive speech acts, as well as in social etiquette formulas, but much less often. The scope of their use is dialogue in works of art in which, as a rule, personal communication distance and symmetrical roles of communicants are present.

All the above examples are the most obvious, simple illustrations of evasive speech acts, represented in the reaction basically by one communicative step, coinciding with the communicative course. But, as an analysis of the factual material shows, very often the real speech of a person responding to a question contains several communicative steps with different types of evasion. The communicative move thus represents several different varieties of open evasion. For example:

A: *How long do you think the current unrest will last?*

B: *We can't look at things like this, because our territory is still occupied and it's difficult to debate when things are not clear. The way we see things, we simply have the right to resist and struggle for our prisoners and our territorial freedom. But how we carry out this struggle is for us to decide. Perhaps tonight we won't decide that a particular action is appropriate, but tomorrow a new condition will develop that suggests the time is right for such a thing* (Time, 1.11.2000).

The first communicative step in response is a statement of an incorrect statement of the question expressed by a negative modal construction with the verb “sap” and an impersonal construction. The second step clarifies the point of view of the respondent about the current situation, and in further parts of the statement – the third and fourth steps – implies the impossibility, difficulty of the answer about the duration of the unstable situation in the region due to the changing environment and conditions. The “retraction” of the answer is achieved through the use of the complex complement “is for us to decide” and the future tense of the indicative mood along with the modal word “perhaps”, which expresses the assumption.

the first type of open evasion – the “challenge” of the question – is a constative, the city – the “challenge” of the answer – a commissive and a constative.

Literature

1. Голубева-Монаткина Н. И. Проблема классификации вопросов и ответов диа-логической речи: Автореф. дис. ... доктора филол. наук. Москва, 1990. 37с.

2. Sökeland W. Indirektheit von Sprehandlungen: eine linguistische Untersuchung. Tübingen: Niemeyer, 1980. 168 s.

3.Sperber D., Wilson D. Relevance. Communication and Cognition. Vol.8. Oxford: Black well, 1986. 265 p.

4.Turner R.E., Edgeley C., Olmstead G. Information control in conversations: Honesty is not always the best policy. *Kansas Journal of Sociology*. 1975. Vol. 11. P. 69-89.

5.Van der Meij H. Assumptions of information-seeking questions. *Questioning Exchange*. 1987. Vol. 1. № 2. P. 111-118.

Тимофіїва К. М.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

РОБОТА З АВТЕНТИЧНИМИ АУДІО МАТЕРІАЛАМИ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Соціально-економічні зміни, що відбулися в нашій країні за останні 10-15 років, призвели до рішучого перегляду місця і ролі іноземних мов в житті українського суспільства. Входження України у світове співтовариство створило попит на знання іноземних мов, забезпечило потужну мотиваційну базу для їх вивчення. Володіння навичками іншомовної компетенції стало розглядатися як необхідна особистісна і професійна якість будь-якого фахівця, засіб міжкультурної комунікації, засіб, що об'єднує держави і народи. Тому сьогодні необхідно приділяти серйозну увагу ефективності та якості процесу навчання іноземним мовам, особливо студентів нефілологічних спеціальностей, оскільки володіння іноземною мовою є важливим аспектом формування їх професійного та світоглядного рівня, відкриває можливості ознайомлення і безпосередньої участі в технічних, культурних, економічних та інших досягненнях світової цивілізації.

В умовах розширення сфер співробітництва із зарубіжними партнерами надзвичайно актуальною стає здатність спілкуватися з іноземними колегами. Відповідно, одним із найважливіших елементів професійної компетентності майбутніх юристів є володіння іноземною мовою на рівні, доступному для сприйняття реципієнтом. Саме тому першочерговим завданням викладача іноземної мови є формування комунікативної компетенції, постійне заохочення студентської аудиторії до використання іноземної мови. В першу чергу необхідно допомогти студентам подолати мовний бар'єр, чого можливо досягти за допомогою створення іншомовного середовища, а саме: проводити заняття виключно іноземною мовою, проводити заняття у динамічному темпі, використовувати виключно автентичний матеріал, підбирати сучасні навчальні матеріали враховуючи майбутні професійні потреби, інтереси студентства за вимогами часу, використовувати на заняттях інноваційні мультимедійні технології тощо.

Питання, пов'язані з професійно-орієнтованим навчанням іноземних мов у немовному вузі привертали і привертають увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, що доводить аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему необхідності культуроспрямованого оволодіння іноземними мовами досліджували такі вчені, як: Н. Бориско [1, 54], О. Вишневський [2, 14], І. Комарова [3, 64], Л. Морська [4, 23], А. Неділько [5, 11], А. Пелишенко [6, 35], О. Шерстюк [9, 51] та інші. Проте незважаючи на значну кількість наукових робіт в області досліджень методів роботи з автентичними матеріалами як ефективними засобами навчання іноземних мов, залишається достатньо питань, які необхідно дослідити.

Метою цієї статті є спроба проаналізувати методи роботи з автентичними аудіо матеріалами як ефективним засобом навчання іноземної мови студентів юридичних спеціальностей.

Як було зазначено вище, однією із складових успішного заняття з іноземної мови та запорукою формування комунікативної компетенції майбутнього фахівця взагалі та фахівця-юриста зокрема є використання на заняттях з іноземної мови автентичних матеріалів.

Під автентичністю в методиці навчання іноземної мови розуміють застосування автентичного мовного та мовленнєвого матеріалу у процесі навчання [6, 34]. Саме автентичні матеріали набувають важливого значення, бо вони містять еквіваленти та визначення тих чи інших термінів з фаху, супровід матеріалу озвучено носіями мови, тобто за допомогою таких матеріалів можна більш ефективно навчати іноземній мові для повноцінного оволодіння фахом та реалізувати спілкування в природних умовах.

До ефективних автентичних матеріалів з іноземної мови можна віднести аудіоматеріали професійного спрямування.

Використання аудіо матеріалів на занятті сприяє вирішенню наступних завдань: 1 – підвищення мотивації навчання; 2 – створення комфортного середовища навчання; 3 – сприяння інтенсивності навчання; 4 – підвищення активності студентів; 5 – створення умов для самостійної роботи студентів. Володіння аудіюванням забезпечує адекватне володіння іноземною мовою, оскільки звукова сторона є невід'ємним компонентом усіх видів мовленнєвої діяльності людини. Відомо, що воно є досить важким видом мовленнєвої діяльності, але грає значну роль в навчанні і пізнанні, так як більшу частину інформації людина отримує по слуховому каналу [8, 15].

Аналіз організації навчання аудіювання в зарубіжних підручниках і навчальних посібниках дозволив виділити три основні етапи роботи з аудіотекстом: передтекстовий (pre-listening), текстовий (while-listening) і післятекстовий (post-listening /comprehension check).

На передтекстовому етапі роботи з аудіотекстом використовуються наступні види роботи: введення нових слів, ілюстрація прикладами; контроль розуміння нових слів в реченнях з аудіотексту з використанням візуальної наочності; тематичне угруповання слів з аудіотексту; аудіювання найбільш важких слів і граматичних структур в реченнях; вибіркоче аудіювання фрагментів тексту, в яких превалюють ті або інші надмірні

елементи (наприклад паузи, повтори, вигуки), після виконання завдання сформулювати відповідь на питання, відтворити контекст вживання слова, визначити правильність або неправильність твердження [7, 360].

Для того щоб аудіювання було успішним, необхідно підібрати такі аудіо тексти та навчальні матеріали для роботи з такими аудіо текстами, які б враховували не тільки відповідну лексичну тему та граматичні конструкції, а також і рівень мовленнєвої компетенції студентів. Незважаючи на рівень студентів, доцільно на передтекстовому етапі вводити деякі ключові слова або фрази, орієнтувати їх до того, що вони будуть слухати. Також можна запропонувати попереднє обговорення, в якому студенти можуть разом говорити про свої очікування і прогнози щодо змісту майбутнього аудіо тексту. Таким чином, роль передтекстового етапу полягає в тому, що він допомагає з'ясувати мету слухання, надає другорядну інформацію щодо змісту аудіо тексту і таким чином полегшує сприйняття іншомовного матеріалу та сприяє кращому розумінню іншомовної фахової інформації.

Завдання текстового етапу може бути визначене як всі завдання, які необхідно виконати протягом часу прослуховування тексту. Протягом текстового етапу слухання студенти зазвичай указують відповідні картинки або відповідають на альтернативні питання, заповнюють бланки неповних речень, або пишуть короткі відповіді до питань. Дослідник Ф. Яганг пропонує ряд завдань для цього етапу: – (Obeying instructions): студентам дають певні інструкції і вони показують їх розуміння фізичною відповіддю (вони малюють, пишуть, відзначають, підкреслюють, і т.п.); – заповнення пропусків (Filling in gaps): слухаючи запис, студенти чувають вислови тільки одного із спікерів і їхнє завдання записати вислови інших; – виявлення відмінностей або помилок в записі (Detecting differences): студенти відповідають тільки тоді, коли вони стикаються з чим-небудь відмінним або незрозумілим; – слухання списку (Ticking of items): студенти слухають список слів і категоризують їх, роблять відмітки; - передача інформації (Information transfer): студентам потрібно заповнити таблицьки, списки, карти, плани, і т.п.; – встановлення послідовності (Sequencing), де студентів просять зробити правильний вибір серед серії картинок; – інформаційний пошук (Information search): наприклад, дати відповідь на специфічне питання; – з'єднання визначень (Matching the items), які мають те ж або протилежне значення [11, 18].

Післятекстовий етап охоплює всі вправи, які виконуються після прослуховування тексту. Деякі з цих вправ, можливо, є продовженнями тих, що здійснювалися на передтекстовому і текстовому етапах, але деякі, можливо, не мають спорідненості взагалі і представляють повністю незалежну частину завдань на слухання. Вправи на післятекстовому етапі дозволяють учням звернути на мову, звук, граматику і слова, оскільки вони тривають довше, ніж передтекстові вправи. Студенти мають час, щоб подумати, обговорити або написати.

Існує декілька завдань, які викладач може запропонувати після слухання тексту: – говоріння як вид мовленнєвої діяльності, що пов'язаний з

аудіюванням (Speaking as a follow-up to listening activity); – обговорення (Discussing students' reaction): відгуки студентів щодо змісту прослуханого тексту; – провокуючі питання (Provoking questions): задавати провокуючі питання, щоб заохочувати до обговорення; – вирішення проблем (Problem solving): запропонувати студентам парну роботу, щоб створити діалоги, засновані на тексті, що прослуховувався; – письмо як наступний вид мовленнєвої діяльності, що пов'язаний з аудіюванням (Writing as a follow-up activity to the listening activity): студенти письмово висловлюють свої думки щодо прослуханого аудіотексту, пишуть листи, повідомлення на запропоновану тему тощо [10, 173].

Таким чином приведені види вправ, безумовно, не вичерпують усього розмаїття форм і методів роботи студентів при вивченні іноземної мови. Багато питань розвитку навичок роботи з автентичними матеріалами за фахом ще чекають своєї розробки як в теоретичному, так і в практичному плані. Тому питання використання автентичних матеріалів на заняттях з англійської мови залишається актуальним і потребує подальшого дослідження.

Література

1. Бориско Н. Ф., Ишханян Н. Б. Социально-психологические предпосылки формирования лингвосоциокультурной компетенции // Иноземні мови. – 2001. – № 7 – С. 53-55.
2. Вишневецький О. І. Діяльність учнів на уроці іноземної мови. – К.: Радянська школа, 1989. – С. 12-17., 14].
3. Комарова І. Соціокультурний компонент в змісті навчання іноземній мові // Сучасні концепції викладання іноземних мов у середній та вищій школі. Матеріали міжвузівської науковопрактичної конференції. – Вінниця, 2000. – С. 61-65.
4. Морська Л. Г. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов для спеціальних цілей // Іноземні мови. – 2002. – № 2. – С. 23.
5. Неділько А. Г. До питання застосування автентичних матеріалів для навчання іноземних мов // Іноземні мови. – 2010. – № 4. – С. 11-12.
6. Пелишенко А. С. Использование автентичного песенного материала в обучении иностранным языкам // Іноземні мови. – 1995. – № 3-4. – С. 33-36.
7. Петровська Н. М., Судима Т.М. Використання віршів та пісень на різних етапах вивчення англійської мови//Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2010 - №8. – С. 359-365
8. Старков А.П. Обучение английскому языку в средней школе. – К.: Радянська школа, 1979. – 223 с.
9. Шерстюк О. М. Сучасні підходи щодо викладання іноземних мов // Іноземні мови. – 2000. – № 1. – С. 65-70.
10. Underwood, M. Teaching Listening. - New York: Longman, 1989.- p. 177.
11. Yagang, F. (1993): Listening problems and solutions. English teaching forum, January 31, p. 16-19.

Царьова І. В.

кандидат філологічних наук
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНОГО СЛОВА В ТЕКСТАХ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Актуальним для сучасної лінгвістики є створення лексико-дериваційної структури сучасного українського юридичного тексту, що обґрунтовує наявність у ньому специфічного системного утворення, що організовує взаємодію внутрішніх і зовнішніх детермінант. Важливим кроком на шляху формування повної детермінологічної картини мови є створення такої моделі мови, яка представляла б її у вигляді мовно-мисленневої матерії, що несе в собі потенції своєї активності. На прикладі дериваційного функціонування юридичної лексики зовнішня детермінаційність трактується як ефект самодетермінації лексичної системи.

Питання першочергового впорядкування україномовного поняттєвого апарату юриспруденції та подальшого вивчення проблематики юридичної лексики досліджені в працях мовознавців: Г. Онуфрієнко, Н. Руколянська, С. Головатий, Ю. Зайцев, І. Усенко, Н. Артикуца, Ю. Прадід, О. Юрчук, Б. Стецюк, І. Гумовська, В. Демченко, А. Токарська, Г. Їжакевич, О. Копиленко, В. Радецька, В. Сімонюк, З. Тростюк. Спроби аналізу дериваційних відношень словосполучень і речень знаходимо у працях Г. Винокура, І. Вихованця, К. Городеньської, А. Загнітка, О. Кульбабської, В. Лейчика М. Мірченка, О. Сербенської та ін., однак недостатньо з'ясовано принципи синтаксичної похідності іменникових словосполучень від семантично елементарних простих речень, зокрема в мові Кримінального кодексу України (далі ККУ).

Мета пропонованої розвідки – встановлення дериваційних зв'язків іменникових словосполучень з різнотипними реченневими конструкціями в мові ККУ. Для реалізації поставленої мети необхідно: виділити готові та присубстантивні компоненти в іменникових словосполученнях сучасної української юридичної мови, характер семантико-синтаксичних відношень між ними; проаналізувати їхні семантичні функції.

У сучасному українському юридичному тексті (у розвідці подано матеріали ККУ) згорнутими можуть виступати: 1) предикати належності (*мати, належати*); 2) предикати фізичної дії – творення, видів діяльності (*виробляти, виготовляти, використовувати, вчиняти*); 3) локативні предикати стану (*бути, перебувати, міститися, розташовуватися, опинятися*); 4) локативні предикати процесу (*відповідати, охороняти, передбачати*); 5) акціонально-локативні предикати (*впливає, прямують, супроводжують, перебувають, почато, продовжено, закінчено, припинено*); б) предикати із семою призначення адресації (*призначатися, звернутися,*

передавати, дарувати, купувати, залишати, надсилати, писати, нести, везти).

Особа вчинила злочин = Особа має злочин дериваційні відношення між компонентами парадигми речення мають неоднаковий характер, хоча разом із тим видозміни речення не порушують необхідних у цих процесах меж семантико-синтаксичної тотожності синтаксичних одиниць. Загальновизнаним є той факт, що універсальними способами передачі значення посесивності є дієслова *мати* і *бути*, які формують валентну рамку із двох облігаторних актантів (Н. Арутюнова, І. Данильчук): *має передувати наслідкам*; 2) *має бути* умовою, без якої не було б наслідку (*принцип conditio sine qua non*); 3) за своїми властивостями, як правило, *має спричиняти саме такі наслідки, тобто наслідки мають бути* закономірним результатом вчиненого діяння. Такі конструкції виражають значення володіння і називаються власне посесивними. Посесивні відношення в подібних одиницях виявляють ознаки: а) об'єкт володіння – залежна субстанція, утворює простір суб'єкта; б) суб'єкт володіння (посесор) – незалежна субстанція, носій предикативної ознаки володіння; в) предикативна ознака володіння – спрямування відношення від посесора до об'єкта. Виділяються конструкції, що конституюються на базі предикатів, виражених дієсловами на позначення дії. Обидва типи конструкцій виявляють позиції посесора та об'єкта володіння. Посесивне відношення експлікується за допомогою предиката, вираженого дієсловом на позначення дії, що відносить такі структури до периферії [5]. За заміни посесивного дієслова прийменником предикат набуває напівприхованого характеру, пор.: *боротьба зі злочинністю, діяння з ризиком, покарання з випробуванням, застосування з використанням, замах з непридатними засобами*. Прийменник з тут заміщує предикат володіння *мати* і вживаний у простих ускладнених реченнях, одне з елементарних вихідних речень якого виступає у модифікованому вигляді. Своєрідний спосіб згортання предикатів можуть реалізувати аналітичні синтаксичні морфеми-прийменники. Вони вживані в повних (незгорнутих) і частково згорнутих конструкціях. В елементарних простих реченнях так звані прийменники з формально-граматичного боку здійснюють утворення аналітичних локативних дієслів, а з семантичного боку мають предикатний характер, що конкретизує загальне локативне значення локативних дієслів. Локативні дієслова *бути, перебувати, знаходитися, розташовуватися, опинятися*, які передають загальне локативне значення, і локативні дієслова процесу *стояти, сидіти, лежати, висіти*, що виражають позицію предмета, супроводжуються аналітичними синтаксичними локативними морфемами-постфіксами і вимагають двох аргументів – носія локативного стану або процесу і локатива. Локативна синтаксема, що зумовлюється семантичною природою предиката і вживається при трьох розрядах просторових дієслів: дієсловах власне-локативних, просторових процесу та дії, членується на декілька семантичних і морфологічних варіантів. Кваліфікація значенневих різновидів здійснюється на основі двох семантичних параметрів – динамічного/ статичного й орієнтувального [4]. В українській мові

різноманітні просторові значення представлені численними локативними морфемами-постфіксами, що можуть перетворюватися за трансформацій на морфеми-прийменники. Незгорнуті конструкції містять локативні аналітичні дієслова з постфіксами – локативними конкретизаторами, наприклад: *особа, затримана на місці (за місцем, поза місцем, біля місця тощо)*. У цих конструкціях, де локативні дієслова з постфіксом виступають у позиції присудка, постфікси відіграють диференціюючу роль, маючи більше порівняно з локативними кореневими дієсловами семантичне навантаження. У семантико-синтаксичному і формально-синтаксичному планах локативне кореневе дієслово і локативна морфема-постфікс становлять нероздільну єдність і утворюють локативну предикатну одиницю. За формально-синтаксичного переміщення вокативної субстанційної семантики у присубстантивну позицію, тобто позицію ад'єктива, відбувається згортання кореневого локативного дієслова і приєднання дієслівного вокативного постфікса до вокативної семантики, де постфікс стає прийменником [1, с. 143], пор. *затримання здійснюється безпосередньо після вчинення злочину. Вжитий у законі термін “безпосередньо” не слід розуміти у тому сенсі, що особа, яка вчинила злочин, може бути затримана лише на місці вчинення злочину відразу ж після його вчинення.* За цих умов тільки на прийменник припадає вираження семантичних відношень між двома повнозначними компонентами – з функцією носія вокативного стану або процесу і з функцією локатива в різних відмінкових формах, напр.: *наказ не повинен виходити за межі того обсягу повноважень; залежно від тяжкості вчиненого злочину; штраф може застосовуватися судом при призначенні більш м'якого покарання.* Отже, складний компонент у присубстантивній позиції словосполучення конденсує в собі локативну функцію і семантику згонутого предиката. Редукція дієслівно-постфіксової локативної сполуки до одного прийменника, що зберігає свою вихідну форму, а також форму пов'язаного з ним аргумента, стосується не модифікаційного ступеня згортання.

Література

1. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Семантико-синтаксична структура речення. К.: Наук.думка, 1983. С. 143
2. Вихованець І. Р. Система відмінків української мови. К.: Наук. думка, 1987. С. 117.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. Редакція від 11.01.2019 р. підстава 2227-VIII.
4. Лингвистический энциклопедический словарь / за ред. В. Н. Ярцева. М. : Сов. энциклопедия, 1990. 685 с
5. Межов О. Г. Дериваційні зв'язки іменникових словосполучень із простими реченнями в сучасній українській мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологія. 2014.

Шубенок Т. І.

викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

На сучасному етапі розвитку країни все більше постає необхідність у формуванні висококваліфікованого фахівця з активною суспільною позицією. Змінюється вектор розвитку освіти, виникає необхідність у зміні освітніх програм, які б відповідали запитам суспільства у формуванні творчої, інтелектуальної особистості. Освіта сьогодні повинна відповідати вимогам міжнародних стандартів якості, задовольняти запити всіх споживачів освітніх послуг - особистість, суспільство, державу, виробництво.

Так як освіта є одним з важливих способів отримання і вдосконалення індивідом ключових компетенцій, то і система підготовки повинна відображати це в педагогічних і методичних підходах, вживаних в освітньому процесі. Ключові компетенції відрізняються від загальних і технічних – вони не можуть викладатися як традиційні предмети, але повинні систематично інтегруватися в цілісний процес навчання і підготовки, починаючи, ймовірно, з більш ранніх стадій. Основна задача з даної точки зору полягає в тому, щоб організувати аудиторію і створити навчальну ситуацію навколо даних навичок, дозволити учням впізнати концепцію, а не просто вивчити її в традиційному значенні. Це призводить до акцентування на педагогічних методах, які стимулюють навчання за допомогою дії, обміну досвідом, вивчення досвіду, експериментування, співпраці, «позитивного здійснення» помилок, творчого вирішення проблем, зворотного зв'язку за допомогою соціальної взаємодії, постановки і репрезентації ідей і проблем, дослідження рольових моделей і, особливо, за допомогою взаємодії із зовнішнім світом. При цьому роль педагога змінюється від традиційно навчальної до організаційно-консультативної.

У процесі навчання розвиток базових навичок (ключових компетенцій) найбільш ефективно відбувається при застосуванні інтерактивних технологій навчання. Слово “інтерактив” (пер. з англійської “inter” – “взаємний”, “act” – діяти) означає здатність до взаємодії.

Серед сучасних і, на наш погляд, найбільш цікавих для студентів інтерактивних методів виступають такі: мозковий штурм, групова дискусія, рольова гра, форум, тренінг комунікативності, імітація, ділова гра, моделювання.

Мозковий штурм сприяє високому ступеню активності студентів та генеруванню нових ідей.

Групова дискусія розвиває навички спілкування між парами або групами учнів в певній навчальній ситуації. Може бути елементом круглого столу, обміном знань і досвідом, сприяє удосконаленню навичок комунікації.

Рольова гра - метод навчання, при якому учні грають визначені ролі в неформальній, але максимально реалістичній манері та сприяє ефективності у відпрацюванні професійних дій, висвітленні складних конфліктних ситуацій, закріплює засвоєння теоретичних концепцій, прояснює особливості поведінки, розвиває навички оперативного вирішення проблем та навчання в дії. Драматичний, ігровий ефект рольової гри сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Форум – це нетрадиційний спосіб організації процесу обговорення певної теми, при якому виступаючі можуть висловлювати свою позицію без обмеження часу за умови, що їм вдається утримувати увагу аудиторії. Цей спосіб стимулює творче мислення, залучає аудиторію в процес навчання.

Тренінг комунікативності – сприяє розвитку лідерських здібностей студентів.

Імітація- процес відтворення максимально наближених до реальних умов виробничих або міжособистісних ситуацій.

Ділова гра – це одна з форм імітації конкретних ситуацій, передбачає організацію змагання між командами та розподіл ролей між учасниками. Вона сприяє формуванню навичок комунікації, стимулює творче мислення, здійснює навчання в дії.

Моделювання- це наочне зображення різними засобами (макет, графіка, комп'ютерні моделі) системи, структури, пристрою, процесу для аналізу й обговорення. Дозволяє розглядати тему з різних точок зору та стимулює зацікавленість та увагу учнів.

Інтерактивні технології спрямовані на розвиток учнів у режимі спільного вирішення проблемних ситуацій з метою розвитку професійної та ключових компетенцій. Передбачають спільну діяльність педагога та учнів у співпраці. У цій ситуації змінюються підходи до організації освітнього процесу.

Визначення освіти змінюється від процесу передачі знань, формування вмінь та навичок до процесу формування індивідуально неповторної, гармонійно розвиненої особистості.

Функцією педагога стає організаційно-консультативна, що активізує процес самоосвіти учнів, а не виступає лише джерелом знань.

Метод проектування змінюється від одноосібного до сумісного, тобто до проектування навчального процесу у співпраці з учнями.

Змінюється також підхід до оцінки і контролю (оцінка самим учнем, взаємооцінка, оцінка педагогом з урахуванням динаміки досягнень учня).

У цій ситуації змінюються підходи до організації освітнього процесу. Визначення освіти змінюється від процесу передачі знань, формування вмінь та навичок до процесу формування індивідуально неповторної, гармонійно

розвиненої особистості. Метод проектування змінюється від одноосібного до сумісного, тобто до проектування навчального процесу у співпраці з учнями. Змінюється також підхід до оцінки і контролю (оцінка самим учнем, взаємо оцінка, оцінка педагогом з урахуванням динаміки досягнень учня).

Продуктивне мислення студентів, яке включає нове знання, залежить від рівня професіоналізму викладача, його здатності систематично отримувати нову інформацію, розвиватись, включати в навчальну діяльність елементи проблематизації, наукового пошуку та різних форм самостійної роботи.

Отже, завдяки реалізації новітніх принципів навчання під час викладання іноземних мов студенти набувають новий досвід у міжкультурній комунікації, можливість реалізувати здобуті знання у майбутній професійній діяльності. Все це допомагає організувати аудиторію і створити навчальну ситуацію навколо даних навичок, призводить до акцентування на педагогічних методах, які стимулюють навчання за допомогою дії, обміну досвідом, експериментування та співпраці та закладанні механізму успішної життєдіяльності впродовж професійного життя.

Шум О. В.

кандидат філологічних наук,
*Національна академія
прокуратури України*

ВИЇЗНЕ ЗАНЯТТЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

**(на прикладі вивчення іноземних мов діючими та майбутніми
працівниками органів прокуратури України)**

Сьогодні іноземна мова є невід'ємним елементом освітніх програм на здобуття усіх кваліфікаційних рівнів (молодший спеціаліст, бакалавр, магістр, PhD тощо), а також під час перекваліфікації чи підвищення кваліфікації кадрів.

На сучасному етапі розвитку педагогіки особлива роль під час здійснення наукових досліджень та розробки навчальних програм приділяється віковим особливостям студентів (*прим.* з точки зору андрагогіки – теорії навчання дорослих, що виходить з того, що мета сучасного підходу до освіти полягає у сприянні розвитку та збагаченні цілісної особистості, прояву її самобутності, актуалізації її здібностей, та об'єднує знання про специфіку навчання дорослої людини з урахуванням її віку, освітніх та життєвих потреб, реальних можливостей, індивідуальних особливостей і досвіду, психіки і фізіології [3, с. 226-227]) та новітнім методикам викладання іноземних мов, які дають змогу максимально ефективно та у найкоротший термін здобути необхідні комунікативні

навички з відповідної іноземної мови, зокрема ділової іноземної мови професійного спрямування.

Переважна більшість досліджень наразі приділяється використанню найрізноманітніших технік та прийомів під час проведення занять з іноземних мов, а також аналізу їх ефективності. Тут варто звернути увагу на те, що не в останню чергу все залежить від фахової спрямованості студентів / слухачів, а також від їхніх вікових категорій.

Іншомовна підготовка працівників органів прокуратури відбувається у два етапи: 1) підготовка кандидатів на посади в органах прокуратури та 2) підготовка діючих працівників органів прокуратури. В обох випадках початку навчального процесу передують здійснення вхідного тестування, яке дає змогу об'єктивно визначити рівень володіння слухачем іноземною мовою та розподілити їх по групам за рівнем знань з метою ефективного опанування необхідним обсягом теоретичного та практичного матеріалу з дисципліни «Ділова іноземна мова професійного спрямування».

Спираючись на неоднорідність вікових категорій слухачів (від 24 до 58 років) відповідно до проведених досліджень у період з грудня 2016 року по травень 2019 року найефективнішими виявляються заняття з використанням ІКТ, ділових та рольових ігор (показник засвоєння нового матеріалу – 62%). Невід'ємним елементом кожного заняття є *warm up* та *cool up activities*.

Однак, найвищий рівень ефективності засвоєння матеріалу спостерігається під час практичних занять у формі ділової, рольової та ситуаційно-рольової гри, які дають змогу якомога реалістичніше занурити слухача у відповідне мовне середовище. Такі заняття можуть проводитись в аудиторії чи поза нею (виїзні заняття / тренінги). На нашу думку, вони дають змогу кожному учаснику отримати новий досвід, засвоїти нові мовленнєві навички поведінки. В іграх беруть участь усі учасники (під)групи (можливий поділ на пари, трійки, команди тощо). Успішність ігор переважно залежить від чіткості виконання інструкцій фасилітатора та активної роботи кожного учасника. Під час ситуаційно-рольової гри учасники зазвичай виконують певні ролі, моделюючи реальну життєву ситуацію. Вони відрізняються від інших ігор: а) наявністю ситуації з життя; б) створенням варіанту її розв'язання; в) розподілом між учасниками ролей, які реально існують у житті; г) зіткненням різних інтересів та позицій, зумовлених існуючими в ситуації ролями; г) взаємодією учасників, які репрезентують певні ролі у ході гри [2, с. 376-377]. У рольових мовленнєвих іграх учасники взаємодіють згідно з розподіленими ролями та обставинами, але вони не обов'язково відображають реальну життєву ситуацію. Ролі й обставини можуть бути як відносно простими, розрахованими на парну взаємодію (діалог), так і такими, що охоплюють усю групу (полілог) [1, с. 140].

У нашій практиці виїзні тренінги переважно застосовуються під час вивчення слухачами двох тем: 1) орієнтація на місцевості (*direction and location*) та 2) судове слухання (*mock trials*).

Під час першої теми слухачам пропонується підготувати історичні довідки відповідно до розробленого фасилітатором екскурсійного маршруту.

Зазвичай робота слухачів відбувається у парах. Пошук кожної наступної локації визначається проходженням маршруту у вигляді квесту для всієї групи. Усі дії учасників такого мовного тренінгу чітко контролюються та коригуються відповідно до обставин фасилітатором-викладачем. Завершується таке заняття зазвичай відвідуваннями тематичного музею чи державної установи, дотичної до сфери діяльності правоохоронних органів (Конституційний суд, Національний банк, Верховна рада тощо). Екскурсія проводиться відповідною іноземною мовою з подальшим обговоренням її результатів слухачами групи.

Виїзне заняття за другою темою відбувається у приміщенні залу суду або в спеціально оснащених аудиторії для відтворення судових засідань. Попередньо зі слухачами розглядається необхідний лексичний матеріал до тем та розподіляються ролі. Заняття у формі гри *mock trials* зазвичай відбувається за сценарієм готового судового засідання. Результати таких тренінгів обговорюються наприкінці кожного заняття.

Вважаємо, що застосування таких виїзних тренінгів під час іншомовної підготовки дає змогу максимально наблизити навчальний процес до практичної діяльності, урахувавши реалії сьогодення, навчити слухачів приймати рішення в умовах несподіваних ситуацій, розвивати в учасників уміння працювати в команді та отримувати результати за досить обмежений час.

На нашу думку, порівняно з традиційними методами навчання, така форма занять є ефективнішою. Такого роду виїзні заняття-тренінги дають змогу змоделювати реальну діяльність у спеціально створеній проблемній ситуації. Хоча й зазвичай такі ігри мають заздалегідь розроблений план, зорієнтований на вирішення типових проблемних ситуацій та мають на меті навчити учасників гри оптимально розв'язувати ці проблеми, інколи певні обставини можуть сприяти відходженню від запланованого сценарію, що дає змогу навчитися знаходити вихід під час незапланованих мовленнєвих ситуацій. У навчальному процесі, а саме під час виїзних тренінгів, ділові, рольові та ситуаційно-рольові ігри використовують з метою закріплення іншомовних знань, які слухач здобуває у процесі теоретичних та практичних занять, а також самостійної роботи.

Література

1. Шум О. Новітні методики формування комунікативних навичок / Ольга Шум // Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання мов у вишах: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (6 квітня 2018 р., м. Харків). – Харків: ФОП Бровін О.В., 2018. – С. 139-140.

2. Шум О. “Warm up activities” як основний спосіб подолання комунікативного бар'єру у дорослих / Ольга Шум // Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць / за заг. ред. О.В. Ковтун, С.М. Ягодзінського. – К., 2018. – С. 375-379.

3. Шум О. Сучасні підходи у викладанні іноземних мов майбутнім фахівцям з права у контексті європейської системи освіти / Ольга Шум // Іноземні мови у вищій освіті: лінгвістичні, психолого-педагогічні та методичні перспективи: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з міжнародною участю (20 лютого 2019 року). – Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019. – С. 224-228.

Южека Р. С.

аспірант

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ЩОДО БІЛІНГВІЗМУ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ

Однією з основних особливостей України є наявність великої кількості різноманітних мовних меншин. Безумовно, що на сьогодні соціально-мовна ситуація в Україні характеризується як білінгвізм або двомовність. Звідси актуальним видається дослідження проблем білінгвізму на сучасному етапі розвитку країни.

Перш за все, слід зауважити, що білінгвізм (двомовність) – специфічний стан суспільного життя, при якому спостерігається і є визнаним факт функціонування й співіснування двох мов у межах однієї держави. Джерелом білінгвізму, як правило, є етнічна неоднорідність самого суспільства, наприклад, існування в одній державі двох етносів, що користуються різними мовами. Через те, що в сучасному світі практично немає етнічно «чистих» держав, білінгвізм, як мовне явище, отримало велике поширення [1, с. 36].

Білінгвізм відображає ситуацію, коли відразу дві мови визнані державою внаслідок юридично закріплених норм або законів на рівні офіційних і з рівноправним статусом для кожної з цих мов. Серед типових прикладів країн з офіційним білінгвізмом є Канада, Бельгія, Фінляндія, Казахстан та ін. Неофіційний білінгвізм відповідає ситуації, коли офіційно визнана лише одна з двох мов, що найбільш часто використовується населенням цієї держави. Разом із тим невизнана на рівні офіційної друга мова продовжує вживатись значною частиною населення достатньо широко. Саме до таких держав сьогодні, через певні історичні причини, належить Україна, як і деякі інші держави на географічному просторі колишнього Радянського Союзу [1, с.36].

Мовна ситуація, що склалася в Україні в останні роки, досить парадоксальна, оскільки, згідно з Основним Законом України (Конституцією України), державна мова одна, проте вільно функціонують дві з майже повною відсутністю в деяких регіонах мови-опонента. Об'єктивно Україна живе в умовах фактичного (не юридичного) білінгвізму. «Віртуально можна уявити собі, як крізь усю країну проходить невидимий кордон, який розділяє її на дві частини: східну, де панує використання російської мови (чимала

частина східної частини пасивно володіє українською мовою), і західну, де в усіх сферах функціонує українська мова (більша частина населення західної частини повною мірою володіє російською мовою)” [2, с. 62].

Нині ситуація в українському суспільстві склалася таким чином, що комунікативна потужність української й російської мов, а також їхній функціональний та соціальний статуси далеко не рівнозначні. Зокрема, у загальнодержавному вимірі серед української молоді лише у сфері навчання та офіційно-ділових ситуаціях українська мова є більш уживаною, у решті ж комунікативних ситуацій (у сферах розваг, міжособового спілкування, медіановин, літератури та музики) домінує російська. Фактично навіть у разі використання державної мови у сфері офіційного спілкування у свідомості мовця формується лише одна мова, лексична система якої вміщує в собі український і російський плани вираження. Прикладом такої мовної поведінки є використання російськомовними громадянами україномовної «паперової» термінології під час спілкування російською мовою. Мовний конформізм українців, їхня звичка підпорядковуватися диктатові російськомовних партнерів по комунікації стали масовим явищем, яке виразно виявляють соціологічні дослідження мовної поведінки молоді в ситуаціях неформального міського спілкування [3, с.11].

Доводиться констатувати, що в сучасній Україні складається ситуація, яка призводить до масового соціального конформізму, – більше половини населення країни змушене на соціальному рівні переходити до прихильності російської мови. Адміністративно-директивна українізація вже призвела до розриву між буденним і соціальним рівнями спілкування. Найважчим наслідком цього розриву стає падіння суспільної моралі й утвердження принципу подвійної моралі: для мене – одне, для інших – друге [4, с. 54].

Таким чином, існуюча проблема вимагає докорінно змінювати ситуацію всередині країни. Оскільки, однією з причин прояву білінгвізму на території України є масове спілкування іншою (недержавною) мовою. Хоча з іншого боку, прийняття Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» повинно вплинути на українізацію нашого суспільства та поширення мовної парадигми. Варто згадати слова іспанського політика Хосе-Марії Арце: – «Мова зникає не тому, що її не вчать інші, а тому, що нею не говорять ті, хто її знає».

Література

1. Павліченко Ю. В. Білінгвізм в Україні: причини й наслідки. *Управління розвитком*. 2013. № 15. С. 36-38.

2. Савченко Л.В. Міжмовні комунікації: проблеми білінгвізму в Україні. *Культура народів Причорномор'я*. 2003. № 37. С. 62-65.

3. Бурда Т. Мовна поведінка особистості в умовах українсько-російського білінгвізму (мовне середовище м. Києва) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. НАН України, Ін-т укр. мови. К., 2002. 22 с.

4. Позняк Д. Комунікативні сфери української та російської мов у регіональному вимірі. *Соціальна психологія*. 2007. № 1. С. 53–69.

УКРАЇНСЬКА НАУКА ОЧИМА СТУДЕНТІВ

Авраменко І. В.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник –

Ювковецька Ю. О.,

кандидат філософських наук,

Київський національний

торгівельно-економічний університет

FEATURES OF TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

Foreign language learning has always been compulsory at higher education institutions. The efforts of the teachers were directed to the students to master colloquial phrases and basic grammatical phenomena, to be able to read and translate. Today, the requirements for command of a foreign language have changed significantly. It is clear that the role of foreign language as the main means of international communication is increasing.

A lot of attention is paid to a foreign language of professional orientation, because it allows us to implement all aspects of professional activity, namely: participation in an international project, establishing foreign contacts, sharing information and experience, giving presentations, finding the necessary information on the Internet or any other language sources. Increasing information flow every day inevitably leads to the fact that university graduates will have to face the need for intensive use of foreign language in their professional activities.

Professional orientation should be the main feature of learning a foreign language at higher education institutions with a non-linguistic profile, as it is based on the needs of future professionals and is the key to success and a successful career. An important aspect of learning a foreign language of vocational guidance is the expansion of vocabulary.

In teaching a foreign language of professional orientation, an interactive method of learning is essential, where the student is an active creator of a learning process capable of interaction and active communication. It is the interactive technologies that create the necessary prerequisites for the formation of students' speech competence, the ability to think critically, to make decisions, to improve the professional and general culture of communication. In teaching a foreign language of professional orientation, an interactive method of learning is essential, where the student is an active creator of a learning process capable of interaction and active communication. It is the interactive technologies that create the necessary prerequisites for the formation of students' speech competence, the ability to think critically, to make decisions, to improve the professional and general culture of communication. In the course of implementing the interactive method in practical courses in a foreign language of professional orientation, it should be remembered that its basic principle is the principle of collective interaction, whereby students

achieve communicative goals through interactive activity: discussions and discussions[1].

One type of training is distance learning. Distance learning is a new organization of the educational process based on the principle of student's independent learning. Distance learning is training that meets all the training requirements of qualified professionals. Students' independent work is an integral part of learning a foreign language of professional orientation. This type of activity involves independent performance of lexical, grammatical exercises of various types, independent processing of texts, writing of creative works, preparation of abstracts, etc.

A successful solution to the problems associated with mastering vocabulary and organizing students' independent work is to develop a remote vocabulary trainer. Moodle is a course management system, also known as a learning management system or virtual learning environment. Moodle platform resources allow you to develop different types of exercises and tests aimed at training usage, writing, pronunciation terms. In addition, the teacher has the ability to track and monitor students' work. This type of learning significantly enhances student motivation through the following aspects:

- various educational activities;
- constant control of students' knowledge;
- independent search for information and the possibility of updating the glossary of the distance course with new terms.

In order to compete in the labor market, future professionals must have certain skills that would characterize their level of professional and communicative competence, including:

- mastery of the terminology of professional disciplines,
- to express one's own opinion,
- to solve all communicative tasks.

These skills are formed under the influence of some pedagogical conditions, among which are:

- selection and structuring of the content of the educational material;
- mastery of professional terminology;
- implementation of teaching methods and forms.

The conducted research gives grounds to conclude that the translation of the English economic terms into the field of tourism and hotel and restaurant business should be provided by the students in the condition of a sufficient level of knowledge of their original language and the presence of special professional knowledge in them. When translating economic terms, the context should be taken into account, as well as the structure of terms that are divided into simple, complex, and phrases. The prospect of further research is to analyze the terms of the hotel and restaurant business of British and American English[2].

References

1. FEATURES OF TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES
Svitlana Vadaska [Internet Resource]. – Retrieved: September , 2019,
from:<http://confesp.fl.kpi.ua/en/node/1161>
2. FEATURES OF TRANSLATION OF TOURIST AND
RESTAURANT AND HOTEL INDUSTRY IN ECONOMIC TEXTS
Yuvkovetskaya Y.O. [Internet Resource]. – Retrieved: September , 2019,
from:<http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/1029/1/32.pdf>

Антіпов А. Д.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Подворчан А. З.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

Особливості сучасної юридичної термінології

У сучасній юридичній науці не беручи до уваги складність юридичної термінології, законодавцеві слід прагнути до того, щоб слова й вирази закону давали в цілому правильне уявлення про зміст норм. Тому слід віддавати перевагу тим термінам, які вже визнані та апробовані на практиці. З метою чіткого розуміння юридичних термінів необхідне, по можливості, їх максимально точне і небагатослівне визначення [1, с.231].

Юридична термінологія - система правових термінів, кожна з яких виступає основною одиницею юридичного тексту, - це слово або словосполучення, яке виступає як узагальнена назва певного юридичного поняття або поняття, що не є законним, але як наслідок. Її функціонування в галузі юриспруденції набуває специфічних значущих відтінків, таких як правило вводиться в обіг юридичної науки або законодавцем, що характеризується емоційним нейтралітетом і відносною стабільністю.

На сучасному етапі становлення сучасної юридичної термінології відомі два шляхи формування і поновлення термінологічного складу юридичної мови: формування термінологічного фонду у процесі природного, історичного розвитку юридичної мови ; звернення до термінологічного фонду інших мов – запозичення [2, с.8-12].

Питання про сучасну юридичну термінологію є складовою частиною більш загальної проблеми — проблеми мови законодавства. Сьогодні роль мови в юриспруденції дедалі частіше стає предметом широких суперечок та наукових досліджень.

Основна функція термінів полягає у відтворенні в свідомості людини найбільш повного уявлення про об'єкт. Говорячи про юридичний термін , його характеризують як узагальнене найменування державно-правового поняття, якому притаманна системність, однозначність та точність у межах

юридичної термінології, змістовна єдність терміноелементів, емоційна нейтральність, варіативність понятійного змісту, сучасність та реальність.

Аналіз законів України з точки зору їх термінологічної визначеності дає розуміння правнику, що значення юридичного терміна, котрий використано в одному законі, не завжди однакове за змістом з терміном, який міститься в іншому законі[3, с.102-105].

Аналізуючи характер правової термінології, можна виділити такі явища - синоніми і омоніми, проблеми їх обміну, підкресливши, що для складання нормативних актів розуміння і правильного підбору синонімів і омонімів висувається одне з перших місць. Нормативні акти, призначені для повторного використання, повинні викладатися мовою і стилем, що узгоджується з діями і метою права як регулятора соціальних відносин. Нинішнє формулювання вимог законодавства, використання синонімів і омонімів можуть певним чином відображатися у досягненні поставлених перед законом завдань.

Особливість термінології правової науки та законодавства України на сучасному етапі її розвитку носить перехідний характер, пов'язаний з необхідністю приведення його у відповідність з реаліями ринкових економічних відносин, судових та муніципальних реформ, європейськими стандартами.

Термінологія правової науки та термінологія законодавства тісно пов'язані та взаємодіють між собою. Крім того, наука діє всіма термінами нормативних актів, тобто термінологія науки включає як законодавчі, так і інші терміни, які не закріплені в нормативно-правових актах.

Юридичний термін визнається первинним матеріалом вираження волі суб'єкта права, початковою ланкою побудови юридичного тексту. Тому, таке питання як сучасна юридична термінологія це категорія, яка визначає змістовну сторону юридичної науки в цілому. Робота в галузі юридичної термінології настільки складна і багатогранна, що зусиллями окремих ентузіастів-дослідників без належної підтримки з боку держави і наукової громадськості вона ще довго перебуватиме на неналежному рівні.

Література

1.Балтаджи П. М. До проблеми використання деяких термінів у мові офіційного документу / П. М. Балтаджи // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2004. – № 2. – С. 8–12.

2.Іерінг, Рудольф фон Юридична техніка / Рудольф фон Іерінг ; скл. А. В. Поляков. – М. : Стаут, 2008. – 231 с.

3.Скакун, О. Ф. Актуальні питання термінології законодавства / О. Ф. Скакун // Методологічні проблеми правової науки : матеріали міжн. наук. конф. – Х. : Право, 2003. – С. 102–105.

Безуглий Я. С.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Подворчан А. З.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

МОВА В ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

Аналізуючи сучасну наукову літературу, офіційні документи, що регламентують розвиток освітніх процесів стає зрозумілим, що компетентісний підхід до професійної підготовки майбутнього юриста як важливий шлях модернізації освітньої сфери визначається серед пріоритетних. У формуванні професійної компетентності майбутнього юриста в процесі його професійної підготовки важливим компонентом є мова[1, с.117-122].

Професіоналізм юриста-це таке поняття, що розуміється як сукупна система спеціальних знань, умінь, навичок, цінностей і ставлення до юридичної діяльності, які формуються в процесі професійної соціологізації, а також специфічний вид службової діяльності, спрямований на підтримання порядку в соціумі та захист прав людини. Феномен мови юриста тісно пов'язаний та взаємообумовлений зі стереотипами: вони є різними ракурсами інтерпретації дійсності у свідомості людини. Мова є динамічним, спонукаючим до уваги явищем, тоді як стереотип представляє собою стійке уявлення, є спрощеною і схематизованою інтерпретацією дійсності.

Професіоналізм юриста передбачає, що юрист при розв'язанні завдань різного ступеня складності завжди повинен орієнтуватися на право, на віднаходження справедливого рішення. Але досягти професіоналізму юрист може лише за умови, якщо його мова, яка має забезпечити точність визначень, чіткість суджень, обґрунтувань і правильне розуміння висловлюваних думок. [2, с.34-40].

Мова здатна підвищити ефективність професійної діяльності юриста, виводячи її за межі конкретної юридичної ситуації і досягнення суто юридичного результату: юрист піднімається до осмисленого прагнення досягнення більш повного, суспільно значимого результату та намагається відобразити суттєві особливості функціонування права в сучасному суспільстві.

Характерним для мови юриста можна виокремити використання спеціальної термінології, юридичних конструкцій та інших специфічних мовних засобів і способів вираження юридичної думки (у тому числі норм права).

В основі ділового спілкування юриста лежить вирішення важливих юридичних питань, відповідального за конкретний життєвий випадок, що стосується долі самих людей, матеріальних та фінансових витрат, а часто

правовідносин з дуже неприємними наслідками для цих суб'єктів комунікації[3, с.102-105].

Розглядаючи складні особливості юридичної мови, яка є основою комунікації юриста, яка покликана виконувати свою основну мету доводити до адресата значення та зміст правового тексту який є доступним для розуміння. У цьому і полягає специфіка юридичної мови: попри свої особливості сприяти особі у реалізації її прав та законних інтересів, у досягненні найоптимальнішого правового ефекту під час вирішення юридичного конфлікту. Дефініції юридичних понять за жодної умови не зможуть досягти такого ступеня точності, за якого застосування відповідних понять до нових випадків стане самоочевидним.

Мова в діяльності юриста виступає як носій інформації і як засіб впливу. Юристи, як правило, мають певне визнання в соціальному оточенні, про них говорять, в основному, з повагою. Водночас, не поодинокі праця юриста оплачується невідповідно до витрачених нервових і фізичних зусиль. Помилки юристів, зазвичай, викликають сувору, часом навіть несправедливу критику. Тому мова є однією з ланок системи або певної ділянки професійної діяльності юристів яка досить негативно буде впливати й на індивідуальну професійну діяльність фахівця, і на професійну сферу загалом.

Література:

1. Алексеева Ж.М. Професіоналізм юриста як явище європейської культури // Науковий вісник КНУВС. – 2006. – № 5. – С. 34-40.
2. Демченко Д.І. Професійна підготовка майбутніх фахівців юридичної галузі на сучасному етапі / Д.І.Демченко // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. праць. – Запоріжжя, 2008. – № 50. – С.117-122.
3. Корж А. В. Ділова українська мова для юристів. – К., 2002. – с.102-105.

Біденчук Т. М.

здобувач вищої освіти ІV курсу

Науковий керівник – Нагорна Ю. А.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ІНОЗЕМНА МОВА В КОНТЕКСТІ КОМУНІКАЦІЇ

В останній час велика увага стала приділятися вивченню іноземної мови в усіх вищих навчальних закладах України. Це пов'язано з великою кількістю іноземних студентів, які приїхали на навчання до нашої країни. Великі труднощі виникають через мовний бар'єр в українців. Не тільки пересічні громадяни не володіють англійською на достатньому рівні, але й поліцейські, медики та державні службовці не стали виключенням.

На сьогоднішній день, все більш очевидним стає той факт, що жодна сфера діяльності людини не може обійтись без широкого використання мовних ресурсів, в тому числі і іноземної мови [2].

Нажаль, у процесі викладання англійської у різних вищих навчальних закладах України виникає потреба використання мови як засобу реального спілкування з носіями інших культур. Студенти хочуть мову не знати, а використовувати. У зв'язку з цим кардинально змінюється погляд на викладання іноземної мови з урахуванням більшої уваги на міжкультурну комунікацію. Тому, основне завдання у викладанні іноземних мов сьогодні – це навчання функціональної сторони іноземної мови і більше практичне застосування іноземної мови, яка вивчається [1].

Для більш зручного та швидкого вивчення мови звичайно є практика. Стажування по декілька місяців серед носіїв певної мови тільки позитивно буде відобразитись на українцях і так можливо заохотити на вивчення мови та підростаюче покоління.

Особливу увагу слід приділити сучасним поліцейським. Значна кількість злочинів вчиняється щодо іноземних громадян та саме іноземними громадянами. Слідчі, дільничі офіцери поліції, працівники оперативних підрозділів не можуть провести допит та навіть просто опитати особу, оскільки не володіють вільно мовою. Отже, потрібно викликати перекладача, а на це витрачається певний час і звичайно кошти держави. Розслідування по «гарячим слідам» вже здійснити не можливо.

В Україні запроваджують проекти, відповідно до яких рівень знань іноземної мови повинен підвищитись. Незабаром англійська мова стане обов'язковою для вступу у вищий навчальний заклад.

В Китаї, як в одній з азійських країн, що найбільш швидко розвивається, Міністерство освіти зазначає, що навчання англійської в коледжах повинно бути сконцентровано на набуття навичок крос-культурної комунікації, розвиток загального володіння іноземної мови, особливо здібностей слухання та говоріння, знань та навичок необхідних для використання іншомовної компетенції в реальних життєвих ситуаціях. Тому вкрай важливим вважається і здійснення ефективної комунікації для майбутньої кар'єри та повноцінного життя в полікультурному соціумі [3, с. 8].

Література

1. Міжкультурна комунікація в контексті вивчення іноземних мов на неспеціальних факультетах ВНЗ / І. Михайленко // Українознавчий альманах. – 2012. – Вип. 9. – С. 157-161. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2012_9_43

2. Самоосвіта і підвищення кваліфікації вчителя: інструменти та підходи [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://naurok.com.ua/stattya-na-temu-mova-v-konteksti-mizhkulturno-komunikaci-39651.html>

3. Chunyan Sun. The Cultivation of Cross-cultural Communication Competence in Oral English Teaching Practice English Language Teaching; Canadian Center of Science and Education Vol. 8, No. 12. – 2015. – P. 7 – 9.

Блохіна О. О.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник –

Ювковецька Ю. О.,

кандидат філософських наук,

Київський національний

торгівельно-економічний університет

INVESTIGATION OF COMMUNICATION SKILLS USING EFFECTIVE STRATEGIES

Communication skills are one of the elements of general skills that are necessary for university students. While studying at the university, students are faced with situations in classrooms and beyond, where they have to use their communication skills, for example, group assignments, class presentations, participation in round tables and conferences. So, due to the importance and relevance of this issue, the purpose of this scientific work is to study and further use students' communication skills, which in the future will serve as an excellent assistant to anyone who wants to achieve success in this.

What is communication? “Communication” comes from the Latin word *communis*, that is, “general”, “universal”. From this word came such concepts as “communism”, “commune”. When we communicate, we try to share the meaning, value. Or in other words: *Communication* is the process of creating a common understanding [1].

We strive for a common understanding in a variety of ways, using a variety of technologies. We talk on the phone, conduct video conferences; make presentations and spend hours preparing slides; write emails and SMS messages; we create web pages and publish blog posts.

However, the main form of communication remains unchanged - conversation. We talk to build relationships and to comprehend reality. Through conversation, we influence each other's thoughts, feelings and actions. We talk to solve problems, establish cooperation and find new activities. Conversation is our way of thinking and creating the future [1].

Taxonomies of communication strategies. The theoretical and empirical research on oral communication strategies taxonomies provided a detailed frame for analyzing how language learners manage to carry on meaning and to continue communication. These taxonomies are Tarone's (1977) where other taxonomies were stemmed out of it, such as Bialystok's (1983); Corder's (1983); Faerch and Kasper (1983) taxonomy, CSs are classified into three major categories namely: *paraphrase*, *transfer* and *avoidance*. These major categories are further classified

into subdivisions. Transfer includes literal translation, language switch, appeal for assistance, and mime. Under paraphrase strategy, Tarone identified approximation, word coinage, and circumlocution. Avoidance included topic avoidance and message abandonment. Tarone's taxonomy was reproduced in Tarone [4].

Paraphrase: this strategy includes three other strategies which are: *Approximation.* Use of a single target language vocabulary item or structure, which the learner knows is not correct, but which shares enough semantic features in common with the desired item to satisfy the speaker. Example: "pipe" for "water pipe".

Word coinage. The learner makes up a new word in order to communicate a desired concept. Example: "air ball" for "balloon".

Circumlocution. The learner describes the characteristics or elements of the object or action instead of using the appropriate TL structure. Example: "She is, uh, smoking something. I don't know what's its name (what its name is). That's, uh, Persian and we use in Turkey, a lot of".

Transfer: this strategy involves the following strategies:

Literal translation. The learners literally translate a word, a compound word, an idiom, or a structure from L1 into L2. Example: "He invites him to drink" for "They toast one another".

Language switch. The learners use an L1 word or phrase with an L1 pronunciation. Example: "balon" for "ballon" or "tirtil" for "caterpillar".

Appeal for assistance. The learner asks for the correct term or structure. Example: "What's this?".

Mime. The learner uses nonverbal strategies in place of a meaning structure. Example: Clapping one's hands to illustrate applause.

Avoidance: this strategy includes the following strategies:

Topic avoidance. The learner simply does not talk about concepts for which the vocabulary or other meaning structure is not known.

Message abandonment. The learner begins to talk about a concept but is unable to continue due to lack of meaning structure, and stops in mid-utterance.

Another taxonomy of CSs was proposed by Bialystok [2]. The basis of Bialystok's taxonomy is a consideration of the source of information on which the CSs are based. The information incorporated into the strategic use may be derived from the learner's native language, the target language itself, or contextual information given with the situation. These distinctions are subdivided as native language-based strategies and target language-based strategies. Under native language-based strategies, Bialystok listed:

a - language-switch.

b - literal-translation.

c - foreignizing native language items.

Under target language-based CSs, Bialystok listed semantic contiguity description, which has three subdivisions specifying the information which has been incorporated into the description. These three subdivisions are: general physical properties, specific features, and interactional / functional characteristics; word coinage.

Furthermore, Corder suggested a different taxonomy of CSs by which he classified CSs into two major categories: message adjustment strategies, and resource expansion strategies. Among message adjustment strategies, he classified:

- a) Topic avoidance: a refusal to enter into or continue a discourse within some field of topic because of a feeling of total linguistic inadequacy.
- b) Message abandonment which is a less extreme form of topic avoidance: the learner tries but gives up.
- c) Semantic avoidance, which refers to saying something slightly different from what you intended but still broadly relevant to the topic of discourse.
- d) Message reduction which is the least acute form of message adjustment by which the learner says less or less precisely than what he / she intends to say.

For the resources expansion strategy, the situation is different in that one cannot order the techniques according to a hierarchy; they are all risk-taking, in that they run the danger of failure (misunderstanding or communication breakdown). Amongst resource expansion strategies, Corder identified:

1. Borrowing, the use of linguistic resources other than the TL, but they include guessing of a more or less informed kind.
2. Switching to another language which is the extreme form of borrowing and the most risky enterprise.
3. C-Paraphrase or circumlocution, getting round the problem. It is considered a less risk-taking strategy - inelegant but successful.
4. Paralinguistic devices, such as gestures or appeal for help from the interlocutor for a word or expression; it is considered the least risk-taking strategy of all [3].

I Direct Strategies

- 1 - *Message reduction*: to leave an oral message unfinished because of language problems. (e.g. when you ask the student: Can you tell me the months of the year? He replies: I can tell you the days of the week).
- 2 - *Approximation*: to use an alternative term that expresses the meaning of the target lexical item as closely as possible (e.g. ship for sail boat).
- 3 - *Circumlocution*: to describe the properties of the object instead of the exact target item. (e.g. the thing you open bottles with for corkscrew).
- 4 - *Code switching*: to switch the language to the native language. (e.g. I watched a ... instead of saying I watched a science fiction film).
- 5 - *Mime*: to use non-linguistic means (e.g. gesture, facial expressions, or sound imitation) to continue their messages because of language problems.
- 6 - *Self-repetition*: when student repeats what he himself said to gain time to think and produce new utterances.(e.g. the weather the weather is cloudy today, he repeated 'the weather' until he can remember 'cloudy'.)
- 7 - *Other-repetition*: to repeat something the interlocutor said to gain time to reproduce own utterances.

II Interactional strategies

- 8 - *Appeal for help*: turning to the conversation partner for help either directly (e.g., what do you call ...?) or indirectly (e.g., rising intonation, eye contact).
- 9 - *Comprehension check*: to ask questions to check interlocutor understanding.
- 10 - *Own-accuracy check*: checking accuracy of the produced utterances, by

resaying the produced utterances in correct grammatical forms.
11 - *Asking for repetition*: to ask the interlocutor to repeat what he / she said.
12 - *Guessing*: to continue communication by use of guessing to overcome communication inability, such as, guessing the correct answer of the teacher's questions.

III Indirect strategies

13 - *Use of fillers / hesitation devices*: to use fillers words or gambits to fill pauses to gain time to think (e.g. well, now let me see, as a matter of fact).

14 - *Feigning understanding*: expressing non-understanding of messages.

So, communication skills are essential for a successful future student career. In the modern competitive world, communication skills in business are the most sought-after quality of an educated person, so we should pay enough attention to this if we want to achieve success for ourselves and be aware of the details of communication.

As Paul Wenceslas once said: “we cannot but communicate”.

References

1. Баркер А. Как улучшить коммуникационные навыки, 2017, с.3.
2. Bialystok, E. 'Some Factors in the Selection and Implementation of Communication Strategies'. In C. Faerch and G. Kasper(eds), *Strategies in Interlanguage Communication*. London: Longman, 1983.
3. Corder, S. *Strategies of Communication*. In C. Faerch and G. Kasper, (Eds.) *Strategies in Interlanguage Communication*. London: Longman, 1983, pp.15-19.
4. Tarone, E. *Conscious Communication Strategies in Interlanguage*. TESOL, 1977, pp.194-203.
5. Tarone, E. *Communication Strategies, Foreigner Talk and Repair in interlanguage*. *Language Learning*, 1980, pp.417-431.

Бондар Я. А.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник –

Ювковецька Ю. О.,

кандидат філософських наук,

Київський національний

торгівельно-економічний

університет

THE ROLE OF FOREIGN LANGUAGE IN THE INTERCULTURAL COMMUNICATION CONTEXT

Today, significant changes are taking place in social development, such as the openness of borders, the processes of globalization, the development of modern technologies that provide new materials based on nanotechnology - all these have

been reflected in the educational process of higher education. Higher education is gradually becoming a source of personality development for a specialist of a new type who possesses not only the necessary professional but also communicative competence, which determines his ability to perform professional activities, including in a foreign language environment.

A special role in the context of Ukraine's integration into the world community is given to perfect command of a foreign language. A number of authors determine the importance of realizing an educational goal in the process of learning a foreign language (M.A. Ariyan, N.F. Borisko, Yu. I. Passov, O.O. Pershukova, V.V. Kabakchi, O.B. Tarnopolsky) [3]. Their works are aimed at practical mastery of a foreign language. But in today's context, there is a need to develop intercultural communication skills while learning a foreign language, namely: the ability to establish a connection between one's own and one's foreign culture; a willingness to act as a mediator across cultures, effectively managing conflict resolution.

In this article, intercultural communication is generally defined as the direct and indirect exchange of information between representatives of different linguistic cultures. Thus, not only the direct interpersonal and intergroup communication, but also the implementation of intercultural communication in a virtual form using the "information line" are taken into account.

The subject "foreign language" occupies a special place in the cultural preparation of young people for life and activity in society. It is the only subject that is included in the plans of all subsystems of education. Today, this is not only a tribute to the tradition, not only the obvious, noted by K.D. Ushinskiy, "high educational value", but also the opportunity to realize one of the leading tendencies in the field of education - integration into the world culture. It is this subject, which is focused mainly not on the acquisition of knowledge, but on the formation of activity skills, has a huge potential for opportunities for comprehensive development of personality.

Language is a fundamental element of personality formation. Language is an instrument, a tool of culture. It forms a high-spirited personality, a native speaker, through the language involved and the vision of the world, mentality, attitude towards people, etc., that is, through the culture of the people who use that language as a medium of communication.

Consequently, language does not exist outside of culture as "a socially inherited set of practical skills and ideas that characterize our way of life" [1, 65]. As a type of human activity, language is an integral part of culture, defined as the totality of the results of human activity in different spheres of life: industrial, social, spiritual. However, as a form of thinking and, most importantly, as a means of communication, language is on par with culture [2, 13]. Existing languages and other cultures, and familiarity with the basics of international understanding, have occupied a very important place in recent decades.

Thus, the training of competitive specialists in intercultural communication is not possible without mastering foreign languages. Only knowing a language opens up opportunities for full-fledged professional activity in all areas.

Knowledge of foreign languages by all professionals, regardless of their profile, should become indispensable professional quality, which will ensure the establishment of mutual understanding, effective decision-making and cooperation.

References

1. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – М. Слово, 2000. – 624 с.
2. Ольшанский Д. А. Межкультурная коммуникация: насилие перевода / Д. А. Ольшанский // Коммуникация: теория и практика в различных социальных контекстах. – Ч. 2. – Пятигорск: Изд-во ПГЛУ, 2002. – С. 12–14.
3. <http://dissertation.com.ua/node/657736>

Буряк А. С.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Стрюк Є.В.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

МОВА ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ

Мова являється основним засобом комунікації людини. Саме завдяки їй ми можемо спілкуватися, а найголовнішим є те, що вона допомагає нам висловлювати наші почуття та думки. Інакше кажучи мова – це слово. Проте ним можна як приласкати, так і нанести великої шкоди, тобто болоче вдарити. [2, с.37]

Також мову ще прийнято вважати суспільним явищем, через те, що вона тісно пов'язує себе з суспільством. Треба зазначити, вони є залежними. Інакше кажучи, якщо б не було мови, не було б й суспільства та навпаки. Загалом, мову ще прийнято вважати знаряддям для формування свідомості у людини. Але існують багато мов, у кожної нації та народу існує власна мова та саме вона має властивість формувати та забезпечувати власний погляд на представників різнобарвних народностей, а також виявляти власний менталітет держави. [1, с.19]

Окрім мови (слів), існує ще й так звана мова жестів, проте вона обмежена та не так порозуміла людям. Саме слова об'єднували роди задля продовження роду, введення господарства, після чого відтворювалися групування людей, тобто народи. Вони почали створювати та вдосконалювати мовні властивості, спочатку в усній формі, але згодом уже в письмовій. Люди почали зберігати досвід та знайшли спосіб щоб передавати його для своїх нащадків. Це сприяло розвитку різних наук, техніки та загалом усьому прогресові. Власне, через це зараз ми можемо дізнатися історію власної країни та народу.

Українську мову прийнято вважати милозвучнішою серед усіх. Головним чинником її формування та авторитету є існування національно свідомої еліти. О.Ткаченко зазначав: «Знання національної традиції, своєї історії сприяє розвитку національності свідомості, основним носієм якої є національна інтелігенція. Проте доки ця свідомість зосереджена тільки в ній, не стала набутокм усього народу, не пов'язана із своїм зовнішнім практичним дійовим виявом, національною солідарністю, національна свідомість мало що важить».

[2, с.37]

Слово має великий вплив на оточення, саме через нього може розгорнутися війна, чи навпаки, настати примирення. Саме з цього приводу у таких працівників як журналісти, ведучі телепередач, актори тощо є правила моральної відповідальності згідно якої вони діють та розповсюджують інформацію, бо мають величезний вплив на формування свідомості суспільства. І.Огієнко був саме таких переконань та казав: «Особа, що не знає добре своєї соборної літературної мови, не може бути робітником пера».

[2, с.45] Мову неодноразово досліджували, так українські лінгвісти з'ясували, що навіть дитина в українській родині змушена страждати через те, що в суспільстві панує зростання російської мови.

Якщо розглядати мову, як матеріальну форму, то це комбінація звуків, що має вияв у словах, котрі в свою чергу формуються в речення тощо. Але у кожного речення чи тексту є власне значення. Серед таких є граматичні, фонетичні, стилістичні та лексичні. Також в них часто ховаються уявлення народу про світ, ставлення кожної особи щодо нього, а також загальні особливості та структура.

Споконвіку існує приказка: «Мова народу - це його дух, і дух народу - це його мова». Вона має властивість відображення ознаки, а також символу нації. Ми вважаємо, що пізнаємо світ безпосередньо очима, а також таким, яким він є. Але правда в тому, що ми бачимо саме словами та сприймаємо речі на слуху. «Світ просіється крізь сито слів» (К.Кравс). [4, с.76]

Мова – це наука, вона має властивість поділятися на такі підвиди:

- семантика – наука про значення мовних одиниць;
- стилістика – наука про стилі та їх функціонування;
- дериватологія – наука про способи творення нових слів;
- фонетика – наука про звукову сторону мови;
- лексикологія – наука про словниковий склад мови;
- синтаксис – наука про сполучуваність слів, словосполучення та речення;
- морфологія – наука про будову та граматичні форми слів;
- семіотика – наука про знаки та системи знаків.[5, с.58]

Кожна з вище перелічених галузей, має вияв поділятися на набагато більше напрямів.

Отже, мова є дуже складним феноменом, який в свою чергу, багатоаспектний, також кожна мова має вплив на іншу, тобто може

«запозичувати» слова. Кожна особа, кожний народ тощо не зміг розвиватися без впливу слова, прогрес перетворився би на регрес. Мову вивчають протягом багатьох років, а найдивовижнішим є те, що цим вивчення нема кінця.

Література:

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - К.: Либідь. - 254 с.
2. Коваль А.П. Культура ділового мовлення. - К.: Вища шк.. - 223 с.
3. Козачук Г.О. Українська мова: Практикум.- 397 с.
4. Лобода В.В., Скуратівський Л.В. Українська мова в таблицях: Довідник. - К.: Вища шк. - 239 с.
5. Потелло НЛ. Українська мова і ділове мовлення. - К.: МАУП - 248 с.

Голобородько В. В.

здобувач вищої освіти IV курсу

Науковий керівник – Тимофіїва К. М.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ПОНЯТЬ «ІНФОРМУВАННЯ» ТА «ПРОПАГАНДА» У МЕДІА СВІТІ

Інформаційне протиборство здійснюється за допомогою інформаційних засобів впливу, які застосовуються з метою нанесення відповідного інформаційного або психологічного впливу на громадян. Пропаганда та інформування – це майже тотожні поняття, адже вони зазвичай означають надання інформації, проте мають суттєву різницю, адже інформування роз'яснює та розповідає про події, явища і факти, а пропаганда виконує не тільки цю місію, але й намагається вказати на правомірність дій та суджень лише одній стороні конфлікту, маніпулює свідомістю людини.

Дослідженню проблеми присвячено багато публікацій. Одна з останніх цікавих, розгорнутих дисертаційних наукових робіт на цю тему підготовлена Н. Яковлевою. В ній дається не тільки авторська періодизація виникнення пропаганди, але й співвідношення поняття «пропаганда» та поняття «інформація» [5, с.1-10]. Велику публікацію про методи пропаганди із визначенням її основних варіантів та спроби окреслити її межі у сучасному медійному просторі має Михайло Скуленко [3, с.139-147].

Темі розрізнення пропаганди та інформування, практичному використанню пошукових інструментів, присвячені тренінги, інформація яких викладена у посібниках, розроблених і опублікованих у рамках проекту «Програма медіаграмотності громадян».

В основі інформування лежить вісім функцій журналістики: інформування – інформація, що дозволяє активно реагувати на життєві потреби; артикуляція – перехід проблем суспільства у публічну площину, раннє оповіщення громади про проблему та необхідність її вирішення; порядок денний – спрямування уваги на певні події, що цікавлять людей, визначення зазвичай обмеженого кола гострих і цікавих тем; критика і контроль – функція упередження незаконних дій влади, оприлюднення інформації, яка приховується владою з незаконною метою; розвага – функція відволікання від інших проблем, надання естетичної насолоди, переходу до емоційних позитивних впливів; освіта – функція надання інформації для навчання, просвітницька функція; соціалізація, «управління» - спрямування маси людей у певному напрямку завдяки редакційній політиці каналу, газети, інтернет-видання та інших комунікацій; інтеграція – об'єднання, укладення новітніх зв'язків між різними цивілізаціями, світоглядами [4, с.45-52]. Головні завдання пропаганди наступні: закликати до дій, спрямовувати до рішень; впливати на людину безпосередньо; агітувати за певні вчинки, підтримувати ті чи інші гасла; навіювати вчинки, оцінку фактів та подій.; оцінювати події з певної точки зору; змінювати думку людини одразу і певним чином.

Отже, інформування – розповідає, пояснює, намагається передати просвітницьку інформацію людині, але не дає їй готових рішень. Пропаганда – інформує, роз'яснює, переконує, але компрометує іншу думку, маніпулює і нав'язує власну позицію.

Для виявлення пропаганди та спроби відрізнити її від інформування, можна застосувати метод практичних маркерів. За рекомендаціями авторів програми медіаграмотності громадян, визначити різницю між пропагандою та інформуванням можливо за допомогою аналізу інформації про текст, відео, чи інший об'єкт масової комунікації. Якщо розкласти цю інформацію у двох стовпчиках і дати відповіді на перелік питань, можна з великою імовірністю відрізнити інформування від пропаганди й навпаки. Зокрема, пропонується відповісти на вісім питань: на кого спрямовано (об'єкт); для чого (мета); спрямована інформація на інформування чи почуття; які емоції/враження/ефект викликає; які методи роботи; яке ставлення до предмета, про який говорить; який тип інформації; результат для аудиторії [1, с.20]. Три маркери можуть мати такий зміст: використання емоцій у тексті новини, сюжету чи іншої форми матеріалу; імовірність інформації та відсутність/наявність різних джерел, що підтверджують/спростовують інформацію; вигідність для власника чи співробітника каналу інформування подати цю інформацію саме так і саме про це. На думку автора статті, якщо хоча б один з цих маркерів вказує на імовірність віднесення інформації до пропаганди, тоді необхідно провести детальний аналіз інформації й визначитись щодо її вірогідності.

Аргументація відбору цих маркерів полягає у тому, що емоційність притаманна більшості пропагандистських матеріалів. Таким чином, ця інформація буде одразу помітна серед іншого журналістського контенту.

Проявляється емоційність може шляхом використання прикметників, та інших слів, сформованих з частин мови, не характерних для ділового стилю мовлення засобів масової інформації. Емоційність також передається іншими мовними засобами, зокрема образним мовленням, епітетами, використанням крилатих фраз. Такі емоційні матеріали зазвичай додаються картинками, відеосупровідом, які можуть не мати прямої відповідності. В разі коли новина, яка має текст одного змісту, а підтвердженням йому слугує емоційне відеозображення з іншими фактичними даними, це є прямою вказівкою на сенсаційність, маніпулятивність інформації [2, с.46-50].

Найпростіший спосіб перевірити вірогідність інформації – це отримати інформацію про її першоджерело. Джерелом може бути вірогідний документ або спікер, людина, яка має певну довіру через свій офіційний стан (посаду) та вже повідомляв факти, які відповідали дійсності. Якщо джерелом інформації на загальноукраїнському телеканалі виступає другорядний сайт, який збудовано на сумнівних чи дискусійних темах, тоді ця інформація теж може викликати сумнів.

Для того, щоб формувати вільних від заідеологізованості громадян, які можуть отримати правдиву інформацію, варто поширювати думку про критичне мислення під час сприйняття та ухваленні рішень з використанням інформації у навчанні та у життєвому просторі. Таким чином, маніпуляційні технології будуть мінімально небезпечні для суспільства, а медіа будуть відігравати важливу роль просвітництва та поширення фактичних новин.

Література

1. Навчання медіаграмотності громадян: посібник для тренерів / Академія Української преси, StopFake та IREX. С. 20
2. Навчання медіаграмотності громадян: посібник для тренерів / Академія Української преси, StopFake та IREX. С.46–50
3. Скуленко М. Методи пропаганди Діалог, Медіа-студії : збірник наукових праць: Вип.8 / М. Скуленко. Одеса : Астропринт, 2009. С. 139 – 147
4. Штефан Р.-М. Журналістика: посібник / Р.-М. Штефан ; пер. з нім. В. Климченко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. С. 45-52
5. Яковлева Н. І. Пропаганда як складова політичної комунікації: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси / Н. І. Яковлева, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2010. С. 97 – 103

Дегтяр В. А.
здобувач вищої освіти III курсу
Науковий керівник – Декусар Г. Г.,
старший викладач
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ІНШОМОВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Освіченість та спроможність вистояти на сучасному ринку праці – одна з необхідних навичок людини 21-го століття. Сучасний світ потребує професіоналів! Глобалізований всесвіт вимагає нових перетворень та докорінних змін у системі освіти з можливістю подальшої економічної, культурної, національної розбудови країни.

Актуальність дослідження питання іншомовного навчання в Україні, перш за все, постає з аналізу статичних даних. Так, за результатами щорічного дослідження освітньої компанії EF Education First, передає EnglishDom: у 2018 році Україна посіла 43-є місце з 88-ми країн світу з наступними висновками, що лише 18% українців володіють англійською мовою на рівні *intermediate* [5]. Порівнюючи результати онлайн-дослідження компанії: у 2015 році було ініційовано подібний аналіз мовного становища компанією TSN у рамках проекту «Моніторинг сприйняття реформ у суспільстві» на замовлення Національної ради реформ у рамках національної програми вивчення та популяризації іноземних мов «Україна speaking». Згідно з цими даними, 89% опитаних вчили англійську мову, але тільки 18% володіють нею на рівні вище середнього[4]. Для всебічного розгляду такої проблеми, буде слушним звернення до думки науковців, які стверджують Джурило А.П., Маріуц І.О., Шпарик О.М. , що англійська мова нині має статус робочої мови ЄС, хоча лише дві з 28 країн-членів ЄС (Велика Британія та Ірландія) є англійськомовними. За останні двадцять років викладання англійської як першої іноземної мови в школах поширилося по всьому світу. Складні питання вивчення іноземних мов на сучасному етапі досліджували О.Коваленко С. Куриш, С. Микитюк, О. Першункова та ін.[6, с. 119]

Метою даного дослідження є висвітлення основних причин необхідності вивчення іноземних мов, а також здійснення аналізу успіхів реалізації інноваційного соціального проекту з вивчення іноземних мов «Lingva.Skills».

Перш за все, розпочнемо дослідження питання актуалізації вивчення іноземних мов набуває на сьогодні державного значення, прикладом чого слугує: Указ Президента України № 641/2015, що оголосив 2016 рік Роком англійської мови в Україні. Аргументом цього акту стало те, що англійська мова є мовою міжнародного спілкування, а її опанування розширює доступ громадян до світових економічних, соціальних, освітніх і культурних можливостей, які відкриває знання та використання англійської мови,

забезпечує інтеграцію України до європейського політичного, економічного і науково-освітнього простору. Саме англійська мова займає одне з ключових місць для опанування молоддю та суспільством загалом серед інших іноземних, підтвердженням тому слугують наступні факти: за даними Євростату (станом на 2014 р.), 94,1% учнів середніх шкіл ЄС вивчають англійську мову як першу іноземну, у той час як французьку – 23,0 %; іспанську – 19,1 %; німецьку – 18,9 % [1, с.7]

Звертаючись до досвіду зарубіжних країн щодо стану вивчення іноземних мов, організації освітнього процесу у цьому напрямі, зазначимо наступне:

1. Англійська мова набула статусу робочої для Європейського Союзу (28 країн учасниць).

2. За історичною довідкою першими країнами, що запровадили навчання англійської мови у початковій школі стали: Данія (1958 р.), Швеція (1962 р.), Фінляндія (1970 р.), Ісландія (1973 р.). Після проведення освітніх реформ (1980–1990 рр.), що заклали фундамент обов'язкового навчання іноземної мови у початковій школі, країни Європи долучилися до реалізації програм раннього навчання мовам. Першими у цьому починанні стали Австрія (1983 р.), Нідерланди (1985 р.), Португалія (1989 р.), за ними – Іспанія (1990 р.), Греція та Італія (1993 р.), Ліхтенштейн (1996 р.), франкомовна спільнота Бельгії (1998 р.) [1, с.10]

3. У цілому в багатьох європейських школах навчання іноземної мови розпочинається з 10 років або трохи раніше. Так, наприклад, шкільні установи Естонії, Фінляндії та Швеції мають можливість самостійно встановлювати визначення часового введення вивчення іноземної мови як обов'язкової дисципліни.

За думкою науковців, З. Никитенко, Н. Гальскової, сьогодні мова та мовна освіта – є важливим інструментом успішної життєдіяльності людини в суспільстві, що, зокрема є мультлінгвальним. Вони стверджують, що у цьому аспекті мова виступає також як засіб для формування свідомості кожної особистості, здатності до підвищення соціальної мобільності, використовуючи мову у отриманні потрібних знань, вільного «пересування» у інформаційному просторі. Таким чином, іноземна мова стає стимулюючим чинником на шляху для підвищення особистісного рівня освіченості через додаткове та обов'язкове вивчення іноземних мов, як у освітніх закладах так і поза їх межами [3, с. 176].

21 сторіччя – той самий час, коли інформаційні технології відкривають перед суспільством необмежені можливості. Виходячи з цього, стає можливим організувати освітній процес за новітніми можливостями та вимогами глобалізованого всесвіту. В світі та Україні це стає можливо завдяки інноваційним процесам, одним з таких стала робота Інтернет-платформи для вивчення іноземних мов «Lingva Skills» є зручним та фундаментальним інструментом для оволодіння іноземною мовою. Даний Проект розпочав свою роботу у липні 2016 року, і протягом всього 1-го року існування Проекту отримав офіційні заявки від більш ніж 2,5 мільйонів

громадян України, що дозволило даному Проекту стати наймасовішим освітнім проектом в Україні. Станом на 2017 рік користувачі виконали понад 25 млн. вправ на сайті Проекту, що свідчить про популярність даного Проекту серед: державних службовців та підприємців, освітян та лікарів, учасників АТО та ВПО-осіб, людей з обмеженими можливостями, молоді, тощо. Наразі вже є понад 1 тис. користувачів, які вже завершили навчання на певному рівні і показали достойні результати:

- отримано 2,5 млн. заявок від українців,
- користувачами виконано понад 35 млн. вправ на порталі Проекту,
- розроблено новий рівень вивчення англійської мови B1-B1+,
- підписали Меморандум про навчання віх державних службовців України з Національним агентством з питань державної служби України,
- підписано Угоду з мером Києва Віталієм Кличком про реалізацію у 2018 році проекту "Київ Заговорить Англійською" щодо навчання 3 млн. киян англійської мови,
- отримано гриф від Міністерства освіти і науки України щодо схвалення використання платформи Lingva.Skills у навчальних закладах України,
- увійшли до ТОП-5 найкращих проектів за всю історію за результатами краудфандінгової кампанії на Спільнокошті
- проведено Всеукраїнську інформаційну кампанію щодо популяризації вивчення українцями англійської мови "Україна заговорить англійською!"[2].

Аналіз вищенаведених положень та досвіду зарубіжних країн дає змогу оцінити реальну важливість цілеспрямованості та вдосконалення освітнього процесу з вивчення іноземних мов. Підбиваючи підсумки, мого дослідження щодо модернізації системи іншомовного навчання в Україні, зазначимо такі проблемні аспекти, що потребують уваги державних органів, освітніх закладів, громадськості та освітян загалом:

- для підвищення загальноосвітнього рівня школярів, студентів, спеціалістів при підготовці освітніх планів та проектів необхідний ретельний аналіз зарубіжних практик та їх модернізація при застосуванні;
- педагогічна робота кадрів(тобто вчителів, викладачів, лекторів) повинна бути налаштована на здатність зацікавити аудиторію до поглибленого вивчення іноземних мов, з використанням новітніх методів та механізмів організації освітнього процесу;
- розширення можливостей для реалізації молоді у освітніх програмах з обміну досвідом у провідних країнах світу;
- вдосконалення та реорганізації потребує також державна мовна політика, з метою стимулювання населення країни до масового залучення вивчення іноземних мов. Соціальні проекти, робота засобів масової інформації, зокрема, рекламні ролики, реклама у транспорті та в інтернет-просторі, тренінги та практичні семінари та ін.

Отже, беручи до уваги сучасний стан міжнародного розвитку України у різноманітних сферах суспільного життя та необхідності становлення на європейському та світовому просторі, іноземна мова – є одним із засобів

реалізації такого. Сучасний освітній процес повинен виходити на новітній рівень, для розширення потенційних можливостей України, аби вийти на європейський рівень життя, як в економічному просторі, так і в соціальному.

Література

1. Джурило А. П., Маріуц І. О., Шпарик О. М. Про навчання англійської мови в країнах ЄС. Київ: наук. журнал, 2016. С. 6-15.
2. Інформаційна довідка. Навчальна онлайн платформа Соціального проекту вивчення іноземних мов «Lingva.Skills». URL: https://gb.kyivcity.gov.ua/files/project/2478/expertise/15282840634231_dovidka-pro-lingvu-1.docx
3. Никитенко З.Н. Теория и практика обучении иностранным языкам в начальной школе. Смоленск: уч. пособ. для ст. пед. вузов и колледжей, 2007. с.176
4. Скільки українців володіють англійською мовою. URL: <https://vgoru.org/index.php/template/pererva-na-kavu/item/44489-skilky-ukraintsiv-volodiiut-anhliiskoiu>
5. Тільки 18% українців володіють англійською на рівні вище середнього. URL: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/tolko-18-ukraincev-vladeyut-angliyskim-na-urovne-vyshe-srednego-676272.html>
6. Шевчук Л.О. Використання інноваційних технологій у процесі викладання англійської мови студентам технічних спеціальностей. Ніжин: зб. наук. пр., 2013. – № 2. с. 118-122

Дишкант О. Р.

здобувач вищої освіти III курсу
Науковий керівник – Декусар Г. Г.,
старший викладач
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

СУЧАСНИЙ СТАН МОВНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Починаючи розмову про мовну політику, для початку з'ясуємо значення мови – як суспільного феномена. «Мова – це те, що єднає людей саме як людей», так висловився доктор філологічних наук Павло Гриценко у одному зі своїх інтерв'ю [2]. Щодо історичних передумов розвитку мовної політики, слід зазначити: шанобливе ставлення до української мови завжди мало свій відгук серед освіченої та патріотичної частки суспільства. Недарма боротьба України за самостійність, завжди зазнавала утисків, перш за все, з мовного питання: визнання самого факту існування української мови свідчило про визнання українців як окремого етносу, що було «неможливим» в умовах

«співіснування» з могутніми імперіями, починаючи від Австро-Угорської та Російської до СРСР.

Незалежність України – тягне за собою визнання й незалежності української мови, що знаходить своє відображення у Основному Законі, та ланці інших законодавчих актів. З подіями 2014 року мовне питання постало досить гостро та продовжує набирати обертів. Здійснювати дослідження та безпосередній моніторинг сучасного стану розвитку мовленнєвої політики – прямий обов’язок молоді, з наміром покращення та сприяння її вдосконалення.

Теоретично мовна політика в Україні була здавна. Одним із перших мовну політику дослідив О.М. Куць. У його посібнику «Мовна політика в державотворчих процесах України» на підставі аналізу документів і спеціальної літератури та з використанням міжнародного досвіду вперше в політологічній літературі це поняття розглянуто як складову політики Української держави. Питанням феномену мовної політики займалися, зокрема, В.В. Заболоцький, В.П. Колісник, Ж.А. Шевчук, та ін. [6]

Перейдемо до безпосереднього викладу основного питання, а саме сучасного стану мовної політики. Чинне законодавство про мову представлено низкою нормативно-правових актів: Конституція України, ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 року [1], Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, Розпорядження Кабінету міністрів України № 596-р «Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова - успішна держава» від 17 липня 2019 р. та ін. Відповідного до останнього: «всебічний розвиток української мови як однієї з найважливіших складових національної ідентичності українського народу є гарантією національної безпеки і суверенітету України та забезпечує єднання нації» [3].

За даними аналітичного огляду «Становище української мови в Україні в 2017 році», оприлюдненого рухом «Простір свободи» 8 листопада 2017 року. Всеукраїнське опитування Центру Разумкова подає наступні цифри: 92% громадян України (без урахування окупованих територій) вважають себе етнічними українцями, 6% – етнічними росіянами, 1,5% – представниками інших національностей.

Так, понад 2/3 респондентів на питання: «Яку мову Ви вважаєте рідною?» відповіли:

- українська – 68%,
- російська – 14%,
- українська та російська – 17%.

Не дивно також: частка людей, які розмовляють українською вдома, традиційно нижча за частку тих, хто вважає її рідною мовою. Хоча цей чинник частіше за все коливається, і свій вплив на це має демографічний фактор. Щодо зростання ролі та статусу української мови у ході опитуванні Київського міжнародного інституту соціології знайшов підтвердження факт необхідності зміцнення державної мови [5].

Цифровізація всіх аспектів суспільного життя торкнулася й мови, тому на волонтерських засадах було розроблено проект «Портал мовної політики», основними цілями якого є:

- просування ідеї про необхідність утвердження української мови як єдиної домінуючої мови в суспільстві;
- зібрання в одному місці інформації та матеріалів про мови в суспільстві (в тому числі, досвід інших країн);
- платформа для обговорення думок, ідей, концепцій;
- координація дій з безпосередньої популяризації мови [3].

За допомогою даного порталу будь-який громадянин в змозі ознайомитися з новинами у законодавстві, аби мати змогу бути обізнаним у мовному питанні. Українське суспільство сьогодні впевнено крокує до закріплення української мови у всіх сферах життя, що стає певним стимулом до плідної праці з боку законодавця, аби «задовольнити» всі примхи громадян, та подолати прояви впливу російської мови на формування національної свідомості.

Отже, вважаємо, що на сьогодні мовна політика набирає обертів, цьому слугують незліченні заходи, законопроекти, та врешті-решт настрої серед суспільства та жага до шанобливого та поважного ставлення до української мови на світовій арені.

Література

1. ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>

2. Мовна ситуація в Україні: дещо про історію та сьогодення: <http://www.nas.gov.ua/UA/Messages/news/Pages/View.aspx?MessageID=3816>

3. Про проект «Портал мовної політики». URL: <https://language-policy.info/pro-proekt/>

4. Розпорядження Кабінету міністрів України № 596-р «Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова - успішна держава» від 17 липня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/596-2019-%D1%80>

5. Становище української мови за рік поліпшилося. ІНФОГРАФІКА до свята. URL: <https://novynarnia.com/2017/11/09/stanovishhe-ukrayinskoyi-movi-za-rik-polipshilosya-infografika-do-svyata/>

6. Ялова О.В. Мовна політика в Україні в контексті законопроектів про мови. Наук. вісник Київ, №1(102). 2017, с. 21

Дума А. А.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Стрюк Є. В.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У сучасному світі, мабуть, лексика становить ту особливу частину словника, розвиток якої відбувається більш інтенсивно. Більшість термінів ґрунтується на загальнонародних мовах то ж їх не можна розглядати чи оцінювати ізольовано від розвитку українського суспільства чи сучасної літературної мови.

Науково-технічний прогрес, перебудова економічної та політичної системи в країні насичують нашу мову новими поняттями і термінами. Пошуки власних мовних засобів для передачі нових розумінь зумовлювали появу авторських неологізмів, одні з яких витіснили запозичені терміни, а інші з часом зникали, не здобувши поширення. Систематизацію та стандарт термінів вчені різних шкіл і регіонів оцінюють по-різному. Одні намагаються повністю відновити термінологію 20-х років ХХ ст., інші – надто захоплюються запозиченнями з європейських мов. В обох підходах є як позитивні, так і негативні моменти. Відомо, що штучна реставрація, нав'язування діалектних, застарілих термінів, власних уподобань призводять до самоізоляції не лише наукової мови, а й самої науки, з одного боку, а з іншого – надмірне захоплення іншомовними термінами може призвести до втрати національної мовної самобутності.

Одним з найважливіших керованих мовних процесів є – термінотворчість на сучасному етапі. З питання відбору кращих термінів точаться постійні гострі дискусії.

Останнім часом йде активне відновлення забутих діалектизмів, переосмислення старих слів, народних назв, що побутують у розмовній мові, які свого часу не прижилися в термінології й тепер не сприймаються, або ж введення в обіг штучно створених новотворів та невдалих кальок, що не відповідають вимогам, які ставляться до термінів. Прагнучи до максимальної українізації існуючої термінології, окремі мовознавці втрачають почуття мовної реальності і пропонують або ж давно забуті терміни зі словників 20-30-х років, або ж власні новотвори, які в реальному вжитку не зустрічаються. Так і з'явилися українські медичні „терміни”: заштрик (укол), штрикала (шприц), шумило, квасило, бродило (фермент), дрібноживець (мікроб), прутень (статевий член), капшук (мошонка), чужоїд (паразит), надшкурень (епідерміс) та ін., невдалі кальки з російської мови: замісник алкоголю замість замінник алкоголю, забій головного мозку замість забиття головного мозку та ін., які не збагачують українського термінологічного словника, а

принижують роль національної наукової мови в житті суспільства і зменшують кількість бажаючих нею користуватися.

Процес творення і відбору кращих термінів триває. Упорядкування української наукової термінології будь-якої галузі – це надзвичайно кропітка і відповідальна робота. Вона повинна проводитись лише у співдружності лінгвістів-термінологів та спеціалістів практиків конкретної галузі і враховуючи особливості національного термінотворення, зміст терміна та специфіку його вживання в галузі.

Головним джерелом формування термінології була і залишається загальноживана лексика як основа української літературної мови. Однак слід зазначити, що специфікою становлення термінології банківської справи є широке використання іншомовних запозичень, одним із чинників якого виступають глибокі зміни в економіці України та вихід нашої держави на міжнародну арену.

Отже, працюючи над формуванням української наукової термінології, не можна доходити до пуризму, до заміни давно функціонуючих і усталених найменувань словами, витягнутими із забуття, які у свій час виконали свою функцію, а зараз викликають подив”. У той же час не слід надмірно захоплюватися вживанням іншомовних термінів, а дотримуватись у цьому питанні золоті середини.

Література:

1. <http://litmisto.org.ua/?p=7748>
2. <https://mydocx.ru/5-2852.html>
3. <http://uk.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/uk/PDF/ck-pravo/naykov-ctul-ykr-mova.pdf>
4. <http://www.info-library.com.ua/books-text-10670.html>

Єфімова А. О.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Ювковецька Ю. О.,

кандидат філософських наук,

Київський національний

торгівельно-економічний університет

THE MASS MEDIA PLACE IN A SINGLE INFORMATION ENVIRONMENT AND ITS LEGAL REGULATION IN UKRAINE

In almost all times, since first information sources emerged, mass communication was one of the most principal and widely spread methods in sharing information through books, newspapers, and modern ones - social media sites and news for example. Today we are facing situation, where main vector of political influence shifted to the information sphere. And now it became an essential tool in providing national security (in particular, by setting limits of the

amount in information environment). At the same time it remains as basic indicator of the level of democracy, which compels considering it's development in the coordination way of national interest and civil liberties [1].

Besides, using rights in modern society isn't limitless (otherwise it would lead to destructive consequences). Each individual has to refuse some of their rights occasionally in favor of the state in exchange for protection the rest of person's rights (for instance, citizens during the exercise of the right to public service are not allowed to use any forms of discrimination, which is defined by law).

According to The Law of Ukraine 'On Information', mass information is understood as publicly distributed printed and audio-visual information about events and phenomena occurring in society, the state, and the environment that spreads on unlimited number of people. The aforementioned legislative act is intended to regulate relations regarding to the creation, collection, receipt, storage, use, dissemination, protection of information [4].

Approved basic principles of information relations are:

- guarantee of the right to information;
- publicity, accessibility of information, freedom in information exchange;
- the accuracy and completeness of the information;
- freedom of expression and belief;
- the lawfulness of receiving, using, disseminating, storing and protecting information;
- to safeguard individual from interference with his or her personal and family life [4].

When we talk about printed mass media, we mean periodicals or the press such as magazines, journals, books and separate editions with certain print runs. Secondly, audio-visual mass media is defined as television, interactive websites.

However, nowadays Ukrainian democratic society conditions are directed on proper solving problem of the providing freedom, speech and press (especially with the regulation of the Internet, which became increasingly important). The Internet is commonly used by journalists as main method of communication thus needs the same attention in terms of free speech. Consequently, always takes place stable guarantee of quality, truthful and objective information and that is important as for digital media, as for traditional media [2].

Nevertheless, Ukrainian legislation has certain restrictions in terms of distribution adverse publications and information. Limitations are considered as methods intended on implementation of law in the info-sphere in connection with providing access to data without materials which might threatened physical, intellectual, moral and psychological state of the population [3]. Under such circumstances, there is topical question about relationship in distribution of information on the one hand, and guarantee of the right to lawful information on the other hand, which must be regulated by legislative and administrative methods.

As a matter of fact, the part restriction of the rights aims to maintain political regime and may be used in case of safeguarding rights of civilians (for example, sanctions for culprit, and protection for individual who was affected in turn).

Moreover, if an individual consider that someone's judgment or opinion degrade his or her dignity, honor or business reputation, as well as other personal rights, he or she is entitled to exercise the right given by the law. Also there is a possibility to explain own point of view about the case in the same media, in order to justify the false and widespread judgments by giving own statement [4].

In other words, government agencies have the right and permission to take prohibition measures in accordance to halt disastrous actions, oppose propaganda (which is aimed to undermine human dignity), terrorism. And especially - to prevent distribution of the information, which may cause social, racial, national and religious animosity.

References

1. Белкіна Ю. Л. Право на сприятливий інформаційний простір як культурне право громадян, його адміністративно-правове забезпечення та зв'язок із свободою творчості / Ю. Л. Белкіна // Адвокат. - 2009. - № 11. - С. 22-28. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2009_11_4

2. Вовченко Ю.С. Правові аспекти діяльності засобів масової інформації на прикладі української журналістики [за ред. Т.В. Кузнєцової]. Одеса, 2014

3. Про захист суспільної моралі : Закон України від 20.11.2003 р. № 1296-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>

4. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

Зелік М. О.

здобувач вищої освіти III курсу

Науковий керівник – Декусар Г. Г.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

КОМУНІКАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Діяльність Національної поліції, зокрема, патрульних поліцейських – тісна співпраця з населенням, що направлення на виконання превентивних заходів. У зв'язку з цим набуває актуальності рівень професійної компетентності, що знаходить свій прояв перш за все через спілкування патрульних поліцейських. Не беручи до уваги той факт, що існує чисельна кількість досліджень культури спілкування працівників органів державної влади, безпосередньо, правоохоронних, з розвитком суспільства виникають нові питання та проблеми, що потребують детального вивчення та дослідження.

Слушним буде зазначити прізвища науковців, які у своїх наукових працях зосереджували увагу на даному питанні – до таких відносяться Стрілецька М., Литвин В., Білас А., Кузнецов Є. та ін. Проводячи дане дослідження ми ставимо за мету визначення основних положень професійного спілкування поліцейських, а також висунення переліку можливих заходів щодо поліпшення стану професійного спілкування.

По-перше, як стверджують Білас А.І. та Кузнецов Є.В., професійна етика включає певні категорії етики і моральні принципи, що лежать в основі діяльності людей тієї або іншої професії, моральні якості, якими вони повинні володіти, етичні норми, що регламентують їх службову діяльність, і ряд інших моральних аспектів професійної діяльності. У той же час професійна етика характеризується такими категоріями, як «професійний обов'язок», «службова гідність», «професійна честь». Мають цілком певне професійне звучання в практиці органів внутрішніх справ і такі етичні категорії, як «відповідальність», «справедливість», «гуманізм», «колективізм»[3, с.139].

Щодо основних норм комунікативної сфери поліцейських, вони регулюються такими нормативно-правовими актами:

- Декларація про поліцію Ради Європи від 8 травня 1979 р. № 690;
- Кодекс ООН щодо поведінки посадових осіб правоохоронних органів від 17 грудня 1979 р. резолюція 34/169;
- Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VII [4];
- Присяга працівника Національної поліції України [4, с. 85].

Поліцейські щодня контактують з різними категоріями осіб суспільства: правопорушниками, неповнолітніми, особами похилого віку та ін. Тому важливо дотримуватися культури спілкування, що визначається можливістю донести до особи основні правові підстави, зберігати толерантне відношення не дивлячись на виникнення конфліктних ситуацій, проявляти шанобливе ставлення до законних приписів та суспільних морально-етичних норм. На сьогоднішній день неабияку увагу приділяють особливостям мовленнєвої поведінки, тому завдяки чіткому плануванню мовленнєвої діяльності за допомогою комунікативних стратегій і тактик може бути забезпечена висока ефективність процесу комунікації.

Існують основні стратегії, що характеризуються наступним чином:

- 1) Протиборство – активне обстоювання власної позиції зі збереженням авторитету;
- 2) Співробітництво – активне слухання та обговорення проблеми, пошук шляхів вирішення конфліктної ситуації при взаємодії обох сторін;
- 3) Уникнення – ігнорування конфліктної ситуації;
- 4) Пристосування – враховуючи обставини ситуації діяти упереджено та уникати агресивних дій, прийняти позиції іншої особи[5].

Так, важливого значення набуває також професійна комунікативна компетентність, що Т.В. Крашенніковою трактується як складне

психологічне утворення, яке формується на базі комунікативної компетентності людини в умовах конкретної фахової діяльності, що можна уявити у вигляді системи значимих для працівника відносин, умінь і навичок спілкування. У повсякденній діяльності працівників поліції присутні різноманітні ситуації конфліктної взаємодії різного рівня, переважно агресивного за своєю формою спілкування (очна ставка, обшук, допит тощо). Для найбільш повного позначення специфічних умов фахового спілкування працівників поліції введено спеціальний термін «агресивне комунікативне середовище» (контакт поліцейського з агресивними проявами осіб, протистоянням позицій, відкритим конфліктом різного ступеня, що пов'язаний із негативною емоційною напругою) [2, с. 11].

Вартує пам'ятати, що при спілкуванні з правопорушником він завжди буде намагатися скрити слабкі сторони чи ймовірні факти, тому потрібно враховувати психологічні аспекти, а також час, обставини та місце комунікативного процесу.

Наприклад, при зупинці транспортного засобу працівник поліції повинен дотримуватися певного комунікативного алгоритму, що складає такі послідовні дії:

- 1) Підійти до транспортного засобу;
- 2) Привітатися (Доброго дня! Патрульний міста Дніпра, рядовий поліції ...);
- 3) Надати можливість особі ознайомитися з посвідченням;
- 4) Роз'яснити причини та правові підстави зупинки [1].

Таким чином, підводячи підсумки зауважимо, що при розвитку різних комунікативних ситуацій існують різні шляхи та стратегії вирішення ситуацій, а саме:

- 1) При спілкуванні з правопорушниками правил ПДД потрібно триматися спокійно та діяти відповідно до чинного законодавства;
- 2) При спілкуванні з категорією осіб з особливими потребами потрібно діяти доброзичливо, з витримкою та правильною інтонацією;
- 3) При спілкуванні з неповнолітніми потрібно підлаштовуватися під психологічний аспект віку дитини, максимально обережно з урахуванням емоційного стану;
- 4) При спілкуванні з правопорушниками при прояві ними агресивної поведінки, потрібно з'ясувати основні причини та всіма можливими вербальними засобами вплинути на таку особу[1].

Вважаємо, що для найкращого забезпечення виконання службових повноважень у сфері превентивних заходів потрібно проводити додаткові навчання, тренінги з набуття психологічних навичок, знань з комунікативних стратегій, впровадження зарубіжного досвіду у практичну діяльність Національної поліції, адже від професійності одного поліцейського залежить суспільна думка про цілу систему.

Література

1. Білас А.І., Кузнецов Є.В. Професійна етика правоохоронних органів (соціально-етичні відносини). Європейські перспективи. 2014. №4, с. 138-142.
2. Крашеніннікова Т.В. Комунікативна компетенція працівника національної поліції. Навч. посібник – Дніпро, 2017. с. 106
3. Литвин В.В. Професійне спілкування патрульних поліцейських із різними категоріями громадян: наук. журн. / [редкол.: В. В. Черней (голова) та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. – № 1 (18). – 208 с.
4. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII //Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41.
5. Стрілецька М. В. Етика ділового спілкування: взаємини в колективі. URL:<http://www.bizslovo.org/content/index.php/ru/diloviy-etyket/160%C2%A0-%C2%A0kerivnyk-pidlegliy/657-etyka-dil-spilk-vzaemnyuv-kolektyvi.html>

Іваниш В. В.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Ювковецька Ю. О.,

кандидат філософських наук,

Київський національний

торгівельно-економічний університет

MEDIA INFLUENCE ON THE MODERN INDIVIDUAL

Our lives are daily exposed to the media. This is a process in which a wide range of media is penetrating our world more and more, and there is an increasing influence of the media on society. Media literacy begins with an awareness of the process and its consequences.

We wake up - we take a smartphone and read the news on social networks, we turn on the TV or radio - we see the same thing. The media influences each person individually, forming certain emotions and actions. It can cause anger, envy, depression, bad mood, or vice versa, euphoria, joy and laughter. Let us try to analyze the negative and positive impact of the media on human consciousness.

Now the impact of various media resources is becoming increasingly dangerous, rather than useful and informative. They try to inspire people with the help of various techniques, for example, multiple repetitions, juggling facts, changing frames. All this is done to make the audience bigger.

The most negative impact of the media is on the younger generation, and especially on teenagers. The number of children, who find it difficult to absorb information at school, cannot express their thoughts and emotions continues to grow. Excessive absorption of visual information from their computers and television only slows their development. Young people are very curious and want

to know all the events taking place not only in their city, but throughout the world. Young people are most interested in information, and this is a fact.

Until recently, Facebook had dominated the social media landscape among America's youth – but it is no longer the most popular online platform among teens, according to a new Pew Research Center survey. Today, roughly half (51%) of U.S. teens ages 13 to 17 say they use Facebook, notably lower than the shares who use YouTube, Instagram or Snapchat. [2]

This shift in teens' social media use is just one example of how the technology landscape for young people has evolved since the Center's last survey of teens and technology use in 2014-2015. Most notably, smartphone ownership has become a nearly ubiquitous element of teen life: 95% of teens now report they have a smartphone or access to one. These mobile connections are in turn fueling more-persistent online activities: 45% of teens now say they are online on a near-constant basis. [2]

The negative side of television and other media is the deterioration of human health. Long watching of a TV or smartphone affects vision, sleep, appetite, a person becomes less energetic, he feels headaches.

The media is often called the Fourth Estate, because their influence on the citizens of any country is really great. Due to the frequency of information transmission, various TV channels completely control people's behavior. Everyone knows the concepts of "information bomb" or "information war", which means that with the help of true or false news, people can be pitted against each other.

Not only in past centuries, but also nowadays the censorship of information sources is one of the most important problems. This term implies certain limitations and corrections in printed and oral sources. The news is completely controlled by the authorities in the country, so their accuracy is doubtful.

A negative phenomenon in the media space is misinformation. It is the use of deliberately false or unverified data that causes panic in society. Usually misinformation is used to distract society from other issues.

In addition to the negative impact of the media, there are also positive features for society.

Social media is not always an online distraction or procrastination platform. While some may be addicted to their social media networks, it is one of the best ways to stay informed. Major news outlets, corporations and persons of interest use social media to deliver messages to the masses. With items posting immediately, the public stays informed. Some issues cause controversy, but social media does more good than harm in retrospect. [4]

Firstly, media space is a way of expressing your own opinion. We live in a world where the only way to get people interested in something is to run the news through the media or the Internet. The media draws people's attention to such important issues as the environment, animal killing, crime, unemployment and so on. Various information portals publish statistics, social experiments to help people understand how critical the situation is and want to change it.

The mass media also have an instructive function. Thanks to print and online publications, such as scientific journals, newspapers, YouTube channels,

informative TV shows, you can find interesting facts about nature, history, psychology, medicine. For example, the TV show "Everything will be fine", which aired on one of the Ukrainian channels, had a very high rating because of its usefulness.

I also think that the media is a kind of entertainment. We all like to watch funny shows or read stories and relax after a hard day at work. Watching such shows does not carry any information load on the brain. It just relaxes and distracts from routine problems.

With the advent of the media, television and other mass media, the public, and especially those who work in the field of communications, faced a question that subsequently entailed a lot of research and is still under development. Namely, how and to what extent the media can influence the character and behavior, young minds and the formation of their values at the initial stage.

There are many theories of media exposure. One of them says that a person is inclined to envy the images of ideal people whom he sees on a TV screen. We all think that we are not beautiful, smart, rich and successful as people from a TV show and this creates complexes and poor self-esteem.

You need to understand that all that is shown to us is business. The lives of people on the screen are idealized, this was done by a large team of professionals who know how to create a beautiful image.

As you know, the main role in reflecting a person's contacts with reality belongs to consciousness. Thus, the human psyche consists of two layers - consciousness and subconscious. Our subconscious mind responds to information and shapes our emotions.

In order to make any person fulfill the requirements, it is necessary to influence the subconscious (unconscious), and turn off the consciousness. The only way not to be exposed to television is to cultivate the willpower in oneself. Everyone should think, filter and share useful information and not useful. This process is called media literacy.

Media literacy is very important for the modern individual: A media literate individual is able to distinguish between reliable sources of information, determine the role of media in culture and be responsible for his understanding of the influence of mass media, switching between different media platforms.

Over the past few years, media literacy has become a school subject in many schools in Europe and around the world. Teachers are the authorities in this subject, and students learn from them. There are whole textbooks and magazines on this topic. I believe that in addition to standard teaching methods, it is worth adding an informal way. For example, to teach children correctly receive information through YouTube, online forums, blogs, vlogs and so on.

In Ukraine, the issue of media literacy is much more serious than in Europe. The position of the state at this stage is vague. First, it is unclear if it makes sense to make media culture a compulsory subject in schools and move on to the experimental phase. Secondly, the state almost does not pay attention to media literacy for adults, especially in times of hybrid war.

Therefore, the media is a powerful tool for shaping the character and consciousness of the modern individual. It combines the totality of knowledge that humanity has acquired throughout its historical development. But in spite of all the positives, the media has a negative impact. Often people become hostages of manipulative technologies and do not notice it. That is why it is important to be media literate, able to filter a large flow of information.

References

1. <https://articlekz.com/article/8724>
2. <https://www.pewinternet.org/2018/05/31/teens-social-media-technology-2018/>
3. https://62.xn--b1aew.xn--p1ai/press_slujba/press_reliz/item/887615/
4. <https://www.forbes.com/sites/ajagrawal/2016/03/18/its-not-all-bad-the-social-good-of-social-media/#7f62eb7f756f>

Карпенко В. О.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Клименова О.М.,

доцент

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

МОВНІ ПРОЦЕСИ В СУСПІЛЬСТВІ

На сьогодні прийнято вважати, що мова — є загальнонародним явищем, адже її творцем і носієм є саме народ. Мова являється найважливішим засобом спілкування. Окрім цього мова є суспільним явищем, тому вона завжди перебуває в тісному зв'язку з суспільством. Зв'язок між ними є взаємодоповнюючим, адже суспільство користується і розвиває мову, а без мови б суспільство не існувало.

Розвиток і функціонування мовних процесів зумовлені, насамперед, станом суспільства, і, на жаль, сьогоднішній стан суспільства є не досить сприятливим для цього, адже сучасна молодь постійно змінює мову не в той бік. Багато з цих змін проявляються в ЗМІ, і як ми можемо спостерігати, сучасне життя повністю змінило мовленнєву поведінку представників нашої країни.

На нашу думку, для того аби поліпшити ситуацію в нашій країні, потрібно підвищити свідомість українців, а саме нагадати, якою повинна бути справжня українська мова, без використання суржику, різних діалектів та інших засобів, що спотворюють нашу мову. Окрім цього, важливою була б перекваліфікація державних службовців, керівників і фахівців, які працюють в системі державних органів або органів місцевого самоврядування. Таким чином, одним з пріоритетних напрямів покращення мовних процесів в нашому суспільстві є розвиток системи підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців [1, с.206].

Серед потенційних напрямів у сфері мовних процесів є саме вивчення англійської мови. Насамперед, це пов'язано з тим, що англійська є універсальною та глобальною мовою, адже вона використовується усюди. Президент України Петро Порошенко ухвалив Указ «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні, «враховуючи роль англійської мови як мови міжнародного спілкування, з метою сприяння її вивченню для розширення доступу громадян до світових економічних, соціальних, освітніх і культурних можливостей, які відкриває знання та використання англійської мови, забезпечення інтеграції України до європейського політичного, економічного і науково-освітнього простору, на підтримку програми Go Global, яка визначає вивчення англійської мови одним із пріоритетів стратегії розвитку» [2].

Окрім того, що англійська є міжнародною мовою спілкування, ми можемо побачити, що українська мова зазнає все більшої американізації, і застосування в ній різних діалектів та англіцизмів. Таким чином, у мовних процесах сьогоденного життя українців виникає багато протиріч, саме через те, що все більшою стає необхідність використання запозичень та називання речей новими термінами.

Крім вищезазначених сфер мовної політики України, важливим аспектом є те, що мовні процеси мають реалізуватись також в андрагогічній моделі навчання, тобто кожна людина повинна дотримуватись самостійності, самоуправління і прагнути до самореалізації. До принципів цього аспекту можна віднести наступні: пріоритет самостійного навчання; принцип спільної діяльності; ґрунтування на досвіді тих, хто навчається; індивідуалізація; системність; контекстність та інші [3].

Отже, розглянувши цю проблему, можна зробити такі висновки:

1. Мова є ключовим засобом спілкування, і вона регулює найважливіші відносини в суспільстві.

2. Розвиток мовних процесів залежить, в першу чергу, від свідомості її носіїв і прагненні до її збагачення.

3. Важливою у розвитку мовлення України є саме англійська мова, адже вона сприяє саморозвитку молоді, а окрім цього, допомагає у різних сферах міжнародних відносин. Але, незважаючи на усі протиріччя, недоліки і непорозуміння, що виникають за американізації, англійська мова все ж таки відіграє ключову роль. Тому, вивчення англійської є корисним для сьогоденного суспільства, але не потрібно забувати і про рідну мову, завжди збагачуючи її в кращу сторону.

Література

1. Богатирець В. Шляхи оптимізації підготовки державних службовців в Україні Влада та управління. Збірник наукових праць. – Вип. 2. – Чернівці: Букрек, 2012. – сс. 205-217

2. Указ Президента України №641/2015 Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні. –

Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/6412015-19560>

3. Протасова Н.Г. Теоретичні основи навчання державних службовців у системі підвищення кваліфікації. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 160 с.

Кіріллова А. О.

здобувач вищої освіти IV курсу

Науковий керівник – Фурман О. Ф.,

кандидат філологічних наук,

КВНЗ «Хортицька національна

навчально-реабілітаційна академія»

Запорізької обласної ради

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СУЧАСНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ

Сучасне європейське суспільство демонструє різноманітність тактик поведінки та спілкування, та для того, щоб кожен мав право проявити свою індивідуальність, слід було пройти довгі роки еволюції. Залишилось основне завдання, яке необхідно виконати кожному члену суспільства не лише Європи, а й світу, – це зміна застарілих стереотипних поглядів. На нашу думку, у сучасному європейському просторі існує глобальна проблема, яка полягає в навішуванні саме гендерних ярликів на кожного члена соціуму. Це стосується будь-якого аспекту: поведінки, рис характеру, уподобань, мовлення, звичок тощо. Особливо цікавим є аспект комунікації.

Гендер – це змодельована суспільством і підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик «чоловічої» та «жіночої» поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей жінок і чоловіків та їхніх стосунків [4, с. 11]. Отже, гендерні ярлики мовної комунікації – це те, як на думку соціуму повинна спілкуватися людина певної статі.

Гендерні особливості в процесі мовної комунікації значною мірою залежать від психічного складу, характеру професії, соціальної ролі особи, її національних особливостей та віросповідання. Як зазначають фахівці, відповідну роль у їх формуванні відіграла й особлива диференційована діяльність давнього чоловіка й жінки – чоловіка як мисливця, змушеного більше мовчати, логічно мислити й орієнтуватися в просторі, та жінки як домашньої господині й виховательки дітей, що потребувало відповідної вербальної активності [2].

Отже, більшість шаблонів поведінки формувалася з огляду на давні часи та давній розподіл ролей. Саме з огляду на ці факти суспільство очікує від кожної статі певної поведінки і засуджує людину, коли та не виконує «правила»: чоловіки не плачуть, вони лідери в усьому, фізично витривалі і не скаржаться на біль; жінки повинні бути терплячими, усім усміхатися та відповідати лагідно, повинні бути сентиментальними та ніжними.

Як демонструє практика, незважаючи на сучасні зміни, які торкнулися європейського суспільства, можна говорити про наявні гендерні особливості в поведінці та комунікації жіночої й чоловічої статі. Йдеться про комунікаційну тактику, якою користується представник певної статі. Сучасні жінки, у переважній більшості, намагаються дотримуватися стилю співробітництва, а чоловіки – конкуренції. Тому під час розмови жінка може вислухати, стримано відповісти та дійти єдиної думки зі співрозмовником, ставить на перше місце не власну думку, а колегіальну та при загальному обговоренні проблеми може знайти креативний вихід з проблемної ситуації; чоловік буде прагнути довести свою правоту, ставитиме на перше місце власне «Я», буде зосереджений лише на своїх проблемах та самостійному їх вирішенні.

Якщо аналізувати стиль мовлення кожної статі, то не складно помітити, що дівчата прагнуть використати більш емоційно забарвлену лексику, схильні перебільшувати, часто порівнюють певні явища, тому сказане ними може не зовсім збігатися з реальними речами. Натомість хлопці більш стримані, використовують більше іменників та дієслів. Жінки, як правило, дотримуються почерговості мовлення, чоловіки тяжіють до самоствердження, встановлення домінування. Головною ж відмінністю вважають ставлення до зворотного зв'язку: існує думка, що жінка сприймає зворотне повідомлення не стільки як реакцію на повідомлення як таке, скільки як знак взаєморозуміння; чоловіки ж сприймають його як інформацію, що може не збігатися з їх розумінням, і тому як таке, що підлягає сумніву, а інколи – як помилкове [5, с. 26]. Під час розмови роль жінки – дивитися у вічі співрозмовнику, а чоловіка – «ховати» погляд. Загальноприйнятою є думка, що жіноча стать виступає ініціатором розмови та продовженням її, а чоловіча стать виступає керівником перебігу бесіди. Якщо говорити про знайомство, то поганим тоном буде першою знайомитись жінці, натомість чоловік повинен брати на себе таку ініціативу тощо.

Стереотипізовані гендерні стратегії й тактики досить детально описано у відомій книзі «Чоловіки з Марса, жінки з Венери» Джона Грея. Автор наголошував ще в 1992 році, що чоловіки та жінки будь-якої частини світу говорять різними мовами, їм складно дійти консенсусу. Але незважаючи на всі перепони, вони досягають своєї мети, бо вміють «чути» один одного, йти на поступки та розуміти відмінності один одного [3, с. 54]. У наступній книзі «За межами Марса та Венери» Д. Грей говорить, що у зв'язку із сучасною фемінізацією чоловіки та жінки змінили свої ролі. Жінка стала більш мовчазна, логічна, стримана, а за чоловіками спостерігається бажання поговорити, «вилити душу», порадитись. Тобто в сучасному європейському просторі посилюється роль жінки, яка починає обіймати керівні посади в будь-яких сферах.

Підтвердженням цієї думки є громадська діяльність таких відомих жінок: принцеси Діани (принцеса Уельська з 1981 по 1996 рік), Ангели Меркель (федеральний канцлер Німеччини з 2005 року), Маргарет Тетчер (прем'єр-міністр Великобританії протягом 1979-1990 років),

Доріс Лойтгард (президент Швейцарії), Колінди Грабар-Кітарович (президент Хорватії) та ін. За нашими спостереженнями, в Україні жінки активно обіймають керівні посади у сфері освіти, медицини, рідше – політики (Юлія Тимошенко, Ірина Геращенко). Жінки-військовослужбовці та співробітниці ЗСУ нарівні з чоловіками виконують завдання на Донбасі. Загалом службу у Збройних силах України проходять близько 14,5 тисяч жінок-військовослужбовців та близько 30,5 тисяч співробітниць відомства. Майже 2 тисячі жінок є офіцерами. Отже, світ Європи змінює гендерний перерозподіл. І цей аспект треба враховувати в процесі професійної мовної підготовки, вивчаючи гендерні аспекти мовної комунікації.

Сайт EdEra (Educational Era – проект, який створює онлайн-курси та освітній контент широкого спектра з використанням ІТ) пропонує для перегляду курс «Недискримінаційний підхід у навчанні», де демонструє статистику, яка свідчить, що 37% Європейського парламенту складають жінки. Хоча плачевними є результати статистики, проведеної в Україні. На основі того, що в сучасному світі чоловіки з жінками мають рівні права, 90% опитаних зазначають, що жінка має право стати лідером та керівником, проте лише 20% респондентів хотіли б мати жінку в ролі керівника. Отже, сучасний український народ не готовий надати жінкам можливість реалізовувати їхні права на противагу країнам Європи, де народ не принижує гідність жіночої частини населення та надає можливість проявити себе без прив'язаності до статево-рольового підходу. Цікавим є факт, що в Україні на сьогодні жінка не була жодного разу обраною на пост президента країни.

Водночас зазначимо, що процес зміни стереотипних соціальних ролей досить негативно впливає на подальший розвиток особистості, якщо це не індивідуальна якість людини, та може викликати депресивні стани, нездатність розслабитись та насолоджуватись життям [5]. Хоча зазначені вище постаті відомих жінок засвідчують, що жінка при владі може залишатися жінкою навіть володіючи якостями, які на перший погляд притаманні лише чоловічій частині населення. Це показник того, що в них наявні лідерські якості, впевненість у собі та власних силах, особи володіють певним рівнем знань та розуміються в конкретній сфері. Таким чином, ці якості їхньої вдачі є якщо й не вродженими, природними, то принаймні набутими впродовж довготривалого перебування в професії, галузі їхньої діяльності.

Сучасна жінка європейського суспільства отримала можливість вільно, без обмежень здобувати освіту нарівні з чоловіками. Рівень знань сучасної жінки, звичайно, впливає на її подальшу долю, вміння спілкуватися та бути цікавою. На сьогоднішній день існує у світі 750 млн. неписьменних людей, з них 66% жінок. Це ще один момент, який відіграє істотну роль у формуванні гендерних ярликів комунікації. Статистика запевняє, що до цього часу існує думка, що краще неписьменна жінка буде народжувати дітей, слідкувати за родинним вогнищем і не буде «лізти» в політику, бізнес та інші сфери життя, бо для цього треба мати міцні знання, «підвішений так, як треба, язик» та вміння боротися, як справжній чоловік.

Сучасний український правопис унормував уживання іменників жіночого роду на позначення професій. Зазначені рекомендації стосовно творення фемінітивів були офіційно погоджені правописною комісією, відтепер стануть унормованими українськими лексемами (*викладачка, співзасновниця, продавчиня, фотографеса, баронеса*). Уживання фемінітивів є питомою рисою української мови, яку з різних причин кілька десятиліть витісняли з мовної картини світу. Цей мовний факт є підставою для думки, що історично для способу мислення українців властива пошана до жінки, повага до неї. Увага до жінки є однією з рис українського менталітету. Це важливий крок на шляху подолання українською мовою андроцентризму (свідомої чи несвідомої практики, що розміщує чоловічу особу або чоловічу точку зору в центр свого погляду на світ, його культуру та історію).

Таким чином, доходимо висновків, що людство повинно зрозуміти та прийняти той факт, що сучасний світ ХХІ ст. вимагає зміни гендерних стереотипів, зняття ярликів та шаблонів. Кожна людина має право жити так, як вона прагне, спілкуватися, як їй зручно. Бо не даремно психологами були уведені поняття «інтроверт» та «екстраверт», досліджені типи темпераменту, риси характеру тощо. Водночас слід прийняти думку, що гендерні особливості комунікації мають місце в мовній комунікації. Їх потрібно вивчати, використовувати в процесі професійного спілкування, щоб зрозуміти співбесідника, виробити стратегії подальшої поведінки.

Література

1. Grey J. Beyond Mars and Venus: Relationship Skills for Today's Complex World. Dallas, 2017. 384 p.
2. Гингер Серж Женский мозг – мужской мозг Серж Гингер // Выступление на XI конгрессе Европейской ассоциации психотерапии «Психотерапия – идентичность и противоречия» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://woman.healthua.com/article/12.html>.
3. Грей Дж. Чоловіки з Марса, жанки з Венери. К., 2015. 312 с.
4. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. К., 2004. 536 с.
5. Сидорская И. «Женская» и «мужская» стратегии анализа проблем коммуникации [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://envila.iatp.by>.

Ковальчук О. І.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Подворчан А. З.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ВПЛИВ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ДІТЕЙ

XXI століття – це період активного використання та розвитку комп'ютерних технологій. Вони настільки проникли в наше життя, що на сучасному етапі важко уявити світ без інтернету, телефону або комп'ютера.

Сучасні комп'ютерні технології мають великий вплив на дітей і підлітків. Комп'ютери є не лише засобом комунікації, але й розважальним ресурсом, а також мають освітній ефект. У наш час комп'ютер, ноутбук, планшет, нетбук або смартфон практично в кожній родині [3 с.45-78]. Ці електронні пристрої стали невід'ємною частиною їхнього повсякденного життя, і вони все більше цікавляться ними щодня. Це часто є причиною тривоги у батьків, які вважають, що комп'ютер, який є невід'ємною частиною дозвілля дитини, викликає звикання, змінює психологічний стан дитини. У той же час комп'ютери використовуються для навчання та самоосвіти, що дозволяє їм виконувати будь-які завдання з легкістю [2 с.23-43].

Комп'ютерні ігри відіграють таку важливу функцію, як навчальна. Вони розроблені таким чином, що підліток може уявити конкретну ситуацію. Таким чином, вона розвиває мислення [1 с.5-15]. Під час комп'ютерних занять у дітей вдосконалюється пам'ять та увага.

Напевно, зв'язок між комп'ютерними іграми та розвитком дитини - це не просто скільки часу вона грає. Багато чого залежить від якості ігор, які він грає, а також від сімейної атмосфери.

Стратегічні ігри та ігри-конструктори розвивають у дитини навички співпраці з іншими людьми, творчі здібності та навички вирішення завдань. Найбільш популярним прикладом таких ігор є «Майнкрафт». Особливістю цієї гри є те, що вона допомагає розуміти оточуючий світ, розширює творчий потенціал гравця.

У комп'ютерних іграх із залученням декількох гравців важлива соціальна взаємодія. Тому батьки повинні привернути увагу дитини до цієї складової гри і поговорити з нею про те, як взаємодія з людьми може відбуватися в повсякденному житті.

Коли дитина грає в комп'ютерні ігри з іншими дітьми або батьками, вона змушена координувати свої дії. Таким чином, дитина розвиває мовні та соціальні навички.

Ідея виховання нового покоління завдяки новітній технології готує їх до роботи з комп'ютером. І це важлива перспектива як для суспільства в цілому, так і для всього покоління [4 с.15-26]. Адже комп'ютер міцно

закріпився в науці, промисловості, культурі нашого суспільства. А для майбутнього покоління він стане частиною їхнього життя.

Хотілося відзначити позитивний ефект комп'ютерних технологій. Недавно Міністерство освіти і науки України відкрили цікавий сайт для вивчення іноземних мов в інтернеті MOODLE. Для проходження уроків не потрібні великі зусилля, проте знання засвоюються швидко і якісно.

Серед негативних наслідків впливу на дітей є виникнення комп'ютерної залежності. Підлітки частіше залежать від комп'ютера, батьки якого багато працюють, мають ненормовий графік роботи, і змушені затримуватися для забезпечення хоча б середнього рівня життя. Тобто це тенденція для дітей, чий батьки, через надмірну зайнятість, не можуть на них приділяти достатньо уваги, і часто намагаються якось компенсувати за їх відсутність. Але, як відомо, спілкування з батьками для дитини не може замінити ні дорогих іграшок, ні речей, куплених їх батьками в знак відсутності уваги [4;с.30-37].

Комп'ютер спочатку заміняє спілкування з батькам, а з часом і взагалі відіграє важливішу роль в житті дитини ніж батьки. У більшості випадків підлітки, які мають залежність, важко спілкуватися з суспільством, вони не знаходять спільну мову і через в них виникають комплекси. В один момент дитина закриється в собі і зануриться у віртуальний комп'ютерний світ, де, на її думку, вона зможе реалізуватися [5;с.156-178].

Отже, вплив комп'ютерних технологій на дітей можна оцінювати по-різному. На мою думку, дітям потрібно використовувати сучасні розробки техніки, але це все повинно відбуватися під контролем батьків та не викликати залежності.

Література

1. Гершунский Б.С. Комп'ютеризація в сфері навчання: проблеми і перспективи. - М.: Вид-во «Педагогіка», - Київ 1997, с.264.
2. Лавриченко Н. М. Педагогіка соціалізації: європейські абрисы / Н. М. Лавриченко. – К.: Вид-во «ВІРА ІНСАЙТ», 2000. – 444с.
3. Майорова-Щеглова С.Н. Новітні інформаційні технології і молоде покоління: ні моральній паніці! // Інтелігенція в світі сучасних комунікацій. Зб. статей. Під загальною редакцією Ж.Т.Тощенко. М.: Вид-во РДГУ, 2009. – С.94-99
4. Федоров А. В. Школьники и компьютерные игры с «экраным насиением» / А. В. Федоров // Вид-во «Педагогіка». – 2004. – № 6. – С. 45–49.
5. Чекстере О.Ю. Вплив комп'ютерних ігор на поведінку і взаємини дітей / Оксана Чекстере // Актуальні проблеми психології: Психологічна теорія і технологія навчання/ за ред С.Д.Максименка, М.Л. Смульсон. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009, – Т.8. - Вип.6 - С.290-299.

Круподеря М. В.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Олійник О. С.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

INCREASING THE CONFIDENCE OF POPULATION DIVISION TO THE REGIONAL OFFICER

Many police officers ask themselves questions about how to increase public confidence in police officers? Trust arises through understanding, and understanding can be achieved through language processes, ie communication. In general, citizens' trust in the police is defined as a favorable, ie positive, evaluation of the response of the population to the police, which is expressed in thoughts, feelings and purposeful behavior. Increasing citizens' trust in the police force is the most important component of police activity in our country, which motivates them to do honest and fruitful work. In recent years, the attitude of citizens to the National Police has changed from a high-expectations regime to a demonstration of mistrust. However, citizens today trust police much more than other state institutions. The problems of determining the level of public confidence and the study of public opinion on the activities of the police were investigated in their works by GV. Andreeva, AA Bova, I.D. Kazanchuk, D.P. Kalayanov, KS Kolesnik, OV Klimovskaya, VI Moskovets, AS Pronevich, Yu.O. Svyazhentsev and others.

However, it is difficult to find the real level of confidence of the people in the National Police. At least because the data of studies of different sociological centers are strikingly different. According to Interior Minister Arsene Avakov, a survey by TNS, a sociological company, increased confidence in the National Police from 38.9% to 43.5%.

As of November 1, 2016, 34.1% of Ukrainians mostly trusted the National Police. As of October 2018, the confidence in the National Police is 39.9%. Thus, it can be concluded that the level of public trust in the National Police of Ukraine is increasing. In particular, the citizens of Ternopil, Lviv, Volyn, Donetsk and Rivne regions appreciated the best work of police officers. At the same time, citizens found police work in Kyiv, Kherson, Zhytomyr and Dnipropetrovsk oblasts as well as in the city of Kyiv ineffective. At the same time, roughness was faced by 6 percent, and indifference - 24 percent. At the same time, the respondents said that the crimes they are aware of are road accidents and street crimes, "said Denis Kobzin. For the most part, he is the first person to respond promptly and effectively to the petitions and statements of individual citizens, liaise with them and provide information on the progress of their cases. In addition, they provide an adequate level of tolerance to vulnerable populations, who need additional protection of their rights by the police (for example, ethnic minorities, migrants, asylum seekers, etc.). However, it is possible to preserve the level of

trust of the police station population in the case of the police officers, if the latter promptly and at the same time carefully analyze the miscalculations and start correction, immediately correct the previously made mistakes.

It should be noted that for the sake of citizens it is important to feel safe both in the settlement as a whole and to compare it at different locations: near and outside the place of residence with the identification of the most dangerous areas in the perception of residents. A characteristic feature of this relationship is the dynamics of the level of security in the settlement (that is, in their opinion, has become safer).

The quality of the officer's communication with the citizens plays a significant role, as their behavior greatly influences how citizens perceive the police as a whole. . Therefore, in order to preserve the public's trust in the district officer, it is necessary to treat the citizens with care, do not violate their rights and freedoms. Assist the population in solving certain issues or problems. .

In addition, the cooperation and interaction of the police with local authorities, civil society organizations and other organizations and citizens will successfully prevent, reduce and reduce crimes. And this will increase the sense of security and security of citizens.

In order to increase public confidence in the police, it is necessary to cooperate with the public on a partnership basis.

Collaborative partnership effectiveness: Police officers and the public generally find that hiring more police officers is crucial to reducing crime. At the same time, many studies do not support the view that the involvement of additional police forces has the effect of preventing or reducing crime. Moreover, evidence suggests that crime rates in US cities had little to do with the recruitment of additional police officers. Supporters of community policing emphasize that positive results come when there are fundamental changes in the governance, structure and culture of police organizations. A study of the impact of foot patrols found no effect on crime rates. However, two studies in Oakland and Birmingham found that communities where police use door-to-door contact with citizens saw a marked decrease in the number of reported violent crimes.

The research also shows that "those who believe that police and community interaction are practiced in their area are more likely to give commendable police assessments." Police and community engagement helps create and empower communities. This approach also connects the police and the community. A partnership that develops over time can ultimately help police find the causes of crime in the area. By engaging the community, police receive more resources to combat crime. By getting to know members of the community, officers are more likely to receive valuable information about criminals and their activities. In addition, they may be more likely to receive information about community members' needs and expectations from the police.

All of the above criteria characterize the quality of the work, which is directly related and has the effect of increasing confidence. If the criteria outlined above are constantly applied by a district officer, then the level of public trust in the community will, in turn, facilitate the transition to normal form and form

partnerships between them. That is why it is advisable to further study the ways and conditions of forming a high level of trust in a police officer in our country and, on the basis of the results obtained, to determine ways to increase the level of trust in the police in Ukraine.

Literature

1. The Constitution of Ukraine: Law of Ukraine No. 254k / 96-BP of June 28, 1996 [Electronic resource]. - Access mode: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Pronevich OS Population trust as a criterion for evaluating the effectiveness of law enforcement agencies / O.C. Pronevich // Law Forum. - 2015. - № 4. - P. 225-231.
3. Over the year, police have increased confidence. [Electronic resource]. - Access mode: <http://novynarnia.com/2016/05/25/sotsopituvannya-za-rik-politsiya-rizko-narostila-doviru-lideri-nedoviri-prokurat>

Кузнецов В. І.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Подворчан А. З.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНА МОДЕЛЬ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У мовознавстві з метою впорядкування лінгвістичних напрямків було запроваджено лінгвометодологічну науку, спрямовану на з'ясування природи мови, у співвідношенні зі свідомістю мовців, соціуму, культурою, комунікацією, а також на формуванні інструментарію засад, способів аналізу мовлення. Об'єктом лінгвометодології є пояснення мови, мовлення, мовленнєвої діяльності, які ґрунтуються на світоглядній та пізнавальній настановах, способах. Принципах і процедурах їх досліджень, що склалися в межах певних мовознавчих парадигм. Предметом є пізнавальне спрямування й організація досліджень мови. Методологія має загально філософське значення: спосіб пізнання й осмислення об'єктивної дійсності та процесів формування й упорядкування досвіду людини. Методологія в мовознавстві впливає на світоглядну позицію дослідника, розуміння природи мови, установленної стратегії дослідження.

Наукова модель мовної компетенції у сучасному мовознавстві має кілька значень:

- 1) Спосіб пізнання й усвідомлення світу, що визначає загальні принципи дослідження мови;

- 2) Зразок наукових уявлень, що сформувалися у певний період на певній території;
- 3) Сукупність усіх можливих словоформ однієї лексики.

Проблема удосконалення професійної культуромовної компетентності студентів вищих навчальних закладів цікавить багатьох сучасних лінгводидактів. Модель навчання будь-якого виду мовленнєвої діяльності дає генералізоване пояснення, як організувати процес підготовки студентів. Під моделлю розуміємо образ об'єкта, а під моделюванням – процес створення цього образу. Будь-яка модель будується на задумі про можливу будову оригіналу і є його аналогом у функційному плані.

Майбутнє сучасного якісно підготовленого фахівця важко уявити без когнітивно-комунікативної компетентності, що є основою його фахової підготовки, навчання професійного мовлення. Вихідні положення цього процесу визначені в концепціях когнітивної і комунікативної методик навчання мови. Найбільш доцільна реалізація цих методик виявляється у когнітивно-комунікативній моделі, що спирається на удосконалення мовленнєвої діяльності студентів, засвоєння ними усіх видів – аудіювання, читання, говоріння і письма, але на вищому, професійному рівні.

Когнітивно-комунікативний підхід до навчання фахового мовлення, удосконалення професійної культуромовної компетентності передбачає активність суб'єкта, формування якої складає одну з цілей навчання, що виникає в результаті взаємодії пізнання й об'єкта в межах проблемної ситуації. Українська мова як об'єкт вивчення у ВНЗ має бути представлена ретельно відібраним, системно організованим матеріалом, центральною ланкою якого є текст. Текстоцентричний підхід до вивчення мови передбачає добір текстів-зразків, що мають типологічні характеристики певних жанрів мовлення, і подає мову як систему підсистем, що функціює в різних сферах комунікації. Лінгвістичний аналіз та інтерпретація текстів різних мовленнєвих жанрів сприяють виробленню самостійності мислення, створенню концепції мови як функціуючої системи, набуттю навичок професійної мовленнєвої діяльності фахівця, що насамкінець забезпечує формування комунікативної компетентності.

Когнітивно-комунікативний підхід з'явився у 70-80 – х роках ХХ століття – це напрям аналізу мови, як головного засобу спілкування та вивчення мови як засобу отримання, зберігання, оброблення, перероблення і використання знань, які людина отримала за допомогою мови. Основоположниками цього підходу були Н. Хомський, Дж. Лакофф, М. Джонсон, О. Кобрякова. Основними причинами виникненнями цього підходу є:

- 1) Переміщення у центр граматики синтаксису та синтаксичних відношень;
- 2) Визнання творчого характеру мови;
- 3) Визначення семантичного компонента, як невід'ємного складника мови;
- 4) Поява ідей про пізнавальний характер мови;

5) Розроблення проблем штучного інтелекту.

Становлення когнітивної методики навчання української мови зумовлене досягненнями сучасної психологічної та лінгвістичної науки, зокрема когнітивною психологією, теорією мовленнєвої діяльності, когнітивною й комунікативною лінгвістикою. Когнітивна методика спирається на педагогічні розробки К. Ушинського, В. Сухомлинського, М. Стельмаховича, лінгвістичні студії Ф. Бацевича, В. Дроздовського, С. Єрмоленко, А. Зеленька, В. Кононенка, М. Кочергана, Л. Лисиченко, О. Селіванової, К. Серажим, О. Федик, Г. Яворської та багатьох зарубіжних учених. Теоретичні засади когнітивної методики спираються на положення когнітивної лінгвістики, що розглядає мову не як “систему в самій собі і для самої себе”, а у зв’язку з людиною, без якої виникнення і функціонування цієї системи було б неможливим.

Реалізація когнітивно-комунікативної моделі удосконалення професійної культуромовної компетентності, ідеї всебічного розвитку особистості студента, творчого потенціалу потребує визначення сутності феномену “мовна особистість”, її особливостей, місця в сучасній лінгводидактиці. Навчання української мови у ВНЗ має спрямовуватися на те, щоб сформувати особистість, яка вільно володіє засобами української мови в будь-якій мовленнєвій ситуації, аргументовано висловлює свої думки, дотримується правил мовленнєвої етики. На сучасному етапі розвитку лінгводидактики як науки зростає роль формування особистості, що вміє здобувати інформацію з різних джерел, засвоювати, поновлювати й оцінювати її, застосовувати способи пізнавальної і творчої діяльності. Поступово вирізняється ще один підхід до навчання мови – когнітивно-комунікативний, що має прямий стосунок до розвитку мовної особистості учня і студента.

Отже, мовна особистість – людина, яка володіє виражальними багатствами мови, продукує її в різних життєвих ситуаціях і шанує її, дбає про її збереження й розвиток, відтак учень упродовж навчання в школі, повинен стати такою особистістю, а студент упродовж професійної підготовки в університеті удосконалюється як мовна особистість.

Література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник / Ф.С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 344 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф.. СЮ. Ніколаєва. - К.: Ленвіт, 2003. - 273 с.
3. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность / Ю.Н. Караулов. - М.: Наука, 1987.-264 с.
4. Пентилюк М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: збірник статей. / М.І.Пентилюк. - К.: Ленвіт, 2011. – 256 с.
5. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики / О.О. Селіванова. - К.: Фітосоціоцентр. 1999. - 560 с.

Кутаєв В. Е.

здобувач вищої освіти І курсу

Науковий керівник –

Ковалевська О. В.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

A CRIME IS NO TIME TO STOP FOR TRANSLATION: THE NECESSITY OF ENGLISH FOR POLICE OFFICERS IN UKRAINE

Police education and training is the foundation of an effective domestic security and safety system. Crime has become more complex and threats have been increasing. Officers charged with enforcing laws must be open to new approaches. Working closely and forming relationships with citizens from various backgrounds and ethnicities requires a socially intelligent and culturally aware officer. Well-educated and trained officers are much more adept and used to solving problems, thinking creatively, and exhibiting open-mindedness. Efficient and professional distinction based on police education/training is particularly important for the transition countries, constructing new police forces, and undertaking reforms in the law enforcement sector.

The career in law enforcement in Ukraine require citizenship, maximum/minimum age requirement, high education, fitness requirement, firearm training, etc. So, with enough preparation police officers can meet the challenge.

Besides, we believe, that effective communication is essential requirement for law enforcement officers, especially the necessity of English language communication for police officers in Ukraine.

First of all, as a police officer you have one of the most important jobs in the world: to serve and protect the people. While you are fighting crime and handling emergencies you probably come across many English speakers. Some may commit crimes, while others may be victims of crime. In both cases, you need to ask and answer questions in English. Your job may also require you to speak to English witnesses. Time can be a key factor in solving a crime or saving a life. When emergency situations, immediate and effective communication are the key, a crime is no time to stop for translation. You cannot always wait for an interpreter.

Sometimes, getting information helps police officers to solve a crime more quickly. That is why listening skills in English play an important role for police officers in order to respond to any requests or emergencies, and have a possibility to understand them.

Moreover, English language communication skills help to review evidence and materials, collaborate with international colleagues in foreign governments.

In conclusion, absolutely all law enforcement roles are improved when officers have advanced English language skills in Ukraine. It can help not only face any obstacles during police service, but also develop trusting relationships with citizens from various backgrounds and ethnicities requires a socially intelligent and culturally aware officer.

Лактіонова В. В.

здобувач вищої освіти II курсу
Науковий керівник – Стрюк Є.В.,
старший викладач
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У недавньому минулому іноземна мова розглядалася як дисципліна на меті у якої було підвищити рівень загальної культури фахівця. На сьогоднішній день знання іноземної мови – проблема випускників будь-якого вищого навчального закладу. Вимогою часу є передовсім активне володіння фахівцем професійно-орієнтованим усним мовленням.

Під професійно орієнтованим вивченням іноземної мови розуміється, вивчення студентами або курсантам іноземної мови з орієнтацією на особливості майбутньої професії та спеціальності.

Процес викладання іноземної мови, а саме як мови права, курсантам та студентам-юристам є назвичайно важливим та тяжким. Однією з головних проблем є те, що студентам за короткий термін треба оволодіти двома правовими системами світу, через те що існує дуже багато важливих відмінностей між англо-американським та українським правом, але без базових знань, розуміння професійної літератури зовсім неможливе.

Основною метою вивчення іноземної мови є формування особистості фахівця, який зможе у будь-якій складній ситуації контролювати становище на рідній чи на іноземній мові. Студент або курсант повинен володіти не тільки сукупністю знань та вмінь, які містять комунікативні аспекти, а також у нього повинні сформуватися професійні якості фахівця. На думку Т. Хатчисона будь яке професійно-орієнтоване вивчення іноземної мови ґрується на питанні: «Why does this learner need to learn a foreign language?» та передбачає взаємодію абсолютно усіх учасників освітнього процесу, яка забезпечить обмін інформацією за допомогою іноземної мови, а також набуття комунікації для вирішення професійних проблем і завдань. [1]

Процес та зміст вивчення англійської мови професійного спрямування узгоджується з причинами оволодіння цією іноземною мовою, а за основу навчання беруться три головні принципи:

- 1) Бажання вивчення іноземної мови;
- 2) комплексно-аспектний підхід до навчання;
- 3) професійна спрямованість навчального процесу.

Складові змісту вивчення іноземної мови:

- сфери діяльності комунікації, мовний матеріал, що враховують професійну спрямованість курсанта або студента
- мовний матеріал та правила його застосування, а також навички його використання

- комплекс мовленнєвих умінь, які показують на якому рівні курс=санти чи студент володіє іноземною мовою[2]

Однією із складових сучасної підготовки майбутніх правоохоронців є мовна підготовка, яка передбачає володіння водночас іноземною та державною мовами. На жаль, лише 7-10% випускників шкіл демонструють високий рівень вивчення іноземної мови за результатами вхідних тестів. Маючи такі низькі показники, зрозуміло, що викладачі проводять факультативні та індивідуальні заняття, поєднують навчальну діяльність курсантів та студентів з творчими завданнями: виконання спільних проектів, створення презентацій. Під час опанування лексики широко використовують переклад і реферування фахової літератури.

На сучасному рівні діяльності поліцейських спілкування української та іноземними мовами стає передумовою ефективності їх служби. Практичною метою вивчення іноземної мови курсантами у вищих навчальних закладах системи МВС є оволодіння майбутніми поліцейськими таким рівнем мовної компетенції, який дозволить їм спілкуватися іноземною мовою в усному та письмовому форматах, у формальній та неформальній обстановці у сфері їх діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що за допомогою вивчення іноземної мови відбувається розширення професійних знань здобувачів вищої освіти, а також здійснюється формування знань та умінь під час реалізації отриманих навичок у ситуаціях професійного спілкування.

Література

1. Волошинова Л.В. Сучасні аудіовізуальні технології у вивченні іноземної мови: наук.-метод посібник / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 2007. – 152с.

2. Сура Н.А. Методичне забезпечення та організація навчання курсу професійно орієнтованого спілкування іноземною (англійською) мовою у ВНЗ ім. Т.Г. Шевченка. – 2003. - №7 (63).

Левенок Ю. В.

здобувач вищої освіти III курсу

Науковий керівник – Декусар Г. Г.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ МОВИ ТА ПРАВА

«Поza мовою право не існує. Право можна виразити, передати, пояснити і вдосконалити лише завдяки мові» (Переклад наш – О.Ш.) [2, с. 106].

На сьогодні тема «Мова і право» є особливо актуальною, виходячи з того, що право формується та закріплюється завдяки відповідним засобам

мови, а також функціонує з допомогою мовленнєво-юридичних процедур. В будь-якому юридичному (судовому, кримінальному) провадженні є обов'язковим дотримання правил пунктуації та орфографії в письмі та правильність вимови слів і логічність викладеної думки в усній мові.

Тому, щоб стати професіоналом в сфері права необхідно не тільки досконало знати безпосередньо право, але й уміло володіти мовою, на якій викладається право. Виходячи з цього, навчаючись в університеті на спеціальності «Право», необхідно прикладати великі зусилля задля вивчення права і рідної мови.

Це ж саме, безумовно, можна стверджувати й про мову перекладу юридичних текстів.

Завдяки європеїзації національних систем права, виникає все більше труднощів з іноземними мовами, де потрібно бути високим професіоналом: при перекладі з іноземних мов юридичних текстів помилок допускати не можна, оскільки це вплине першочергово на зміст перекладеного тексту.

Окрім того, мова в юридичному тексті забезпечує об'єктивність думок, вона є зовнішньою формою для будь-якого змісту. Так, за словами Томаса Гоббса, головним призначенням мовлення є трансформація «потягу з наших думок» у «потяг слів» [1, с. 21].

Також, мова виступає як головний засіб спілкування. Вона обслуговує усі сфери суспільно-політичного, офіційно-ділового, наукового й культурного життя. Реформатський визначає: «Мова – то найважливіший засіб спілкування. Без існування мови існування людства неможливе, а без спілкування не може бути і суспільства, а тим самим і людини. [4, с. 15]. Тому перебільшити значення мови для будь-якої людини, суспільства, держави досить-таки важко. Адже без мови неможливо розуміти один одного та висловлювати свої думки в повній мірі. А що стосується права, то без мови воно неможливе, бо без нього неможливо передати найважливіші юридичні терміни і поняття, досконало розуміти, що передає право.

Мова як знакова система служить засобом прояву думки, професійного спілкування юристів, засобом передачі правової інформації. Ця система містить особливі знаки і юридичні терміни, що мають правовий зміст і називаються мовою права, або ж юридичною мовою [3].

У межах даної системи визначають дві відповідні категорії: висловлювання та імена (вони можуть бути загальними, одиничними, абстрактними, конкретними) і юридичні терміни (такі як «право», «закон», «правопорушення», «злочин», «покарання» та інші), що мають специфічний зміст й предметно-галузеве значення. Національна юридична терміносистема співвіднесена із правовою системою України й визначається як так звана субмова, яка відтворює тенденції й активні процеси для створення правової системи європейського простору.

Виходячи з вищезазначеного можна зробити такий висновок:

Мова та право тісно пов'язані між собою, право не може повноцінно функціонувати без мови. Спеціально для права створена притаманна лише

йому юридична термінологія, яка дозволяє описувати конкретні юридичні явища.

Мова права має такі особливі вимоги: формальність, адекватність, функціональність, точність та повнота визначень.

Також важливою складовою юридичної мови є саме юридична термінологія .

Література:

1. Артикуца Н. «Мова права і її вивчення студентами юридичних спеціальностей у вищих навчальних закладах України// Культура народів Причорномор'я. – 2004. – Т. 2, 160-165с.

2. Бернд Рютерс «Теорія права» Мюнхен , 2010, 610 ст.

3. Любченко М. І. «Юридична термінологія: поняття, види: ТОВ «Права Людини», 2015. – 75 с.

4. Туранін В. « Феномен юридичної мови: концептуалізація проблеми / ХНУВС . – 2013. – № 2 (61). – 69 с.

Мельник Ю. С.

здобувач вищої освіти IV курсу

Науковий керівник – Нагорна Ю. А.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ЮРИСТІВ

Сучасний розвиток міжнародного співробітництва в різних сферах діяльності приводить до необхідності оволодіння іноземною мовою, як засобом спілкування спеціалістів будь-якої професії на основі характерних особливостей спеціальності. Тому навчання студентів (курсантів) англійської мови за професійним спрямуванням базується перш за все на врахуванні професійних потреб майбутніх юристів та правоохоронців. Першопочатковий курс англійської мови – це поступовий перехід від одного рівня до іншого рівня за допомогою тестів, розмовної практики, вивчення граматики тощо. Вивчення так званої «звичайної» англійської мови не дає 100% впевненості в тому, що людина володіє достатнім лексичним запасом для конкретної професійної сфери, більше того, самі носії мови вимушені додатково вивчати англійську мову за своєю окремою спеціальністю [2].

Переїдемо до глибшого вивчення відмінності стандартного курсу англійського від англійського професійної спрямованості. Перша відмінність полягає у акценті на професійну лексику. Друга – полягає у вивченні стандартних мовних конструкцій. Третя – курс можна пройти маючи певну базу зі знань англійської мови , а саме володіючи рівнем B1 (Intermediate).

Четверта - вивчення правил складання стандартних документів, письмової юридичної англійської.

Не секрет, що головною зброєю юриста є його мова. Його вміння володіти словом як усним, так і письмовим досить ціниться. Тому процес так званого «оновлення» мовних знань юристів досить проблемний та довготривалий. Але будь-яку ситуацію можна вирішити, додавши до курсів з вивчення англійської мови, професійного спрямування, перегляд фільмів англійською мовою про тих же юристів, поліцію тощо, додати прослуховування аудіо книг та лекцій.

Англійська мова для юристів – це не тільки словник професійної лексики, це вміння використовувати певні синтаксичні конструкції, віртуозно будувати пропозиції, вживати слова в різних значеннях, вміти добирати їх з контексту і шукати винятки та невідповідності в законодавчих актах. Наведемо досить простий приклад, коли в юридичній сфері загальноживані англійські слова будуть недотепними по сенсу [1, с. 210]. Візьмемо таке речення: «*Constitutional law studies issues that relate to the relationship between the state and the citizen*» (Конституційне право вивчає питання, що стосуються взаємовідносин між державою і громадянином). В наведеному прикладі використано саме термін «*issues*», тому що це питання потребує глибокого наукового дослідження. Тому, якщо замість «*issues*» використати термін «*question*», вас не досить вірно зрозуміють. Під терміном «*question*» розуміються повсякденні питання, в такому випадку наукового обґрунтування ніхто не вимагає, наприклад: «*How are you?*», «*How do you like the weather?*», «*Do you like coffee?*».

Говорити вільно та правильно, вміти знаходити слова в будь-якій ситуації – зброя юриста, адже йому потрібно наводити факти, переконувати, доказувати, при цьому вміти доступно пояснити зміст документа як своєму клієнту, так і судді, користуючись відповідною термінологією.

Література:

1. Англійська для юристів – книги та сайти для вивчення [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://enguide.ua/ua/magazine/angliyskiy-dlya-yuristov>
2. Лебедева М. О. Особливості викладання англійської мови професійного спрямування студентам юридичного факультету // М. О. Лебедева // Матеріали конференції Сучасні методи викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі. – К. 2013, НТУУ “КПІ”. – С. 204–213.

Настич Т. М.

здобувач вищої освіти IV курсу

Науковий керівник – Тимофіїва К. М.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ЗНАЧЕННЯ МОВИ У ДУХОВНОМУ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Сучасна українська мова все більше використовується як зброя, завдяки якій можна маніпулювати суспільною думкою та свідомістю. Світогляд та духовність, що вирують у суспільстві, зазвичай створюються та нав'язуються, в тому числі і через мовний вплив, владою в країні.

Навіть не можливо перерахувати скільки разів за всю історію нашої держави виникав конфлікт через мовні розбіжності та суперечки. Не один раз нашу державу намагалися зломити завдяки мовним конфліктам, не один раз вороги нашої Батьківщини намагалися розірвати країну на декілька шматків через розбіжності у мові, посварити громадян, братів та сестер. На жаль, люди підпадають під вплив таких провокацій, але вчасно беруться за голову та все стає на свої місця.

Звичайну пересічну людину легко дезінформувати, нав'язати їй хибні погляди про мову, а саме зробити з людини противника певної мови, а можливо й певної нації. Через свою необізнаність, неграмотність та небажання цікавитися суспільним життям та тим, чим живе твоя країна, людина може стати маріонеткою в руках тих, хто бажає захопити під свій вплив країну. Звичайно, що в кожному суспільстві фігурують особистості, на світогляд яких не впливає тиск загальноприйнятого, і завдяки їм створюються нові та продовжують існування раніше створені соціальні угруповання, течії, які поширюють правильні погляди, думки та світоглядні уявлення.

Можна стверджувати, що мова є чинником формування і розвитку духовності особистості та нації в цілому. Кожна мова є особливою та неповторною. Вивчаючи мову, людина неодмінно засвоює для себе різні духовні цінності. Збільшується не тільки духовний світ людини, а й формуються нові звички та навички, які людина вбирає в себе, вивчаючи певну мову, а з нею і її походження та історію.

Якщо людина розмовляє красивою, чистою мовою, то і душа такої особи є зрозумілою та правильною. Звичайно, є таке явище як змішування української та російської мови – суржик. Це не означає, що людина, яка спілкується не чистою мовою, є поганою, не вихованою чи не досвідченою, адже, зазвичай, така мова використовується тільки в побуті, в приватному житті. Чистою мовою є та мова, яка є без іншомовного акценту, якщо в ній не використовується ненормативна лексика. Людина, яка є високодуховною, не може дозволити собі зневажати іншу мову, навіть не рідну.

Якщо людина зростала у сфері мовних конфліктів, у сфері де мова була не чистою, з ненормативною лексиною, то і її світогляд та духовність будуть відповідними, не чистими та неправильними.

В Україні державною мовою є лише українська мова, але загальноживаною також є російська, все популярнішою стає англійська мова. На державному рівні Верховна Рада ухвалила історичний закон про державну мову – №5670-д “Про забезпечення функціонування української мови як державної” від 25.04.2019.

Цей закон регулює функціонування і застосування української мови як державної у сферах суспільного життя на всій території України. Його дія не поширюється на сферу приватного спілкування та здійснення релігійних обрядів.

На нашу думку, прийняття вказаного закону зменшує кількість мовних конфліктів на території України, адже людям не заборонено спілкуватися іншими мовами у приватному житті, але так як українська мова є державною, то в інших сферах потрібно використовувати тільки її, окрім випадків зазначених в законі.

Людей певної країни об’єднує не тільки територія, на якій вони проживають, не тільки спільна культура і традиції, а й мова, адже саме завдяки їй нам легше порозумітися, і не важливо мова якої нації стає в пригоді.

Отже, не потрібно ділити країну на частини через мову, не можна вестися на провокації щодо мовних конфліктів. З малечку дитині треба закладати любов до рідної мови та повагу до інших мов. Все своє життя треба вдосконалювати свої навички у сфері використання різних мов. Людина все своє життя прагне розвитку духовності, адже це ідеал, тож слід і все життя вдосконалювати мову, так як вона є чинником формування і вдосконалення духовності. Людина розвивається і вдосконалюється до тих пір, поки вона сама цього бажає.

Никитенко Д. С.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Костенко О. Г.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМАТИКА ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ В БРИТАНІЇ ТА США

Протягом 20 – початку 21 ст. на світовій арені та у Європі поступово виробилися єдині правові стандарти, котрі відповідають певним потребам нинішнього суспільного розвитку. Такі процеси потягли за собою реструктурування юридичної термінології світу, певне устаткування та

унормування фахової, а саме юридичної лексики. Враховуючи, що сама дисципліна юридичної термінології досить молода, то на сьогодні існує безліч актуальних проблем, які виникають із застосуванням тих чи інших термінів, виникненням нових тощо. Загалом питання юридичної термінології є складовою частиною більш загальної проблеми — проблеми мови законодавства. Через це дослідження закономірностей створення юридичної термінології, її структури та можливостей розвитку посіло місце одного з найважливіших завдань сучасної науки.

Перш ніж розглядати тему юридичної термінології, необхідно дати визначення поняттю юридичний термін. За визначенням П. М. Рабіновича, юридичний термін – слово або словосполучення, що виражає поняття з правової сфери суспільного життя і має визначення в юридичній літературі (нормативно-правових актах, юридичних словниках, довідниках, енциклопедіях, наукових працях тощо) [1, с. 482].

Юридичні терміни за походженням можуть бути двох видів. До першого виду належать національні терміни, наприклад, відповідач, держава, закон, заповіт, злочин, суд, уряд. До другого типу можна віднести запозичені терміни, тобто ті, які виникли в одній з держав, але стали загальноприйнятими. Яскравим прикладом останніх є абандон (франц.), авізо (італ.), бойкот (англ.), вексель (нім.), евтаназія (грец.), ембудсмен (швед.), юриспруденція (лат.) тощо.

Одним із поширених явищ, які ускладнюють юридичну термінологію в англійській мові є термін «юрист». Такі країни як Великобританія та США мають складну та неоднорідну структуру. Даний факт відомий нам з історичного минулого цих країн, а також на це вплинули їх територіальні особливості. Великобританія використовує судову систему Англії та Уельсу, а США, взагалі, кожен штат розробив індивідуальну судову систему, звичаї та традиції. Саме це і спричинило таке різноманіття назв юридичного терміну «юрист».

Lawyer — загальноприйнятий термін, що називає адвоката або юридичного консультанта. Він виконує юридичні завдання різного роду або працює в певній правовій галузі.

В Англії одних юридичних працівників називають **solicitors**, а їх колеги - **barristers**. Різниця полягає в тому, який вид діяльності кожен з них виконує.

Також існує така ланка, як **Solicitors**, котрі також є представниками юридичного світу але на ранг нижче ніж **barristers**. Вони переважно частину свого часу приділяють роботі з юридичними документами, допомозі вищим за рангом юристам та опитуванню осіб. В Україні такими обов'язками займається помічник юриста, а саме нотаріуса або адвоката. Іноді варто вважати, що **solicitor** виконує консультативні функції, він є посередником між **barrister** і його клієнтом клієнтом.

Щодо адвокатів вищого рангу, то у Великобританії існує такий термін як **Barristers**, він виконує практичну діяльність в суді. До їх обов'язків належить представлення інтересів свого клієнта у суді. Їх знання ґрунтуються на високій професійній підготовці. **Barristers** має свого помічника-

консультанта – *solicitor* , і завдяки йому підтримує зв'язок зі своїм клієнтом. Не зважаючи на це , вони працюють не у власному офісі, а в Палаті лордів та громад.

У США юристи не поділяються на категорії за обсягом їх повноважень або рангом. Загалом існує загальне поняття юристу – *attorney* або *attorney-at-law*, значення даного поняття є синонімом до слова *lawyer*. Крім цього існують ще, які називають юристів у США: *public defender* та *paralegals*.

Attorney – будь-який юрист ,якому надано право брати участь у різного виду кримінальних справах і ,навіть, консультувати владу держави з приводу юридичних питань, котрі потребують думки лише найякісніших спеціалістів у сфері юриспруденції .

У США людей, котрі допомагають досвідченим юристам, тобто їх помічників називають *Paralegals* , вони ,як правило, працюють з юридичною документацією. Задля того , щоб стати таким помічником треба закінчити університет та отримати відповідну юридичну освіту, а також мати наміри продовжити працювати та розвиватися у юридичній сфері.

Таким чином було розглянуто синонімічні назви терміну «юрист» у двох сучасних розвинених країнах та похідні професії від цього терміну. Якщо брати до уваги те, що всі ці терміни містяться в англійській мові, то виникає помітне ускладнення з використанням даних юридичних синонімів у юридичних текстах.

Таким чином, проблема синонімії у юридичному тексті так і залишається актуальною донині . Вона виконує функцію ускладнення тлумачення та трактування норм права і , нажаль , досі залишається недоречною . Існує потреба у впровадженні єдиного термінологічно та науково обґрунтованого українсько-російського словника юридичних термінів.

Література

1. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Вид-во “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана. – Т. 6: Т–Я. – 2004. – 768 с.

Ніколаєва В. Ю.

здобувач вищої освіти III курсу

Науковий керівник – Декусар Г. Г.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ПРЕСТИЖ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ТРЕНД ЧИ ВИМОГА ЧАСУ

Мова – це генетичний код нації, який поєднує минуле з сучасним, програмує майбутнє і забезпечує буття нації у вічності. Німецький філософ та мовознавець відзначав: «Мова народу – це його дух, і дух народу – це його

мова». Аналізуючи історичну хроніку вартує відзначити, що українська мова завжди зазнавала утисків з боку інших народів, що займали панівне становище на теренах України протягом тривалого часу. Починаючи з часів Великого князівства Литовського та Речі Посполитої, закінчуючи монархічною політикою Російської імперії та тоталітарною СРСР.

Набуття нашою країною незалежності – той, крок до всесвітнього визнання незалежності української мови. Важливим кроком стало законодавче закріплення її, як державної відповідно до статті 10 Конституції України. Одним з факторів, який враховується при оцінці авторитету мови у міжнаціональному та міжнародному середовищі – престиж мови. Такий чинник, як інформативність – застосування мови як носія найновішої та найважливішої інформації, грає одну з домінуючих ролей у визначенні престижності мови.

З огляду на актуальність обраної теми, доцільним буде визначити мету мого дослідження: оцінити престижність української мови через аналіз мовленнєвої ситуації в Україні.

По-перше, як відмічають В. Іванишин та Я. Радевич-Винницький, престиж мови – величина змінна. В історії відомо чимало випадків піднесення і падіння мов. Зрозуміло, що це залежить не від самої мови, а від суспільства – носія мови, його місця та ролі в загальнолюдському прогресі. Спираючись на соціолінгвістичні дослідження науковців, зокрема, Г.М. Залізняка та Л.Т. Масенко можна провести певне співвідношення рівня престижності та вибору мови. Підтвердженням цьому слугує праця “Мовна політика в Україні: антропологічні, лінгвістичні аспекти та подальші перспективи”: аналізи результатів опитування, згідно яких було зроблено висновок, що державний статус мови здійснює значний вплив на підвищення престижу української мови [2, с. 218].

У свою чергу, С. О. Соколова та Г. М. Залізняка, здійснюючи оцінку відповідей респондентів на запитання, відзначають, що значну роль мала Революція Гідності на шляху до зміцнення престижу української мови. Ілюструючим фактором перед нами постають статистичні дані, які узагальнила О. Данилевська за результатами масового опитування, проведеного в межах Проекту № 62700395 Фонду Фольксваген “Бі- та мультлінгвізм: між інтенсифікацією та розв’язанням конфлікту. Етнолінгвістичні конфлікти, мовна політика і контактні ситуації в пострадянських Україні і Росії в лютому 2017 р.»[4, с. 363]

Варіанти відповіді	Українською мовою	Російською мовою	Англійською мовою
Престижно	51,9	12,2	41,3
Скоріше престижно	22,2	16,8	29,8
Скоріше не престижно	3,4	24,4	2,8
Не престижно	2,2	13,4	3,1
Постановка питання не коректна	14,1	18,3	10,2
Важко відповісти	6,2	14,9	12,8

Важливим аспектом у визначенні престижності мови є рівень законодавчого врегулювання мовного питання на державному рівні. Зокрема, О.В. Яловою, було досліджено феномен мовної політики в контексті законодавчих мовних проектів. Проблема мовної політики має теоретичне підґрунтя, що представлено ланкою наукових праць: посібник «Мовна політика в державотворчих процесах України» - автор О.М. Куць, монографія «Мовна ситуація в Україні: між конфліктом і консенсусом» - авторський колектив О. М. Майборода та ін., видання парламентського видавництва «Обережно – мова! Матеріали парламентських слухань у Верховній Раді України 12 березня 2003 року» [6, с. 21].

На сьогодні, однією з найвагоміших подій є прийняття Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 року, значення якого було високо оцінено у суспільстві, та серед представників медіа-простору, політичних та громадських діячів [3]. Щодо останніх, вартує зазначити подію, яку датовано 26 квітнем 2017 року: «AzBooka/Азовська книга», організовано волонтерами Всеукраїнської організації «Не будь байдужим», з метою популяризації української мови, культури та історії в молодіжному форматі. Цитуючи Оксану Левкову, голову ВБО «Не будь байдужим», відзначимо її слова: «Українська мова – це престижно». У ході даного заходу до маріупольських шкільних закладів було надіслано літературу від художньої до спеціалізованої українською мовою, також організовано лекційні заняття із залученням істориків, культурологів та соціологів[1].

Остаточним етапом нашого дослідження є підведення підсумків. Отже, з аналізу використаних джерел: наукових публікацій, законодавчих актів, статистичних даних, проектів громадських діячів, можна зробити висновок, що українська мова, то є культурне надбання. І дбати про престиж мови – то є обов'язок кожного громадянина, і будь-хто з нас повинен сприяти підвищенню національного та світового значення рідної української мови.

Література:

1. «Українська мова – це престижно». У Маріуполі триває книжковий марафон. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28455458.html>
2. Іванишин В., Радевича-Винницький В. Мова і нація: Дрогобич, 1994, с. 218.
3. Стан української мови в сучасній Україні. URL: <http://ua.textreferat.com/referat-20889-2.html>
4. Фудерер Т.О., Данилевська О. М. Престиж української мови та ставлення до двомовності за оцінками мовців різних вікових груп: наук.журнал, Київ, 2019. с. 200
5. Юліане Бестерс-Дільгер. Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Київ: Києво-Могилян. акад., 2010, с. 363.
6. Ялова О.В. Мовна політика в Україні в контексті законопроектів про мови. Наук. вісник Київ, №1(102). 2017, с. 21

Овсянік А.В., Сароян Р. М.
здобувачі вищої освіти III курсу
Науковий керівник – Болкарьова О. В.
старший викладач
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ В КОНТЕКСТІ КОГНІТИВНОГО ДИСКУРСУ

Спілкування і комунікація є важливими складовими у житті людини. Кожне нормальне існування супроводжується комунікативним процесом. Комунікація настільки тісно увійшла в наше життя, що ми не помічаємо її присутність доти, доки вона функціонує бездоганно та безпроблемно. І саме тому комунікація стала явищем, що привертає увагу фахівців у різних галузях знань: філософії, психології, лінгвістики, соціології, культурології, тощо [1].

Актуальні проблеми психолінгвістики на сучасному етапі. На сьогодні однією з хвилюючих тем дослідження є вивчення людського мислення, лінгвістики та її тісний зв'язок з психологією.

Розвиток й застосування мовленнєвої здатності як психічного феномена, її реалізації у механізмах породження та сприйняття мовлення у проекцію на психічну діяльність людини в її соціально-культурній взаємодії вивчає така маргінальна галузь лінгвістики як Психолінгвістика.

Через різноманітні функції мови у суспільстві і її тісний зв'язок з мисленням та з психічною діяльністю людини робить досить гнучкою взаємодію мовознавства з іншими соціальними та психологічними науками. Особливо виділяється зв'язок мовознавства з психологією. Ще у XIX столітті застосовувалися психологічні методи у мовознавстві, що згодом, у 50-х роках XX століття спричинило утворення нової науки, яка межує з мовознавством – психолінгвістика.

Особливу увагу психолінгвістика надає індивіду комунікації. Основним положенням психолінгвістики як когнітивної дисципліни є когнітивна обробка інформації, що надходить з органів чуття, яка відбувається на основі сформованих у індивіда ментальних репрезентацій.

Основними завданнями психолінгвістики як когнітивної науки є дослідження:

- процесів планування мовлення;
- механізмів та процесів сприйняття, інтерпретації, розуміння та породження мовлення;
- структури та системи представлення знань індивіда та стратегії їх використання для когнітивної обробки дискурсу;
- проблеми білінгвізму, перекладу та механізми оволодіння іноземною мовою.

90-ті роки стали апогеєм розвитку теорій комунікації. Такі відомі лінгвісти як Арутюнова Н.Д., Бахтін М.М., Макаров М. Л., Карасік В.І. дуже тісно пов'язують та розглядають комунікацію у дискурсивному аспекті. З'являється наука «комунікативістика» [2, с. 88].

Дискурс, що розуміється як текст, занурений у ситуацію спілкування, допускає безліч вимірів. З позиції прагмалінгвістики дискурс представляє собою інтерактивну діяльність учасників спілкування, обмін інформацією, надання впливу один на одного, використання різних комунікативних стратегій, їх вербальне і невербальне втілення у практиці спілкування [3].

Семінар у Блумінгтоні присвячений теорії інформації математичного спрямування в 1953 році став початком розвитку психолінгвістики і послугував глибокому інтересу до процесів мислення і його зв'язку з психологією та лінгвістикою. Плоди семінару були викладені у книзі, авторами якої є Ч.Осгуда й Т.Сибеока.

Отже, проблеми лінгвістики стають більш популярними та все більше досліджуваними. Названі сфери окрім теоретичної основи, мають практичне застосування, які допомагають глибше вивчити процеси психотерапії, а вивчення лексикону допомагає зрозуміти саму сутність нашого мислення. Успіх досягнутий завдяки роботам викладеним у книзі Ч. Осгуда й Т. Сибеока стосовно інтегруванню підходів з позицій різних дисциплін дало плоди у межах когнітивної науки, а також помітного прогресу у вивченні читання, білінгвізму та мовленнєвих порушень.

Остаточні знання зумовлені процесами вивчення рівнів репрезентації у пам'яті текстів і дискурсу, побудовою ментальних моделей змісту тексту, оволодінням мовою, індивідуальними відмінностями у розумінні тексту індивідами, особливостями оволодіння читанням, продукуванням мовлення, мозковими механізмами і нейропсихологічними проблемами тощо.

Література

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс / Нина Давидовна Арутюнова // Лингвистический энциклопедический словарь // Под ред. В. Н. Ярцевой; Ин-т языкознания АН СССР. — М.: Сов. энцикл., 1990. — 682 с.
2. Землянова Л. М. Современная американская коммуникативистика Теоретические концепции, проблемы, прогнозы / Лидия Михайловна Землянова. — М., 1995. — 268 с.
3. Dijk T.A. van Studies in the Pragmatics of Discourse / Teun Adrianus van Dijk. — The Hague: Mouton, 1981. — 331p

Пархоменко А. О.

здобувач вищої освіти IV курсу

Науковий керівник – Тимофіїва К. М.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ МЕТОДИ ЯК РІЗНОВИД МЕДІАВПЛИВУ НА АУДИТОРІЮ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

На сьогоднішній день розвиток суспільства не стоїть на місці. Науковці винаходять все нові та нові технології. Розвиток зростає і в сфері науки: знаходять інноваційні методи та способи, що сприяють поліпшенню вивчення англійської мови. Їх сьогодні налічується дуже багато.

Дана тема є досить актуальною з огляду на те, що наразі в світі дуже стрімко розвиваються інформаційні технології, все більше зростає обсяг інформації. В таких умовах необхідно створити більш ефективні та сучасні методи навчання. Вони повинні дозволити здобувачам освіти засвоювати достатню кількість необхідної інформації. Сьогодні такі способи проведення навчання називаються інтерактивними, та з кожним роком їх налічується все більше і більше. Їхньою основною перевагою є те, що вони базуються на взаємодії між викладачем та тими, хто отримує освіту. Такі інтерактивні методи значно поліпшують різноманітні навички: курсанти вчаться швидко приймати рішення, в них гарно розвивається мислення, напрацьовують вміння, які допоможуть швидко зорієнтуватись в конкретній ситуації та прийняти правильне рішення, знаходити різні шляхи вирішення задач, вчаться відстоювати свою думку. З огляду на це, пропонуємо розглянути більш детально деякі засоби медіаосвіти іноземної мови.

Так, гарним прикладом такого інтерактивного способу є кейс-метод, він дозволить в майбутньому зорієнтуватися в різних життєвих ситуаціях і знайти потрібні шляхи їх вирішення. Такий метод розповсюджений більше в сфері економіки та бізнесу, а надалі поширюється і на інші сфери, такі як: політологія, медицина, педагогіка, юриспруденція та ін. Необхідність впровадження інноваційних технологій в освітній процес пояснюється тим, що для вивчення іноземних мов необхідно засвоювати велику кількість нової інформації, вміти вирішувати різні ситуативні задачі [1].

Кейс – це метод, при якому описується конкретна життєва ситуація. Він допомагає курсантам поглибити вивчення конкретної теми, покращити комунікативні здібності, сформувані здатність до аналізу даної проблеми, удосконалити вміння відстоювати власну думку, вести дискусію та знаходити різні шляхи вирішення ситуативних задач. Такий метод передбачає більш практичні заняття, що допоможе здобувачам освіти перевірити правильність своїх рішень саме на практиці [3].

Сьогодні, кейс-методи налічують широкий вибір середовищ, тобто місць, де відбувається подія, а також в ньому міститься необхідна кількість тем, про які йдеться в ситуації. Він передбачає різноманітні ситуації та час на їх вирішення. Його можуть доповнювати будь-які схеми, малюнки, таблиці, що допомагає кращому сприйманню інформації наочно [4].

Таким чином, кейс-метод – це інтерактивний спосіб, що вчить курсантів та інших здобувачів освіти вміти застосовувати свої вже набуті знання та навички на практиці, при вирішенні конкретних ситуацій. Він сприяє саме розумінню того, що вивчаєш, покращує стимул у слухачів до навчання завдяки своєму великому обсягу різних ситуацій та шляхів вирішення їх.

Наразі, цей метод широко розповсюджений в європейських країнах, тому його необхідно ввести і в курс вивчення іноземних мов в вищих навчальних закладах України.

Ще одним відомим методом, над яким в XXI столітті науковці в сфері освіти активно працюють для того щоб об'єднати традиційне навчання з інноваційним є Blended Learning або змішане навчання – це концепція, яка передбачає набуття знань як очно з викладачем, тобто face to face, самостійно, без викладача (self-study), так і он-лайн (computer). Такий метод має свої переваги, основною з яких є поєднання формальної моделі навчання (навчання в аудиторії, написання різноманітних тестів та контрольних робіт) з неформальною (участь в відеоконференціях, спілкування з викладачем з допомогою Інтернету та ін.). нетрадиційні способи дають змогу значно покращити свої комунікативні навички та подолати «мовний бар'єр» [2].

Ця концепція має на меті відвідування слухачем вищої освіти звичайних занять в аудиторіях, використовуючи при цьому комп'ютерні технології. Вважається, що цей підхід повинен широко використовуватись саме при вивченні іноземних мов, тому що він спрямований перш за все на живе спілкування, тут переважає перегляд відеороликів та візуальне запам'ятовування слів.

Blended Learning включає в себе три частини: дистанційне навчання, в класі та через Інтернет. Студенти відвідують заняття в аудиторіях та отримують додаткові домашні завдання в спеціальній програмі. При цьому викладач контролює, а за необхідності консультує їх.

Завдяки системі змішаного навчання викладач може дати знання відразу багатьом людям. Головним завданням викладача є правильне складання курсу - необхідно розподілити, що ж потрібно вивчати в аудиторії, а що можна вивчити самостійно, позааудиторно. Вважається, що базовий курс дається саме завдяки аудиторній роботі, а от поглиблене вивчення курсу вже проходить самостійно з допомогою спеціальних програм. Важливо також, щоб навчання очно проходили з використанням презентацій з подальшими дискусіями між студентами та викладачем. Такий курс має індивідуальні завдання, групові, а також для особливо обдарованих дітей.

Ще одним гарним методом, який можна використовувати на заняттях з вивчення іноземних мов є комп'ютерні ігри. Наразі вони є широко розповсюдженими та з кожним днем набирають все більше популярності. Але існують деякі складності в їх використанні, а саме перед використанням ігор необхідно спрямовувати їх на цільову аудиторію, тобто дізнатися в які саме ігри грають слухачі, адже вивчення мови, перш за все, повинно викликати інтерес та отримання задоволення.

Також, для вибору гри необхідно проаналізувати її обсяг, тому що деякі з них дуже довгі і для них може не вистачати одного заняття. Зазвичай, радять використовувати ігри-пазли, та ігри, засновані на спостереженнях, в яких потрібно знайти сховані предмети, вони передбачають використання логіки, аналізу та вибору правильного рішення.

Однак, слід розуміти, що комп'ютерні ігри не зможуть замінити повністю традиційне вивчення іноземних мов. Але вони можуть допомогти залучити всіх курсантів взяти активну участь у вивчення мови, навіть тих, у кого низький рівень освіти. Також однією з переваг є те, що комп'ютерні ігри сприяють легкому вивченню складних для сприйняття тем, вони мотивують здобувачів освіти до навчання.

Існують ще й такі інноваційні технології, що покращують засвоєння різних граматичних структур як мультимедійні засоби. Вони дозволяють обирати рівень завдань та темп, це вважається гарним способом удосконалити та поширити свій словниковий запас. Одна з переваг цього методу – можливість використання відео та аудіо матеріалів. За допомогою використання презентацій, схем та малюнків реалізується принцип наочності. Запровадження нових технологій дає змогу застосовувати інтерактивне спілкування, наразі це є одною з найголовніших складових освітнього процесу.

Отже, аналізуючи вищевикладений матеріал та використані джерела, можна зробити висновок, що застосування інноваційних освітніх технологій є невід'ємною частиною навчального процесу, а їх ефективність залежить від бажання викладача та студентів втілити позитивний досвід наших та зарубіжних вчених і практиків, направленою на творчий підхід у навчанні, відмову від авторитарного та схоластичного методів. Всі вищезазначені методи дають змогу як студентам, так і викладачам розкрити себе в творчій сфері та показати весь свій потенціал, що буде позитивно сприяти розвитку та удосконаленню навчально-комунікативного процесу.

Література

1. Вказівки до підготовки завдань за кейсметодом, виступ на методичному семінарі: веб-сайт. URL: <https://pedkab.wordpress.com/2013/01/28/> (дата звернення 28.09.2019)

2. Модель смешанного обучения английскому языку студентов неязыковых вузов:

веб-сайт. URL: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/pedagogy-psycho..> (дата звернення 28.09.2019)

3. Скринник З. Е. Проведення індивідуального заняття за методом аналізу конкретних навчальних ситуацій (casestudy). *Психологія і педагогіка* : Навчально-методичний посібник. Львів : ЛІБС УБС НБУ, 2012. С. 145 - 158.

4. Тульська О. Л. Використання методів ситуативного моделювання у формуванні професійної культури майбутніх екологів. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету* : Збірник наукових праць. Рівне, 2013. С.187-189.

Плескачова В. С.

здобувач вищої освіти IV курсу

Науковий керівник – Тимофіїва К. М.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ВПЛИВ МЕДІАОСВІТИ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність даної теми зумовлена тим, що інформаційна революція та глобалізація вплинули на наше сприйняття світу, що значною мірою залежить від того, як його подають медіа. На жаль, не належно відреагували на зростання відповідальності. Матеріали погано перевіряють, а вони можуть містити елементи маніпуляції та підтасувань. Саме в цих умовах медіаосвіта є шляхом до того, щоб людина дістала змогу само захиститися від недоброякісної медіа інформації.

В документах ЮНЕСКО вказується, що медіаосвіта – це навчання теорії та практичним умінням для опанування сучасними мас-медіа, розглядуваних як частина специфічної, автономної галузі знань у педагогічній теорії та практиці. Її слід відрізнити від використання медіа як допоміжних засобів у викладанні інших галузей знань, таких як, наприклад, математика, фізика чи географія. Як бачимо, фахівці ЮНЕСКО чітко відокремлюють опанування медіа від їх використання як знаряддя при навчанні іншим наукам[1, с. 8].

Медіаграмотність допомагає людині активно використовувати можливості інформаційного поля телебачення, радіо, відео, кінематографа, преси, Інтернету, допомагає краще зрозуміти мову екранних мистецтв.

Зокрема, в Німеччині існують науководослідні інститути, котрі виконують наукові дослідження у цій галузі. У медіапедагогіці німецькі фахівці, наприклад, виділяють два взаємозв'язані між собою напрями: суспільно-критична медійна педагогіка, яка має на меті зміну суспільства через такі її засоби, як здатність ідеологічної критики; здатність впливу на медіасистему; здатність використання альтернативних медій. політично-

мотивована медійна педагогіка, яка ставить собі за мету боротьбу проти маніпуляцій за допомогою медій [2, с. 278].

Медіаосвіта, яка послуговується різними комунікативними мережами, спроможна задовольнити інтелектуальні потреби особистості повною мірою. За допомогою медіаосвіти, інтерес до якої в останні роки значно зріс, особистість здобуває інформаційну свободу – право одержувати інформацію, необхідну для життя, розвитку й професійної діяльності, висловлювати свої погляди з приводу тих або інших явищ і подій, передавати інформацію (і що більш важливо – знання) іншим людям.

Медіаосвіта має надавати знання щодо того, як:

- 1) робити аналіз, критично мислити та створювати медіа тексти;
- 2) визначати джерело медіатексту, його політичний, соціальний, комерційний, культурний інтерес та контекст;
- 3) вміти інтерпретувати медіа тексти і цінності, які несуть в собі медіа;
- 4) добирати відповідні медіа для створення та розповсюдження власних медіа текстів і залучення зацікавленої в них аудиторії;
- 5) зробити вільним доступ до медіа для споживання та виробництва власних медіа продукції [1, с. 9].

Отже, підсумовуючи, можна зробити висновок, що медіаосвіта покликана надати особистості можливість самозахисту шляхом навчання критичного сприйняття медійних повідомлень. Переконані, що медіаосвіта має стати невід'ємною складовою освітньо-виховного процесу дітей та молоді, оскільки медіаджерела та медіапростір по-різному на них впливають.

Цілеспрямований процес навчання ефективної та безпечної взаємодії зі ЗМІ, виховання свідомої особистості забезпечили б формування медіаімунітету учнів, зумовили значний поступ у їхньому самовихованні, самонавчанні та самоактуалізації. До реалізації зазначеного процесу мають бути залучені соціальні педагоги, що переконливо доводить аналіз функціоналу їхньої діяльності.

Література

1. Іванов В.Ф., Волошенко О.В. Медіаосвіта та медіа грамотність: підручник Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.
2. Робак В. До питання про розвиток медіапедагогіки у Німеччині. Другий український педагогічний конгрес: Зб. м-лів конгресу. Львів: ТзОВ Камула, 2006. 286 с.

Рец В. В.

здобувач вищої освіти III курсу

Науковий керівник – Олійник О. С.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

COMMUNICATION LAWYER

A lawyer who has professional, legal knowledge that is used for the needs of a particular legal activity. Today, this profession is very relevant and necessary to society. Against the background of constant socio-economic, domestic and political disputes help of an experienced lawyer who not only «studied» but also «mastered» is always required.

But most importantly, he has acquired a certain level of speaking skills. It is very important for representatives of the profession to understand: what to say and how to express their opinion, how to convey it to the addressee. «Who deals with people ... should think well, but talk even better», - writes Mikhail Speranskiy. Alpha and omega for the lawyer is the need for constant verbal self-improvement. In addition, to finally ascertain the importance of language skills, it is advisable to mention that a lawyer is not a monopoly, a small niche in the polyphony of professions, and prosecutors are prosecutors, judges, investigators, attorneys, notaries, legal advisers and other legal professionals.

Effective communication with clients isn't something that most lawyers give much thought. And this trend starts in law school, where the focus tends to be on substantive law and legal theory. If communication is even mentioned, it's in the context of oral argument to the court or written memos of law. The importance of clear communication with clients isn't often discussed and the techniques for doing so are rarely fodder for classroom discussion or CLEs [1].

And that's a damn shame, since in the absence of effective communication, lawyer-client relationships have a tendency to disintegrate rapidly. This is because strong communication skills, founded on a basic understanding of human psychology, are essential to a successful and lasting attorney-client relationship. The failure to provide clear, concise and empathetic counsel to clients more often than not leads to lack of trust and misunderstandings.

However, for many lawyers, adequate communications skills don't come naturally and must be learned. And historically, law schools have done little to aid future lawyers in learning these skills [1].

The concept of professional communication is broad and narrow. In the first sense of it can be defined as the communication skills and qualities inherent in a professional, as opposed to an amateur. A professional is considered in this case as a person who has considerable experience and high professional standards. In a narrow sense, professional communication includes features specific to a particular profession. Professional communication is an important tool and condition solving the tasks of a certain professional activities. If outside the activity people are

guided by personal motives, then during The purpose of professional communication is determined by the nature and needs of the professional activities [2].

So business communication is specific a form of human interaction, based on established norms and aimed at the effective performance of joint activities. Business communication is inherent in people who perform certain type of professional activity. It is based on general social and psychological patterns and is oriented on successful and effective performance of professional duties, including the exchange of suggestions, requirements, views, motives for solving specific problems, signing agreements or establishing other relations between the subjects of joint activity.

The goals of professional communication are determined by the nature and situations professional activity. Their achievements or underperformance indicates level the professionalism of the lawyer, the quality of their performance of their official functions [3].

Regulatory regulation. Activity of a lawyer is quite clearly regulated by various normative documents (Criminal Procedure Code, Law of Ukraine «On Operational Investigation Activity», departmental normative documents acts). The legal framework within which the lawyer exercises their professional activity, contribute to the formation of the desire to strictly adhere to legal norms, determine the appropriate stereotypes of behavior and communication.

Time limits. This characteristic professional communication is associated with it targeted and regulatory regularity [4].

The authoritative nature of professional authority. This characteristic follows from the previous one, since the Law empowers a lawyer (especially a civil service representative) with sufficiently broad powers of authority.

The exercise of authority can often be conflicting. Decision-making in conflict situations interaction requires a lawyer's ability analyze and predict the consequences of their own actions; emotional balance and, at the same time of determination; if necessary, hardness in actions and respect for people.

The forced nature of communication. Professional communication situations of a lawyer are predominantly forced to his interlocutors. Usually, these situations related to legal problems in both criminal and civil law. In the process of resolving such no problem situations are anticipated just potentially conflicting relationships, but also quite severe forms of conflict, interactions down to open opposition [5].

Based on the material presented we come to the conclusion that by our own kind. The lawyer must not only control the process of communication, but also analyze it, taking into account the specific characteristics of professional communication in the field of legal activity.

References

1. Black N. How Can Lawyers Better Communicate With Their Clients? Mycase: web-sait. URL: <https://www.mycase.com/blog/2012/08/how-can-lawyers-better-communicate-with-their-clients/>

Рижко Ю. В.

здобувач вищої освіти I курсу

Науковий керівник – Царьова І. В.,

кандидат філологічних наук

Дніпропетровський державний

університет внутрішніх справ

РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ЛІНГВІСТИКИ В УКРАЇНІ

Непомітність юридичного аспекту мови у вітчизняній лінгвістиці виразно відкриває себе у різних аспектах: 1) очевидна соціальна, політична і комунікативно-мовна актуальність теоретичного і практичного характеру; вона виявляється, зокрема, у соціальній заявці на розробку юрислінгвістичних питань у юриспруденції, засобах масової інформації, деяких сферах політики; 2) зарубіжна юрислінгвістика в західноєвропейській і американській літературі, де юридичний аспект мови і лінгвістичний аспект права представлені більш широко і різноманітно, особливо активно розробляються питання юридичної герменевтики і логіки (інтерпретації, аргументації, лінгвістичної експертизи та багато ін.); 3) безпосередня юриспруденція, яка вже давно розробляє лінгвістичні аспекти права, що є необхідним для постановки питання про теоретичну і практичну взаємодію двох наук.

Актуальність окресленої проблематики зумовлена не лише потребами пізнавальної діяльності, а й продиктована необхідністю удосконалення методологічної бази сучасного праворозуміння.

Метою статті є розгляд проблематики та виклад інформації про розвиток юрислінгвістики як філологічної науки.

У колі розгляду впорядкування україномовного поняттєвого апарату юриспруденції й подальшого дослідження питань юридичної термінології перебували питання: О. Сербенська (історії становлення і функцій субмови права); С. Головатий, Ю. Зайцев, І. Усенко (загальна характеристика мови законодавства); Н. Артикуца, Ю. Прадід (теорія юрислінгвістики), Б. Стецюк (карно-процесуальна лексика); І. Гумовська (семантико-функціональні аспекти юридичної терміносистеми), С. Кравченко (стильова специфіка законодавства); В. Демченко та М. Леоненко (функціонування юридичної термінології); І. Кочан і А. Токарська (культура юридичної мови, системні взаємозв'язки правничої лексики). Помітну роль у становленні юридичної лінгвістики відіграли праці таких учених-юристів й учених-лінгвістів, як М. Антонович, Л. Дадерко, О. Копиленко, М. Коржанський, Т. Литвин, М. Мацкевич, О. Підпригора, З. Тростюк, І. Філіпчук, Є. Харитонов,

Л. Чулінда, О. Юрчук, які побачили світ у кінці ХХ – на поч. ХХІ ст. на сторінках авторитетних юридичних і філологічних видань [3, с. 35].

Предметністю юрислінгвістики є система, структура та функції правових суспільних відносин у їх мовній об'єктивації (тексти писемні / усні) й лінгвістичному аналізі. А отже, юрислінгвістика (франц. *linguis-tique* – мовознавство, від лат. *lingua* – мова) – синкретична наука, що розвинулася як спеціалізований напрямок стилістики, зосереджений на лінгвістичній інтерпретації юридичного тексту, мовної одиниці, типового для законодавчої, дипломатичної та ділової сфери документа, писемного чи усного офіційного висловлювання, розглядуваного, зокрема і з погляду мовознавчої оцінки (лінгвістична експертиза)

Об'єктом юрислінгвістики є взаємовідношення мови і закону. Юрислінгвістика вивчає відношення мови до закону.

Юридичний аспект мови – предмет юрислінгвістики, – це, по-перше, ті природні мовні прояви, які «самі в собі» містять елементи права, в кожному з яких можна побачити певні потенції юридизації. Говорячи про юридизовані вияви природної мови, ми перш за все маємо на увазі мовні норми, як стихійні, так і – особливо – кодифіковані. У певному сенсі їх наближення до юридичної сфери означає необхідність досить високого ступеня канонізації природних «прав» мови і носіїв мови, в антрополінгвістичному (соціальному) плані тут слід говорити про права користувачів мови на зручне (недискримінаційне) користування ним. Але безсумнівно право на існування має і онтологічне розуміння мови як об'єкта правового захисту. По-друге, у сферу юрислінгвістики входять ті закономірності природної мови, які лежать або повинні лягти в підстави тексту закону, багато в чому визначають як його створення, так і застосування в юридичній практиці.

З позицій лінгвістики перший аспект може бути названий юридичним аспектом мови, в цьому аспекті предметом юрислінгвістики є процеси, що ведуть до юридизації мови і відносин людей з приводу мови. Ще раз підкреслимо: передумови і можливості юридизації мови (і соціальних відносин між носіями мови) впливають із самої мови і визначаються його власними особливостями, законами та нормами, другий – металінгвістичним аспектом юридичної мови, його онтологічною базою є юридична мова.

У нормативних актах, які регулюють використання мови в суспільстві та юридично окреслюють протиправні мовленнєві дії, законодавець, оперуючи багатьма поняттями, що позначають різнопланові мовленнєві дії (інформація, судження, твердження, заклик, пропаганда, погроза тощо), не робить жодних застережень щодо можливого способу реалізації цих мовленнєвих дій, який може бути прямим (експліцитним) чи прихованим (імпліцитним). Отже, юрислінгвістика покликана вивчати взаємовідношення мови і права. Послідовники теорії мови вважають, що юридична мова є професійною мовою для спеціальної мети. Усі ці напрямки науки підтверджують особливість юридичної мови, специфічність юридичної комунікації [1, 47-48].

Зміни мовної системи завжди є актуальними. Дослідження розвитку лексики сучасного українського юридичного тексту засвідчило значне входження до лексичної системи значного масиву слів, які відбивають процес пристосування мовної системи до нових потреб комунікації у зв'язку зі стрімким розвитком науки та техніки, економічними перетвореннями, виникненням нових суспільних відносин, інформаційною революцією, глобалізаційними процесами. Із цим пов'язане входження раніше не відомих слів та словосполучень до словникового складу мови, спричинене необхідністю найменування значної кількості нових предметів, явищ та понять.

Розбудова правової держави та формування громадянського суспільства передбачають, що кожне слово закону має стосуватися кожної конкретної людини, її прав і свобод. Ні держава, ні влада не зможуть повноцінно функціонувати без чіткого й зрозумілого висловлення своєї волі через відповідне правове і мовне оформлення [2]. Головним завданням для цього має стати правильне застосування юридичної лексики, оскільки від точного значення термінів, уживаних у текстах нормативно-правових актів, може залежати доля й життя багатьох людей. І у цьому контексті значення вивчення та використання відповідного історичного досвіду важко переоцінити.

Література

1. Ажнюк Л. В. Лінгвістична експертиза: статус і методологічні презумпції. *Мовознавство*. 2012. № 3. С. 47–64.
2. Каленюк О. М. Створення словників української правничої термінології в Галичині наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького*, 2011. Вип. 4. С. 39–42.
3. Царьова І. В. Сучасні тенденції дослідження юридичної лексики. *Лінгвістика: Зб. наук. пр.* Вип. 35. 2016. С. 35-45.

Сафонова К. Д.

здобувач вищої освіти ІІ курсу

Науковий керівник – Ювковецька Ю. О.,

кандидат філософських наук,

Київський національний

торгівельно-економічний університет

FILMS AND TV-SHOWS AS WAYS OF EDUCATION

The era of digital development - the time when we were born and live - is gaining momentum very quickly and swiftly. In this regard, modern people are very lucky: they can quickly find new information, get it from interesting sources, such as science shows, programs and even many films. Human visual perception is

now developing at lightning speed, thanks to this huge step in the area of digital activity. Any audio visual tool is very effective as an educational tool. It has a great impact on cognitive skills. Audio visual effect has a lasting effect which helps in understanding things better, remembering them better and utilizing them better. Especially in Microbiology, animation films give a very good insight of parameters which otherwise cannot be seen and have to be explained with imagination power. But first of all we need to clarify how this way of education affects people. Is it positive or negative?

Watching television is not related to watching events unfold through a window. Even with large-screen high-definition displays, televised events are confined to a restricted space that is visually and auditorily inferior to equivalent real-life experiences. Television screens fail to give us the sense of depth and “presence” found in everyday life. For example, TV does not afford its viewers with binocular depth perception, which arises from the brain’s ability to extract distance information from the slightly disparate views of our two eyes when we look in three-dimensional space. Especially for infants and toddlers, television’s impoverished images can lead to poorer encoding, retention, and transfer of information to everyday life.

Television is also limited because it cannot provide its viewers with contingent and responsive feedback. It is widely theorized, with empirical support, that very young children learn best through hands-on experience, actively manipulating objects in their environment as well as engaging with people in their world. In turn, these interactive experiences provide children with the knowledge to adaptively modify their future behaviors. This behaviorally active learning process is constrained during television viewing.

Much of the current research on infants’ learning focuses on their inability to learn from screen media. Even with simple unadorned video used for research, children under 2 years demonstrate a deficit in learning from television compared to learning from an equivalent live display. This phenomenon is known as the video deficit. Young children for example, are less likely to imitate simple behaviors from television, like putting a rattle together, relative to watching someone put it together in person (e.g., Barr & Hayne, 1999). A number of theories have been proposed to account for the video deficit; none of them are mutually exclusive, and all highlight the complexity involved in TV viewing.

One account of the video deficit emphasizes the perceptual impoverishment of television relative to real-life experiences. Compared to live demonstrations, televised displays lack the dynamic and perceptual richness of everyday life resulting in potentially weaker mental representations. These perceptual differences may make it particularly difficult for children to transfer knowledge from television to reality. There is some evidence that differences in dimensional space result in poorer transfer of knowledge across dimensions (2D to 3D or 3D to 2D), but not within the same dimensional space (2D to 2D or 3D to 3D; Zack, Barr, Gerhardstein, Dickerson, & Meltzoff, 2009).

Another theory posits that infants and toddlers may not learn as much from television because they do not have an appreciation of its symbolic nature. That is,

they do not understand the fact that television provides symbolic representations of objects and events that may exist in the real world. This results in a failure to understand the correspondence between television and reality, an ability that does not reliably emerge until about three years.

Finally, coviewing with a parent may be an important factor in infant learning from television. Lemish and Rice (1986) found that television viewing can be a rich experience between parents and children, similar to book reading. Barr and colleagues (Barr, Zack, Garcia, & Muentener, 2008) found that parents who labeled objects on screen (“That’s green”) and questioned their children (“Where is the dog?”) while viewing had young toddlers who attended to and responded more to the television program.

That said, the research literature still lacks any demonstration that children under 2 years of age actually learn anything of value from watching commercial television programs or videos. In fact, there has been little strict research to evaluate baby videos specifically designed to be educational. Moreover, video viewing by infants is a matter of some controversy. Recent correlational studies are suggestive that early television exposure during infancy is related to poorer cognitive outcomes. Furthermore, the American Academy of Pediatrics (1999) recommends that children under 2 years have no screen exposure based on the assumption that TV viewing displaces important social interactions necessary for development [1].

To explain more specifically and clearly there are the pros and cons of using films and programs for education.

Pros of Using Movies in Class:

1. Movies can extend the learning beyond the textbook. Sometimes, a movie can really help students get a feel for an era or an event. For example, if you are a STEM teacher, you might want to show a clip from the movie "Hidden Figures" that highlights the contributions of black women to the space program of the 1960s.

2. Movies can be used as a pre-teaching or interest-building exercise. Adding a movie can build interest in a topic that is being learned while providing a small break from normal classroom activities.

3. Movies can be used to address additional learning styles. Presenting information in numerous ways can be the key to helping students understand topics. For example, having students watch the movie "Separate But Equal" can help them understand the reason behind the court case Brown v. Board of Education beyond what they can read in a textbook or hear in a lecture.

4. Movies can provide teachable moments. Sometimes, a movie can include moments that go beyond what you are teaching in a lesson and allow you to highlight other important topics. For example, the movie "Gandhi" provides information that can help students to discuss world religions, imperialism, non-violent protest, personal freedoms, rights and responsibilities, gender relations, India as a country, and so much more.

5. Movies can be scheduled on days when students could be unfocused. In day-to-day teaching, there will be days when students will be focused more on

their homecoming dance and the big game that night, or on the holiday that starts the next day, rather than on the topic of the day. While there is no excuse to show a non-educational movie, this could be a good time to watch something that complements the topic you are teaching.

Cons of Using Movies in the Classroom:

1. Movies can sometimes be very long. A showing of a film such as "Schindler's List" with every 10th grade class (with their parent's permission, of course) will take an entire week of classroom time. Even a short movie can take up two to three days of classroom time. Further, it can be difficult if different classes have to start and stop at different points in a movie.

2. The educational part of the film may only be a small portion of the overall movie. There may be only a few parts of the movie that would be appropriate for the classroom setting and truly provide an educational benefit. In these cases, it is best to just show the clips if you feel that they truly add to the lesson you are teaching.

3. The movie may not be completely historically accurate. Movies often play with historical facts to make a better story. Therefore, it is important to point out the historical inaccuracies or students will believe that they are true. If done properly, pointing out the issues with a movie can provide good teachable moments for students.

4. Films do not teach themselves. Showing a movie such as "Glory," without putting it in the historical context of African-Americans and their role in the Civil War or providing feedback throughout the movie is little better than using the television as a babysitter for your children.

5. There is a perception that watching movies is a bad method of teaching. That is why it is key that if movies are part of a curriculum unit's resources that they are selected purposefully and that there are properly-created lessons that highlight the information the students are learning. You do not want to get a reputation as the teacher who shows full-length movies which serve little to no purpose, other than as a reward within the classroom setting.

6. Parents might object to specific content within a movie. Be upfront and list the films you will show during the school year. If there are any concerns at all about a movie, send home permission slips for students to return. Include the parents to talk about any concerns they might have before the showing. If a student is not allowed to watch the movie, there should be work to complete in the library while you are showing it to the rest of the class [3].

One industry that just needs to study it through the media is history. It is quite difficult for today's youth to be interested in books about history, so the list of films that are best for studying history is offered: "A man with movie camera" (1929), "The Legend of Princess Olga" (1983), "Hunger 33" (1991), "War. Ukrainian Account" (2002), "Golden September. The Chronicle of Galicia 1939-1941" (2010), "Haytarm" (2013), "Guide or Flowers Have Eyes" (2014), "Winter on Fire: Ukraine's Struggle for Freedom" (2015), "Jacob's Century" (2016), "The «Word» House", (2017) [2].

In conclusion, it must be said that it's good to keep up to date, look for the necessary information faster than in books, engage in self-development, watch interesting and instructive films. And our current mediatoools gives us the opportunity to do all this just the same, without which we can't imagine our life. But do not forget that for very young children this method of development may not be affected very well and it is better to turn on the child only proven programs or even wait until the baby's psyche grows stronger.

References

1. Daniel R. Anderson, Heather J. Lavigne, and Katherine G. Hanson (2012) "The International Encyclopedia of Media Studies, First Edition. The Educational Impact of Television: Understanding Television's Potential and Limitations." 682.
2. <https://osvitoria.media/experience/10-filmiv-za-yakymy-mozhna-vchyty-istoriyu-ukrayiny/>
3. <https://www.thoughtco.com/pros-and-cons-movies-in-class-7762>

Селезень А. К.

здобувач вищої освіти III курсу

Науковий керівник – Ювковецька Ю. О.,

кандидат філософських наук,

Київський національний

торгівельно-економічний університет

РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ МОВ У МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ ТА СТУДЕНТІВ

Викладання та вивчення іноземних мов за своєю суттю відіграє глобальну роль у сучасному світі. Мови входять до складу культурного багатства нашого суспільства та світу, в якому ми живемо та працюємо. Вивчення мови сприяє взаєморозумінню, почуттю глобальної громадянськості та особистості позиції. Учні вчаться розуміти різні культурні цінності, та людей.

Здійснюючи порівняння мов, вони отримують уявлення про власну культуру та суспільство. Здатність до розуміння та спілкування іншою мовою - це навик, який протягом усього життя відкриває нам двері до освіти, працевлаштування та дозвілля в будь-якій країні.

Вивчення нової мови надає унікальні можливості молодим людям вивчати національні особливості та усвідомлювати схожість та контрасти між культурами різних країн, включаючи власну. «Вивчення іноземної мови - це звільнення від не обізнаності та відкриття інших культур. Якісна мовна освіта повинна сприяти зацікавленості учнів та поглиблювати їх розуміння світу».

Уміння висловлювати думки та ідеї іншою мовою - це вивчення нових способів мислення, усвідомлення того, що існують різні способи бачення та інтерпретації світу, і вироблення справді міжнародного світогляду.

Нещодавно опублікований звіт у Британії "Мови майбутнього" стверджує, що "мови - це основа світової культурної спадщини", і що кожна мова пропонує багате і унікальне розуміння різних способів мислення та життя, а також історії багатьох часів культур і народів по всьому світу".

Існує поверхнева і глибока культура, вони є двома спорідненими частинкам. Одне часто є основним обґрунтуванням іншого. Розкриваючи учням речі, які вони можуть сприймати у поверхневій культурі, у посправжньому чуйному шляху, який прокладає шлях до кращого розуміння віри системи. Наприклад, відкрити для себе Діа-лос-Муертос (День мертвих), який святкується в Латинській Америці, призводить до глибшого оцінювання різних культурних уявлень про смерть, в той час як оприлюднення одиниці дослідження використання води в іспаномовних таборах для біженців в Західній Сахарі зіштовхує учнів із реаліями повсякденного життя в самих різних частинах світу.

Ці дослідження культури через іноземну мову розвивають як міжкультурну компетентність або здатність людини спілкуватися з людьми, які говорять різними мовами і живуть в інших культурних контекстах, так і міжкультурне розуміння, знання людини та розуміння іншого культурного контексту та їх готовність спілкуватися з людьми, які живуть у цьому контексті.

Основна мета вивчення мови - комунікативна компетентність: вміння користуватися мовою правильно і належним чином для досягнення цілей спілкування.

Комунікативна компетентність складається з чотирьох областей компетентності: лінгвістичної, соціолінгвістичної, дискурсової і стратегічної. Особливо стосується понять глобальної взаємозалежності і співпраці - це елементи соціолінгвістичної та стратегічної компетентності.

Соціолінгвістична компетентність - це вміння правильно використовувати мову та реагувати на неї, враховуючи налаштування, тему та стосунки між людьми, які спілкуються. Стратегічна компетенція - це знати, як розпізнати та виправити поломки зв'язку, як це зробити, подолати прогалини в знаннях мови та дізнатися більше про цю мову.

По суті, молоді студенти, які навчаються, мають на меті зрозуміти себе, уникаючи плутанини чи образи на інших, а також використовувати стратегії для успішної навігації, комунікаційні та для відновлення розуміння.

У розвитку комунікативної компетентності учні використовують лексику та навички для спілкування: переговори, компроміс та співпраця. Роль комунікативної компетентності у вирішенні конфліктів є ключовою, як і місце міжкультурного розуміння в основі мирних відносин між народами.

У відносній свободі від припису змісту, яким користуються вчителі іноземних мов, для учнів звичайно краще вирішувати такі питання, як шкода

та догляд за навколишнім середовищем, права дітей, чесна торгівля та дитяча праця, конфлікт і мир.

Вивчення мови для них закладено у насиченому культурному контексті, часто включаючи історичну точку зору. Використання автентичних матеріалів із країн, де є цільова мова розмовна, включаючи літературу, поезію, пісні та фільми, розширює перспективи учнів, заохочення учнів критично визначати власні цінності та ставлення, розуміти глобальний контекст їхнього життя та розвиток навичок, які дозволять їм боротися з несправедливістю, упередженням та дискримінацією.

Основна увага має приділятися поточним справам у країнах, де розмовляють мовою мовні носії, для вивчення мови студентів за обміном, що, власне і дозволяє тим же студентам усвідомлювати і ті, і інші проблеми, що мають глобальне охоплення, і ті, чий інтерес є більш локальним для цільової мови.

Такі знання, вміння та розуміння можуть спонукати молодь до поінформованості рішень, про відігравання активної ролі у світовій спільноті. Саме тому, вищеперечисленні фактори є важливими для підростаючого та молодого покоління, адже це дає можливість учням бачити світ наскрізь чужого погляду, розвіюючи стереотипи та помилкові уявлення, що дозволяє справді розвивати свій світогляд.

Соловей І.Ю.,

здобувач вищої освіти III курсу

Науковий керівник – Пакулова Т.В.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

LEARNING ENGLISH AS THE NATIONAL STRATEGY OF SUCCESS

English is now recognized as a basic life skill for the 21st century. It provides people with access to wider ranges of information than if they use only their family languages.

Ukraine has experienced a significant increase in the demand for the English language skills. This has involved teachers, academics and the society as a whole. The British Council in partnership with the Ministry of Education and Science of Ukraine has conducted studies of universities across the country to evaluate the level of current English as well as the role and status of English. Three key group have been examined: teachers of English for Specific and Academic Purposes, teachers of other subjects who wish to use English as a means of instruction or for research, and, finally, general students who need to understand English.

Standards of English of school leavers entering Ukrainian universities hardly ever reach B1 level. But to become more attractive to potential students and to facilitate international interaction and partnership, the leading universities have to

raise standards of English. It goes without saying that improvement will be gradual, covering, firstly, the areas of priority. The long-term objective is to help Ukraine create its own English Language Teaching capacity, and to implement standards in universities which produce students at B2 or C1 CEFR levels. At the same time, English-medium courses are to become mandatory at the leading universities. It will bring Ukrainian universities into compliance with the Bologna Agreement, will recognize foreign degrees and will promote transparency.

Another aspect worth mentioning is that there does not seem to be the standard for university teachers of English. So, one of the useful steps would be to determine a minimum CEFR level of C1 for All university teachers of English.

Thus, there is a need to recognize the value of English in academic institutions and research, and to include the promoting of the teaching and learning of English as part of national strategy. According to the recommendations of the British Council, exit level of English for all graduates need to be set in direct relation to the CEFR: C1 for linguistically-demanding disciplines, such as Law, Economics, Humanities; B2 for less linguistically-demanding disciplines, such as most Pure and Applied Sciences, Engineering and so on. Some of the universities' strategies for improving English are as follows: teaching more classes in English, increasing the number of students and research publications in English, recruiting teachers who can deliver courses in English, devoting much attention to student mobility and internship for academic staff, involvement into international project, establishing agreements with recruitment agencies abroad, providing support in English for international students.

References:

1. The Law of Ukraine on Higher Education, 2014.
2. R. Bolito, R. West. The internationalization of Ukrainian universities: the English language dimension. – К., 130 p.

Тупотіна Д.А.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Костенко О. Г.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ТЕРОРИЗМ ЯК ЖОРСТКИЙ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ ВПЛИВ НА СУСПІЛЬСТВО. СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЕКСТРЕМІЗМ» І «ТЕРОРИЗМ»

Серед усіх глобальних проблем сьогодення особливо гостро стоїть проблема тероризму. Тероризм охоплює не тільки політичну чи економічну площину суспільного життя, але стосується, перш за все, морально-етичних вимог людства.

Терористи стають все більш безпринципними, обираючи священні місця для своїх злочинів людину: тому в різних куточках світу відбуваються вибухи в храмах різних конфесій, місцях поховань та пам'ятних дат. Нехтуючи життям людини певної нації, конфесії та соціальної групи, терористи прагнуть проявити ненависть до своєї релігії, зневагу до своєї культури, історії та всього іншого, до чого ставляться представники цієї групи, конфесії чи нації шанування і повага [2]. З іншого боку, розвивається культ насильства, знецінюється людське життя, наростає гнів, цинізм, взаємна ненависть між народами та соціальними групами. Останнім часом в цій якості активізувалися слова «екстремізм» і «тероризм», семантичні варіації яких розглядаються на прикладі матеріалів ЗМІ. Семантично ці лексеми пов'язані: в міжнародному праві про тероризм йдеться як про одне з проявів екстремізму. У тлумачних словниках розглядаються слова мають аналогічні дефініції і постають однозначними. Як ключовими словами поточного моменту, одиницям «екстремізм» і «тероризм» притаманні певні риси. В газетах вони часто займають центральну позицію. Ці лексеми регулярно включаються в пропозиції-дефініції. Слово «екстремізм» має меншу словотворчу активність. Для лексем «екстремізм» і «тероризм» характерно розширення сполучуваності. Нейтралізується семантичний ознака «діяльність, спрямована на фізичне і моральне знищення людини», актуалізується ознака «крайня ступінь». Тероризм є не тільки як фізична дія, а як мовне повідомлення, що містить загрозу про можливе терористичному акті. Джерелом тероризму можуть бути вербальні засоби, які роблять сильний вплив на людину. Крім того, змінюється сфера функціонування слів. Вони вживаються по відношенню не тільки до політики, але і до інших суспільних сферах. У значень цих слів з'являються нові відтінки: екстремізм «поведінку особистості, що виходить за рамки звичайного; дії, які не відповідають нормі», тероризм «психологічне придушення противника».

Для досягнення антитерористичних цілей операцій, збереження життя та здоров'я людей - акти, матеріальні цінності, схильність терористів до відмови від протиправних дій, що мають на них стримуючий вплив, пояснення можливості припинення терористичного акту, ведення переговорів з терористами є надзвичайно важливим кроком.

Що відрізняє звичайні (дипломатичні, торгові тощо) переговори від переговорів з терористами? Принципова відмінність полягає в тому, що у терористів і переговорників існують діаметрально протилежні інтереси. Кожна сторона намагається досягти мирних переговорів за рахунок мінімальних витрат [1]. Якщо ви зайнялися увагою, такими як дипломатичні переговори, то в цьому випадку обидві сторони зацікавлені і мають спільні інтереси. Тобто мова про те, що в переговорах з терористами стратегія «перемогти все» просто неприйнятна. Переговори з терористами - це комунікативний процес. Зокрема, спеціальний агент ФБР Дуїнн Фузелє вважає, що процес переговорів з терористами найбільше зацікавлений у встановленні контакту та переконання людини в екстремальних умовах[4]. У такій ситуації можна посилатися на якусь символіку як з боку терориста, так

і з переговорів. Існує цілий ряд правил, які дозволять досягти найкращого результату, а саме: потрібно позитивно говорити з терористами, тобто без таких слів, як «ні», «ніколи», «неможливо» тощо; вам потрібно постійно говорити; загальне твердження полягає в тому, що «поки люди розмовляють, зброя не працює»; неприпустимо принижувати чи оцінювати терориста, оскільки, з психологічної точки зору, переговорник повинен використовувати правильну мову – «я вам довіряю, я спробую допомогти» та інше; тривале очікування терористів призводить до насильства, тому обіцянку потрібно виконати вчасно. Систематизуючи існуючу практику координації зусиль світової спільноти у боротьбі з терористичними актами, слід зазначити, що вона базується на ряді універсальних міжнародних конвенцій. До них відносяться Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, включаючи дипломатичних агентів (1972); конвенція про захоплення заручників (1979); Конвенція 1997 р. про боротьбу з бомбардувальним тероризмом; та інші конвенції проти тероризму та терористичних актів [3].

Література

1. Laqueur, W. Post-modern Terrorism – “Foreign Affairs”, Sept-Oct. 1996.
2. Андрій Дорошенко. Терор і тероризм. -“Політика і час”№ 8-9, 1997.
3. Варданянц Г. К. Терроризм: диагностика и социальный контроль: [Виды терроризма и методы борьбы с ним] / Г. К. Варданянц // Социологические исследования. – 2005. – № 7. – С. 78-83.
4. Васильев А. Исторические корни терроризма: [Терроризм в современном мире: истоки, сущность, направление и угрозы] / А. Васильев, В. Гарев // Азия и Африка сегодня. – 2008. – № 4. – С. 32-39.

Тущенко А. Д.

здобувач вищої освіти IV курсу

Науковий керівник – Тимофіїва К. М.

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ДУХОВНОСТІ

Сучасна українська мова є багатовіковим надбанням українського народу. Вона створена зусиллями багатьох поколінь. *«В мові наша стара й нова культура, ознака нашого національного визнання... І поки живе мова — житиме й народ, як національність...»* (І. Огієнко).

Становлення народу тісно пов'язане з формуванням його мови. Усі сторони суспільного життя, процеси пізнавальної і творчої діяльності людини, кожний момент її свідомості супроводжуються мовою.

Мова стає знаряддям, завдяки якому суспільство може захистити власні інтереси, історію, традиції. Відсутність національної мови є однією з найбільш серйозних перешкод, яку необхідно перебороти при створенні національної ідентичності.

Мова — найважливіший засіб спілкування між людьми. Вона безпосередньо зв'язана з мисленням. Адже у мови, як засобу спілкування між людьми є особливість, яку ні в якому разі не слід забувати: будь-яке ущемлення прав людини у сфері мови неминуче призводить до порушення нормальної життєдіяльності даної людини, а отже, і її психічної рівноваги, стимулюючи неадекватні зовнішні реакції.

Не може бути мислення без мови і мови без мислення. Мова і мислення мають глибоко суспільний характер — не лише за своєю природою, а й за своєю функцією в суспільстві. За допомогою мислення люди пізнають світ, об'єктивні закони природи й суспільства. Пізнавальна діяльність людини, її мислення можливі лише на базі мовного матеріалу, слів і речень. Кожний момент діяльності обумовлюється думкою і її носієм — мовою. Тільки завдяки мові все здобуте попередніми поколіннями не гине марно, а служить фундаментом для подальшого розвитку людства.

Роль мови в суспільному житті нашої держави зобов'язує добре знати правила й закономірності її розвитку. Щоб оволодіти нормами сучасної літературної мови, треба глибоко вивчати її лексичний склад, фонетичну систему, граматичну будову і стилістичні властивості. Досконале знання мови є важливим показником розумового розвитку людини та її культурного рівня, а також духовності.

Сучасна людина досить зацікавлена у вивченні міжнародних мов. Знання міжнародної мови сьогодні стає необхідністю, однак це не повинно бути перешкодою на шляху до самовдосконалення й саморозвитку інших мов. Конструювання глобального мовного простору буде залежати не тільки від внутрішньої або зовнішньої політики держав, але й від внутрішніх спонукань самої мовної особистості, яка у даній ситуації виступає посередником між своєю/чужою культурою та мовою.

Висновок. Розвиненість національної мови свідчить про рівень національної культури. Вона забезпечує вираження певних почуттів, емоцій, виформовує світобачення. Мова – це фундаментальна частина культурної традиції, яка вміщує сферу духу, цінностей і смислів. Як один з визначальних чинників соціалізації, вона бере участь у творенні людини як члена певного суспільства. Це генетичний код нації, який поєднує минуле з сучасним, програмує майбутнє і забезпечує буття нації.

Мова нації – це закономірний результат соціально-історичних, етнопсихологічних та геополітичних процесів, який дозволяє сприймати світ крізь призму етнокультурної специфіки та формулювання духовності.

Література

1. Ларченко В. В. Современная межлингвокультурная коммуникация: конструирование глобального языкового пространства // <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Поліщук Р.М. Мова як чинник збереження національно-культурної ідентичності. // «Молодий вчений». № 11 (63) листопад, 2018 р.
3. Соловей А.О. Вплив російського фактора на формування мовного середовища в Україні // <http://www.rusnauka.com>

Чечель А. О.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Костенко О. Г.,

старший викладач

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

КОМУНІКАТИВНА РОЛЬ МОВИ В ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

Основною одиницею мови є слово. Мова використовується людиною протягом всього життя, у процесі спілкування, на роботі, у магазині а також на важливому засіданні. Влучність та доречність слова, обраного в момент мовлення залежить пер за все від теми розмови. Варто дотримуватися правил стилістики, і не вмішувати у розмову зі звичайним свідком чи підозрюваним на допиті термінів або понять, які мають своє смислове відображення лише в юридичній сфері діяльності, або які можна замінити більш доступними для розуміння будь-якої людини ,наприклад: апатрид(особа без громадянства), обвинувач(прокурор), ратифікація(надання документу юридичної сили) та інше.

Юридична лексика перш за все досить стримана, логічна та послідовна. Досвідчений юрист повинен не лише добре володіти українською мовою але і на високому рівні спілкуватися нею. Юридична термінологія досить складна та має своє походження ще з часів Богдана Хмельницького, тому змінити, або надати нового значення тому чи іншому юридичному терміну неможливо. Але слова юридичного походження також використовуються у побутовому мовленні, бо вони доступні, і можуть одним словом описати цілий термін. Для прикладу слово Прокурор - це особа, яка на законних підставах захищає інтереси, підтримує державне обвинувачення в суді. Адвокат, навпаки - він намагається виправдати підсудного. Тобто дані слова є запозиченими, але всі розуміють їх смислове значення.

Однією з найважливіших функцій мови є комунікативна. Завдяки мові ми можемо спілкуватися з іншими, виражати свої емоції, висловлювати свої побажання та невдоволення.

Мова в діяльності юриста виступає як носій інформації і як засіб впливу. У промові юриста точність вибору слів відіграє важливу роль у висловленні норм права, при позначенні дій обвинуваченого або підсудного, при обґрунтуванні кваліфікації злочину.

Мова в діяльності юриста виступає як носій інформації і як засіб впливу. Вплив за допомогою мови буває різних типів: вплив людини на людину, людину на групу осіб, людини на аудиторію і ін. [1].

Комунікативна особливість мови якнайкраще виражається у процесі впливу на осіб, з якими працює юрист – підозрюваних, свідків, потерпілих, обвинувачених чи підсудних. Одні й ті ж слова або фраза може нести в собі різне смислове забарвлення, це залежить від конкретної обставини та від форми сказаного: крик або шепіт, наказ чи прохання, тембр та інтонація.

Мовна компетенція у професійній діяльності юриста передбачає перш за все вміння комунікувати та вирішувати питання з різними групами людей, починаючи від свідків, а закінчуючи підозрюваними.

Досить вагомою перевагою у професійній діяльності буде, якщо юрист знає декілька іноземних мов, особливо англійську. Англійська мова є міжнародною мовою, тому, якщо правознавець володіє хоча б нею, то це допоможе йому при спілкуванні з іноземними клієнтами, або іноземними колегами. Знання англійської мови відчиняє багато дверей до міжнародної співпраці, та обміну досвідом, це досить гарна перспектива для юристів, які прагнуть підвищити свій імідж та збагатити коло своїх можливостей залучивши не тільки українськомовних та російськомовних громадян, але й працювати з іноземцями.

Володіючи іноземними мовами юрист може почувати себе впевнено, та вільно спілкуватися з клієнтами, з підозрюваними та свідками без відчуття мовного бар'єру під час допиту або навіть у залі судових засідань, що не аби як позитивно вплине на враження про нього, як про високоосвічену та грамотну особу.

Професійна мовна компетенція особистості є показником сформованості системи професійних знань, комунікативних умінь і навичок, загальної гуманітарної культури, необхідних для якісної професійної діяльності. [2].

Література

1. Корж А. В. Українська мова професійного спрямування: навч. посіб. / А. В. Корж. – К.: Правова єдність, 2009. – 296 с.
2. Мацько Л. І. Культура української фахової мови [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : Академія, 2007. – 359 с.
3. Чуфаровский Ю. В. Юридическая психология [Текст] : учебник / 3. Сергеев П. Мистецтво промови на суді / П. Сергеев. – К., 2017. – 332 с.
4. Токарська А. С. Культура фахового мовлення правника: навч. посіб. / А. С. Токарська. – Л.: Світ, 2003. – 312 с.
5. Ю. В. Чуфаровский. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, 2008, 2010. – 480 с.

Яцюк О. О.

здобувач вищої освіти III курсу

Науковий керівник – Побережна Н. О.,

кандидат педагогічних наук,

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК ОДНА З ІННОВАЦІЙ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Інформаційна перенасиченість сьогодення кидає виклик сучасному суспільству. Глобалізація, інформаційна та медійна революція мають як позитивний вплив – можливість отримати інформацію «тут і зараз», а також негативний – недостовірність такої, існування фактів маніпуляцій та інформаційних фейків. Так, постає нагальна необхідність пошуку засобів, методів щодо реальної оцінки достовірності інформації, отримання практичних навичок з правилами користування мас-медіа з користю.

Тема нашого дослідження має особливе місце в українському освітньому процесі, оскільки, аналіз історії розвитку медіаосвіти дає пересвідчитися, що у світовому науковому колі питання «медіаосвіти» та «медіаграмотності» вже набуло неабиякого розмаху. Так, у 1973 році на спільному засіданні сектору інформації ЮНЕСКО та Міжнародної ради з кіно, телебачення та аудіовізуальної комунікації, вперше використано такі терміни, а початок впровадження у навчальний процес медіаосвіти перепадає на 60-ті роки ХХ ст. у таких країнах, як Велика Британія, Канада, Німеччина, США, Франція [1, с. 6].

Щодо рівня дослідженості цієї сфери зазначимо наступні прізвища: зокрема, зарубіжних вчених Д. Букінгем, Л. Мастерман, Е. Томан та ін., вітчизняні – Г. В. Онконович, В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк, Л.А. Найдьонова та ін. Також можем знайти відповідні відомості на освітніх офіційних порталах та сайтах Міністерства освіти і науки України, Профспілки працівників освіти і науки України, базі даних «Законодавство України» - нормативно-правові акти, що регулюють освітній процес та запровадження інновацій у освітній процес [3, с. 1-2].

Як стверджують В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк, термін «медіаграмотність» походить від термінів «критичне бачення» та «візуальна грамотність». Інші науковці вважають, що медіаграмотність спрямована на те, щоб людина була активна та грамотна, така, що має розвинуту здатність сприймати, створювати, аналізувати, оцінювати медіатексти, розуміти соціокультурний і політичний контексти функціонування медіа в сучасному світі, кодові й репрезентативні системи, які ті використовують [1, с. 10].

За Г.В. Онтонович, «медіаосвіта» — напрям у педагогіці, спрямований на вивчення масовокомунікативної й інформаційної природи ЗМІ (преси, телебачення, радіо, кіно, відео і т. ін.) та принципів їх використання для актуалізованого оволодіння основами знань [3, с. 5].

Педагогіка та освіта не стоїть на місці, знаковою подією для якої є Розроблення і прийняття нової редакції Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, що схвалена постановою Президії НАПН України від 21 квітня 2016 р. № 1-2/7-110. Даний нормативно-правовий рівень на законодавчому рівні закріпив вихідні положення медіосвіти в Україні: головну мету і завдання, принципи, пріоритетні напрями розвитку, форми, а також етапи та умови реалізації Концепції.

Розмова про запровадження медіосвіти бере свій початок від 1999 року - з відкриттям у Львові Інституту екології масової комунікації, керівник якого Б. Потятинник налагодив співробітництво з американськими медійними асоціаціями і вже у 2002 р. разом з ними організував проведення міжнародної науково-практичної конференції «Медіаосвіта як частина освіти громадянина». Вперше була розроблена і впроваджена у навчальний процес львівської ЗОШ №77 програма факультативного навчання з курсу «Медіаосвіта в Україні» для 7-11 класів[2, с. 169].

На сьогодні спостерігається тенденція небайдужості громадських організацій до гострих проблем суспільства: у 2011 році Академія української преси в партнерстві з Міністерством освіти і науки України за підтримки Програми У-Медіа Інтерньюс-Нетворк та Міжнародного фонду «Відродження» започаткувала Першу міжнародну конференцію з медіаосвіти і медіаграмотності «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». За 7 років конференція пройшла шлях споріднений шляху медіаосвіти в українському суспільстві: від педагогічної інновації до життєво необхідної навички особистості.

Щодо освітніх проектів знаковим, на нашу думку, є «Вивчай та розрізняй», який реалізується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) у партнерстві з Академією української преси та StopFake. За активної підтримки Міністерства освіти і науки України, та фінансової допомоги Сполучених штатів Америки, зокрема, у даному проекті також беруть участь Сербія, Туніс, Йорданія та США. Організатори мають на меті - сформуванню в учнів середніх шкіл України навички медіаграмотності, навчити їх критично мислити та відрізняти факти від дезінформації[6]. Старт відбувся торік: 1-2 лютого 2018 року[5]. Вже у травні 2019 року були підведені перші підсумки за: учні 8-х та 9-х класів, у навчальну програму яких включили заняття з медіаграмотності та критичного мислення, в подальшому краще виконували всі завдання оцінювання. По-перше, на 18 % вони були вправніші у виявленні фейкових історій, по-друге, на 16 % у розрізненні фактів та коментарів і на 11 % мали ліпші навички з аналізу медіаконтенту. Та на останок, підвищився рівень критичне ставлення до медіа та поліпшились навички розрізнення мови ворожнечі[4].

Таким чином, зазначимо що освітній процес модернізації в Україні йде помірено, та потребує «революційних» та докорінних змін для підготовки професійних кадрів для ринку праці, та, перш за все, підвищення рівня освіченості молоді. Проекти з медіаосвіти та медіаграмотності – є одними з

перших кроків до цього, але існують певні труднощі, а також недоліки запровадження таких:

1. Недостатня підтримка з боку держави;
2. Недостатня забезпеченість матеріальної бази навчальних закладів та установ;
3. Недоліки у підготовці педагогічних кадрів: відсутність повної готовності до застосування новітніх методів проведення навчальних занять та ін.

Оминаючи увагою такі факти, відзначимо, що навіть маленькі кроки, які мають місце сьогодні це шлях до великого успіху – виховання освіченої нації, завдячую освітнім проектам та організації чіткої освітньої політики.

Література

1. Іванов В.Ф., Волошенюк О. В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Київ:, 2012. 352 с.

2. Коропатник М. М. Медіаосвіта в Україні: історія і сьогодення. Наук. журнал «Сіверянський літопис», №3(129). Чернігів. 2016, с. 212

3. Онкович Г.В. Медіаосвіта : експерим. програма баз. навч. курсу для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2010. 40 с.

4. Проект з медіаграмотності «Вивчай та розрізняй» розширюється на всю Україну. Перші результати надихають. Дата звернення 04.10.2019, URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/proekt_z_mediagramotnosti_vivchay_ta_rozriznyay_rozshiryuetsya_na_vsyu_ukrainu_pershi_rezultati_nadikhayut/

5. Стартував грандіозний проект з медіаграмотності «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» (L2D). Дата звернення 04.10.2019, URL: <http://www.aup.com.ua/startuvav-grandiozniy-proekt-z-media/>

6. Чистий виклик медіаграмотності в Україні. Дата звернення 04.10.2019, URL: <http://www.aup.com.ua/chistiy-viklik-mediagramotnosti-v-ukr/>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Бабенко Валентина Андріївна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри українознавства, документознавства та інформаційної діяльності Придніпровської державної академії будівництва та архітектури.

Бишук Галина Володимирівна – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри фонетики і практики англійської мови Київського національного лінгвістичного університету.

Болкарьова Олександра Вікторівна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Бондаренко Вікторія Анатоліївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри іноземних мов та культури фахового мовлення Львівського державного університету внутрішніх справ.

Гоголіна Юлія Олександрівна – асистент кафедри порівняльної філології східних та англійських країн Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Давидова Наталія Вікторівна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Декусар Ганна Геннадіївна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Євсєєва Галина Петрівна – завідувач кафедри українознавства, документознавства та інформаційної діяльності Придніпровської державної академії будівництва та архітектури.

Жиленко Ірина Рудольфівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики та філології Сумського державного університету

Клименова Олена Миколаївна – доцент кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Ковалевська Олександра Вікторівна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Колесник Алли Валеріївна – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Костенко Ольга Геннадіївна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Левін Олег Леонідович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Логінова Галина Миколаївна – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики Київського інституту інтелектуальної власності Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Київ)

Миронова Тетяна Юріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Мірошніченко Любов Василівна – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Нагорна Юлія Анатоліївна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Олійник Ольга Сергіївна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Охріменко Тетяна Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри російської мови і літератури Київського національного лінгвістичного університету.

Павлова Алла Казимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики, української словесності та культури ННІ гуманітарних наук Національного університету ДФС України (м. Ірпінь).

Пакулова Тетяна Василівна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Палій Вікторія Миколаївна – учитель української мови і літератури вищої категорії, учитель-методист, керівник шкільної МАН КЗ «Ганнівський НВК «СЗШ-ДНЗ» Верхньодніпровської районної ради.

Побережна Наталія Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Подворчан Алла Зеновіївна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Поповський Анатолій Михайлович – професор, доктор філологічних наук, професор кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Репп Анна Леонідівна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Рощина Юлія Миколаївна – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри українознавства, документознавства та інформаційної діяльності Придніпровської державної академії будівництва та архітектури.

Сердюк Ольга Вікторівна – викладач кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців факультету української й іноземної філології та

мистецтвознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Серебрянська Ірина Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики та філології Сумського державного університету.

Стрюк Євгенія Володимирівна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Суїма Ірина Павлівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Тимофіїва Катерина Михайлівна – старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Царьова Ірина Валеріївна – доцентка кафедри соціально-гуманітарних дисциплін юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Шубенок Тамара Іванівна – викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Шум Ольга Володимирівна – кандидат філологічних наук, старший викладач відділу мовної підготовки інституту підвищення кваліфікації прокурорів Національної академії прокуратури України.

Южека Роман Сергійович – аспірант денної форми навчання кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Авраменко Ірина В'ячеславівна – здобувач вищої освіти II курсу факультету ресторанно-готельного та туристичного бізнесу Київського національного торговельно-економічного університету

Антіпов Антон Дмитрович – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Безуглий Ярослав Сергійович – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Біденчук Тетяна Миколаївна – здобувач вищої освіти IV курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Блохіна Олександра Олександрівна – здобувач вищої освіти II курсу факультету міжнародної торгівлі та права Київського національного торговельно-економічного університету.

Бондар Яна Анатоліївна – здобувач вищої освіти II курсу факультету міжнародної торгівлі та права Київського національного торговельно-економічного університету.

Буряк Анна Сергіївна – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Голобородько Вікторія Вікторівна – здобувач вищої освіти IV курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Дегтяр Вікторія Андріївна – здобувач вищої освіти III курсу факультету економіко-правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Дишкант Олена Романівна – здобувач вищої освіти III курсу факультету економіко-правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Дума Анастасія Артемівна – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Єфімова Ангеліна Олександрівна – здобувач вищої освіти II курсу факультету міжнародної торгівлі та права Київського національного торговельно-економічного університету

Зелік Микита Олегович – здобувач вищої освіти III курсу факультету економіко-правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Іваниш Валентина Василівна – здобувач вищої освіти II курсу факультету готельно-ресторанного та туристичного бізнесу Київського національного торговельно-економічного університету

Карпенко Владислав Олександрович – курсант II курсу факультету економіко-правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Кіріллова Анна Олександрівна – здобувач вищої освіти IV курсу факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії

Ковальчук Олександр Іванович – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Круподеря Максим Володимирович – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Кузнецов Вадим Іванович – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Кутаєв Владислав Едуардович – здобувач вищої освіти I курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Лактіонова Валерія Володимирівна – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Левенок Юлія Вікторівна – здобувач вищої освіти III курсу факультету економіко-правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Мельник Юлія Станіславівна – здобувач вищої освіти IV курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Настич Тетяна Миколаївна – здобувач вищої освіти IV курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Никитенко Дмитро Сергійович – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Ніколаєва Вікторія Юріївна – здобувач вищої освіти III курсу факультету економіко-правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Овсянік Анастасія Віталіївна – здобувач вищої освіти III курсу факультету досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Пархоменко Анастасія Олегівна – здобувач вищої освіти IV курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Плескачова Владислава Сергіївна – здобувач вищої освіти IV курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Рец Віолета Володимирівна – здобувач вищої освіти III курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Рижко Юлія Володимирівна – здобувач вищої освіти I курсу юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Сароян Рісіме Мгерівна – здобувач вищої освіти III курсу факультету досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Сафонова Катерина Дмитрівна – здобувач вищої освіти II курсу факультету готельно-ресторанного та туристичного бізнесу Київського національного торговельно-економічного університету

Селезень Анна Костянтинівна – здобувач вищої освіти III курсу факультету ресторанно-готельного та туристичного бізнесу Київського національного торговельно-економічного університету

Соловей Ірина Юріївна – здобувач вищої освіти III курсу факультету економіко – правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Тупотіна Діана Артурівна – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Тущенко Анжела Дмитрівна – здобувач вищої освіти IV курсу факультету підготовки фахівців превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Чечель Анастасія Олександрівна – здобувач вищої освіти II курсу факультету досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Яцюк Ольга Олександрівна – здобувач вищої освіти III курсу факультету економіко-правової безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ